

**T.C.
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MEKTEBLİ VE MEKTEBLİLERE ARKADAŞ DERGİLERİNİN
SİSTEMATİK İNDEKSİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Sezai COŞKUN**

**Hazırlayan
Akif KARAKOÇ**

İstanbul – 2009

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vii
ÖNSÖZ	viii

GİRİŞ

1. ÇOCUK EDEBİYATI	1
2. ÇOCUK DERGİCİLİĞİ	2
2.1. Dünyada Çocuk dergiciliği.....	2
2.2. Ülkemizde Çocuk Dergiciliği.....	3
I. BÖLÜM: <i>ARKADAŞ</i> DERGİSİNİN İNCELEMESİ	6
1. <i>ARKADAŞ</i> DERGİSİNİN KİMLİK BİLGİLERİ ve ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	6
2. <i>ARKADAŞ</i> DERGİSİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	8
2.1. Dergide Yer Alan Bölümler.....	9
2.2. Çeviriler	15
3. <i>ARKADAŞ</i> DERGİSİNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ	16
4. <i>ARKADAŞ</i> DERGİSİNİN YAZAR KADROSU	17
5. TAHLİLÎ FİHRİST	32
5.1. Yazar Adına Göre Fihrist	32
5.2. Edebî Türlerle Göre Fihrist	67
5.3. Konuya Göre Fihrist	80
5.3.1. Edebî Metinler	80
5.3.1.1. Güzel Ahlak ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar	80
5.3.1.2. Vatan	81
5.3.1.3. Aşk ve Melankoli	81
5.3.1.4. Tabiat	82
5.3.1.5. Toplumsal Yaşam.....	82

5.3.1.6. Tefrika Romanlar	82
5.3.1.7. Eğlence	83
5.3.1.8. Diğer Edebî Yazılar	84
5.3.2. Öğretici Metinler	85
5.3.2.1. Aile ve Çocuk Terbiyesi	85
5.3.2.2. Güzel Ahlak ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar	86
5.3.2.3. Vatan	87
5.3.2.4. Coğrafya ve Farklı Kültürler	88
5.3.2.5. Fen ve Teknoloji	89
5.3.2.6. Sağlık	90
5.3.2.7. Spor	90
5.3.2.8. Özlü Sözler	91
5.3.2.9. Örnek Hayat Hikâyeleri	91
5.3.10. Matbaa ve Gazetecilik	92
5.3.11. Havacılık	92
5.3.12. Dönem Edebiyatı	93
5.3.13. Okulda Eğitim ve Talebelik	93
5.3.14. Malumat-ı Medeniye	93
5.3.15. Ansiklopedik Kısa Metinler	94
II. BÖLÜM: MEKTEBLİ DERGİSİNİN İNCELEMESİ.....	96
1. MEKTEBLİ DERGİSİNİN KİMLİK BİLGİLERİ VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	96
2. MEKTEBLİ DERGİSİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	101
2.1. <i>Mektebli</i> Dergisinde Eğitim	104
2.2. Sağlık ve Spor	106
3. MEKTEBLİ DERGİSİNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ.....	109
4. MEKTEBLİ DERGİSİNİN YAZAR KADROSU.....	109
5. TAHLİLİ FİHRİST.....	119
5.1.1. Yazar Adına Göre Fihrist	119
5.1.2. Türlerle Göre Fihrist	186

5.1.3. Konuya Göre Fihrist.....	211
5.1.3.1. Edebî Metinler	211
5.1.3.1.1. Türklük ve Vatan Sevgisi.....	211
5.1.3.1.2. Savaş ve İntikam Duyguları.....	214
5.1.3.1.3. Havacılık.....	215
5.1.3.1.4. Aşk ve Melankoli.....	215
5.1.3.1.5. Tabiat	216
5.1.3.1.6. Kötü Alışkanlıklar	216
5.1.3.1.7. Güzel Ahlak ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar	216
5.1.3.1.8. Talebelik ve Okul Hayatı	219
5.1.3.1.8. Mizah.....	219
5.1.3.2. Öğretici Metinler	222
5.1.3.2.1. Felsefî Metinler	222
5.1.3.2.2. Tarihî Metinler	222
5.1.3.2.3. Sanat.....	223
5.1.3.2.4. Eğitim.....	224
5.1.3.2.5. Sağlık.....	227
5.1.3.2.6. Spor	230
5.1.3.2.7. Toplumsal Hayat.....	230
5.1.3.2.8. Savaş ve İntikam Duyguları.....	232
5.1.3.2.9. Vatan Sevgisi ve Türklük.....	232
5.1.3.2.10. Aşk ve Tabiat	234
5.1.3.2.11. Maarif.....	234
5.1.3.2.12. Avrupa.....	235
5.1.3.2.13. Havacılık	236
5.1.3.2.14. Ferdî Konular	236
5.1.3.2.15. Ziraat ve Hayvanlar Alemi	236
5.1.3.2.16. El İşleri.....	237
5.1.3.2.17. Yemek Tarifi	238

5.1.3.2.18. Takvim Yaprakları.....	239
5.1.3.2.19. Fennî Eğlence ve Oyunlar.....	240
5.1.3.2.20. Bilmeceler.....	241
5.1.3.21. Müsabakalar ve Dergiyle İlgili Okuyucu Mektupları	243
5.1.3.22. İlanlar.....	244
III. BÖLÜM: METİNLER	245
SONUÇ.....	353
KAYNAKÇA.....	357

KISALTMALAR

- Ark. : Mekteblilere Arkadaş
a.g.e. : Adı Geçen Eser
bkz. :Bakınız
Mk. : Mektebli
nu. : Numara
S. : Sayı
s. : Sayfa
vb. : Ve Benzeri, Ve Bunun Gibi
Yay. : Yayınları

ÖNSÖZ

Çocuk edebiyatı alanındaki gelişmelere paralel olarak, eski harfli çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmalar da son dönemde artış göstermiştir. Fakat yapılan çalışmalara rağmen, kütüphanelerde halen gün yüzüne çıkartılmayı bekleyen dergi koleksiyonları mevcuttur. Biz çalışmamıza konu olarak meşrutiyet dönemi dergilerinden *Mekteblilere Arkadaş* ve *Mektebli* dergilerinin incelemesini seçtik.

Kaynaklarda *Arkadaş* ismiyle de kayıtlı bulunan *Mekteblilere Arkadaş* dergisi 1910 yılında on dört sayı olarak yayımlanmış ve o dönemdeki çocuk dergilerinde alışkın olmadığımız bir şekilde, uzunca bir veda yazısı ile okuyucularından ayrılmıştır. *Arkadaş* dergisinde yer alan yazar kadrosunun *Edebiyat-ı Cedide* akımı ile olan teması özellikle edebi yazılarda kendini hissettirmektedir. Öğrencilerin eğitim hayatına katkı sağlama düşüncesiyle; sağlıktan yeni bilimsel gelişmelere, farklı coğrafya ve kültürlerin tanıtımından eğlenceli fıkralara kadar birçok türden yazılara dergide yer verilmiştir.

Henüz Balkan Savaşları başlamadığından, *Arkadaş*'ta milliyetçi söylem *Mektebli* dergisine göre pek azdır. Vatan sevgisini işleyen yazılar bulunsa da, daha çok öğrencilere nasihat verici nitelikte hikâyeler ve ahlak konusunda yazılmış yazılara yer verilir. Her fırsatta, gençlerin daha çok çalışmaları gerektiği vurgulanır ve bu hususta, tarihte iz bırakmış kahramanların örnek hayat hikâyeleri okuyucularla paylaşılır. Dergi hamasi yazılara fazlaca yer vermez ve “hür vatanın hür evlatları”ndan oldukça ümitlidir. Fakat hazin olan şudur ki, güzel bir gelecek vaat edilen genç okuyucuların birçoğu, birkaç yıl sonra patlak verecek savaşların içinde kendilerini cephede bulacaklardır.

Mektebli dergisi ise yeni çıkan çocuk dergileri sayısında büyük bir artışın görüldüğü 1913 yılında yayımlanmaya başlamıştır. Balkan Savaşları'ndan hemen sonra yayın hayatına giren *Mektebli*, 39 sayı çıkarak

dünyanın büyük bir savaşın eşiğinde durduğu 1914 yılının mayıs ayında kapanmıştır. İşlediği konular da elbet bu iki savaş arası dönemin ve Balkan Savaşları'nın etkisiyle yükselişe geçen milliyetçi söylemin izlerini taşıyacaktır.

Bu çalışmada, birkaç yıl arayla çıkan bu iki derginin çocuklara bakışını, dönemin etkilerini edebiyata ne ölçüde taşıdıklarını incelemeye çalıştık. Çalışmaya başlarken, kütüphanelerde tam koleksiyonunu bulabileceğimiz iki dergi seçtik. *Arkadaş* dergisinde yer alan kimi kısa hikâyeler ve kitabet dersleri bölümlerinde, iptidai öğrencilerinin de derginin hedef kitlesi arasında olduğunu gördük. Fakat buna rağmen *Arkadaş* dergisinin hikâye dışındaki yazıları daha ağır bir üslupla kaleme alınmıştır. *Mektebli* dergisinde ise daha çok rüşdî ve idadî talebelerine yönelik yazılara sayfalar ayrılmıştır.

Üç bölüme ayırdığımız çalışmamın giriş bölümünde, çocuk edebiyatı ve dergicilik faaliyetleri hakkında genel bilgiler sunduk. *Mektebli* ve *Mekteblilere Arkadaş* dergilerini ise iki ayrı bölümde inceledik. Dergi incelemelerinde dergilerin kimlik bilgileri ve şekil özelliklerinin yanında, muhtevalarının belirgin yönlerini ve dil anlayışlarını tespit etmeye çalıştık. Yazar kadroları hakkında bilgi verdik. Dergilerin incelenmesi sırasında önce dergilerde yer alan yazıların sayıya göre indeksini çıkararak kısa tahlillerini yaptık. Sonrasında yazar adına, yazı türlerine ve konularına göre ayrı ayrı tasnifler oluşturduk. Üçüncü bölümde ise her iki dergiden seçme metinlere yer verdik.

Çocuk edebiyatı alanında çalışma yapmama vesile olan ve çalışmam sırasında desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Sezai COŞKUN'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmam sırasında her alanda bana destek olan arkadaşlarım Feyzi Çimen, Sadık Yazar, Bilal Alpaydın, Özlem Karayel ve aileme minnettar olduğumu belirtmem gerekir.

GİRİŞ

1.ÇOCUK EDEBİYATI

Ülkemizde 19. yüzyılın sonlarında gündeme gelen çocuk edebiyatı kavramının dünyada da uzun bir geçmişi bulunmaz.¹ “Çocuk edebiyatı” üzerindeki tartışmaların ise bugün çocuk edebiyatının varlığından çok, sürekli gelişen kavramlar ve tanım üzerinden ilerlediği görülür. Öncelikle ele alınması gereken “çocuk” kavramı, “iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek”² olarak tanımlanmaktadır.

Küçük yaşlardan itibaren çocuğa verilecek eğitim, çocuğun fiziksel gelişimi, ruh dünyası, çevre faktörlerine ve eğitim kapasitesine uygun olarak planlanmalı; dil ve dille ilgili eğitim stratejileri ise, çocuğun duygu ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatmasına yönelik olmalıdır. Oysa geçmiş yüzyıllarda, daha çok yetişkinler için yazılan edebiyat eserlerinin çocukların ilgisini çekebilecek bölümleri çocuk edebiyatı malzemesi olarak kullanıldığı için, öğretici öğelere ağırlık veriliyordu.³ Fakat çağımızda yapılan çalışmalar ve bilimsel gelişmelerle çocukların her yaşta ve her düzeyde ilgi alanlarının, algılama kapasitelerinin değişkenlik gösterdiği ortaya konmuştur. Böylece çocuk edebiyatı da disiplinler arası bir çalışma olarak ayrı bir alan haline gelmiştir.⁴

Çocuk edebiyatı kavramının ortaya çıkmasında en önemli pay, çocuk edebiyatının genel edebiyattan bağımsız bir alan olduğunu savunan, çocuk psikolojisi alanındaki araştırmacılara aittir. Çocuk edebiyatı ile yazar olarak ilgilenenler de bu görüşü desteklemişlerdir. Önceleri “çocuğa göre”, “çocuk için”, “çocuk duyarlığı”, “çocuksu” şeklinde karşılanmaya çalışılan bu kavram, daha sonra yeni anlamlar ve

¹ Alemdar Yalçın-Gıyasettin Aytaş, *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yay., Ankara, 2005, s. 12

² Alemdar Yalçın-Gıyasettin Aytaş, *a.g.e.*, s. 13

³ Cemil Meriç, “Çocuk Edebiyatı”, *Kültürden İrfana*, İnsan Yay., İstanbul, 1986, s. 307

⁴ Alemdar Yalçın-Gıyasettin Aytaş, *a.g.e.*, s.14

yeni adlarla anılmaya başlanmıştır.⁵ Fakat birçok konuda olduğu gibi, çocuk edebiyatında da bir kavram karmaşası sürdüğünden, sınırları ve muhtevayı kesin hatlarla belirlemek güçtür.

Edebiyatı çocuk için, genç için, ihtiyar için bölümlere ayırmakla edebiyattan uzaklaşılacağını belirten M. Ruhi Şirin, “Çocuk Edebiyatı” yerine “Çocuklar İçin Edebiyat” demenin daha doğru bir yaklaşım olduğunu savunur.⁶ Çocuk edebiyatı, en genel ifadelerle “çocuklar için kaleme alınmış yapıtların oluşturduğu edebiyat”⁷ şeklinde tanımlanabilir. Fakat çocuklar, yetişkinler için yazılmış metinleri de okurlar. Çocuk edebiyatının çeşitli tanımları ise şöyle yapılmaktadır: “Çocuğun ilişkilerini düzenleyen yaş grubuna göre, duygu ve düşüncelerini eksiksiz olarak anlatmasını amaç edinen bir edebi tür”⁸, “çocuklar için yazılmış eserler veya çocuklar için yazılmış, çocuk ruhunu taşıyan eserlerin oluşturduğu edebiyat”⁹.

2.ÇOCUK DERGİCİLİĞİ

2.1.Dünyada Çocuk Dergiciliği

“Eski dünyada çocuğun, eğitilmesi gereken ‘küçük adam’ olduğu görüşü hakimdi. ‘Küçük Adam’ anlayışı çocuğu dıştan tanıma anlamına geliyordu. Büyük adamın çocuğu dıştan kendi bakışına göre yorumlaması ile çocuğu içten keşfetme çabası arasında derin ayrılıklar vardı. Tarih boyunca, çocuğa bakışın felsefi boyutunun ana çizgileri ile medeniyetlere hatta değişik coğrafyalara göre farklılıklar göstermesinin birincil nedeni budur.”¹⁰

16. yüzyıldan itibaren çocuğa uyanan ve eskisinden farklı bir bakış açısıyla çocuğa yaklaşan Batı dünyası 17. yüzyılın sonlarında ise çocuğa sanatçı gözüyle bakmaya başlamıştır. Dünyada çocuk edebiyatı kavramının oluşmaya başlamasından sonra, süreli yayınlar arasında da çocuklara yönelik olanları ortaya çıkmıştır. Süreli

⁵ Alemdar Yalçın-Gıyasettin Aytaş, *a.g.e.*, s. 15

⁶ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, Gökyüzü Yay., İstanbul, 1987, s.351.

⁷ *Ana Britannica*, c.6, Ana Yay., İstanbul, 2005, s.494

⁸ Alemdar Yalçın-Gıyasettin Aytaş, *a.g.e.*, s. 17

⁹ Ali Fuat Bilkan, “Çocuk Edebiyatı Kavram ve Mahiyeti”, *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, S.10, Eylül-2005, s.7

¹⁰ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, s.38

çocuk yayınları ilk olarak Batı’da ortaya çıkar. Başta İngiltere olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Almanya ve İskandinav ülkelerinde çocuk dergilerinin yayımlandığı görülmektedir. İlk çocuk dergisi olan *Juvenile Magazine* 1788’de İngiltere’de yayımlanır.¹¹ O dönemde çıkan ve iyi bir şöhret yakalayan *The Children Magazine* kısa ömürlü olsa da, 1824’te yayımlanmaya başlayan *The Child’s Companion* yaklaşık yüz yıl sürer. Amerika Birleşik Devletleri’nde yayımlanan ilk çocuk dergisi *The Children Magazine*, *Palery’s Magazine*, *Youth’s Magazine* gibi çocuk dergileri, çeşitli dini toplulukların düşünce ve inançlarını yansıtan dergilerdir. Robin Hood’un serüvenleri ilk defa *Youth’s People* (1879) dergisinde yayımlanmıştır. Amerika’nın en uzun ömürlü çocuk dergisi ise *The Youth’s Companion* olmuştur. Fransa’daki en önemli çocuk dergileri de *Le Mussee des Familes* ve *Magazine d’Education et de Receation*’dur.¹²

19. yüzyılın ilk yarısında daha çok dini ve ahlâkî amaçlar taşıyan, öğretici yazılara yer veren dünyadaki çocuk dergileri, zamanla zengin sınıfların yanında orta sınıfa da hitap etmeye başlamış ve daha gerçekçi bir çizgide devam etmiştir.¹³

2.2. Ülkemizde Çocuk Dergiciliği

Çocuk kültürünü oluşturan ve sözlü gelenek içinde yer alan masallar, hikâyeler, fıkralar çocuklar için ilk edebiyat ürünleri sayılabilir. Fakat yazılı olarak çocuk edebiyatının oluşumu bizde Tanzimat sonrasında olmuştur. Çocuk edebiyatının temelleri de ilk olarak çevirilerle atılmış, Tanzimat döneminde çocuklar için yazılan eserler II. Meşrutiyet dönemi ile birlikte gelişme göstermiştir.¹⁴ Bu dönemde Osmanlı’nın son dönemlerinde yaşanan savaşlar ve milliyetçilik akımının yükselişi gibi nedenlerle vatan sevgisi, Türklük vb. konularda çok sayıda çocuk şiirleri yazıldığı görülür. Bizde çocuk edebiyatını konu edinen ve bu edebiyat alanının önemini belirten ilk yazı ise Ali Nusret

¹¹ Cüneyd Okay, *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1999, s.20

¹² A. Ferhan Oğuzkan, “Dünya Çocuk Edebiyatının Ana Çizgileri”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, Gökyüzü Yay., İstanbul, 1987, s.25

¹³ Mustafa Ruhi Şirin, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, 1994, s.242-243.

¹⁴ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, s.83

tarafından 1908’de *Şuray-ı Ümmet* gazetesinde yayımlanmıştır.¹⁵

Haftalık periyotla çıkan ve en uzun yayın hayatına sahip olacak olan *Çocuklara Mahsus Gazete*, kendini Osmanlı Gazetesi olarak nitelemiştir. Bu dönemde “dergi” kavramı kesin bir anlam kazanmadığı için, çocuklara hazırlanan bu yayınlar “gazete, mecmua, ceride, risale, mevkûte” adları altında haftalık, on beş günlük, ya da aylık sürelerle yayımlanmıştır.¹⁶ İlk haftalık çocuk dergimiz olan *Mümeyyiz* de kendini “gazete” olarak görmüştür. Aynı zamanda bir kadın dergisi olan *Aile* ise kendini “mecmua” olarak niteleyen ilk dergimizdir.¹⁷

Mümeyyiz dergisinin yayımlanmaya başladığı 1869’dan itibaren harf inkılabına kadar yaklaşık elli tane çocuk dergisi yayımlanmıştır. Fakat bu dergilerin çoğunun yayın hayatı kısa süreli olmuştur.

19. yüzyılın sonlarından itibaren dönemin şöhretli yazarları çocuk dergilerinde de yazmaya başladılar. Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Rıza Tevfik, Raif Necdet, Hüseyin Cahid, Celal Sahir, İsmail Hakkı, Hüseyin Ragıp, Faik Ali, Nigar binti Osman, Ali Ulvi, Mehmet Emin, Sabiha (Sertel), Nafi Atuf, Yusuf Akçura, Ahmet Cevad, Enis Behiç, Osman Fahri, Baha Tevfik, Edhem Nejad, Aka Gündüz, Avanzade Mehmet Süleyman gibi isimler yazı ve şiirleriyle bu mecmulara katkıda bulunmuşlardır.”¹⁸

Mekteblilere Arkadaş ve *Mektebli* dergileri ile aynı dönemde çıkmış çocuk dergilerinin kronolojik listesi şu şekildedir: ¹⁹

<u>Yıl</u>	<u>Dergi Adı</u>	<u>Sayı</u>	<u>Yıl</u>
1909	Musavver Küçük Osmanlı	3	1909
1913	Çocuk Dünyası	94	1913-1918
1912	Çocuk Duygusu	61	1913-1914

¹⁵ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, s.83.

¹⁶ Şeyma Gençel, “Çocuk Dergileri”, *Türkiye’de Dergiler-Ansiklopediler (1849-1984)*, Gelişim Yay., İstanbul, 1984, s.185.

¹⁷ Cüneyd Okay, *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, s.17.

¹⁸ Cüneyd Okay, *a.g.e.* s. 23-24

¹⁹ Cüneyd Okay, *a.g.e.*, s.216

1913	Ciddi Karagöz	3	1913
1913	Çocuk Yurdu	7	1913
1913	Talebe Defteri	68	1913-1918
1913	Türk Yavrusu	2	1913
1913	Çocuklar Âlemi	10	1913
1913	Kırlangıç	3	1913
1914	Çocuk Bahçesi	21	1914

I. BÖLÜM: *ARKADAŞ* DERGİSİNİN İNCELEMESİ

1. *ARKADAŞ* DERGİSİNİN KİMLİK BİLGİLERİ VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

İlk sayısı 5 Kânunusani 1325 / 18 Ocak 1910 tarihinde yayımlanan *Mekteblilere Arkadaş* dergisi 15 günde bir perşembe günleri, toplam 14 sayı çıkar. Kapağında “Arkadaş” yazar. Derginin iç kısımlarında ise, sağdaki sayfaların üstünde “mekteblilere”, soldakilerde de devam niteliğindeki “arkadaş” yazısı göze çarpar. Dergi adına yer alan yazılarda “Arkadaş” yahut “Arkadaşınız” imzası ile karşılaşırız. Dergi, İsmet Kür’ün *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları* adlı çalışmasında “Arkadaş”, Cüneyd Okay’ın *Eski Harfli Çocuk Dergileri*’nde ise “Mekteblilere Arkadaş” ismiyle verilmiştir. Dönemin dergilerine göre oldukça hacimli sayılan *Arkadaş*, 32 sayfa olarak yayımlanmıştır.

Dış kapak, mavi kağıt üzerine basılmıştır. Kapağın en üst kısmında “on beş günde bir” yayımlandığı notu ve derginin adının yanında da 1 kuruş olan dergi fiyatı yer alır. “Arkadaş” yazısının altında ise şu cümle göze çarpar: “Mârifet Hakk’ın ecel-i lûtf-i subhânîsidir; izzetin hâmisi, ma’ûriyyetin bânîsidir.” Sayfanın ortasında iki büyük meşale ve meşalelerin arasında da derginin birçok sayısında verilen mündericat bölümü bulunur. Bazı sayılarda, derginin içindeki yazılar ve yazarlarını gösteren mündericat bölümü yerine, derginin iç sayfalarındaki yazılardan biriyle ilgili bir resmin yer aldığı da olur. Üçüncü sayıdan itibaren ise meşalelerin üst kısmında, bir hilal ile yıldız arasına çekilmiş şerit içerisinde, “Donanmamızı unutmamalı!” cümlesi görülür. Yine dış kapakta yer alan bilgiler şunlardır: Mahal-i idare İstanbul Cağaloğlu’nda, Şeref Sokağı’nda, “Ruşen” Matbaasında daire-i mahsûsa. /Müdür-i Mes’ûlü: Mehmet Faik (Altıncı sayıyla birlikte Mithat Sadullah müdür olur.) / Abone şerâiti: İstanbul için seneliği 27, altı aylığı 15, vilâyât ve Memâlik-i ecnebiye için seneliği 30, altı aylığı 20 kuruştur. / Her husus için müdir-i

mes'ûle müracaat olunur.

Dış kapağın iç yüzünde ve kapağın diğer iki sayfasında ise aylık takvim, bazen derginin gelecek sayılarında yer alacak yazıların duyuruları, döviz kuru tablosu, ilan ve reklamlar, “Bilmece ve Sualler” bölümü ile bu bölümdeki soruları geçen sayıda doğru cevaplayanların listesi yer alır.

Derginin ilk sayfasında da dış kapaktakine benzer künye bilgilerinin yanında, arkadaş logosunun altında, “Sevgili vatan evladlarının tenvir-i efkârına hâdim, on beş günde bir neşrolunur, fennî, edebî, ahlâkî mecmua” açıklaması mevcuttur.

Arkadaş dergisinin ilk beş sayısı Mehmet Faik tarafından çıkarılmıştır. Altıncı sayıdan itibaren ise derginin müdürü Mithat Sadullah'tır. Arkadaş, özenli ve dönemin baskı tekniklerinin bütün imkanları kullanılarak çıkarılmış bir çocuk dergisidir. Genellikle çok küçük puntolarla dizilmiş, süse meraklı bir dergi olan *Arkadaş*'ta hemen her yazının ilk sözcüğünün ilk harfi süslü olarak yazılmıştır. Dergide yer alan resimler ise dönemin diğer dergilerine göre daha azdır.

Dergi sayılarının tarihleri ve kimlik bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

No	Tarih	Sayfa	Basıldığı matbaa	Sahib-i imtiyaz ve müdürü	Fiyatı
1	5 Kânunusani 1325 Salı 6 Muharrem 1328	1-32	Ruşen matbaası	Mehmet Faik	İstanbul için seneliği 27, altı aylığı 15; vilayat ve memalik-i ecnebiye için seneliği 30, altı aylığı 20 kuruştur. Nüshası 1 kuruştur.
2	20 Kânunusani 1325 Çarşamba 21 Muharrem 1328	33-64	Ruşen matbaası	Mehmet Faik	
3	5 Şubat 1325 Cuma 7 Safer 1328	65-96	Ruşen matbaası	Mehmet Faik	
4	20 Şubat 1325 Cumartesi 22 Safer 1328	97-128	Ruşen matbaası	Mehmet Faik	
5	5 Mart 1326 Cuma 6 Rebiulevvel 1328	129-160	Ruşen matbaası	Mehmet Faik	

6	25 Mart 1326 Perşembe 26 Rebiulevvel 1328	161- 192	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
7	7 Nisan 1326 Perşembe 11 rebiulevvel 1328	193- 222	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
8	22 Nisan 1326 Perşembe 25 Rebiulahir 1328	223- 256	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
9	6 Mayıs 1326 Perşembe 10 Cemaziyelevvel 1328	257- 288	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
10	20 Mayıs 1326 Perşembe 24 Cemaziyelahir 1328	289- 320	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
11	3 Haziran 1326 Perşembe 8 Cemaziyelahir 1328	321- 352	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
12	17 Haziran 1326 Perşembe 22 Cemaziyelahir 1328	353- 384	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
13	15 Temmuz Perşembe 24 Recep 1328	385- 416	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	
14	1 Temmuz Perşembe 9 Recep 1328	417- 450	Ruşen matbaası	Mithat Sadullah	

2. ARKADAŞ DERGİSİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Arkadaş'ın birinci sayısında başlayan yazılar ve konular hemen hemen son sayısına kadar sürer. İlk sayıdaki yazılara sonraları başka yazı dizilerinin eklendiği de olur. Yazıların konuları çocuklar ve gençler içindir. Fakat konuların işlenişinde, konuların seçiminde gösterilen titizliği bulmak zordur.

2.1. Dergide Yer Alan Bölümler

Hıfzıssıhha, Kitâbet Dersleri, Malûmât-ı Medeniye, Fen Âleminde, Kitab-ı Tabiat, Terbiye-i Bedeniye, Mütenevvia, Handeler, Terâcim-i Ahvâl, Müntehabât-ı Nefîse, Kıraat, Urûk-ı Beşeriye, Büyük Sözler, Bir Eşeğin Hatıratı, Muhterem Hanımlara, Hayatı Öğrenelim, Fen Âleminde, Mâder-i Elem, Musâhabe derginin başlıca bölümleridir.

Terbiye-i Bedeniye, Hıfzıssıhha, Kitâbet Dersleri, Malûmât-ı Medeniye gibi bölümler rüşdî ve idadî talebelerinin mektepte gördükleri derslerin isimlerini taşır ve konuları da derslerle paralellik arz eder.

Musâhabe:Dergide genellikle karşımıza çıkan ilk yazıdır. “Arkadaş, Arkadaşınız” imzalarıyla çıkan bu bölümdeki yazılar, talebelerle yapılan sohbetler şeklindedir. Yalnız “Musâhabe” yerine dördüncü sayıda Ahmet Şem’i İmzalı “Bir Makale-i Ahlâkiye” yazısı yer alır. Bu bölümde yer alan, kişiye ait imzalı diğer yazılar ise yedinci sayıda Fazıl Ahmet ve on dördüncü sayıda Celalettin Korkmazof’undur. Bu bölümde sohbet havasında işlenen konular ise ilk sayılarda ahlâk olmak üzere, meslek tayini, fikrî terbiye, okunacak eserler, edebiyat dünyamız, tatil zamanının değerlendirilmesi, hayatın safhaları ve çalışma azmidir. Yazıların çoğunluğu ahlâk üzerine ve öğüt verici mahiyettedir.

Derginin ilk sayısında okuyucuları karşılayan yazı da yine “Musâhabe” bölümünde yer alan, “kari ve karielere” ithafî ve Arkadaş imzasıyla çıkan “Resm-i Takdim”dir.

“Müsaadenizle kendimi size takdim edeyim; arkadaşlarınızın arasına bugün ben de dahil oluyorum. Ümit ederim ki iyi bir arkadaşınız olacağım, kendimi sevdirebileceğim. Maksadım: sizi müstefit etmek, dersiniz bulunmadığı vakitleri hoş geçirmeniz, fakat boş geçirmemeniz için çalışmaktır.

Gelelim mesleğime:

İntizamıma halel getirmeksizin sizi mutlaka her ayın beşinci ve yirminci günleri ziyaret edeceğim, yanınızda bulunacağım müddet de güzelce taksim edilmiştir. Gelir gelmez evvela bir Musâhabe; mesirelere, eğlencelere, tiyatrolara dair biraz konuştuğuktan sonra iki haftalık derslerinize müteallik müzakerelere; daha sonra tarih-i millimizi birlikte tettebbu... Bu meşguliyetin yorgunluk verdiğini hissedince, latif, gülünceli fıkralara... Badehu fen âlemine, fennin harikalarına bedayiine, fennî eğlencelere, hıfzıssıhhate dair sizi eğlendirmekle beraber fayda bahşolunacak tarzda malûmât... Bahislerin ciddiyeti sizi sıktığını anlayınca mecra-yı kelimayı hemen jimnastiğe, sıhhi oyunlara tebdil edecek... Eğlenceli bir roman, sonrakilere menazır-ı tabiiyi temaşa; hayvanatı, nebatatı, meadını güya gözümüzle görüyormuşuz gibi gayet tabii bir surette öğreneceğiz. Bu kısımlar da bitince tarih-i eşya ve muhteriat geliyor, yani levazım-ı beşeriye ve medeniyenin tarihleri yeni icat olunan şeyler; hele (Urûk-ı Beşeriye) o kadar müfit ki... Bu serlevhanın altında bütün sema-yı insaniyeti seyir edeceksiniz. Nihayet, güzel bir küçük hikâyeye de nakledip on beş gün sonra tekrar görüşmek üzere çekileceğim. Fakat ayrılmazdan evvel gelecek mülakatta cevapları verilmek üzere bir bilmece, mesele soracağım. Bir de kitâbet vazifesi. Ertesi ziyarette elimde bir çok hediyeler; bilmeceyi, meseleyi bilmiş iseniz bunlar size takdim edilecek. Elhasıl sevimli bir arkadaşınız olmak için ne lazım ise yapacağım.”

Hıfzıssıhha: İlk sayıda, “Hastalıkları Tehiye Eden Sebepler, Def ve İçtinabı Mümkün Hastalıklar, Hıfzıssıhhanın Vazifesi” alt başlıklarında hastalıkların sebepleri ve sağlıklı bir yaşam için hastalıklardan korunma yolları anlatılır. Diğer sayılarda da uzuvlarımız ve onların vazifeleri, çalışma düzenleri gibi konulardan bahsedilecektir. Bölümün yazarı birinci sayıda Refik Suphî, dördüncü sayıda ise “Hadika-i Meşveret Ulum-ı Tabiiye Muallimi” notuyla birlikte Doktor Hikmet Refik imzalarını kullanır. Yazıların dili talebeler için ağır ve konular takip etmeyi zorlaştırabilecek denli uzundur.

Terbiye-i Bedeniye: “Sağlam vücutta sağlam fikir” alıntısıyla başlayan yazı dizisinin bu mukaddime kısmında: sağlam vücutlu az malûmâtlı bir adam, tahsil görmüş fakat mariz bir adamdan daha ziyade hayatta muvaffakiyete nail olacağı için jimnastik ve oyunlara mahsus bir bölüm açmaya mecbur kalındığı açıklaması yapılır.

“Yaşamayı en iyi bilen kavim” olan İngilizler hayat boyu spor yaptıkları için en çalışkan ve sağlam görünümlü kavimdir. Yine İngilizlerden pek farklı olmayan Amerikalılar da öyledir.

İnsanın cismi ile ruhu arasındaki rabıta sıkıdır. “Terbiye-i bedeniyenin teferruat ve aksamını hıfzıssıhha, sıhhi oyunlar, spor, jimnastik ve terbiye-i hissiyat teşkil eder”. Hıfzıssıhha, “vücudun sıhhatini, selametini muhafaza etmeyi öğreten bir fendir”. Hıfzıssıhhanın esası da nezafettir. Yazının sonunda, “gelecek nüshadan itibaren jimnastik ve oyunlar hakkında en sıhhi ve en ameli mebahisin” sırasıyla derc olunacağı belirtilir. Sonraki sayılarda ise o dönemde okullarımızda verilen beden eğitimi dersinin de temelini teşkil eden İsveç Jimnastiğine dair hareketler şekiller eşliğinde anlatılır.

Mütenevvia: Talebelerin ilgisini çekebilecek çeşitli kısa ve ilginç malûmâtların verildiği bu bölümde, kimi zaman eğlenceli de olabilen ansiklopedik bilgiler verilmektedir. Bölümü hazırlayanın kimliği belirtilmemiştir.

“Londranın nüfusu senede, vasati olarak (70000) kadar tezayud ediyormuş.

En derin aktın madeni Avustralya’daki ‘Bandigo’ şehrinde dir.

Bir metre mikabı su hasıl etmek için sekiz metre mikabı kar yağmalıdır.

Örümcek, hiçbir şey yemeden bir sene yaşayabilir.

Rüzgarın sürat-i cereyanı hüub ederken his olunan ziyadedir, bir rüzgar saatte (7), biraz şiddetlicesi (12) kilometre kateder. Fırtınaya gelince saatte (60) kilometre, kasırğa ise saatte (120) den (125) kilometrelik bir saatle giderek, rasgeldiği şeyi devirir, geçer.

Hintteki büyük arılar (5) beş metre (40) santimetre irtifada petek yaparlar.

Küre-i arzda darp olunan sikkeler insanlar beyinde mütesaviyen taksim olunsa herkese (170) kuruş kadar bir para düşer.”

Kitâbet Dersleri- Kıraat: Ali Nusret tarafından hazırlanan bu bölümlerde iptidâî, idadî ve rüşdî talebelerin okuma kabiliyetlerine göre kısa hikâyeler yer alır. Kıraat

bölümünde sadece seviyelere göre hikâye örnekleri verilir. Kıraat bölümünü yazarken A.(ayn) N.(nun) imzasını kullanan Ali Nusret'in iptidaîler için hazırlanan yazıları diğerlerine göre daha iri puntolarla verilmiştir .

Kitâbet Dersleri'nde “Muazzez Karilerime Bir Mukaddime” başlığıyla yazısına başlayan yazara göre, anadilini iyi öğrenerek doğru yazmanın çocuklar için yolu çalışmaktan geçer. Muasır medeniyetler seviyesine ulaşmanın yolu da çalışmaktır. Yazar, kitâbet derslerinin çocuklara küçük yaşlardan itibaren verilmesi gerektiğine inanır ve metodunu ise “az kaide, çok tatbikat” olarak açıklar. Sonraki sayılarda iptidaî talebeleri için; gösterilecek çizimlerin şekli, rengi, işlevi ile alakalı sorular yoluyla yapılacak temrinlere dair örnekler yer alır. Rüşdî talebeleri de gördükleri eşyaların tarifine devam etmeli fakat daha doğru ifade ve açık düşünce kullanmalıdırlar. İdadî şakirtleri içinse, eşyayı daha iyi kavradıkları için fikrî açıklamalar yapabilecekleri edebî, ahlâkî konulara dair tariflerin sorulduğu misaller verilir.

Daha sonraları Osman Fahri, Aydın'dan ağabeyi Ali Nusret'e gönderdiği 10 Nisan 1912 tarihli mektubunda bu bölümdeki yazılardan nasıl istifade ettiğini şöyle dile getirecektir: “Tedrisat-ı İbtidaiye ve Tâliye'nin intişarına pek memnun oldum. Bunlar benim işime pek yarıyor. Üçüncü sınıfın kitabını *Arkadaş*'taki lutfunuz deruhte etti.”²⁰

Malûmât-ı Medeniye: “Afitap Maarif Mektebi Malûmât-ı Medeniye ve Türkçe Muallimi” Midhat Sadullah imzasını da kullanan yazar, sayfanın üst köşesinde “Mektep Dersleri” küçük başlığının yer aldığı yazılarda kısa soru -cevaplar şeklinde hükümet, devlet, millet, hakimiyet-i milliye, istibdat, meşrûfî ve mutlakî hükümetler, medeni, bedevi, hürriyetler gibi daha çok siyaset bilimi, hukuk ve sosyoloji gibi alanları ilgilendiren kavramları açıklanmaktadır.

Fen Âleminde: Gökyüzü, yıldızlar, kuyruklu yıldızlar, mikroplar, organ nakli çalışmaları ve o dönemdeki son bilimsel gelişmeler hakkındaki makaleler bu

²⁰ Zeynep Kerman, *Osman Fahri – Hayatı ve Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1988, s. 11

bölümde yer alır.

Kitab-ı Tabiat: Bazen konuyla ilgili resimlere de yer verilen bu bölümde ise dağlar, balonlar, mağaralar, yer altı suları gibi coğrafyayla da alakalı konular ansiklopedik bilgilerle harmanlanarak sunulur.

Handeler: Okuyucuları eğlendirmeyi amaçlayan bu bölüm bazen “Handeler” başlığı altında verilen kısa fıkralar, espriler, karikatür ve mizah içeren kısa diyaloglar olarak karşımıza çıksa da, çoğu kez sayfaları doldurmak için veya yazıların arasında okuyucuyu gülümsetebilmek için çok küçük parçalar halinde ve küçük puntolarla dergide yer alır.

Terâcim-i Ahvâl: Çocuklara örnek olması düşünülen ünlü düşünür, filozof, kaşif, sanatçı ve de kahramanların hayat hikâyelerinin verildiği bölümde talebelerin ders alacak bir yön bulmaları hedeflenmiş olup yazılar imzasız yayımlanmıştır.

Müntehabât-ı Nefîse: “Bu serlevha altında bütün üdeba ve şuaralarımızın asar-ı mensûre ve manzumelerinin en güzelleri neşr olunacaklardır.” Bu ilk cümlesiyle birer edebiyat seçkisi olacağı bildirilen bölümde devrin önemli şair ve yazarlarından seçkiler okurlara sunulur. Bu bölümde Cenab Şehabettin, Namık Kemal, Şinasi, Tevfik Fikret, Ziya Paşa, Recaizade Ekrem, Abdülhak Hamit, İsmail Safa, Halid Ziya, Hüseyin Suat, Sadullah Paşa ve Hüseyin Sîret’in yazılarına yer verilmiştir.

Urûk-ı Beşeriye: Derginin ikinci sayısında başlayan bölümün ilk yazısına göre, insanların ten renkleri, zeka ve ruh dünyaları farklı farklı olsa da hepsinin tek bir amacı vardır: medeniyet. Düzgün bir çehreye ve mütenasip azaya sahip olan “beyaz ırk”ın ilim ve fen alanındaki terakkisi, çalışkanlığı yere göğe sığdırılmazken Irk-ı asfer ise yorgun ve afyon dumanına boğulmuş olarak gösterilmektedir. Irk-ı ahmer hala vahşi, “hala güneşten korkup kaçan gece kuşları gibi bizden uzaklaşmakta”dır. Irk-ı esved ise hürriyetlerini gasp eden beyazlara karşı kindar fakat metin ve tabiatın en yakın komşusudurlar. Yazıda ayrıca nüfusları da verilen bu ırkların gelecekte ne durumda olabileceği meçhul sorusu ile okurlar baş başa bırakılarak sonraki yazılarda bunların hatırlanması istenir. Öteki sayılarda, farklı coğrafyalarda ve yeni kıtalarda yaşayan bu ırkların kültürleri, ilginç gelenekleri yer yer resimler eşliğinde anlatılır.

Büyük Sözler: Arkadaş dergisinin bilhassa özlü sözler bakımından zengin olduğu söylenebilir. “Büyük Sözler” bölümünde yer alan sözler; tanınmış yazar, alim ve düşünürlere ait vecizeler ile eserlerden yapılan alıntılardır. Dergi sayfalarının alt kısmında küçük puntuyla yer alan özlü sözler ise daha çok darbı mesel ve atasözü hükmünde olup lâedrîdir. Ayrıca “Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaat-ı Meşâhir” adlı bölüm de, kız çocuklarının eğitimiyle ilgili özlü sözler ve eserlerden konuyla ilgili olarak alıntılanmış kısa pasajlardan oluşur.

Muhterem Hanımlara: İkinci sayının kapağında “Gelecek nüshadan itibaren muhterem hanımlara ayrıca sahifeler tahsis edilecek ve aile sername-i umumiyesi altında gayet mühim mebahis derc olunacaktır.” duyurusu yer alır. Bu bölümde, Osman Fahri imzasını taşıyan “Aile” yazıları için “kadın, erkek bütün gençlere” ithafı bulunur. Bir diğer yazı ise Piraye veya Mevhibe Piraye imzalarıyla çıkan “İdare-i Beytiye”dir. “Terbiye-i Benâtın Ehemmiyeti, İdare-i Beytiye” konularında yazarın görüşleri yer alır. “Kadınların alim olmasalar bile bilgili olmaları şarttır. Çünkü çocuklarını, bir ölçüde de kocalarını onlar eğitecektir.” Bu bölüm ayrıca “Fenelon’un Meşhur Bir Eserinden: -Kızların Adem-i Terbiyesinden Münbahis Sû-i Ahvâl-” başlıklı, yine Piraye imzalı çeviri makale de ihtiva etmektedir.

Tefrika Romanlar: “Bir Eşeğin Hatıratı” ve “Mâder-i Elem” bölümleri tefrika romandır. İkinci sayıda yer alan “Sevgili Kari ve Karielere” başlıklı duyuruda “Haftaya ‘Mâder-i Elem’ adında, hanımlara mahsus gayet latif, gayet hazin bir roman ... ilave olunacaktır.” denir. Ancak beşinci sayıda dergi sayfalarında yer bulacak olan tefrikanın “gayet hazin bir roman” denilerek övülmesi ilginçtir. Duyurunun devamında ise “ ‘Mâder-i Elem’i okurken kemal-i teessür ile ağlamamak, derin derin düşünmemek, en gamlı bir valide şefkati hissetmemek mümkün değildir.” açıklaması bulunur. Dergide yer alan kimi hikâyelerin tanıtımında da görülen “feci”, “gayet feci”, “gayet hazin” notları, çocukların ve özellikle de büyüklerin bu tür elemli yazılara olan ilgisini de göstermektedir. Arkadaş’ta “iptidaî, rüşdî, idadî” talebeleri için yazılan hikâyelerde daha dikkatli davranılsa da birçok acıklı aşk hikâyesi görülür.

Ülkemizde daha sonraları Latin harfleriyle de yayımlanacak olan Comtesse

de Ségur'ün *Bir Eşeğin Hatıratı* isimli romanının tefrika olarak tercümesi “Hımâr-ı Âkil: Kadişon” adıyla yayımlanır. Yeni Lisan akımının yaygınlaştığı meşrutiyet sonrasında, akıllı eşek yerine halen “hımâr-ı âkil” tamlamasının kullanılması dikkat çekicidir.

2.2. Çeviriler

Arkadaş'taki çeviri türleri; fabl, hikaye, roman, makale, deneme, anı, gezi yazısı ve nutuktur. Çeviriler genellikle o dönemde rağbet gören Fransız ve İngiliz edebiyatından yapılmıştır.

La Fonten'in fabllerinden olan “Altın Yumurtalı Tavuk”, kanaatkârlık konusunda öğüt verici bir hikaye olarak “ezber” başlığı altında yayımlanır.

Tefrika roman olarak yayımlanan çeviri eserler, “Bir Eşeğin Hatıratı” ve “Mader-i Elem”dir. “Bir Eşeğin Hatıratı”nda güldürücü öğeler ön plandadır ve hayvanlara şefkat gösterilmesi, iyilerin ödüllendirilip tembelliğin cezalandırılacağı, ahlakî ilkelerin zaman ve zemine göre farklılık gösterebileceği gibi hususlarda dersler ve eğitici öğeler içerir. “Mader-i Elem” ise dergi sayfalarında duyurusu yapıldığı üzere “gayet hazin bir roman”dır ve psikolojik tahlillere yer verilen romanda “Bir Eşeğin Hatıratı”nda görüldüğü gibi eğitici ve ahlakî unsurları fazla içermez. Daha çok, yalnız bir annenin çektiği sıkıntılar, çocukların annelerin dünyasında değişmemeleri gerçeğiyle birlikte işlenmiştir. “Mâder-i Elem”i okurken kemal-i teessür ile ağlamamak, derin derin düşünmemek, en gamlı bir valide şefkati hissetmemek mümkün değildir.” (Ark. nu. 5)

Arkadaş'taki çeviri hikayeler ise “Alfons Karr'ın Hazin Bir Hikayesi” başlığı ile sunulan “Brüt ile Rodolf”, “Paskal”, Oktav Mirabu'dan “Hizmetçi”, “Asar-ı Nefiseden- Mavi Mendil”, “İhtiyar Kadın”, “gayet fecî” denilen “Yol Üstünde”, “Köy Postacısı”, “Beyaz Şapka Vakası”, “Alfons Dode'den: Son Ders” adlı metinlerdir. “İhtiyar Kadın” ve “Köy Postacısı” adlı hikayelerde vatan sevgisi ve fedakarlık konusu işlenirken diğer hikayelerde de ahlakî ders ve eğiticilik ön plandadır. Yalnız “Beyaz Şapka Vakası” adlı hikayede İspanya'ya giden bir Fransız'ın maceraları mizahî bir üslupla kaleme alınmıştır.

Gezi yazısı türündeki tefrika eser ise, yine kimden çevrildiği ve çevirenin bilgilerinin yer almadığı “Kutb-ı Cenûbiye Doğru... Şagiltın”dır. “Cesur adam pür azm ü sebat Şagiltın’ın seyahat notları”nda, seyyahın Güney Kutbu’na yaptığı seyahatin günlükleri tercüme edilir. Yazı dizisinde olumsuz doğa şartları karşısında çekilen zorluklar, insanın azmi ve sabrı, fennî ve ansiklopedik bilgilerle birlikte verilir.

Örnek bir kahramanlık hikayesi olarak “Aldo Hina”nın bir anısı, “Fenelon’un meşhur bir eserinden: Terbiye-i Benâtin Ehemmiyeti” başlığı altında iki sayıda tefrika edilen makale, insanoğlunun uçuş maceralarının evreler halinde anlatıldığı “Kanatlar” adlı nutuk ise diğer çeviri eserlerdir.

3. *ARKADAŞ* DERGİSİNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Edebiyat ağırlıklı bir dergi olduğu görülen *Arkadaş*’ın genel yapısını Osman Fahri şekillendirmiştir. Cenab Şehabeddin’in kardeşleri Ali Nusret ve Osman Fahri, şiirleriyle ve nesirleriyle derginin edebî yönüne katkıda bulunan isimlerdir. Dönemin dilde sadeleşme hareketine kayıtsız kaldığı anlaşılan *Arkadaş*’ta yer alan yazıların sadelik diye bir derdi yoktur. Sadece iptidâî talebeler için yazılan hikâyelerde görülen duruluğu ve yalınlığı rüşdî ve idadî talebeleri için verilen hikâyelerde göremeyiz. O dönem için bile yadırganacak, pek çok alışılmamış yabancı sözcük karşımıza çıkmaktadır. Misal vermek gerekirse, Fransızcadan çevrilen “Hımâr-ı Âkil” tefrika romanı için niçin “akıllı eşek” gibi daha anlaşılır bir isim verilmediği düşündürücüdür.²¹ Dergide yer alan makalelerde de böyle bir dilin kullanılması anlaşılabilirliği güçleştirir. Hele dergide yer alan yazıların uzunluğu da gözönüne alınırsa, dil kullanımındaki bu çocukların seviyesini gözetmeyen tavrın, derginin kısa ömürlü olmasının nedenlerinden biri olduğu söylenebilir. Aynı yıl yayımlanmaya başlayan *Musavver Küçük Osmanlı*’da kullanılan dilin çok daha sade ve anlaşılır olduğu görülür.²² *Arkadaş*’ın bu tutumunu etkileyen nedenlerden en önemlisi

²¹ Cüneyd Okay, *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, s.102

²² İsmet Kür, *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara, 1991, s.243

şüphesiz dergide imzalarına rastlanan Edebiyat-ı Cedideciler ve bilhassa Osman Fahri'nin rolüdür.

1913 yılında yayın hayatına giren *Çocuk Dünyası* dergisinin ilk sayısında yer alan yazıda, kendilerinden önce yayımlanan çocuk dergilerine dair değerlendirmelerden *Arkadaş* dergisi de payına düşeni almaktadır. Bu eleştiriye göre yayıncılar, *Çocuklara Mahsus Gazete* ve *Arkadaş* gibi çocuk dergilerinin yayımlandığını fakat yaşayamadığını, bunu rağbetsizliğe değil “çocuk psikolojisini, çocuk ruh ve ihtiyacını tamamiyle tayin edemeyerek küçüklerin anlayamayacakları yahut güç hazmedebilecekleri mevzular üzerinde yürümüş olmalarına haml” ediyorlar.²³

4. ARKADAŞ DERGİSİNİN YAZAR KADROSU

İlk beş sayıda “sahib-i imtiyaz ve müdir-i mesul” olarak Mehmet Faik'i görüyoruz. Derginin altıncı sayıdan itibaren el değiştirmesiyle Mithat Sadullah müdir-i mesul ve sahib-i imtiyaz olarak karşımıza çıkarken, Osman Fahri ise yazı işleri sorumlusudur. Sonraları Sander soyadını alacak olan Midhat Sadullah'ın dergideki imzalarında “Afitab Maarif Mektebi Muallimlerinden, Afitab Maarif Mektebi Lisan-ı Osmani - Malûmât-ı Medeniye ve Fenniye Muallimi” açıklamaları bulunur. Ünlü şairlerimizden Şükûfe Nihal Başar'ın ilk eşi olan Midhat Sadullah²⁴, dil alanındaki uzmanlığıyla tanınır ve okullarımızda uzun yıllar okutulan Türkçe ve dilbilgisi kitaplarının da hazırlayıcısıdır.²⁵

Derginin sekizinci sayısında yer alan, Cenab Şehabettin'in “Eytâm-ı Şühedâya” başlıklı yazısından önceki sayfada verilen portrelerde “Drama Redif-i Tali Taburu Binbaşısı Osman Şehabeddin Efendi Merhum” üstte olmak üzere, Cenab Şehabettin Bey ve Ali Nusret Bey görülür. Çünkü “Osman Fahri, Cenab ile Ali Nusret'in ana bir, baba ayrı kardeşleridir. Anneleri İsmet Hanım, ilk eşi Binbaşı Osman Şehabeddin Bey'in şehit düşmesinden sonra, yine Şehabeddin Bey adlı bir

²³ Cüneyd Okay, *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, s.106

²⁴ Zeynep Kerman, *a.g.e.*, s. 7

²⁵ İsmet Kür, *a.g.e.*, s.243

adamla evlenmiş, fakat mesut olamayarak ayrılmıştır.”²⁶ Dergide yine bu kardeşlerden Cenab Şehabeddin; “Elhan-ı Şita” şiiri ile ikinci sayıdaki “Müntehabât-ı Nefîse bölümünde”, bir başka yazıda ise babalarına dair bir hatırası ile yer alırken; Ali Nusret de kimi yazılarıyla dergiye katkı sağlamıştır.

Bilhassa yazdığı şiirlerle derginin edebiyat ağırlıklı görünüm kazanmasına katkı sağlayan ve yayın politikasını da belirleyen Osman Fahri ise oldukça ilginç bir hayat hikâyesine sahiptir. Osman Fahri, *Arkadaş* dergisini birlikte çıkardıkları yakın arkadaşı Mithat Sadullah’ın eşine, devrin güzelliği, zerafeti ve kabiliyetiyle meşhur edebiyatçısı Şükufe Nihal’e, aşık olur. Fakat arkadaşının eşine aşık olmak zaafını kendine yakıştıramayarak tayin ister ve taşraya gider.²⁷ Harput’ta münzevi bir hayat yaşayan Osman Fahri, “bir buhran anında beynine bir kurşun sıkarak intihar etmek ister. Ölmez ama kurşun beyninde kalır. İstanbul’a getirilerek La Paix Fransız hastanesine yatırılır. Bir süre sonra da çıldırarak ölür.”²⁸

Dergideki yazıların yazarlarını tespit etmek; yazıların birçoğunda imza bulunmaması, imzaların müstear isimler adına veya isimlerin ilk harfleriyle atılması, derginin yayımlandığı dönemde henüz soyadı kullanılmaması gibi nedenlerle oldukça güç olmaktadır. Dergideki yazar isimleri imza şeklindedir. Fakat yazarın görevi, sıfatı gibi bilgiler de yazar adıyla birlikte verilecekse bu bölüm normal puntolarla yazılır.

Müntehabât-ı Nefîse adı altında, edebiyatımızın seçkin örneklerinin yer aldığı bölümde Cenab Şehabettin, Namık Kemal, Şinasi, Tevfik Fikret, Ziya Paşa, Recaizade Ekrem, Abdülhak Hamit, İsmail Safa, Halid Ziya, Hüseyin Suat, Sadullah Paşa ve Hüseyin Sîret’in yazılarına yer verilmiştir. Derginin yazar kadrosunu oluşturanlar ve yazılarına yer verilen diğer isimler şunlardır: Ahmet Şem’i, Ahmet İzzet, Ahmed Midhat, Ahmet Fethi, Ahmet Refik, Ali Nusret, “Arkadaş”, “Bir İhtiyar Muallim”, Celal Ferdi, Celalettin Korkmazof , Cenab Şehabettin, Fazıl Ahmet, Midhat Sadullah, Mehmet Sadi, M. Faik, Mustafa Haluk, Mustafa Cavit , Mevhibe Piraye [Piraye], Namık Ekrem, Osman Fahri [A.(ayn) N.(nun)], Refik

²⁶ Zeynep Kerman, *a.g.e.*, s. 7

²⁷ Zeynep Kerman, *a.g.e.*, s. 7

²⁸ Zeynep Kerman, *a.g.e.*, s. 15

Suphi (Doktor Hikmet), Seyyah, Siraceddin, Şekib Akif .

AHMET MİTHAT

1844'te İstanbul'da doğdu. 28 Aralık 1912'de İstanbul'da öldü. Coşkun ve Mehmet Cevdet imzalarını da kullanmış gazeteci, yazar ve yayımcıdır. 1868'de *Tuna* gazetesinde yazdı, bir yıl sonra da başyazar olarak yazı hayatına başladı. Vali olarak Bağdat'a atanan Mithat Paşa kalabalık maiyetiyle birlikte Ahmet Mithat'ı da yanında götürdü. Burada yayımlanan Zevra gazetesinin müdürü olan Ahmet Mithat, Bağdat'ta kendisini oldukça kültürlü bir çevrede ve programlı bir sohbet meclisi içinde buldu. Mithat Paşa'nın açtığı sanat mekteplerinde okutulmak üzere bir ders kitabı olan *Hâce-i Evvel* ile çocuklar için fıkralar içeren *Kıssadan Hisse*'yi ilk kitapları olarak burada yazdı ve yayımladı. Basra'da ağabeyinin ölümü üzerine İstanbul'a döndü. *Ceride-i Askeriye*'ye başyazar oldu. Bunun yanı sıra Tahtakale'de oturduğu evde kurduğu pedalla çalışan matbaada, aile fertlerinin de yardımıyla kitaplarını basmaya başladı.

Devir ve *Bedir* ismiyle çıkardığı iki derginin kapanmasından sonra aynı yıl *Dağarcık* dergisini yayımlamaya başladı. Bu dergide çıkan ve materyalist düşüncenin izlerini taşıyan "Duvardan Bir Seda" adlı yazısı dolayısıyla *Basiret* gazetesince din aleyhtarlığı ile suçlandı. Dergi onuncu sayısında kapandı. 1878'de Türk basın tarihinin en uzun süreli gazetelerinden olan *Tercüman-ı Hakikat*'i çıkarmaya başladı. II. Abdulhamit döneminde, ölümüne kadar *Takvim-i Vekayi* ve *Matbaa-i Amire Müdürlüğünde*, *Meclis-i Sıhhiye üyeliğinde* ve çeşitli okullarda hoca olarak görev yaptı.

Eserlerinden Birkaçı: *Hâce-i Evvel* (1870), *Kıssadan Hisse* (1870), *Hasan Mellah* (1873), *Hüseyin Fellah* (1873), *Felâh-ı Beyle Rakım Efendi* (1875).²⁹

²⁹ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, YKY Yayınları, c.1, İstanbul, 2001, s.32.

AHMET REFİK ALTINAY

1880'de İstanbul'da doğdu. 10 Ekim 1937'de İstanbul'da vefat etti. Tarihçi ve yazardır. 1898'de Kuleli Askeri İdadîsi'ni ve Harbiye Mektebi'ni bitirdi. Yaşı çok genç olduğu için öğretmen olarak görevlendirildi. Toptaş ve Soğukçeşme Askeri Rüştiyelerinde coğrafya dersleri verdi. 1908'de Meşrutiyet'in ilanından sonra Harbiye Mektebi Tarih öğretmenliği görevine getirildi. Daha sonra Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Ceride Şubesi'ne geçti. Mecmua-i Askeriye'nin yayımını yönetmekle görevlendirildi. Balkan Savaşı'nda askerî sansür müfettişliği yaptı, savaştan sonra kendi isteğiyle emekli oldu. Birinci Dünya Savaşı yıllarında yüzbaşı rütbesiyle tekrar göreve alınarak sansür umum müfettişliği görevine getirildi. Bir yazısı nedeniyle Ulukışla'ya sürüldü.

Ahmet Refik'in ilk yazıları Harbiye Mektebi'ndeki öğretmenlik yıllarında yayımlandı. Bu dönemde *İrtika*, *Malumat*, *Hazine-i Fünun*, *Mecmua-i Ebuzziya* gibi gazete ve mecmualarda yazılarıyla görüldü. Uzunca bir süre *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinin başyazarlığını yaptı. *Millet* gazetesi başyazarlığından sonra *İkdam* gazetesinde, daha sonra *Yeni Mecmua*'da Osmanlı tarihinin çeşitli simaları ve Osmanlı tarihçileri konusunda pek çok yazı, araştırma ve monografi yayımladı. Hazine-i Evrak'ta görev yaptığı yıllarda bir taraftan da Erkan-ı Harbiye-i Umumi'nin emriyle ordu için destanlar yazdı. Halkın tarihi konulara ilgisini çekmek için tarihi kişilikleri, tarihsel olayları yalın bir anlatımla hikaye ettiği yazıları, yayımlandığı dönemde büyük bir beğeniyle karşılanmıştır. Bunun yanı sıra Hazine-i Evrak'ta iken gün ışığına çıkarıp yayımladığı belgeler Osmanlı tarihi için değerli belgeler olarak kabul edilmiştir.

ESERLERİ: *Gazavat-ı Celile-i Peygamberi* (1908), *Sultan Mehmet Han-ı Hamis Hazretleri* (1909), *Lale Devri* (1915), *Köprülüler* (1915), *Tarihte Osmanlı Neferi* (1915), *Padişahlarımızda Din Gayreti Vatan Muhabbeti* (1916), *Yirmi Beş Sene Siper Kavgası* (1917), *Bizans Karşısında Türkler* (1926), *Büyük İskender* (1931), *Kanije Gazileri* (1931), *Tarihte Kadın Simaları* (1931), *Viyana Önünde Türkler* (1931), *Osmanlı Devrinde Zorbalar* (1932), *Hicri On Üçüncü Asırda*

İstanbul (1932), *Osmanlı Devrinde Hoca Nüfuzu* (1933), *Türk İdaresinde Bulgaristan* (1939), *Türk Mimarları* (1936). *Çocuklara Tarih Çocuklarla Türk İstiklal Harbi* (1929), *Çocuklara Tarih Bilgisi: Eski Zamanlar Türkler* (1932).³⁰

³⁰ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, c.1, s. 38-39.*

FAZIL AHMET AYKAÇ

1884'te İstanbul'da doğdu, 1967'de vefat etti. İstanbul'da Fransız Lisesi'ni ve mektupla öğrenim yaparak Paris Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. İstanbul liselerinde yirmi yılı bulan öğretmenliğinden sonra Elazığ milletvekili (1927-1938) oldu. Başlangıçta *Fecr-i Âti* topluluğu şairlerinden olan Fazıl Ahmet daha sonra bir fikir adamı hüviyetiyle çeşitli gazete ve dergilerde eğitim, ruhbilim ve felsefe üzerine yazılar yazdı. Nazmı da *Tanin* gazetesinde devrin tanınmış kişilerine övgü-yergi karışık mizah şiirlerinde kullandı. Divan şairlerinin üslup ve tekniğiyle kaleme aldığı bu satirik şiirler onu mizah edebiyatımızın da değerleri arasına kattı. Şiirde mizahı sadece günün adamları konusunda değil, gündelik hayat sahnelerini tasvirde de kullandı. Fazıl Ahmet üzerine bir tanıtma kitabı Hasan Ali Yücel tarafından yayımlanmıştır (1937). Eserleri: *Divançe-i Fazıl* (aruzla şiirler, 1913), *Harman Sonu* (aruz, hece, karışık şiirler, 1919), *Kırpıntı* (1924), *Şeytan Diyor Ki* (makale, sohbet ve mizah yazıları, 1927), *Tarih Dersi* (1928), *Fazıl Ahmet* (hitabe, şiir, hiciv ve başka yazılarından seçmeler, 1934).³¹

ALİ NUSRET

1872'de Yenişehir'de doğan Ali Nusret, 13 Şubat 1913'te İstanbul'da öldü. 93 Harbi'nde (1877-78) Plevne'de ölen binbaşı Osman Şehabettin'in oğlu, şair Cenab Şehâbettin ve şair Osman Fahri'nin küçük kardeşidir. 1891'de Mühendishâne-i Berriyi istihkam mülazımı olarak bitirdi. Askerî okullarda, Mercan ve Vefa Liselerinde, İstanbul Erkek Muallim Mektebi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. II. Meşrutiyet'ten sonra kaymakam (yarbay) rütbesindeyken emekliye ayrıldı. Veremden öldü; mezarı Fatih Camii haziresinde Gazi Osman Paşa Türbesi önündedir. Kardeşi Osman Fahri, Ali Nusret'in ölümüyle ilgili şiirlerini bastırdı. (*Mersiyeler*, İstanbul, 1329/1913) Ölümüne kadar özel dersler verdi ve gazetelere

³¹ Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık Yay., İstanbul, 1991, s.54

yazı yazdı. *Servet-i Fünun* ve *Şûrâ-yı Ümmet* dergilerinde yayımladığı dil ve edebiyat hakkındaki yazılarıyla tanındı. İbrahim Alaaddin Gövsa “Üslubu biraz yüklü olmakla beraber fikirleri mizacı gibi dürüst ve sağlamdı.” der.

Eserleri: *Şihap* (Şiir,1888), *Makâlât-ı Tarihiyye ve Edebiyye* (1910); *Küçük Bir Facia-yı Vatanperverâne, Menekşe*.

Çeviri: *Muallim Mustel* (1893); *İki Kadın* (1894); *Köy Muşakakaları* (1895)³²

CENAP ŞEHABETTİN

Servetifünun şair ve yazarlarından. 1870’te Manastır’da doğdu, 13 Şubat 1934’te İstanbul’da öldü. Askeri Tıbbiye’yi bitirdi (1889), ihtisasını Paris’te yaptı(1890-1894). Yurda dönünce karantina doktoru olarak Mersin ve Rodos’ta çalıştı. 1886’da sıhhiye müfettişliği göreviyle Cidde’ye (Hicaz) gitti. 1914’te kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. Edebiyat Fakültesi’nde müderris oldu (1914-1922). Ölümü beyin kanamasından olmuştur. Bakırköy mezarlığında gömülüdür. Paris’ten döndükten sonra kişiliğini belirten yeni şiirlerini *Servetifünun* dergisinde yayımlayan Cenap, bu edebiyatın üç büyük temsilcisinden biridir. Konularını aşk ve tabiattan alan şiirleriyle simbolizmin öncüsü sayılır. 1908’den sonra daha çok nesirle uğraştı. Yabancı kelimelere düşkün ve süslü yazdı. Düz yazıları gezi (*Hac Yolunda*, 1909, 1925; *Avrupa Mektupları*, 1919), makale (*Evrak-ı Eyyam* 1915; *Nesr-i Sulh* ve *Tiryaki Sözleri*, 1918), oyun (*Yalan*, 1911; *Körebe*, 1917) türlerindedir; *Tiryaki Sözleri* özdeyiş türünde yazılmıştır. Şiirleri, ölümünden sonra, hayatı üzerine bir incelemeyle birlikte Sadettin Nüzhet Ergun tarafından *Cenap Şehabettin* (1934) ve M. Kaplan, İ. Enginün, B. Emil, N. Birinci ve A. Uçman tarafından *Cenap Şehabettin’in Bütün Şiirleri* (1984) adlı kitaplarda toplandı.³³

³² *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, c.1, s. 73.*

³³ Behçet Necatigil, *a.g.e.*, s.84

HALİT ZİYA UŞAKLIĞİL

Servetifünün romancılarından. 1866'da İstanbul'da doğdu ve 1945'te yine İstanbul'da öldü. Altı yaşlarında Mercan Mahalle Mektebi'nde başladığı öğrenimine Fatih Askeri Rüşdiyesi'nde devam etti (1873-1878). Babasıyla İzmir'e gitti. Orada kaldığı 15 sene içinde belli başlı olaylar; yabancı bir okulda okuması, arkadaşlarıyla *Nevruz* (1884) ve *Hizmet* (1886) gazetelerini çıkarması, İzmir Rüşdiye ve İdadisi'nde öğretmenlik yapması, Osmanlı Bankası'nda muhasip olarak çalışmasıdır. 1893'te Reji İdaresi'ne başkatip olarak İstanbul'a geldi, Servetifünün topluluğuna girdi(1896). Meşrutiyet'ten sonra Darulfünun'da Batı edebiyatı okuttu. Sultan Reşad'ın mabeyn başkatibi oldu (1909-1912). Sonra yine Darulfünun'a döndü, hükümet tarafından görevle Fransa'ya (1913), Almanya'ya (1915) gönderildi. Cumhuriyet devrinde 1905'ten beri oturduğu Yeşilköy'deki köşküne çekildi, gazetelerde (özellikle *Son Posta*'da) yazarlığa devam etti. Anılarını yazdı. Bakırköy'de Kartaltepe Mezarlığı'nda oğlu Vedat'ın yanında gömülüdür. Tekniğinin kuvveti ve yarattığı roman diliyle yalnız *Servetifünün* topluluğunun değil Cumhuriyet'ten önceki Türk edebiyatının en kuvvetli romancısı kabul edilen Halit Ziya, Fransız realist ve natüralistleri etkisinde realist-psikolojik eserleriyle ün kazanmıştır. 20-25 kitapta toplanmış 150'den fazla hikâyeye, kitap halinde altı roman bırakmış olan; tiyatro, mensur şiir, hatıra, makale ve başka türlerde telif tercüme altmış aşkın eser sahibi bulunan Uşaklıgil, romanlarında konularını çoğunlukla aydınlar çevresinden seçtiği halde, küçük hikâyelerinde halk tabakalarına inmiş, daha sade ve tabii bir dil kullanmış, ama hepsine şiirli bir hava katmasını, sağlam bir yapı kurmasını bilmiştir. Başlıca eserleri- Romanları; *Nemide* (1892), *Bir Ölünün Defteri* (1892), *Ferdi ve Şürekası* (Ferdi ve Ortakları, 1896), *Mai ve Siyah* (1897), *Aşk-ı Memnu* (Yasak Aşk, 1900), *Kırık Hayatlar*(1924). Hikâyeye kitapları; *Bir Yazın Tarihi*(1900), *Solgun Demet* (1901), *Bir Şi'r-i Hayal* (Bir Hayalin Şiiri,1914), *Sepette Bulunmuş* (1920), *Bir Hikâyeye-i Sevda* (1922), *Hepsinden Acı* (1934), *Aşka Dair* (1936), *Onu Beklerken* (1935), *İhtiyar Dost* (1937), *Kadın Paçesi* (1939), *İzmir Hikâyeleri* (1950). Oyunları: *Kabus* (1918), *Firuzan* (adapte, 1918), *Fare* (adapte, 1919). Anıları: *Kırk Yıl* (beş cilt, 1936, altıncı cilt: 1969), *Saray ve Ötesi* (üç cilt, 1940-1942), *Bir Acı Hikâyeye* (Tiran'da intihar eden oğlu Vedat'a ilişkin anılar,

1942). Deneme ve Yazıları: *Sanata Dair* (dört cilt, 1938-1963).³⁴

HÜSEYİN SİRET ÖZSEVER

1872'de İstanbul'da doğan şair 27 Şubat 1959'da ölmüştür. Kadıköy Frerler Fransız Mektebi ve Mülkiye'nin idadî bölümü mezunudur. Hariciye ve Nafia Nezaretlerinde memurluk yaptı. 2. Abdülhamit döneminde Malatya'nın bir ilçesine katip olarak sürgün edildi. Bunun üzerine Avrupa'ya kaçtı. Paris'te yapılan Jön Türk Kongresi'ne katıldı (1902). 2. Meşrutiyet'ten sonra Bursa mektupçuluğu, Matbuat Umum Müdürlüğü, Darüşşafaka Lisesi'nde uzun yıllar edebiyat öğretmenliği yaptı. Aşk, kadın, tabiat, gurbet temalarını işlediği şiirlerinde Tefvik Fikret'in etkisi görülür. Şiirlerinin bir bölümü kitaplaşmadı. Mezarı Zincirlikuyu'dadır.

ESERLERİ: *Leyal-i Girizan* (1910), *Bağbozumu* (1928), *Kıvılcımlı Kül* (1937), *Kargalar* (1942)³⁵

İSMAİL SAFA

19. yy. şairlerinden olan İsmail Safa, 1867'de Mekke'de doğdu, 24 Mart 1901'de Sivas'ta öldü. Babası Mehmet Behçet Bey'in, Hicaz mektupçusu iken ölümü üzerine (1880) kardeşleri Ahmet Vefa ve Ali Kami (Akyüz) ile İstanbul'a geldi. Darüşşafaka'yı bitirdi (1886), Mülkiye Mektebi'nin idadî kısmına edebiyat öğretmeni (1890), *Mirsad* dergisine başyazar oldu (1891). Hükümet aleyhine çalıştığı iddiasıyla 2. Abdülhamid tarafından sürüldüğü Sivas'ta, sürgün edilmesinden on ay sonra öldü. Muallim Naci'nin “Şair-i Mâderzad” (anadan doğma şair) diye adlandırdığı İsmail Safa, Tanzimat'tan Servetifünun'a geçiş dönemi şairlerindedir. Muallim Naci, Recaizade ve Hamit etkileri taşıyan, içli, lirik şiiriyle tanınmıştır. Eserleri : *Huz Mâ Safâ* (babasının şiirleriyle birlikte, ilk şiirleri 1892) *Mensiyyat*

³⁴ Behçet Necatigil, *a.g.e.* , s.314

³⁵ İhsan Işık, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara, 2001, s. 473-474.

(şiiirler,1896, 1912), *Hissiyat* (1896-1900 arası yazdığı son şiiirleri, 1912)

Oğlu Peyami Safa, *Türk Düşünçesi* dergisinin Nisan 1954 sayısını babasının anısına ayırmıştır.³⁶

OSMAN FAHRİ

1890'da doğan yazar, 1920'de İstanbul'da ölmüştür. Şehabettin Beyle İsmet Hanım'ın oğlu, Şair Cenap Şehabettin ve Ali Nusret'in anne bir baba ayrı kardeşidir. Ancak kardeşlerinin babası ile aynı adı taşıması bazı kaynaklarda karışıklığa yol açmıştır. Darülfünun Edebiyat şubesini bitirdi. Yakın arkadaşı Mithat Sadullah (Sander) ile beraber, 14 sayı yayımlanan *Mekteplilere Arkadaş* dergisini çıkardı. (1910) Bir süre Aydın'da çalıştı. (1912) Mithat Sadullah'ın o zamanki eşi edebiyatçı Şükufe Nihalle (Başar) bir aşk yaşadı. En yakın arkadaşının karısına aşık olup onunla beraber olamayınca Harput'a tayinini istedi. Burada münzevî bir hayat yaşadı. Bir bunalım anında kafasına kurşun sıkarak intihar etmek istedi. Kurşun beyninde kaldı. İstanbul Fransız La Paix Hastanesi'nde dört ay yattıktan sonra öldü. *Terbiye ve Oyun, Türk Kadını, Talebe Defteri, Sırat-ı Müstakîm, İctihat* gibi dergilerde yazılar ve şiiirler yayımladı. Kardeşi Ali Nusret'in şiiirlerini bir kitap halinde bastırdı. Şiiirlerinde doğa, aşk, ölüm konularını işledi.

Yapıtları: Şiiir: *Mersiyeler, Ahmet İhsan ve Şürekâsı* (1913)³⁷.

NAMIK EKREM AYANZÂDE

1878'de Birecik'te doğan Namık Ekrem, 1917'de Kerkük'te öldü. Ayanzâde Mehmet Sürûr Efendi'nin oğludur. Birecik Rüşdiye'sini, Halep İdadîsi'ni, İstanbul Mühendishâne Mektebi'ni ve Dârülmuaallimîn'i bitirdi. Makriköy, Mercan ve başka

³⁶ Behçet Necatigil, *a.g.e.*, s.164

³⁷ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, c. 2, s. 632.

liselerde matematik öğretmeni olarak çalıştı. Erzurum, Van, Bitlis bölgelerinde maarif müfettişi olarak görev yaptı. Kerkük Sultanîsi müdürlüğü görevini sürdürürken tifodan öldü.

İstanbul'da yayımlanan *Avam* gazetesinin bir dönem başyazarlığını yaptı. Hatipliği ile de tanınmıştır. Arapça, Farsça ve Fransızca bilen Namık Ekrem'in şiirlerinde Fuzûlî etkisinin yanısıra Namık Kemal, Hâmit, Recâizâde ekolünden gelen etkiler de görülmektedir.

Eserleri: *Dibace-i Aşkım*dan, İstanbul 1903; *Bahar-ı Edeb*, 1905; *Zevahir-i Pejmürde*, 1905; *Japonlar* 1906; *Nasâyih*, 1906; *Fevaid*, 1906; *Marifet*, 1907; *İnkilap*, 1908; *On Temmuz Hatırası*, 1909; *Zafer-i Hürriyet*, 1909; *Makalat-ı Güzide*, 1909; *Mebâhis-i Müfide*, 1909; *Maskat-ı Resim yahut Birecik* 1909; *Hicrân*, 1910; Layiha: *Devr-i İstibdâddan Atabe-i Şahaneye*, 1910; *Maarif*, 1910; *Anadolu'da Bir Cevelan*, 1911; *Şi'r-i Hakikat*, 1914; *Ah Vatan*; *Nuhbe-i Kavaid*, *Faideli Türkçe Sarf*.³⁸

RECAİZADE MAHMUT EKREM

1 Mart 1847'de İstanbul'da doğan yazar, 31 Ocak 1914'te İstanbul'da ölmüştür. Tanzimat devri şair ve yazarlarındandır. Zayıflığı yüzünden, Harbiye İdadîsi'ndeki öğrenimini yarıda bırakıp Hariciye Nezareti Mektubî Kalemi'ne memur oldu (1862). Namık Kemal'le tanıştı, *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde yazılar yazmaya başladı. Namık Kemal Avrupa'ya gidince gazeteyi o çıkardı (1867). Şûrayı Devlet (Danıştay) üyesi oldu(1877). Mülkiye'de ve Galatasaray Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği (1880-1888), bir kaç ay Evkaf ve Maarif Nazırlığı (1908) yaptı, aynı yılda atandığı ayan azalığı (senato üyeliği) ölümüne kadar sürdü. Mezarı Küçüksu'da, oğlu Nijad'ın kabri yanındadır. Şiir, roman, hikâye, oyun ve eleştiri türlerinde eserler veren, sanat sanat içindir ilkesine bağlı, üç çocuğunun ölümüyle acılı ve insanı tabiat, sevgi, ölüm üçgeninde değerlendiren Recaizade'nin asıl başarısı edebiyatta Tanzimat ve Avrupa görüş ve değerlerinin yayılmasında, Muallim

³⁸ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi* , c.2, s. 583.

Naci'nin temsil ettiği eski zevkle savaşıp Servetifünun yeniliklerine ortam hazırlamasında görülür. *Araba Sevdası* romanı, bizde gerçekçilik akımının ilk örneklerindedir. Sayısı yirmi beşi bulan eserlerinden en ünlüleri; Şiir kitapları: *Name-i Seher* (1871), *Yadigar-ı Şebab* (1873), *Zemzeme* (üç cilt, 1883-1885), *Nijad Ekrem* (şiiirler, düz yazılar, anılar, 1911). Romanı: *Araba Sevdası* (1896). Hikâyeleri: *Muhsin Bey yahut Şairliğin Hazin Bir Neticesi* (1889), *Şemsa* (1895). Oyunları: *Afife Anjelic* (1870), *Vuslat yahut Süreksiz Sevinç* (1874), *Çok Bilen Çok Yanılır* (1914) , *Talim-i Edebiyat* (edebiyat bilgileri, 1872,1882)³⁹

NAMIK KEMAL

21 Aralık 1840'ta Tekirdağ'da doğmuş, 2 Aralık 1881'de Sakız Adası'nda ölmüştür. Tanzimat devri şairlerindedir. Çocukluğunu dedesi Abdülatif Paşa'nın yanında Kars ve Sofya'da geçiren, özel bir öğrenim gören Namık Kemal, İstanbul'a geldikten sonra (1857), Tercüme Odası'na memur oldu (1863). Şinasi ile tanıştı, *Tasfir-i Efkar* gazetesinde yazılar yazmaya başladı. Şinasi Paris'e gidince (1865) gazeteyi o çıkardı. İstibdadla savaşıyan Yeni Osmanlılar Cemiyeti üyelerinin İstanbul'dan uzaklaştırılmaları karşısında Ziya Paşa ile Paris'e kaçtı (1867), Londra'da yine Ziya Paşa ile *Hürriyet* gazetesini çıkardı (1868), İstanbul'a dönünce (1870) arkadaşlarıyla *İbret* gazetesini çıkarmaya başladı, az sonra mutasarrıf olarak Gelibolu'ya gönderildi. Azledilince yine İstanbul'a geldi. *Vatan Yahut Silistre* piyesinin Gedik Paşa Tiyatrosu'nda temsilinin yarattığı heyecan üzerine (Nisan 1873), Kıbrıs'ta Magosa zindanına sürüldü (9 Nisan1873). Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile siyasi mahkumlar affedilince, 38 ay kaldığı Magosa'dan İstanbul'a dödü (Mayıs 1876). Kanun-i Esasi Encümeni'nde çalıştı. Midilli Adası'na sürüldü (1877). Sonra oraya mutasarrıf oldu (1879). Görevi Rodos (1884) ve Sakız (1887) adalarına nakledildi. Namık Kemal edebiyatın hemen her türünde, geniş yankılar yaratan eserleriyle Tanzimat devrinin en gür sesli şairi, en önemli dava ve sanat adamı oldu. Genel olarak şekil ve ifade bakımından eskiye bağlı, ruh ve özce yeni şiiirleriyle vatan, millet, hürriyet ideallerini aşılarken, makale, piyes, mektup ve tenkidleriyle de sosyal alanda eğitici kudretini gösterdi, hep toplum için sanat ilkesine bağlı kaldı. Her eserinin günümüzde birçok ve değişik baskıları yapılagelen

³⁹Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, c.1, s.258.

Namık Kemal'in şiirleri ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun tarafından toplanmıştı: *Namık Kemal/Hayatı ve Şiirleri* (1933). Oyunları: *Vatan yahut Silistre* (1873), *Zavallı Çocuk* (1873), *Akif Bey* (1874), *Gülnihal* (1875), *Celaleddin Harzemşah* (1885), *Karabela* (1910). Romanları: *İntibah* (1876), *Cezmi* (1880). Tenkid eserleri: *Tahrir-i Harabat* (1885), *Takib* (1885), *Renan Müdafaaanamesi*.⁴⁰

ŞİNASI

1826'da İstanbul'da doğan Şinasi, 1871'de İstanbul'da ölmüştür. Tanzimat devri şair ve yazarlarındandır. Tophane kalemlerinden birinde memurken devlet hesabına gittiği (1849) Paris'te maliye okudu, dönüşünde (1853-1854) Meclis-i Maarif üyesi oldu. Reşit Paşa tarafından korundu. Önce Agah Efendi (1832-1885) ile birlikte *Tercüman-ı Ahvâl* (21 ekim 1860) sonra tek başına *Tasvir-i Efkar* (27 Haziran 1862) gazetesini çıkardı, 1865 başlarında gazeteyi Namık Kemal'e bırakarak tekrar Paris'e gitti, 1869 sonbaharına kadar orada kaldı dönünce matbaa işleriyle uğraştı. Ayazpaşa'da annesinin yanına gömülmüştü, mezarı sonradan kayboldu. Batıdaki türleri uygulayarak yenileşen edebiyatımız, Tanzimat Edebiyatı, Şinasi'yle başlar; 1859/60 yılları Fransızcadan ilk şiir çevirilerinin ilk yerli oyunumuzun (*Şair Evlenmesi*, yaz. 1859), ilk makalelerin Şinasi tarafından yazılmış olması dolayısıyla, Tanzimat edebiyatının başlangıç yılları sayılır. Şinasi, şiirde ilk defa, eski şekiller içinde yeni kavramlar kullandı, nesirde bağ fiillerle uzayıp giden cümleyi seci ve süslerden kurtarıp düşünceyi ve anlaşılmayı ön plana alarak dilde sadeleşme hareketlerine yol açtı. Eserleri: *Tercüme-i Manzume* (çeviri şiirler, 1859), *Şair Evlenmesi* (tek perdelik komedi), *Müntahabat-ı Eş'ar* (şiirlerden seçmeler, 1862), *Durub-i Emsal-i Osmaniye* (atasözleri, 1863), *Müntahabat-ı Tasvir-i Efkar* (seçme makaleler, 2 cilt, 1885).⁴¹

⁴⁰ Behçet Necatigil, *a.g.e.*, s.217

⁴¹ Behçet Necatigil, *a.g.e.*, s. 288-289.

SADULLAH PAŞA

1838’de Erzurum’da doğmuş ve 1890’da Viyana’da ölmüştür. 19. yy. şair ve yazarlarındandır. İstanbul’da Darülmaarif’te okudu. Babıali Tercüme Odası’nda yetişti. Divan-ı Hümayun tercümanı, maarif müsteşarı, V. Murad’ın Mabeyn başkatibi oldu; 2. Abdülhamid devrinde Berlin ve Viyana elçiliklerinde bulundu. Viyana’da iken hava gazıyla intihar etti. Cenazesi İstanbul’a getirilerek Sultan Mahmut türbesi bahçesine gömüldü. Kuvvetli nesirleri, Lamartine’den çevirdiği “Göl” şiiriyle tanınmış olan Sadullah Paşa, özellikle ondokuzuncu yüzyıl medeniyetinde ilim ve tekniğin büyük yerini belirten akıllı ve ilerlemeyi savunarak, kaderci bir dünya görüşünün eskimişliğini gösteren “Ondokuzuncu Asır” şiiriyle, kuvvetli şeklini Tevfik Fikret’te bulacak olan “insana, ilme ve tekniğe iman” temasını Batılı bir anlayışla işlemiş ilk şairimizdir.⁴²

TEVFİK FİKRET

Servetifünun şairlerinden, 24 Aralık 1867- 19 Ağustos 1915. Doğum ve ölüm yeri İstanbul. Aksaray’da Mahmudiye Rüşdiyesinde başladığı öğrenimine Mekteb-i Sultani’de devam etti (1877-1888). Hariciye İstişare Kalemi’nde çalıştı. Sultani ilk kısımda Türkçe öğretmenliği yaptı (1894-1895). *Servetifünun* dergisi başına getirilerek dergiyi yeni bir kadro ile çıkarmaya başladı (7 Şubat 1896). Robert Kolej’de Türkçe öğretmenliği aldı(1896). 1901-1908 arası öteki Servetifünuncular gibi oda inzivaya çekildi. Meşrutiyetin ilanında Hüseyin Cahit’le *Tanin* gazetesini çıkarmaya başladıysa da gazeteden kısa zamanda ayrıldı. Mekteb-i Sultani müdürü oldu (Ocak 1909-Nisan 1910), müdürlükten istifasından ölümüne kadar Robert Koleji’ndeki eski öğretmenliği ile yetindi. Eyüp mezarlığına gömüldü, mezarı daha sonra Aşiyen müzesine nakledildi. Bir aruz şairi olan Fikret ölümüne yakın yazdığı ve *Şermin* kitabında topladığı otuz şiirinde heceyi kullandı. Evi aşiyen müzesi olan şair üzerine kırka yakın kitap yazıldı. Bunlardan Mehmet Kaplan’ın (*Tevfik Fikret ve Şiiri*, 1946) akademik bir çalışmadır. Bir çok baskıları olan şiir kitapları: *Rübab-ı*

⁴² Behçet Necatigil, a.g.e, s. 264.

*Şikeste (Kırık Saz, 1900), Haluk'un Defteri (1911), Şermin (1914)*dir.⁴³

ZİYA PAŞA

1825'te İstanbul'da doğan Ziya Paşa, 1880'de Adana'da öldü. Tanzimat dönemi şairlerindedir. Sadaret Kalemî'nde memur iken Reşit Paşa'nın yardımıyla saraya alındı (1855). Fransızca öğrendi, Kıbrıs'a (1861), Amasya'ya (1863) mutasarrıf oldu. 1. Meşrutiyet'in kurulmasına çalışan Yeni Osmanlılar Cemiyeti üyesi olduğundan Paris'e kaçtı (1867). Abdülaziz'in tahttan indirilmesinden sonra Maarif Müsteşarı oldu (1876) . Konya ve Adana'da (1878) valilik yaptı. Mezarı Adana'dadır. Ziya Paşa, divan edebiyatı sevgi ve alışkanlığını sürdürmekle beraber hak, adalet, ilerleme gibi siyasi ve sosyal düşünce ve kavramları savunan şiirleri (*Terkib-i Bend*); halk dilinin yazı dili olmasını, halk şiirimizin değerlendirilmesini isteyen makalesi (*Şiir ve İnşa*) ile Tanzimat ediplerinin ortak ideallerine katıldı; istibdada karşı savaştı. Eserleri: *Zafer-Nâme* (Nazım nesir karışık yergi, 1868), *Harâbat* (Arap, Fars ve Türk şiiri antolojisi, üç cilt, 1874), *Eş'ar-ı Ziya* (şiirler, 1881).⁴⁴

⁴³ Behçet Necatigil, a.g.e, s. 301.

⁴⁴ Behçet Necatigil, a.g.e, s.341.

5. TAHLİLÎ FİHRİST

5.1.Yazar Adına Göre Fihrist

Abdülhak Hâmit: Müntehabât-ı Nefîse (Tarıktan Bir Parça: Tarık Bin Ziyad –Yalnız-) nu. 7, s. 209. (Deneme)

Tarık Bin Ziyad’a seslenen yazar, Endülüs krallarının hazinelerine nail olsa da eski sahipleri gibi mağrur olmamasını öğütler.

Ahmet Fethi: Kıraat (Plevne Muharebesi) nu. 9, 278-279. (Hikâye)

İdadî talebeleri için “Plevne” adlı hikâye.

Ahmet İzzet: Yaşasın, nu. 4, s. 119. (Şiir)

Hürriyet ve meşrutiyete övgülerin düzöldüğü bir serbest müstezat.

Ahmed Midhat: Tarih Dersleri, nu. 3, s. 67-68. (Makale)

“Osmanlıların İyi Ahlâkı Nereden Geldi” sorusuna tarihî misaller de verilerek cevap aranır.

Ahmet Refik: Darü’l-Fünûn-ı Osmanî Edebiyat Şubesinin Feryat ve Vicdanı: Alçaklar, nu. 9, s. 273-274. (Makale)

Darü’l-Fünûn-ı Osmanî Edebiyat Şubesi öğrencilerinin ortak kaleme aldıkları yazıda devrin eleştirisi yapılır.

Ahmet Şem’i: Bir Makale-i Ahlâkiye nu. 4, s. 97-98. (Makale)

Mekteb-i Sultani Lisan-ı Osmanî muallimlerinden Ahmet Şem’i’nin makalesinde ahlâkın cemiyet hayatındaki yeri, kimi şiir örnekleri de verilerek anlatılmaktadır. Yaratılıştaki güzellik, ilim ve irfanın önemine değinilir.

Ali Nusret: Tarih-i Eşya ve Muhterîât (Taba’at) nu. 10, s. 310-311. (Makale)

14. asrın sonlarında icat edilen matbaanın insanlık tarihi için önemi ve

Osmanlı'da matbaa çalışmalarından bahseden makale.

Ali Nusret: Tarih Dersleri, nu. 1, s. 2-4. (Makale)

Tarihin ne demek olduğu edebî bir dille anlatıldıktan sonra tarihin ne işe yarayacağı ve tarihimizi bilmenin öneminden bahsedilir. Geçmişte yaşanan sıkıntılardan ve savaşlardan bahseden yazarın yeni nesle “Siz bu işkencelerden masumsunuz. Rahat rahat çalışınız; okuyunuz; uyanınız.” sözleriyle hitabı, birkaç yıl sonra cihan harbinin ortasına düşecek olan çocukların talihi düşünülünce oldukça iyimser bulunabilir. Ahmet Mithat Efendi'nin delaleti ile emin, metin, edebî çareler bulmaları istenen çocuklara “Ey hür vatanın hür çocukları” hitabıyla da yazı nihayet bulmaktadır.

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 4, s. 120-121. (Makale)

“Muazzez Karilerime Bir Mukaddime” başlığıyla yazısına başlayan yazara göre, anadilini iyi öğrenerek doğru yazmanın çocuklar için yolu çalışmaktan geçer. Muasır medeniyetler seviyesine ulaşmanın yolu da çalışmaktır. Yazar, kitâbet derslerinin çocuklara küçük yaşlardan itibaren verilmesi gerektiğine inanır ve metodunu ise “az kaide, çok tatbikat” olarak açıklar.

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 6, s. 170-174. (Makale)

İptidâ talebeleri için, gösterilecek çizimlerin şekli, rengi, işlevi ile alakalı sorular yoluyla yapılacak temrinlere dair örnekler yer alır. Rüşdî talebeleri de gördükleri eşyaların tarifine devam etmeli fakat daha doğru ifade ve açık düşünce kullanmalıdırlar. İdadî şakirtlere, eşyayı daha iyi kavradıkları için, fikrî açıklamalar yapabilecekleri edebî, ahlâkî konulara dair tariflerin sorulduğu misaller verilir.

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 8, s. 243-247. (Makale)

İptidâ talebeleri için, gösterilecek çizimlerin şekli, rengi, işlevi ile alakalı sorular yanında eşyaların tariflerini anlattırmaya yönelik sorular yoluyla yapılacak temrinlere dair örnekler yer alır. Rüşdî talebeleri de gördükleri eşyaların tarifine devam etmeli ve etraflarındaki hareketleri ifade etmeye gayret etmelidirler. İdadî şakirtleri içinse, eşyayı daha iyi kavradıkları için fikrî açıklamalar yapabilecekleri

edebî, ahlâkî konulara dair tariflerin sorulduğu misaller verilir.

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 12, s. 370-377. (Makale)

İptidâî, rüşdî, idadî talebeleri için verilen uygulamalı derslere devam edilir.

Arkadaş: Resm-i Takdim , nu. 1, s. 1-2. (Sohbet)

Resm-i Takdim başlığı ile verilen yazıda, derginin yayın periyodu ile bu sayıda yer alan ve diğer sayılarda yer alacak yazıların içeriği hakkında bilgi veriliyor. Derginin maksadı ise “Dersiniz bulunmadığı vakitleri hoş geçirmeniz, fakat boş geçirmemeniz.” cümlesiyle özetlenmiş.

Arkadaşınız: Musâhabe nu.2, s. 33-34. (Sohbet)

“1-Ahlâk Nedir?” başlığı ile verilen yazıda ahlâkî musâhabenin ne olduğu açıklanmış ve ahlâkın kaynağı iyilik olarak gösterilmiştir. Böylece ameliye-i ahlâkiye üzerinde durularak, amelsiz bilginin işe yaramadığı ve hatta bazen de kişiyi kötülüğe ittiğinden bahs olunmakta ve örnek olarak da Timurlenk ve Neron zikredilmektedir.

Arkadaş: Musâhabe-2, nu. 3, s. 65-66. (Sohbet)

“İlk Ahlâk Dersleri: Aile ve Mektep” alt başlığı ile verilen parçada ilk hissiyat-ı ahlâkiyenin anne ile başladığı belirtiliyor. Çocuğun ninniler ve anne şefkati ile başlayan ahlâki gelişiminde anne ve babanın önemi vurgulanarak ileriki dönemlerde karşılaşılması muhtemel, isyankarlık gibi birçok halin sorumlusu olarak da çocuğun küçük yaşta alması gereken aile terbiyesi gösteriliyor.

Arkadaş: Musâhabe (Hayat ve Mevsimler) nu. 5, s. 129-130. (Sohbet)

Baharın gelmesiyle birlikte doğada meydana gelen değişimin izlerini hayatında ve eşyada arayan yazarın düşüncelerini taşıyan deneme.

Arkadaşınız: Musâhabe (Tayin-i Meslek) nu. 6, s. 161-163. (Sohbet)

Bu seneki ibtidâî mezunlarına seslenen yazıda, yaklaşan imtihan-ı umûminin ileriki hayat mücadelesi açısından önemine ve mesleklere değinilir.

Arkadaşınız: Musâhabe (Hangi Eserleri Okuyalım) nu. 8, s. 225-226. (Sohbet)

Okumalar bilinçli bir tercihle yapılırsa, özellikle çocuklar üzerinde menfî etki yaratabilir. Son zamanlarda piyasaya sunulan ve kısa sürede tükenen kitapların bir çoğu maddî menfaat için yazılmışlardır. Yazar, bilhassa artan ruh çağırma, reml, cinler gibi konularda yazılan “safsatılardan” yakınmaktadır.

Arkadaşınız: Musâhabe (Safahat-ı Heyecan) nu. 9, s. 257-258. (Sohbet)

Öğrencilere, sınav zamanlarında yaşadıkları heyecanı yenerek çokça çalışmalarını öğütlenmektedir. Yine çalışkan ve genç yaşta büyük bir güvenle hayata atılan İngilizler örnek gösterilir.

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâk-ı Umûmiye ve Kitaplar) nu. 10, s. 289-290. (Sohbet)

Giriş kısmında İngiliz ailelerin çocuklarına terbiye vermede gösterdikleri özenin örnek gösterildiği yazıda, çocuklara faydalı eserler okumaları tavsiye edilerek muzır neşriyattan korunmaları istenmektedir. “Şerloklar, Arsen Lüpenler, filanın cinayetleri, filanın esrarı sayesinde kazanıyor. Bunların neşrine tabi-i mâni’ olunamaz. Lakin düşünelim: Acaba bütün bu eserlerle ihtiyâc-ı hazırımızı def’ ve tehvîn olunuyor mu? Olunmuyor mu!” özeleştirisi ise düşündürücüdür.

Arkadaşınız: Musâhabe (Bugünkü İnhitât-ı Edebî) nu. 11, s. 321-323. (Sohbet)

“Biz bugün kendi ruhumuzun, kendi fikrimizin, ahlâk ve âdetimizin tercümânı değil, başka âlemlere, başka milletlere ait düşüncelerin, hislerin, hayallerin bir mâkes-i şikestesiyiz. Bundan şu kadar yüz sene sonra gelecek bir müverrih, bir alim bugünkü bizi, edebiyatımızın mütalaasıyla kat’iyyen anlamayacaktır.” özeleştirisiyle başlayan yazar, edebiyatın gayesi üzerine görüşlerini dile getirir. Muzır olarak nitelenen eserlerin edebiyatın güzel ahlâk meydana getirme hususundaki gayesine ters oluşu eleştirilir ve yeni edebiyatın üslupsuzluğundan, kötü dilinden, kötü etkilerinden yakındıktan sonra o günlerin değerlendirmesi yapılır. Yazarın millî

edebiyat hususundaki görüşleri de dönemin kötü çeviri ve muzır neşriyatına tepki içerir. “Edebiyat-ı milliyeden mahrum bir millet başkalarının tefekkürât ve tahayyülâtına muhtaç demektir. İhtiyâç fikrinde ise hür düşünülmez, bu bizim za’if dimâğımızı, iktidarsızlığımızı meydana koymaz mı? Artık bir heves-i fitnekâra aldanmayarak hakikate bin olalım ve biz yine bize benzeyelim. Edebiyât: Muhâfaza-i milliyetin en büyük, en kuvvetli müessirâtındadır. Millet ise, ancak milliyetiyle kâimdir.”

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâkiyûn) nu. 12, s. 353-354. (Sohbet)

Âlim, sanatkâr, şair ve ahlâkiyûnun kısaca tanımları verilerek ahlâkiyûn ile ilgilenen filozofların düşüncelerinden örneklere yer verilmiştir.

Arkadaşınız: Musâhabe (Tatil Zamanı) nu. 13, s. 385-386. (Sohbet)

Yazar, talebelere tatillerini iyi değerlendirmeleri gerektiğini anlatırken Jules Verne’in *İki Sene Mekteb Tatili* adlı seyahatnamesindeki gençlerin maceralarından da bahseder. “Acaba böyle bir tarz tatilin bizde de imkânı var mı?” sorusu ise yazarın özlemine yansıtır.

A(ayn). F(fe): Küçük Hikâye (Alın Teri), nu. 1, s. 21-23. (Hikâye)

Zevk ve sefahatine düşkün olan Nihat Bey, bir gün vapurda gördüğü üstü başı kir içindeki ateşçinin mesut halini küçümser. Fakat kader bu iki ayrı dünyanın insanlarını yıllar sonra tekrar karşılaştırdığında, elinde avucunda ne varsa kaybeden Nihat Bey, ateşçinin alın teri ile kazandığı paradan, ihtiyacı olan bir çift çarığı alabilmek için borç istemek zorunda kalır.

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 1, s. 30-31. (Hikâye)

İptidâî talebeler için verilen arı ve sineğin kısa hikâyesi “Kendini methetmek ve hiddetle bağırıp çağırarak ayıptır.” hissesi ile nihayet bulur.

Çiftçinin kurduğu tuzğa serçelerle birlikte yakalanan saka kuşunun hikâyesinin sonunda “Fenalarla düşüp kalkanlar fenalar gibi muamele görürler.” hissesi zikredilir.

İdadî talebeleri için verilen “Vicdan-ı Safın Saadeti” adlı hikâyenin sonunda ise netice-i ahlâkiye notuyla birlikte şu hisse bulunur: Bir vicdan-ı saf, saf üstünde yalnız hüsn-i ahlâk erbabının istirahat edebileceği bir yalın latiftir. Kendi hayatından memnun olmak: hüsn-i hareketin mükafatıdır. Pak-i vicdanı olanlar kendilerini ihata eden bütün eşyayı güzel görürler. Bir kalb-i saf; ahsen-i mabettir.

Ali Nusret: Kıraat nu. 2, s. 43-44. (Hikâye)

İptidaî, rüşdî ve idadî öğrencileri için kısa hikâyelere yer verilmiştir. İdadî öğrencileri için verilen hikâyenin adı ise “Nimet ve Şükran-ı Nimet”tir.

A(ayn). N(nun): Ezber (Altın Yumurtlayan Tavuk) nu. 6, s. 183. (Çeviri Manzum Hikâye)

Lafonten’den tercüme edilen manzum hikâye.

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 6, s. 186-187. (Hikâye)

İptidaî, rüşdî ve idadî talebeleri için küçük okuma parçaları verilen sayfalarda idadîler için yer alan hikâyenin başlığı “İhtirasatın Neticesi”dir. Kısa hikâyelerin sonunda, çıkarılması gereken ahlâkî netice de söylenir.

A(ayn). F(fe): Ezber (İstikbalin Vatan Şarkısı) nu.7, s. 205. (Şiir)

Serbest müstezat şeklinde yazılan şiirde vatana seslenilmektedir.

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 9, s. 278. (Hikâye)

İptidaî ve rüşdî talebeler için kısa hikâyeler.

A(ayn). N(nun): Kıraat (İptidaî, Rüşdî, İdadî: İnsaniyet) nu. 10, s. 307-308. (Hikâye)

İptidaî, rüşdî ve idadî talebeleri için küçük okuma parçaları verilen sayfalarda idadîler için yer alan hikâyenin başlığı ise “İnsaniyet”tir.

A(ayn). N(nun): Kıraat nu. 11, s. 339-341. (Hikâye)

İptidaî talebeler için “Köpek ile Tavşan”, rüşdiler için “Sağ El ve Sol El”,

idadî talebeleri içinse “Efsane” adlı kısa hikâyeler verilir.

A(ayn). F(fe): İptila nu. 12, s. 358. (Manzum Hikâye)

İçki iptilasının kötülüğünü ortaya koymaya çalışan kısa bir manzum hikâye. Tarla satın alarak çalışmak gibi güzel bir niyetle arkadaşından para alan adam dayanamaz ve parasını yine meyhanede tüketir.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (2-Bir İstikşâf) nu. 4, s. 99-101. (Deneme)

“2-Bir İstikşâf” başlığı ile sunulan bu yazı için önce şu satırlara yer verilir. “Fâide-i umumiye: Az söylemek; fakat, vakt-i manasında ve tabiî bir surette söylemek. Maksat: hayat-ı vicdaniyenin hüsn-i inkişafı.” Tabiat-ı beşeriye olarak sunulan şahsiyetten henüz keşfedilmemiş bir kıta olarak bahsedilir.

[Bir İhtiyar Muallim]: Hayatı Öğrenelim (Yumurta ve Taş) nu. 3, s. 69-71. (Deneme)

Masanın üzerinde duran bir yumurta ve taştan yola çıkan yazar, çocuklara ahlâkî dersler vermeye çalışır. Yazının “İnşallah, gelecek hafta bundan daha eğlenceli,daha müfit bir bahis hazırlayacağız.” cümlesiyle bitmesi ise ilginçtir.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (5-Bir Canavar) nu. 7, s. 196-197. (Deneme)

Can sıkıntısı, ağzını açmış her şeyi yutmaya hazır bir canavara benzetilir. Can sıkıntısının sebebi ise boş durmak, faydasız işlerle meşgul olmaktır. Çare ise meşguliyettir ve “çalışmak gibi oynamayı da bilmelidir.”

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (6-Gözler) nu.8, s. 227-229. (Deneme)

Okuyucuların gözler üzerine tefekkür etmeye davet edildiği yazıda göz kelimesinin Arapça ve İbranicedeki anlamlarına da değinilir. Gözler hilekar, samimi, alçak gözler olarak tasnif edilmiştir..

**Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (7-Kulaklar) nu. 9, s. 259-260.
(Deneme)**

Maksat olarak “Hayat-ı vicdaniyenin hüsn-i inkişafı” açıklamasıyla verilen yazı dizisinin bu bölümünde kulakların dünyadaki güzellikleri kavramada ne denli önemli olduğu açıklanır.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (8-Yine Kulaklar) nu. 10, s. 291-293. (Deneme)

Maksat olarak “Hayat-ı vicdaniyenin hüsn-i inkişafı” açıklamasıyla verilen yazı dizisinin, bu bölümünde kulakların dünyadaki güzellikleri kavramada ne denli önemli olduğu açıklanmaya devam edilir.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (9-İyi Adamlar) nu. 11, s. 323-326. (Deneme)

İyi insanların özellikleri, hangi erdemli davranışları sergiledikleri sıralanır.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (10-Akıl ve Zeka) nu. 12, s. 355-357. (Deneme)

Akıl ve zekanın tanımları verilerek farklarını açıklayıcı örnekler verilir. Akıl ve mantığını kullanan insanların özellikleri anlatılır.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (11-Hep Askeriz) nu. 13, s. 387-390. (Deneme)

Vatan sevgisi sonucunda gelişen askerlik ve askerin taşıması gereken özelliklere değinilen yazıda vatan, bayrak, namus kavramları üzerine görüşlere yer verilir.

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (12-Vatan) nu. 14, s. 419-422. (Deneme)

Vatan sevgisi canlılarda yaratılıştan gelen bir histir ve insan önce küçükken yaşadığı küçük muhitini sever; sonra da mahallesini, ülkesini sevmeye devam eder.

Cenab Şahabettin: Eytâm-ı Şühedâya nu. 8, s.? (Hatıra)

Yazar, şehit olan babasını anlatırken anılarına da yer verir.

Cenab Şahabettin: Müntehabât-ı Nefise (Hac Yolunda'dan Bir Sahife) nu. 13, s. 401-402. (Gezi Yazısı)

Yazarın Nil nehri ve çevresinde yaşayan insanlara dair izlenimlerini anlattığı gezi yazısı.

Cenab Şahabettin: Müntehabât-ı Nefise (Elhan-ı Şita) nu. 2, s. 49.

Cenab'ın Elhan-ı Şita adlı şiirine yer verilmiştir

Celalettin Korkmazof: Musâhabe (Mekteb Cevelanları) nu. 14, s. 417-418. (Sohbet)

Stambüliskiye Novusti Rus Gazetesi sermuharriri olan yazar, Avrupa'daki talebelerin yaz tatillerinde yaptıkları gezileri överek, bizdeki mekteblilere de tavsiye etmektedir.

[Celal Ferdi] Seyyah: Kitab-ı Tabiat, nu.1, s. 23-30. (Makale)

“Dağlar - Seyahat-ı Havaiye, Arz Üzerinde En Yüksek Mevkiler, Dağ Seyahatindeki Müşkîlat, Yüksek Dağlarda Bazı Hadisat-ı Garibe, Bazı Mühim Balon Seyahatleri, Sonda (İskandil) Balonları” alt başlıklarıyla ilgili konular hakkında malûmâtlar yer alır.

[Celal Ferdi]: Kitab-ı Tabiat (Mağaralar), nu. 2, s. 54-56. (Makale)

“Mağaralar, Mağaralara Nasıl İnilir, Taht el-Arza Seyahatin Tehlikeleri ve Tedâbir-i Muktaziye” alt başlıkları ile mağaralar hakkında bilgi verilmektedir.

[Celal Ferdi]: Kitab-ı Tabiat, nu. 3, s. 89-90. (Makale)

“Taht el-Arza Sandal Seyahati – Gölge ve Gece Nehirleri” başlığıyla sunulan bölümde, mağara seyahati esnasında tesadüf olunan nehir ve göller ile buralarda yaşayan canlılar anlatılır.

[Celal Ferdi]: Kitab-ı Tabiat (Mağaralar) nu. 4, s. 122-124. (Makale)

Mağaralar konusuna devam edilen yazıda ayrıca dünyanın en derin mağaralarına da yer verilmiş.

[Celal Ferdi]: Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın, nu. 5, s. 151-153. (Gezi Yazısı)

Seyahat yazılarını okumaktan dolayı edinilecek istifadeye değinilen yazı, “cevr, pür-azim ve sebat Şagiltın’ın seyahat notlarından tercüme”lerden oluşur. Bu ilk bölümde ise Şagiltın’ın Kutb-ı Cenûbî seyahati notları verilir. Bu notlar, “Cenûbun daveti, müşkülât-ı maliye, yiyecek meselesi” alt başlıklarıyla verilmektedir.

[Celal Ferdi]: Kitab-ı Tabiat, nu. 10, s. 309. (Gezi Yazısı)

“Münteha-i Âlemde 300 Metre İrtifada, Esna-i Avdette” başlıkları altında Şagiltın’ın gezi notlarına devam edilir.

[Celal Ferdi]: Kitab-ı Tabiat nu. 11, s. 341-342. (Gezi Yazısı)

Şagiltın’ın gezi notlarına devam edilir. Buzullarda karşılaşılan kar fırtınası ve güçlükler anlatılır.

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın) nu. 6, s. 184-185. (Gezi Yazısı)

“Kış Geçirmek İçin Bir Melce” alt başlığı ile, Şagiltın’ın seyahatini anlatan çeviri yazı dizisine devam edilmiştir.

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru Hareket) nu. 7, s. 216-217. (Gezi Yazısı)

Şagiltın’ın gezi notlarına devam edilir.

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kar Sahrası Ortasında Yalnız) nu. 8, s. 249. (Gezi Yazısı)

Şagiltın'ın gezi notlarına devam edilir.

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat nu. 9, s. 279-280. (Gezi Yazısı)

Şagiltın'ın gezi notlarına devam edilir.

Çengel Köyünden Kemal: Girit İçin nu. 14 s. 434. (Şiir)

Girit için yazılmış sone.

Fazıl Ahmet: Musâhabe (Terbiye-i Fikriye İhtiyacı) nu. 7, s. 193-196. (Sohbet)

“Edib-i Muhterem Fazıl Ahmet Beyefendi tarafından ihdâ buyurulmuştur”, notuyla yayımlanan yazıda yazar, “Birçok muharrir, edip ve mütefekkerlerimizin muntazam ve mükemmel bir terbiye-i esâsiye ile yine muntazam ve mükemmel denebilecek bir terbiye-i meslekiyeyi kendilerinde birleştirmemiş olmaları”ndan yakınmaktadır.

Hüseyin Suat: Müntehabât-ı Nefise (Zevcemin Mezarında) nu. 10, s. 305. (Şiir)

Hüseyin Sîret: Müntehabât-ı Nefise (Nüve-i Hicran) nu. 12, s. 369. (Şiir)

Üç bend ve üç beyitten oluşan şiir.

İsmail Safa: Müntehabât-ı Nefise (Kamere Hitab) nu. 8, s. 241-242. (Şiir)

Aruz ölçüsü ve beyitler halinde yazılan şiirde şair kamere seslenir.

İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (4-Karıncalar) nu. 6, s. 163-166. (Deneme)

Çalışkanlık ve sadakat örneği karıncaların anlatıldığı yazıda, insanlığın bu ibret dolu küçük canlılara bakarak almaları gereken derslere değinilir.

İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (3-Yıldızlar) nu. 5, s. 131-132. (Deneme)

İnsanlığı kendilerine hayran bırakan gökteki yıldızlar, varlıklarıyla aslında bize çok şey söylemektedir. Ama yıldızlar insanlıktan daha yüce değil, insanlığın hizmetindedirler.

[Namık] Kemal Bey: Müntehabât-ı Nefise (Vatan), nu. 1, s. 17. (Makale)

“Bu serlevha altında bütün üdeba ve şuaralarımızın asarı, mensure ve manzumelerinin en güzelleri neşr olunacaklardır. İlk hafta teberrüken şehid-i hürriyet ve hamiyet ‘Kemal’imizin makale-i beliğiyle başlıyoruz, peyderpey Avrupa hükemasının vatan, bu yeni kavuştuğumuz mâder-i umumi hakkındaki fikirlerini nakledeceğiz.” denilerek Namık Kemal’in “Vatan” nesri verilir.

La Fontaine: Küçük Hikâyeler (Saatçi Tavuk) nu. 6, s. 178-181. (Çeviri Hikâye)

Romatizmalı saatlerin üzerine kuluçkaya yatan tavuk, saatleri böylece çalışır hale getirir. Fakat bu durumdan rahatsız olan saat tamircisi de tavuğu çalmaya yeltenir.

M. Cavit: Endülüs – İspanya nu. 13, s. 396. (Şiir)

Osman Fahri’ye ithaf edilen altı beyitlik şiir.

M. Faik: Necm-i Kisvedâr nu. 3, s. 79. (Mensur Şiir)

Kısa mensur şiir.

Mehmed Sadi: Küçük Hikâye (Paskal) nu. 5, s. 133-136. (Hikâye)

Sahnedeki insanları güldürebilmek için akla gelmedik oyunlar yapan Paskal, tehlikeli bir gösterisi sırasında seyircilerin gözü önünde can verir.

Mevhibe Piraye: Fenelon’un Meşhur Bir Eserinden: -2- (Kızların Adem-i Terbiyesinden Münbahis Sû-i Ahvâl) nu. 5, s. 158-159. (Makale)

Genç kızların kendilerine meşguliyet bulmaları gerektiği ve anne gözetimi altında terbiye görerek tecrübe edinmelerinin önemi üzerinde durulur. Böylece ataletten uzak olunacaktır. Aksi halde genç kızlar uykuya teslim olarak vücut

sıhhatini kaybederler.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye, nu. 1, s. 20-21. (Makale)

Karşılıklı kısa soru ve cevaplar şeklinde sunulan bu birinci bölümde “Malûmât-ı medeniye neyden bahseder? Medeni kime derler? Münasebât-ı ictimaiye nedir? İnsanlar niçin cemiyet halinde yaşamaya mecbur olmuşlar? Tesirat-ı hariciye ne gibi şeylerdir? Beka-i nevi nedir? İhtiyaç ne demektir? Cemiyet-i beşeriyenin suret-i teşkili nasıldır?” gibi sorulara cevaplar verilir.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.2, s. 38-39. (Makale)

“Mektep Dersleri” üst başlığı ile verilen bu yazı kısa soru-cevaplar şeklinde hazırlanmış olup insanlığın “vahşet, bedeviyet ve medeniyet” halleri üzere bulunduğu bahseder.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 3, s. 87-88. (Makale)

Sayfanın üst köşesinde Mektep Dersleri küçük başlığının yer aldığı yazı dizisinin bu bölümünde yine soru cevap şeklinde hükümet, devlet, millet, hakimiyet-i milliye, istibdat, meşrûî ve mutlakî hükümet kavramları açıklanmaktadır.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 4, s. 117-119. (Makale)

“Afıtab Maarif Mektebi muallimlerinden” notuyla ismi verilen yazar, kısa soru ve cevaplar şeklinde verilen yazıda, cumhuriyet ve meşrûta idaresi, Osmanlı’da idare şekli gibi konuları açıklamaktadır.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.7, s. 213-215. (Makale)

Hakk-ı tasarruf, esbab-ı temellük, hakk-ı tasarrufun masuniyeti, istimlak usulleri, serbestî-i edyan, matbuatın kısımları ve hakk-ı iştirak, hakim-i tabiiye gibi konularda soru cevap şeklinde kısa bilgiler yer alır.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 5, s. 148-150. (Makale)

Kanunun tarifi ve mevzu kanunun kısımları, kanunlara riayet için gerekli şartlar gibi konular soru- cevap şeklinde kısaca işlenir

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 4, s. 117-119. (Makale)

“Afıtab Maarif Mektebi muallimlerinden” notuyla ismi verilen yazar, kısa soru ve cevaplar şeklinde verilen yazıda, cumhuriyet ve meşruta idaresi, Osmanlı’da idare şekli gibi konuları açıklamaktadır.

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye nu. 8, s. 248. (Makale)

Adalet, uhuvvet, vazife gibi konularda soru cevap şeklinde kısa bilgiler yer alır.

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri: Kuvâyı Umumiye) nu. 9, s. 276-277. (Makale)

Kuvâyı Umumiye başlığı altında kuvayı umumiyenin şubeleri, kuvve-i kanuniye, meclis-i umumi, meclis-i mebusan, mebus seçme esasları gibi konular kısa soru-cevaplar eşliğinde açıklanır.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 10, s. 306-307. (Makale)

Müntahiplerin (seçilmişlerin)vazifeleri, meclis-i ayan, kuvve-i adliye, kuvve-i icraiye, devletin vazifeleri gibi konular kısa soru-cevaplar eşliğinde açıklanır.

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 11, s. 338-339. (Makale)

Kuvve-i icraiye, kuvve-i siyasiye, meclis-i vükela, nazır ve vazifeleri, nezaret kısımları, idare-i mülkiyenin kısımları, Osmanlı’nın idarî taksimatı gibi konular kısa soru-cevaplar eşliğinde açıklanır.

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye, nu. 12, s. 378. (Makale)

Vükelanın ne şekilde tayin edildiği, valilerin görevleri açıklamalarından sonra vezâif-i ictimaiye başlığı altında ise askerliğin tanımını ve kaç sene olduğu soruları kısaca cevaplanır.

Midhat Sadullah : Malûmât-ı Medeniye nu. 14, s. 435-436. (Makale)

“Afîtap Maarif Mektebi Lisan-ı Osmani Malûmât-ı Medeniye ve Fenniye Muallimi” açıklaması ile imzası verilen yazar; vatan, tebaa, ordu, kuvve-i inzibatiye, vergi konularını kısa soru cevaplarla açıklar.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri), nu. 6, s. 182-183. (Makale)

Kanun-ı Esasi, Hukuk-ı Asliye, müsavat, hürriyet-i şahsiye ve mesuniyet-i mesakin kavramları soru cevap şeklinde kısaca açıklanmaktadır.

Mustafa Haluk: Kehkeşân, nu. 5, s. 143. (Mensur Şiir)

Mustafa Cavit Bey’e ithaf olunan mensur şiir.

Namık Ekrem: Adana (1) nu. 5, s. 141. (Şiir)

Adana’da yaşanan sel felaketi ve ölenler için, 19 Nisan 325’te yazılan şiir Tevfik Fikret Bey’e ithaf olunur ve bir bent, on iki kıtadan oluşmaktadır.

Osman Fahri: Yıldız nu. 2, s. 42. (Şiir)

Şair, akşam uzaklarda görünen yapayalnız bir yıldıza seslenmektedir. Yedi bentlik bir şiir.

Osman Fahri : Görülmeyenler nu. 1, s. 8. (Manzum Hikâye)

“Muallim-i muhteremim Mehmet Akif Beyefendiye” ithafla yer alan manzum hikâye, konusunu da Mehmet Akif’in “Küfe” şiirinden almıştır.

Osman Fahri: Napolyon (Şiir) nu. 3, s. 80.

Ekrem Bey'e ithaf edilmiş sone. Şiirde tüm şöhretiyle Napolyon'un bile gün gelip mezarını kendi eliyle kazmak zorunda kaldığı anlatılır. Şiirin üst kısmında ise atıyla ordunun önünde duran Napolyon resmedilmiş.

[Osman Fahri] Muhterem Hanımlara -Aile-, nu. 2, s. 60-64. (Deneme)

“Terbiye-i Benâtn Ehemmiyeti, İdare-i Beytiye” konularında yazarın görüşleri yer alır. “Kadınların alim olmasalar bile bilgili olmaları şarttır. Çünkü çocuklarını, bir ölçüde de kocalarını onlar eğitecektir.”

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 3, s. 94-95. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 4, s. 127-128. (Deneme)

Saadetin tarifi kimi düşünürlerin görüşleri eşliğinde verilerek aile saadetinin ehemmiyetine değinilir.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 5, s. 156-158. (Deneme)

Ailenin önemi, aile hukukunun kaynakları ve tarihi konularının işlendiği yazıda Roma hukukundan da örnek verilir. Cemiyetin esası ailedir ve evlilik önemlidir. Evliliğin meyvesi olan çocuk ise annenin vereceği terbiye ile değer kazanır.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 8, s. 252-253. (deneme)

Zaman ilerledikçe geçim derdine düşen ebeveynlerin çocuklarının mesut olma yollarına bakması gerekir. Aileyi idarenin iki usulü ise sıfat-ı hakimiyet ve işbölümüdür.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 11, s. 346-349. (Deneme)

Ailenin güzellikleri, tabiat-ı beşeriyenin ihtiyacatı olarak sunulan başka vücutlarda ve ebediyen yaşamak, tesadüf olunan müşkülât, aile saadeti gibi konulara değinen yazı.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 12, s. 383-384. (Deneme)

Ailede hoşgörü ve affedicilik gibi hasletler övülür. Aileyi tabii acılar değil ihtiraslar yıkar. Aile reisi olarak erkeğin vazifeleri de ayrı bir bölümde peder ve zevce olarak sınıflandırılarak zevcin taşınması gereken özelliklerden bahsolunur.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 13, s. 414-415. (Deneme)

Ailede de ebeveynler arasında bir hukuk bulunmalıdır fakat ailedeki işlerin yürütülebilmesi açısından eşitlik değil, herkesin kendi mevkisini bilmesi gerekir.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 14, s. 442-444. (Deneme)

Osman Fahri, Midhat Sadullah: Arkadaşımızın Vedası nu. 14, s. 445-448. (Sohbet)

Derginin bu sayı ile son bulduğu gayet hüznü bir veda yazısıyla okuyuculara duyurulmaktadır. On dört sayı boyunca karşılaşılan güçlüklerin yanında, okurların gerçek edebiyata ilgisizliği ve abonelerin yetersizliğinden de yakınılır. Dönemin edebî değerden uzak neşriyatı bu veda yazısında da eleştiriden kurtulamaz.

Osman Fahri: Sabah Ezanında, nu. 5, s. 144. (Şiir)

İki dörtlük ve iki bentten oluşan şiirde şair, sabah ezanı okunurken kendini o güzel duygu iklimine bırakır.

Osman Fahri: Mehtaba Karşı nu. 9, s. 272. (Şiir)

Bentler halinde yazılan şiirde şair, aya seslenmekte ve elemi dile getirmektedir.

Osman Fahri: 31 Mart nu. 7, s. 198. (Şiir)

31 Mart'ta yaşanan kargaşa ve isyanın anlatıldığı şiir.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu.7, s. 221-222. (Deneme)

Ailelerin dağılma nedenleri üzerinde durularak kadın ve erkeklerdeki moda sevdasının eleştirildiği yazıda çocuk eğitimine ebeveynlerin yeterince ilgi göstermemesine de değinilir.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile-, nu. 6, s.190-191. (Deneme)

“Ailenin Kavanin-i Teşkiliyesi alt başlığı ile verilen yazıya göre ailenin meydana geliş şartları olarak evlilik ve nesli koruma ihtiyacı zikredilir. Sonrasında ise çocuk sevgisi ve terbiyesi konularına değinilir.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 9, s. 283-285. (Deneme)

Ailede kadın-erkek arasındaki iş bölümü ve çok eşliliğin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinden bahs olunmaktadır.

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 10, s. 314-316.

Fizyoloji ve tıp ehlinin çok eşliliğin zararları hakkında öne sürdükleri görüşlere yer verilen yazıda, bu insanların kalp, mide ve rahim hastalıklarına maruz kaldıkları söylenir. Erken evliliğin topluma getirdiği zararlar ve erken ergen olma gibi konulara değinilir.

Piraye: İdare-i Beytiye (Tasarruf) nu. 3, s. 96. (Makale)

Ailede tasarruf konusu işlenir.

Recaizade Ekrem: Müntehabat-ı Nefise (Nevbahar) nu. 6, s. 177. (Şiir)

Ünlü şairin beşlikler halindeki dört bentten oluşan şiiri.

Refik Suphi: Hıfzıssıhha, nu. 1, s. 9-10. (Makale)

“Def ve İçtinabı Mümkün Hastalıklar, Hıfz-ı Sıhhanın Vazifesi” alt başlıklarında hastalıkların sebepleri ve sağlıklı bir yaşam için hastalıklardan korunma yolları anlatılır. Diğer sayılarda da uzuvlarımız ve onların vazifeleri, çalışma düzenleri gibi konulardan bahsedileceği söylenir.

[Refik Suphi]: Hıfzıssıhha (2. Kısım: Nasıl Hava Teneffüs Edelim?) nu. 2, s. 35. (Makale)

“2. Ders: Nasıl Hava Teneffüs Edelim?” başlığı ile verilen bu bölümde öncelikle bir deneye yer verilir. Üç cam kaseden birincinin içine bir fare, ikincisine

yanan bir mum ve üçüncüye de bir parça ateş konarak yapılan deneyin sonucunda bu varlıkların ölümü veya sönmesi ile “havanın hayata tesiri” anlatılmaya çalışılır.

“Havanın nelerden mürekkep” olduğu sorusu ile de azot anlatılır ve konuyla ilgili örneklere yer verilir.

[Refik Suphi]: Hıfzıssıhha (3. Ders) nu. 3, s. 82. (Makale)

-3. Ders- teneffüs azalarından bahsolunduktan sonra teneffüsün neticesi hakkında bilgi verilir ve yaşayabilmek için ne kadar havaya muhtaç olduğumuz açıklanır.

Doktor Hikmet Refik : Hıfzıssıhha (Dürus-ı Hayatiye: Fizyoloji) nu. 4, s. 105-106. (Makale)

Yazının üst kısmında Hadika-i Meşveret Mektebi kısmı idadîsi ders notlarından” yazısının yer aldığı yazı dizisi gelecek sayılarda da devam eder. “Hadika-i Meşveret Ulum-ı Tabi’iye Muallimi” notuyla imzası verilen yazar bu kitaptaki konusunun otopsi, fizyoloji, sağlığın korunması, organ nakli olduğunu belirterek, organların düzgün çalışmasının insanın sağlığına dikkat etmesine bağlı olduğunu söylemektedir. Ayrıca özel bir bahiste de insanların hizmetinde olan ve ona fayda sağlayan hayvanların terbiye usullerinden bahsedeceğini belirttikten sonra asıl konusuna geçiyor: canlıların bünyeyi umumiyesi başlığı altında hücreler, hücrelerin vazifeleri ve bunların kısımları.

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha, nu. 5, s. 142-143. (Makale)

Hadika-i Meşveret ders notlarının devamı olarak sunulan yazıda, “hücreler” konusuna devam edilmektedir.

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha (Vezaif-i Uzviye) nu. 6, s. 166-167. (Makale)

Hücreler konusuna devam edilen yazıda ayrıca sindirim sistemi de anlatılır.

[Refik Suphi]: Hıfzıssıhha nu. 7, s. 204-205. (Makale)

Kan dolaşım sistemi ve hücreler konusuna devam edilir.

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha nu. (2-Tufeyliyât-ı Bedeniye. Bakteri)8, s. 236-237.(Makale)

Asalıklar ve bakteriler anlatılır.

Sadullah Paşa: Müntehabât-ı Nefise (Berlin Mektubu) nu. 11, 337-338. (Makale)

Siraceddin: Ezber, nu. 4, s. 111. (Şiir)

Elindeki makasla bir yapma bebeğin kalbini açmaya çalışan kız çocuğunun anlatıldığı serbest müstezat, üç dörtlükten oluşur.

Şekip Akif: Yaz Sabahı nu. 14, s. 423. (Şiir)

Altı dörtlükten oluşan şiir aruzla yazılmıştır ve şairin bir köydeki yaz sabahı izlenimlerini taşır.

Şekib Akif: Bir Zavallıya, nu. 3, s. 71. (Şiir)

Sone tarzında yazılmış bir şiir.

Şekib Akif: Sefih, nu. 2, s. 53. (Şiir)

Sone tarzında yazılmış bir şiir.

Şekib Akif: Belki!, nu. 4, s. 104. (Şiir)

“Küçük dinleyiciye” ithafıyla yer alan, sone şekliyle yazılmış bir şiir.

Şekib Akif: Kış Sabahı nu. 6, s. 174. (Şiir)

Terzarima nazım şekliyle yazılmış şiir, şairin bir kış sabahına dair izlenimlerini taşıyor.

Şinasi: Müntehabât-ı Nefise (Askerlik) nu. 3, s. 81.

Askerliğin bu millet için öneminden bahsolunur ve her Osmanlı'nın asker

oğlu asker olduğu hatırlatılır. Bu milletin kahramanlıkları ve şanlı tarihinin hak ettiği övgünün yanında, askerlik alanında tadilat yapılması gerektiği düşüncesiyle yazı son bulur.

Tevfik Fikret: Müntehabât-ı Nefîse (Yarın) nu. 4, s. 113.

Tevfik Fikret'in, yarının zevki için bugün çalışmak gerektiğini anlattığı "Yarın" adlı şiiri.

Uşakizade Halid Ziya: Müntehabât-ı Nefîse (Harbiyeye Bir Selam) nu. 9, 275-276. (Makale)

[Ziya Paşa]: Müntehabât-ı Nefîse (Ziya Paşanın Defter-i Amâlinden) nu. 5, s. 145-146. (Makale)

Çocuğun terbiyesini çevresinden alması gibi, medeniyet de "Hüsn-i Ahlâk-ı milliyeden mütevellid bir veledir. Ahlâk-ı milliyesi olmayan akvâmda medeniyet olmaz ve hangi kavm-i medenî ki Ahlâkı bozulmaya başlar, medeniyet onda durmaz." Millî ahlâkları ile anılan milletlerin medeniyetleri ve büyük adamları övülerek Mısır ve Romalılar'ın örnek gösterildiği yazı şu cümleyle bitirilir: "Gariptir ki şimdiki Yunanistan ve Roma hükemâ ve fuzalâ yerine haydut yetiştiriyor."

İmzasız Yazılar

_____ **Afiyet Olsun nu. 2, s. 51-53. (Çeviri Hikâye)**

Bir öğle vakti lokantaya giden bayanın, yan masada oturan iki doktorun yemeklerle alakalı konuşmasına katılmasıyla devam eden hikâyede; diyaloglar şeklinde, yiyeceklerin özelliklerinden, lokanta yemeklerinin nasıl mide bulandırıcı yöntemlerle hazırlandığından konuşulur.

_____ **Aldohina (Resim) nu. 4, s. 112.**

Trenin altında kalmak üzereyken, Aldohina tarafından son anda kurtarılan çocuk resmedilmiş, sayfanın alt kısmında da Aldohina'nın küçük bir portresine yer

verilmiştir.

_____ **Aldohina (Fedakar Bir Ateşçi) nu.4, s. 114-117. (Hikâye)**

White World Magazin ünvanlı İngiliz risalesinden alıntılanan yazının İtalya'da yaşanan gerçek bir olayın hatırası olduğu yazılmaktadır. Demiryolunda oynayan bir çocuğu, hayatını riske atma pahasına, lokomotifin altında kalmaktan sonra kurtaran kahramanın hikâyesi anlatılır.

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu.1, s. 32. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 2, s. 57-59. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 3, s. 92-93. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 4, s. 125-126. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 5, s. 154-155. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 6, s. 188-189. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu.7, s. 218-220. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 8, s. 250-251. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 9, s. 281-282. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 10, s. 312-313. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 11, s. 343-345. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 12, s. 381-382. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 13, s. 412-413. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Eşeğin Hatıratı nu. 14, s. 437-441. (Tefrika Roman)**

_____ **Bir Hikâye-i Sadakat (Kraliçe Artemiz) nu. 10, s. 316. (Hikâye)**

Kocasının ölümü üzerine büyük bir heykel yaptıran Artemis'in efsanesi

anlatılır.

_____ **Büyük Sözler, nu. 1, s. 9. (Özlü Sözler)**

Diğer sayılarda da yer alacak olan bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır. Bu sayıda ise bir İspanyol darbimeseli ile Tolstoy, İbnü'l Mu'tez, Ahmet Rifaî, Lamartine, Epiktet gibi düşünörlere ait vecizeler bulunmaktadır.

_____ **Büyük Sözler nu. 2, s. 45. (Özlü Sözler)**

Diğer sayılarda da yer alan bu bölümde, Doğu ve Batı dünyasının ünlü düşünür ve yazarlarının tarihe mal olmuş kısa ve özlü sözlerine yer verilmektedir.

_____ **Büyük Sözler nu. 11, s. 326. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 12, s. 357-358. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 5, s. 133. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 6, s. 167. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 6, s. 176. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 3, s. 91. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 4, s. 104. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 7, s. 205. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 8, s. 238. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 9, s. 262. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 10. s. 300. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 13, s. 390. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Büyük Sözler nu. 14, s. 432. (Özlü Sözler)**

Bu bölümde, Doğulu ve Batılı büyük düşünörlere ait vecizeler, darbimeseller yer alır.

_____ **Çocuklara, nu. 1, s. 2. (Şiir)**

Dört kıtadan oluşan, şairi belli olmayan bir çocuk şiiri. Şiirde çocuklara hitap edilmekte olup onlardan beklentiler ifade edilmektedir.

_____ **Fen Âleminde (Sağr-i Nâmütenâhiyenin Sinematografı) nu. 10, s. 293-294. (Makale)**

Mikroskopla gözlenebilen küçük canlıların gözlemleri ve mikroplar anlatılmaktadır.

_____ **Fen Âleminde (Kuyruklu Yıldızlar) nu. 3, s. 77-79. (Makale)**

Kuyruklu yıldızlarla ilgili batıl inanışların asılsızlığının vurgulanıp seyyarelerin kısaca tanıtılmasından sonra kuyruklu yıldızlar hakkında bilgi verilir.

_____ **Fen Âleminde, nu. 8, s. 229-230. (Makale)**

“Ayağımızın Altında Ne Var?” ve “Yanardağ” başlıkları altında dağların oluşumu ve yanardağlar hakkındaki nazariyeler konuları ele alınır.

_____ **Fen Âleminde, nu.7, s. 206-208. (Makale)**

Halley Kuyruklu Yıldızı başlığıyla verilen bu bölümde “Kıyamet Kopacak mı?, 75 Katrilyon Kuyruklu Yıldız, Taş Yağmuru, Bir Heyetşinasın Beyanâtı” alt başlıkları altında konuyla ilgili açıklamalar yer alır.

_____ **Fen Âleminde (30 Milyon Yıldızın Fotografyası Alınmış) nu. 9, s. 261-262. (Makale)**

Yıldızlar konusuna devam edilen “30 Milyon Yıldızın Fotografyası Alınmış” başlıklı yazıda, gökyüzü gözlemleri ve fotografyası alınan yıldızların hesabı konuları yer alır.

_____ **Fen Âleminde (Cerrahların Son Harikalarından) nu. 11, s. 330-331. (Makale)**

“Aleksi Karel" (Alex Carrel)'in kediler üzerinde deneyerek başlattığı organ naklinin insanlar üzerinde denenmesini konu edinen makale.

_____ **Handeler, nu. 1, s. 13. (Eğlence)**

Diyalog şeklinde verilen kısa ve eğlenceli fıkralar, latifelerin yer aldığı bu bölümde bazen karikatürler de görülür.

_____ **Handeler nu. 2, s. 37., 39.,44., 64. (Eğlence)**

_____ **Handeler, nu. 3, s. 71., 86. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 4, s. 104., 111., 119. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 5, s. 138., 140., 148., 150., 153. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 7, s. 199. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 8, s. 230-231., 236. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 9, s. 271. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 10, s. 299., 311. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 13, s. 390., 396. (Eğlence)**

_____ **Handeler nu. 14, s. 432., 434. (Eğlence)**

_____ **İhtar nu. 2, s. 64. (Duyuru)**

_____ **Kanatlar, nu. 12, 379-380. (Nutuk)**

Fransa'daki bir köy mektebinin ödül töreninde Ernes Lavis tarafından söylenen nutuk, insanlığın kanatlara olan ilgisini ve tarihteki kanatlı uçuş denemelerini misallerle anlatır.

_____ **Kanatlar nu. 13, s. 410-411. (Makale)**

Kont Zemplin'in balonu, Belariyyu'nun uçuş denemesi ile devam eden insanlığın uçuş macerası uçaklarla yeni bir merhaleye ulaşmıştır.

_____ **Karikatür (Ses Borusu) nu. 8, s. 231**

_____ **Kıraat, nu. 3, s. 85-86. (Hikâye)**

İptidâî öğrencileri için “İyi Bir Çocuk”, idadî grubu için “Saka Kuşu” adlarında ve rüşdî için de başlıksız birer küçük hikâye yer almaktadır.

_____ **Kuş, nu. 11, s. 342. (Şiir)**

Şiir, terzarima şeklinde üçlükler halinde yazılmışsa da kafiye düzeni farklılık gösterir. Şair, bir kuşun gamdan uzak şakımasına, hayatı ve mematı tanımaksızın yaşamasına imrenir.

_____ **Küçük Hikâye (Brüt ile Rodolf) nu. 3, s. 75-77. (Çeviri Hikâye)**

“Alfons Karr’ın Hazin Bir Hikâyesi” başlığı ile verilen çeviri hikâye.

_____ **Küçük Hikâye (Oktav Mirbo’dan: Hizmetçi) nu.7, s. 210-213. (Hikâye)**

Ev sahibesi ile işe alınacak bir hizmetçi arasında geçen diyalogdan oluşan, Oktav Mirbo’dan çevrilmiş bir hikâye.

_____ **Küçük Hikâye (Mavi Mendil) nu. 8, s. 238-240. (Hikâye)**

Mendil çaldığı iddiası ile cezalandırılmak istenen askerin bunu sevgilisi için yaptığını açıkladığı hikâye, “asar-ı nefîseden” notuyla yer alıyor.

_____ **Küçük Hikâye (İhtiyar Kadın) nu. 9, s. 268-271. (Hikâye)**

Üç bölümden oluşan hikâyenin kimden çevirildiği belirtilmemiştir.

_____ **Küçük Hikâye (Gayet Feci: Yol Üstünde) nu. 10, s. 300-304. (Hikâye)**

Geceleri değirmen kenarlarında dinlenip gündüzleri yol alan bir meczup, bir

gün bulduğu altınla alışveriş yapmak ister fakat kimseye altınını veremez. Yine kendi gibi bir meczubun parasıyla altınını takas etmek isterse de bu isteğini kabul etmeyen öteki mecnunu boğarak öldürür.

_____ **Küçük Hikâye (Köy Postacısı) nu. 11, s. 333-336. (Hikâye)**

_____ **Küçük Hikâye (Beyaz Şapka Vakası) nu. 13, s. 403-410. (Hikâye)**

_____ **Küçük Hikâye (Alfons Dode'den: Son Ders) nu. 14, s. 429-432. (Hikâye)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 5, s. 160. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 6, s. 192. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 7, s. 223-224. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 8, s. 256. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 9, s. 288. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 10, s. 319-320. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 11, s. 352. (Tefrika Roman)**

_____ **Mâder-i Elem nu. 13, s. 416. (Tefrika Roman)**

_____ **Mütenevvia, nu. 1, s. 12.**

“Örümcek, hiçbir şey yemeden bir yıl yaşayabilir.” gibi çeşitli kısa ve ilginç malûmâtların verildiği bu bölüm gelecek sayılarda da yer almaktadır.

_____ **Mütenevvia, nu. 2, 46.**

“İnsanda Ne Var?” sorusuna cevaben, tavuk yumurtasında bulunanlar, cevabı verilen yazıda insan vücudunda bulunan maddeler ilginç örneklerle açıklanmış. Ayrıca “Mendil” başlıklı bölümde mendilin kısa tarihi verilmiş ve akabinde de hayvanlar ve ülkeler gibi ilgi çekici konularda birer ikişer cümlelik kısa bilgiler

verilmiştir.

_____ **Mütenevvia nu. 3, s. 91.**

Kısa ve ilginç çeşitli malûmâtların verildiği bu bölüm diğer sayılarda da yer almaktadır.

_____ **Mütenevvia nu. 4, s. 121.**

_____ **Mütenevvia nu. 5, s. 143.**

_____ **Mütenevvia nu. 9, s. 263.**

_____ **Mütenevvia nu. 10, s. 295.**

_____ **Mütenevvia nu. 11, s. 327.**

_____ **Mütenevvia nu. 12, s. 359.**

_____ **Mütenevvia nu. 13, s. 391.**

_____ **Mütenevvia (Vücut-ı Beşerin Tûh ve Vezni) nu. 14, s. 423.**

_____ **Portreler, nu. 8, s.?.**

Drama Redif-i Tali Taburu Binbaşısı Osman Şahabettin Efendi Merhum, Cenab Şahabettin Bey ve Ali Nusret Bey'e ait portreler aynı sayfada yer alır.

[Mustafa Cavit]: Tanımadığınız Bir Sima-i Edebî, nu. 12, s. 362-363. (Hikâye)

Genç bir süvari zabiti olarak takdim edilen Mustafa Cavit Bey'in "Zavallı Refikim" adlı yazısı, yazarının küçük portresi eşliğinde verilmektedir.

_____ **Tarih-i Eşya ve Muhteriat, nu. 1, s. 4-7. (Makale)**

"Gazeteler, Gazete İlanları, Gazetelerin Adedi" alt başlıklarıyla verilen makale, insanların tabii ve medenî olmak üzere iki türlü ihtiyacı olduğu ve gazetelerin de ikinci tür ihtiyaçlarından olduğu girişiyle sunulur. Gazetenin dünyadaki tarihinin yanında, ilk gazete ilanı ve Avrupa ile Amerika kıtalarında çıkan

gazetelerin tirajları, maliyetleri, Amerika matbaalarının gelişmişliği gibi hususlarda malûmâtlar verilir.

_____ **Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu.12, s. 366-368.**
(Gezi Yazısı)

İstanbul'dan ayrılarak Manastır'a doğru yola koyulan yazar, yolculuk boyunca edindiği izlenimlerini okuyucuyla paylaşır. Gemiyle varılan Çanakkale'den sonra Dedeâğaç, Karaâğaç güzergahı takip edilir.

_____ **Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu. 13, s. 397-400.**
(Gezi Yazısı)

İstanbul'dan ayrılarak Manastır'a doğru yola koyulan yazarın, yolculuk boyunca edindiği izlenimlerini okuyucuyla paylaştığı tefrikanın bu bölümünde Selanik anlatılır.

_____ **Tatil Gezilerinden: Manastıra Kadar, nu. 14, s. 433-434.**
(Gezi Yazısı)

_____ **Tebşîr nu. 14, s. 448. İlan**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (Elektrik Kralı –Edison-), nu.1, s. 14-16.**
(Biyografi)

Edison'un hayat hikâyesi verilirken daha çok, yaramaz denemeler çocukluğuna dair anekdotlar ve çalışma disiplini akıcı bir dille anlatılmış; yazının sonunda ise kısaca, icatları sıralanmıştır.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (Sokrat) nu. 2 s. 47-48. (Biyografi)**

Atinalı düşünür Sokrat'ın hayat hikâyesine kısaca yer verilen yazıda Sokrat'ın düşüncelerini savunurken gördüğü muhalefet ve cezalandırılışı da anlatılır.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (Senek) nu. 3, s. 74-75. (Biyografi)**

Romalı filozof Seneka'nın biyografisi.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (Arşimed) nu. 4, s. 109-111. (Biyografi)**

Arşimet'in kısa biyografisi yer alır.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (Vasgo Dö Gama) nu.5, s. 139-140. (Biyografi)**

Vasgo Dö Gama'nın kısa biyografisi yer alır.

_____ **Tercüman-ı Ahvâl (6-Lav Vazye) nu. 6, s. 175-176. (Biyografi)**

Fransız İhtilali sırasında idam edilen ve kendi adıyla anılan fizik kanunlarının kaşifi, fizikçi Lavvazye'nin kısa biyografisi verilir.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (7- Mikelanj 1474-1564) nu.7, s. 202-204. (Biyografi)**

Mikelanj'ın kısa biyografisi.

_____ **Terâcim-i Ahvâl (8-De Mosten) nu. 8, s. 234-236. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (9-Deni Papin) nu. 9, s. 266-268. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (10-Korney 1606-1684) nu. 10, s. 298-299. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 11, s. 331-333. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 12, s. 363-365. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 13, s. 394-396. (Biyografi)**

_____ **Terâcim-i Ahvâl (12-Jan Dark 1409-1431) nu. 14, s. 426-**

428. (Biyografi)**_____ Terbiye-i Bedeniye (Mukaddime), nu. 1, s. 10-11. (Makale)**

“Sağlam vücutta sağlam fikir” alıntısıyla başlayan yazı dizisinin bu mukaddime kısmında; sağlam vücutlu az malumatlı bir adamın, tahsil görmüş fakat mariz bir adamdan hayatta daha ziyade muvaffakiyete nail olacağı için jimnastik ve oyunlara mahsus bir bölüm açmaya mecbur kalındığı açıklaması yapılır. “Yaşamayı en iyi bilen kavim” olan İngilizler hayat boyu spor yaptıkları için en çalışkan ve sağlam görünüşlü kavimdir. Yine İngilizlerden pek farklı olmayan Amerikalılar da öyledir.

İnsanın cismi ile ruhu arasındaki rabıta sıkıdır. Terbiye-i bedeniyenin teferruatı hıfzıssıhhat, sıhhi oyunlar, spor, jimnastik ve terbiye-i hissiyattır. Hıfzıssıhhat ise “vücudun sıhhatini, selametini muhafaza etmeyi öğreten bir fendir”. Hıfzıssıhhatin esası da nezafettir. Yazının sonunda ise, “gelecek nüshadan itibaren jimnastik ve oyunlar hakkında en sıhhi ve en ameli mebahisin” sırasıyla derc olunacağı belirtilir.

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu.2, s. 36-37. (Makale)

“İsveç Jimnastiği” başlıklı bu yazıda halter, trapez gibi bir alete ihtiyaç duyulmadan yapılacak olan bu jimnastik için kostüm olarak “eskice bir pantolon ve bir çift terliğin” yeterli olacağı söylenmektedir. Yazının, Doktor Kumliyan’ın “herkes için jimnastik” adlı kitabından alındığı belirtilmektedir. Anlatılan hareketler için, “Şekil 1’de görüleceği üzere asker taliminin vaziyet-i esasiyesidir.” denmekte ise de bu şeklin ancak diğer sayıda yer aldığı görülür.

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 3, s. 83-84. (Makale)

İsveç Jimnastiğinde ayakta yapılan boyun, kol ve bel esnetme hareketleri, yedi ayrı şekilde anlatılmaya devam edilir.

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 4, s. 106-108.

(Makale)

İsveç jimnastiğinin şekiller eşliğinde verildiği yazı.

_____ **Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 5, s. 146-148.**

(Makale)

_____ **Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 9, s. 286-287. (Özlü Sözler)**

Kız çocuklarının terbiyesi ile ilgili, meşhur yazar ve düşünörlere ait sözler alıntılanmıştır.

_____ **Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 8, s. 254-255. (Özlü Sözler)**

Kız çocuklarının terbiyesi ile ilgili, meşhur yazar ve düşünörlere ait sözler alıntılanmıştır.

_____ **Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 10, s. 317-318. (Özlü Sözler)**

Kız çocuklarının terbiyesi ile ilgili, meşhur yazar ve düşünörlere ait sözler alıntılanmıştır.

_____ **Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 11, s. 350-351. (Özlü Sözler)**

Kız çocuklarının terbiyesi ile ilgili, meşhur yazar ve düşünörlere ait sözler alıntılanmıştır

_____ **Tevzi'-i Mükafat (İşte Hâzirûnu Ağlatan Nutuk), nu. 1, s. 18-19. (Nutuk)**

Beyazıt'ta bulunan Hadika-i Meşveret mektebinin tevzi-i mükafat gününde, İdadî ikinci sınıf talebesinden Naşit efendinin söylediği, dinleyenleri ağlatan nutuktur. 324 senesi temmuzunun onuncu gününü Osmanlı'nın zaferi olarak niteleyen ve bu günün coşkuyla anıldığı nutuk, "Yaşasın (hadika-i meşveret)

mektebi... Yaşasın hür vatanın mesut evlatları... Yaşasın Osmanlılık... Yaşasın Osmanlıların ittihadı. Yaşasın, yaşasın!..” sözleriyle nihayet bulur.

_____ **Urûk-ı Beşeriye nu. 2, s. 40-41. (Makale)**

İnsanların ten renkleri, zeka ve ruh dünyaları farklı farklı olsa da hepsinin tek bir amacı vardır: medeniyet. Düzgün bir çehreye ve mütenasip azaya sahip olan “beyaz ırk”ın ilim ve fen alanındaki terakkisi, çalışkanlığı yere göğe sığdırılmazken ırk-ı asfer ise yorgun ve afyon dumanına boğulmuş olarak gösterilmektedir. Irk-ı ahmer “hala vahşi, hala güneşten korkup kaçan gece kuşları gibi bizden uzaklaşmakta”dır. Irk-ı esved ise hürriyetlerini gasp eden beyazlara karşı kindar fakat metin ve tabiatın en yakın komşusudurlar. Yazıda ayrıca nüfusları da verilen bu ırkların gelecekte ne durumda olabileceği meçhul sorusu ile de okurlar baş başa bırakılarak sonraki yazılarda bunların hatırlanması istenir.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 3, s. 72-73. (Makale)**

“Polenezyalılar ve Ficiler, Tunga Cezair Müştemiası” konularının yer aldığı bu bölümde, farklı coğrafya ve kültürler tanıtılmaya devam edilir.

_____ **Urûk-ı Beşer (Samua Adaları) nu. 4, s. 102-103. (Makale)**

Samua Adaları ve Tahiti'nin nüfusu, sosyal yaşamı hakkında bilgilerin yanında yerli erkek ve kadınlara ait küçük resimlere de yer verilmiştir.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 5, s. 136-138. (Makale)**

“İnhitâta Giriftâr Bir Aden, Markiz Adaları, Havai Cezair Müştemiası Yahut Sanduviç Adaları, Nesl-i Müngariz Olmakta, Fici Adaları, Hüsn ü Zerafet, Hâlâ Yamyam!” alt başlıkları ile farklı coğrafya ve kültürler tanıtılır.

_____ **Urûk-ı Beşeriye –İkinci bab-, nu. 6, s. 168-169. (Makale)**

“Papular ve Mauriler, Yeni Gine” alt başlıkları ile farklı coğrafya ve kültürler tanıtılır.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu.7, s. 200-201. (Makale)**

“Bismark Cezayir Müctemiası, İzdivaçtan Evvel, Salomon Adaları, İzdivaçta Kaide, Raks İptilası” başlıkları altında çeşitli milletlerin kültürlerini anlatan yazı.

_____ **Urûk-ı Beşeriye (Yeni İbrit, Yeni Kaladonya) nu. 8, s. 232-233. (Makale)**

Yeni İbrit, Yeni Kaladonya memleketleri ve kültürleri tanıtılır

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 9, s. 264-265. (Makale)**

“Adanın Kıymet-i Azme-i İktisadiyesi, Yeni Zelanda, Hıfzıssıhhaya Adem-i Riayet” başlıkları altında Yeni Zelanda tanıtılır

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 10, s. 296-297. (Makale)**

“Tapu, Okyanusyalılar ve Tasmanyalılar, İnsaniyetin Simâ-i İptidaîyesi, Okyanusya Ecnâsının Tenevvü’ü” başlıkları altında yeni kıtadaki halklar ve kültürleri tanıtılır.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 11, s. 328-329. (Makale)**

“Dıya-ı Tedrici, Elbiseden ve Hicabtan Mahrumiyet, İzdivaç: Ya Satın Almak Yahut Da Kaçırılmak Suretiyle” başlıkları altında yeni kıta yerlilerinin ilginç geleneklerinden bahsedilmeye devam edilir.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 12, s. 360-361. (Makale)**

“Hamal Kadınlar, Kan Davasından Havf, Mızrak ve Topuz” alt başlıkları ile devam edilen yazıda Okyanusya yerlilerinin âdetleri ve günlük yaşamları tanıtılır.

_____ **Urûk-ı Beşeriye, nu. 13, s. 392-393. (Makale)**

“Çok Yerler, Köpek-Sıçan Vesaire Kabileleri, Sihirbazlara Emniyet ve İtimat” başlıkları altında Okyanusya yerlilerinin garip beslenme alışkanlıkları, yamyamlar, kabile sisteminin fetişist özellikleri, sihirbazların kabile içindeki ehemmiyetine dair bilgiler verilir.

_____ **Urûk-ı Beşeriye (Tasmanya,Harbi Siyah, Malezyalılar ve**

Naritular, Malezyalılar Yahut Dayaklar, Burneü) nu. 14, s. 424-425. (Makale)

_____ **Yumak ve Kedi, nu. 2, s. 50. (Karikatür)**

Yumakla oynamak isterken tamamen ipe bürünen bir kedinin on dört bölümlük, yazısız çizimi.

5.2. Edebî Türlerle Göre Fihrist

Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiirler)

_____ Çocuklara, nu. 1, s. 2. (Şiir)

Osman Fahri : Görülmeyenler nu. 1, s. 8. (Şiir)

Osman Fahri: Yıldız nu. 2, s. 42. (Şiir)

Şekib Akif: Sefih, nu. 2, s. 53. (Şiir)

Şekib Akif: Bir Zavallıya, nu. 3, s. 71. (Şiir)

M. Faik: Necm-i Kisvedâr, nu. 3, s. 79. (Mensur Şiir)

Osman Fahri: Napolyon (Şiir) nu. 3, s. 80.

Şekip Akif: Belki!, nu. 4, s. 104. (Şiir)

Siraceddin: Ezber, nu. 4, s. 111. (Şiir)

Ahmet İzzet: Yaşasın (Şiir) nu. 4, s. 119.

Namık Ekrem: Adana (1) (Şiir) nu. 5, s. 141

Mustafa Haluk: Kehkeşân, nu. 5, s. 143. (Mensur Şiir)

Osman Fahri: Sabah Ezanında, nu. 5, s. 144. (Şiir)

Şekib Akif: Kış Sabahı nu. 6, s. 174. (Şiir)

Recaizade Ekrem: Münntehabât-ı Nefise (Nevbahar) nu. 6, s. 177. (Şiir)

Osman Fahri: 31 Mart nu. 7, s. 198. (Şiir)

A(ayn). F(fe): Ezber (İstikbalin Vatan Şarkısı) nu.7, s. 205. (Şiir)

İsmail Sefa: Müntehabât-ı Nefise (Kamere Hitab) nu. 8, s. 241-242. (Şiir)

Osman Fahri: Mehtaba Karşı nu. 9, s. 272. (Şiir)

Hüseyin Suat: Müntehabât-ı Nefise (Zevcemin Mezarında) nu. 10, s. 305.
(Şiir)

_____ Kuş, nu. 11, s. 342. (Şiir)

A(ayn). F(fe): İptila nu. 12, s. 358. (Şiir)

Hüseyin Sîret: Müntehabât-ı Nefise (Nüve-i Hicran) nu. 12, s. 369. (Şiir)

M. Cavit: Endülüs – İspanya nu. 13, s. 396. (Şiir)

Şekip Akif: Yaz Sabahı nu. 14, s. 423. (Şiir)

Hikâye

A(ayn). F(fe): Küçük Hikâye (Alın Teri), nu. 1, s. 21-23. (Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 1, s. 30-31. (Hikâye)

Ali Nusret: Kıraat nu. 2, s. 43-44. (Hikâye)

_____ Afiyet Olsun nu. 2, s. 51-53. (Çeviri Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Brüt ile Rodolf) nu. 3, s. 75-77. (Çeviri Hikâye)

_____ Kıraat, nu. 3, s. 85-86. (Hikâye)

Mehmed Sadi: Küçük Hikâye (Paskal) nu. 5, s. 133-136. (Hikâye)

La Fontaine: Küçük Hikâyeler (Saatçi Tavuk) nu. 6, s. 178-181. (Çeviri
Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 6, s. 186-187. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Oktav Mirbo'dan: Hizmetçi) nu.7, s. 210-213.
(Çeviri Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Mavi Mendil) nu. 8, s. 238-240. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (İhtiyar Kadın) nu. 9, s. 268-271. (Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 9, s. 278. (Hikâye)

Ahmet Fethi: Kıraat (Plevne Muharebesi) nu. 9, 278-279. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye(Gayet Feci: Yol Üstünde) nu. 10, s. 300-304.
(Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat (İptidaî, Rüşdî, İdadî: İnsaniyet) nu. 10, s. 307-308.
(Hikâye)

_____ Bir Hikâye-i Sadakat (Kraliçe Artemiz) nu. 10, s. 316.
(Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat nu. 11, s. 339-341. (Hikâye)

_____ Tanımadığınız Bir Sima-i Edebî, nu. 12, s. 362-363. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Beyaz Şapka Vakası) nu. 13, s. 403-410.
(Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Alfons Dode'den: Son Ders) nu. 14, s. 429-432.
(Çeviri Hikâye)

Manzum Hikâye

A(ayn). N(nun): Ezber (Altın Yumurtlayan Tavuk) nu. 6, s. 183. (Çeviri
Manzum Hikâye)

Roman

- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu.1, s. 32. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 2, s. 57-59. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 3, s. 92-93. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 4, s. 125-126. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 5, s. 154-155. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 5, s. 160. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 6, s. 188-189. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 6, s. 192. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu.7, s. 218-220. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 7, s. 223-224. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 8, s. 250-251.
- _____ Mâder-i Elem nu. 8, s. 256. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatırat-ı nu. 9, s. 281-282. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 9, s. 288. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatırat-ı nu. 10, s. 312-313. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 10, s. 319-320. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 11, s. 352. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 11, s. 343-345. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 12, s. 381-382. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 13, s. 416. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 13, s. 412-413. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşegin Hatıratı nu. 14, s. 437-441. (Tefrika Roman)

Makale

Ali Nusret: Tarih Dersleri, nu. 1, s. 2-4. (Makale)

_____ Tarih-i Eşya ve Muhteriât, nu. 1, s. 4-7. (Makale)

Refik Suphi: Hıfzıssıhha, nu. 1, s. 9-10. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (Mukaddime), nu. 1, s. 10-11. (Makale)

Kemal Bey: Müntehabât-ı Nefise (Vatan), nu. 1, s. 17. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye, nu. 1, s. 20-21. (Makale)

Seyyah: Kitab-ı Tabiat, nu.1, s. 23-30. (Makale)

_____ Hıfzıssıhha (2. Kısım: Nasıl Hava Teneffüs Edelim?) nu. 2, s. 35. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu.2, s. 36-37. (Makale)

Mithad Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.2, s. 38-39. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye nu. 2, s. 40-41. (Makale)

_____ Kitab-ı Tabiat (Mağaralar), nu. 2, s. 54-56. (Makale)

Ahmed Midhat: Tarih Dersleri, nu. 3, s. 67-68. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 3, s. 72-73. (Makale)

_____ Fen Âleminde (Kuyruklu Yıldızlar) nu. 3, s. 77-79. (Makale)

_____ Hıfzıssıhhat (3. Ders) nu. 3, s. 82. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 3, s. 83-84. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 3, s. 87-88. (Makale)

_____Kitab-ı Tabiat, nu. 3, s. 89-90. (Makale)

Piraye: İdare-i Beytiye (Tasarruf) nu. 3, s. 96. (Makale)

Ahmet Şem'i: Bir Makale-i Ahlâkiye nu. 4, s. 97-98. (Makale)

_____Urûk-ı Beşer (Samua Adaları) nu. 4, s. 102-103. (Makale)

Doktor Hikmet Refik : Hıfzıssıhha (Dürus-ı Hayatiye: Fizyoloji) nu. 4, s. 105-106.
(Makale)

_____Terbiye-i Medeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 4, s. 106-108. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 4, s. 120-121. (Makale)

_____Kitab-ı Tabiat (Mağaralar) nu. 4, s. 122-124. (Makale)

_____Urûk-ı Beşeriye, nu. 5, s. 136-138. (Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha, nu. 5, s. 142-143. (Makale)

_____Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 5, s. 146-148. (Makale)

Mevhibe Piraye: Fenelon'un Meşhur Bir Eserinden: -2- (Kızların Adem-i Terbiyesinden Münbahis Sû-i Ahvâl) nu. 5, s. 158-159. (Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfz-ı Sıhha (Vezaif-i Uzviye) nu. 6, s. 166-167. (Makale)

_____Urûk-ı Beşeriye –İkinci bab-, nu. 6, s. 168-169. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 6, s. 170-174. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri), nu. 6, s. 182-183.
(Makale)

_____Urûk-ı Beşeriye, nu.7, s. 200-201. (Makale)

_____Hıfz-ı Sıhha nu. 7, s. 204-205. (Makale)

_____ Fen Âleminde, nu.7, s. 206-208. (Makale)

_____ Küçük Hikâye (Oktav Mirbo'dan: Hizmetçi) nu.7, s. 210-213. (Hikâye)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.7, s. 213-215. (Makale)

_____ Fen Âleminde, nu. 8, s. 229-230. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye (Yeni İbrit, Yeni Kaladonya) nu. 8, s. 232-233.
(Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfz-ı Sıhha (2-Tufeylat-ı Bedeniye. Bakteri) nu.8, s. 236-237.
(Makale)

_____ Küçük Hikâye (Mavi Mendil) nu. 8, s. 238-240. (Hikâye)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 8, s. 243-247. (Makale)

_____ Malûmât-ı Medeniye nu. 8, s. 248. (Makale)

_____ Fen Âleminde (30 Milyon Yıldızın Fotografyası Alınmış) nu. 9, s.
261-262. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye (Adanın Kıymet-i Azme-i İktisadiyesi, Yeni Zelanda,
Hıfzıssihaya Adem-i Riayet) nu. 9, s. 264-265. (Makale)

_____ Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri: Kuvâyı Umumiye) nu. 9, s.
276-277. (Makale)

_____ Fen Âleminde (Sağr-i Namütenahiyenin Sinematografı) nu. 10, s. 293-
294. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 10, s. 296-297. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 10, s. 306-307.
(Makale)

Ali Nusret: Tarih-i Eşya ve Muhterîât (Taba'at) nu. 10, s. 310-311. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 11, s. 328-329. (Makale)

_____ Fen Âleminde (Cerrahların Son Harikalarından) nu. 11, s. 330-331.
(Makale)

_____ Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 11, s. 338-339. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 12, s. 360-361. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 12, s. 370-377. (Makale)

_____ Malûmât-ı Medeniye, nu. 12, s. 378. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 13, s. 392-393. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye (Tasmanya, Harbî Siyah, Malezyalılar ve Naritular,
Malezyalılar Yahut Dayaklar, Burneü) nu. 14, s. 424-425. (Makale)

Midhat Sadullah : Malûmât-ı Medeniye nu. 14, s. 435-436. (Makale)

Sohbet

Arkadaş: Resm-i Takdim , nu. 1, s. 1-2. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe nu.2, s. 33-34. (Sohbet)

Arkadaş: Musâhabe-2, nu. 3, s. 65-66. (Sohbet)

Arkadaş: Musahabe (Hayat ve Mevsimler) nu. 5, s. 129-130. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Tayin-i Meslek) nu. 6, s. 161-163. (Sohbet)

Fazıl Ahmet: Musâhabe (Terbiye-i Fikriye İhtiyacı) nu. 7, s. 193-196. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Hangi Eserleri Okuyalım) nu. 8, s. 225-226. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Safahat-ı Heyecan) nu. 9, s. 257-258. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâk-ı Umumiye ve Kitaplar) nu. 10, s. 289-290. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Bugünkü İnhitat-ı Edebî) nu. 11, s. 321-323. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâkiyûn) nu. 12, s. 353-354. (Sohbet)

Arkadaşımız: Musâhabe (Tatil Zamanı) nu. 13, s. 385-386. (Sohbet)

Celalettin Korkmazof: Musâhabe (Mekteb Cevelanları) nu. 14, s. 417-418. (Sohbet)

Deneme

_____ Muhterem Hanımlara -Aile-, nu. 2, s. 60-64. (Deneme)

_____ Hayatı Öğrenelim (Yumurta ve Taş) nu. 3, s. 69-71. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara (Aile) nu. 3, s. 94-95. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (2-Bir İstikşâf) nu. 4, s. 99-101. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 4, s. 127-128. (Deneme)

İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (3-Yıldızlar) nu. 5, s. 131-132. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 5, s. 156-158. (Deneme)

İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (4-Karıncalar) nu. 6, s. 163-166. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile-, nu. 6, s.190-191. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (5-Bir Canavar) nu. 7, s. 196-197. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu.7, s. 221-222. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (6-Gözler) nu.8, s. 227-229. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (7-Kulaklar) nu. 9, s. 259-260. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 9, s. 283-285. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (8-Yine Kulaklar) nu. 10, s. 291-293.
(Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (9-İyi Adamlar) nu. 11, s. 323-326. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 11, s. 346-349. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (10-Akıl ve Zeka) nu. 12, s. 355-357.

(Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 12, s. 383-384. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (11-Hep Askeriz) nu. 13, s. 387-390.
(Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 13, s. 414-415. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (12-Vatan) nu. 14, s. 419-422. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 14, s. 442-444. (Deneme)

Gezi Yazısı

_____ Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın, nu. 5, s. 151-153. (Gezi Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın) nu. 6, s. 184-185.
(Gezi Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru Hareket) nu. 7, s. 216-217. (Gezi
Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat nu. 9, s. 279-280. (Gezi Yazısı)

_____ Kitab-ı Tabiat, nu. 10, s. 309. (Gezi Yazısı)

_____ Kitab-ı Tabiat nu. 11, s. 341-342. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu.12, s. 366-368. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu. 13, s. 397-400. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden Manastıra Kadar nu. 14, s. 433-434. Gezi Yazısı

Biyografi

_____ Terâcim-i Ahvâl (Elektrik Kralı –Edison-), nu.1, s. 14-16. (Biyografi)

- _____ Terâcim-i Ahvâl (Sokrat) nu. 2 s. 47-48. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Senek) nu. 3, s. 74-75. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Arşimed) nu. 4, s. 109-111. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Vasgo Dö Gama) nu.5, s. 139-140. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (6-Lav Vazye) nu. 6, s. 175-176. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (7- Mikelanj 1474-1564) nu.7, s. 202-204. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (8-De Mosten) nu. 8, s. 234-236. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (9-Deni Papin) nu. 9, s. 266-268. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (10-Korney 1606-1684) nu. 10, s. 298-299. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 11, s. 331-333. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 12, s. 363-365. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 13, s. 394-396. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (12-Jan Dark 1409-1431) nu. 14, s. 426-428. (Biyografi)

Nutuk

- _____ Tevzi'-i Mükafat (İşte Hâzirûnu Ağlatan Nutuk), nu. 1, s. 18-19. (Nutuk)
- _____ Kanatlar, nu. 12, 379-380. (Nutuk)

_____ Kanatlar nu. 13, s. 410-411. (Nutuk)

Handeler

_____ Handeler, nu. 1, s. 13. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 2, s. 37., 39.,44., 64. (Eğlence)

_____ Handeler, nu. 3, s. 71., 86. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 4, s. 104., 111., 119. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 5, s. 138., 140., 148., 150., 153. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 7, s. 199. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 8, s. 230-231., 236. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 9, s. 271. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 10, s. 299., 311. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 13, s. 390., 396. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 14, s. 432., 434. (Eğlence)

MÜTENEVVA

Mütenevvia, nu. 1, s. 12.

Mütenevvia, nu. 2, 46.

Mütenevvia nu. 3, s. 91.

Mütenevvia nu. 4, 111.

Mütenevvia nu. 4, s. 121.

Mütenevvia nu. 5, s. 143.

Mütenevvia nu. 9, s. 263.

Mütenevvia nu. 10, s. 295.

Mütenevvia nu. 11, s. 327.

Mütenevvia nu. 12, s. 359.

Mütenevvia nu. 13, s. 391.

Mütenevvia (Vücut-ı Beşerin Tûlı ve Vezni) nu. 14, s. 423.

ÖZLÜ SÖZLER

Büyük Sözler, nu. 1, s. 9. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 1, s. 45. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 3, s. 91. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 4, s. 104. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 5, s. 133. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 6, s. 167. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 6, s. 176. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 7, s. 205. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 8, s. 238. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 9, s. 262. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 10, s. 300. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 11, s. 326. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 12, s. 357-358. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 13, s. 390. (Özlü Sözler)

Büyük Sözler nu. 14, s. 432. (Özlü Sözler)

5.3. Konuya Göre Fihrist

5.3.1.Edebî Metinler

5.3.1.1.Güzel Ahlâk ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar

Ali Nusret: Kıraat: Nîmet ve Şükran-ı Nîmet, nu. 2, s. 43-44. (Hikâye)

A(ayn). F(fe).: İptila nu. 12, s. 358. (Şiir)

A(ayn). F(fe).: Küçük Hikâye (Alın Teri), nu. 1, s. 21-23. (Hikâye)

A(ayn). N(nun).: Ezber (Altın Yumurtlayan Tavuk) nu. 6, s. 183. (Çeviri Manzum Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 1, s. 30-31. (Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat, nu. 9, s. 278. (Hikâye)

A(ayn). N(nun): Kıraat (İptidâî, Rüşdî, İdadî: İnsaniyet) nu. 10, s. 307-308. (Hikâye)

A(ayn). N(nun).: Kıraat, nu. 6, s. 186-187. (Hikâye)

A(ayn). N(nun).: Kıraat nu. 11, s. 339-341. (Hikâye)

Tevfik Fikret: Müntehabât-ı Nefise (Yarın) nu. 4, s. 113. (Şiir)

_____ Aldohina (Fedakar Bir Ateşçi) nu.4, s. 114-117. (Hikâye)

_____ Kıraat, nu. 3, s. 85-86. (Hikâye)

_____ Çocuklara, nu. 1, s. 2. (Şiir)

5.3.1.2.Vatan

Ahmet Fethi: Kıraat (Plevne) Muharebesi nu. 9, 278-279. (Hikâye)

A(ayn). F(fe).: Ezber (İstikbalin Vatan Şarkısı) nu.7, s. 205. (Şiir)

Ahmet İzzet: Yaşasın (Şiir) nu. 4, s. 119.

Çengel Köyünden Kemal: Girit İçin nu. 14 s. 434. (Şiir)

Osman Fahri: 31 Mart nu. 7, s. 198. (Şiir)

[Namık] Kemal Bey: Müntehabât-ı Nefise (Vatan), nu. 1, s. 17. (Şiir)

5.3.1.3.Aşk ve Melankoli

Hüseyin Suat: Müntehabât-ı Nefise (Zevcemin Mezarında) nu. 10, s. 305. (Şiir)

Hüseyin Sîret: Müntehabât-ı Nefise (Nüve-i Hicran) nu. 12, s. 369. (Şiir)

İsmail Safa: Müntehabât-ı Nefise (Kamere Hitab) nu. 8, s. 241-242. (Şiir)

M. Faik: Necm-i Kisvedâr nu. 3, s. 79. (Mensur Şiir)

Mustafa Haluk: Kehkeşân, nu. 5, s. 143. (Mensur Şiir)

Osman Fahri: Yıldız nu. 2, s. 42. (Şiir)

Osman Fahri: Mehtaba Karşı nu. 9, s. 272. (Şiir)

Siraceddin: Ezber, nu. 4, s. 111. (Şiir)

Şekib Akif: Bir Zavallıya, nu. 3, s. 71. (Şiir)

Şekib Akif: Sefih, nu. 2, s. 53. (Şiir)

_____ Bir Hikâye-i Sadakat (Kraliçe Artemiz) nu. 10, s. 316. (Hikâye)

_____ Kuş, nu. 11, s. 342. (Şiir)

_____ Küçük Hikâye (Mavi Mendil) nu. 8, s. 238-240. (Hikâye)

5.3.1.4.Tabiat

Cenab Şahabettin: Muntehabât-ı Nefise (Elhan-ı Şita) nu. 2, s. 49.

Osman Fahri: Sabah Ezanında, nu. 5, s. 144. (Şiir)

Recaizade Ekrem: Münntehibat-ı Nefise (Nevbahar) nu. 6, s. 177. (Şiir)

Şekib Akif: Kış Sabahı nu. 6, s. 174. (Şiir)

Şekip Akif: Yaz Sabahı nu. 14, s. 423. (Şiir)

5.3.1.5.Toplumsal Yaşam

Namık Ekrem: Adana (1) nu. 5, s. 141. (Şiir)

Osman Fahri : Görülmeyenler nu. 1, s. 8. (Manzum Hikâye)

_____ Afiyet Olsun nu. 2, s. 51-53. (Çeviri Hikâye)

5.3.1.6..Tefrika Romanlar

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu.1, s. 32. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 2, s. 57-59. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 3, s. 92-93. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 4, s. 125-126. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 5, s. 154-155. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 6, s. 188-189. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu.7, s. 218-220. (Tefrika Roman)

_____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 8, s. 250-251. (Tefrika Roman)

- _____ Bir Eşeğin Hatırat-ı nu. 9, s. 281-282. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşeğin Hatırat-ı nu. 10, s. 312-313. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 11, s. 343-345. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 12, s. 381-382. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 13, s. 412-413. (Tefrika Roman)
- _____ Bir Eşeğin Hatıratı nu. 14, s. 437-441. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 5, s. 160. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 6, s. 192. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 7, s. 223-224. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 8, s. 256. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 9, s. 288. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 10, s. 319-320. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 11, s. 352. (Tefrika Roman)
- _____ Mâder-i Elem nu. 13, s. 416. (Tefrika Roman)

5.3.1.7.Eğlence

- _____ Handeler, nu. 1, s. 13. (Eğlence)
- _____ Handeler nu. 2, s. 37., 39.,44., 64. (Fıkra)
- _____ Handeler, nu. 3, s. 71., 86. (Eğlence)
- _____ Handeler nu. 4, s. 104., 111., 119. (Eğlence)
- _____ Handeler nu. 5, s. 138., 140., 148., 150., 153. (Eğlence)
- _____ Handeler nu. 7, s. 199. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 8, s. 230-231., 236. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 9, s. 271. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 10, s. 299., 311. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 13, s. 390., 396. (Eğlence)

_____ Handeler nu. 14, s. 432., 434. (Eğlence)

5.3.1.8. Diğer Edebî Yazılar

_____ Küçük Hikâye (Brüt ile Rodolf) nu. 3, s. 75-77. (Çeviri Hikâye)

Mehmed Sadi: Küçük Hikâye (Paskal) nu. 5, s. 133-136. (Hikâye)

La Fontaine: Küçük Hikâyeler (Saatçi Tavuk) nu. 6, s. 178-181. (Çeviri Hikâye)

M. Cavit: Endülüs – İspanya nu. 13, s. 396. (Şiir)

Osman Fahri: Napolyon (Şiir) nu. 3, s. 80.

Sadullah Paşa: Müntehabât-ı Nefise (Berlin Mektubu) nu. 11, 337-338. (Makale)

Şekip Akif: Belki!, nu. 4, s. 104. (Şiir)

_____ Küçük Hikâye (Oktav Mirbo'dan: Hizmetçi) nu.7, s. 210-213.
(Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (İhtiyar Kadın) nu. 9, s. 268-271. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Gayet Feci: Yol Üstünde) nu. 10, s. 300-304. (Hikâye)

_____ Müntehabât-ı Nefise (Ziya Paşanın Defter-i Amâlinden) nu. 5, s. 145-
146. (Makale)

_____ Küçük Hikâye (Beyaz Şapka Vakası) nu. 13, s. 403-410. (Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Alfons Dode'den: Son Ders) nu. 14, s. 429-432.

(Hikâye)

_____ Küçük Hikâye (Köy Postacısı) nu. 11, s. 333-336. (Hikâye)

5.3.2.Öğretici Metinler

5.3.2.1.Aile ve Çocuk Terbiyesi

Mevhibe Piraye: Fenelon'un Meşhur Bir Eserinden: -2- (Kızların Adem-i Terbiyesinden Münbahis Sû-i Ahvâl) nu. 5, s. 158-159. (Makale)

[Osman Fahri] Muhterem Hanımlara -Aile-, nu. 2, s. 60-64. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara (Aile) nu. 3, s. 94-95. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 4, s. 127-128. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 5, s. 156-158. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile-, nu. 6, s.190-191. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu.7, s. 221-222. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 8, s. 252-253. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 9, s. 283-285. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 10, s. 314-316. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 11, s. 346-349. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 12, s. 383-384. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 13, s. 414-415. (Deneme)

Osman Fahri: Muhterem Hanımlara –Aile- nu. 14, s. 442-444. (Deneme)

Piraye: İdare-i Beytiye (Tasarruf) nu. 3, s. 96. (Makale)

_____ Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 8, s. 254-255.

(Özlü Sözler)

_____ Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 9, s. 286-287. (Özlü Sözler)

_____ Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 10, s. 317-318. (Özlü Sözler)

_____ Terbiye-i Benât Hakkında Mütalaât-ı Meşâhir nu. 11, s. 350-351. (Özlü Sözler)

5.3.2.2. Güzel Ahlâk ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar

Abdülhak Hamit: Müntehabât-ı Nefise (Tarıktan Bir Parça: Tarık Bin Ziyad –Yalnız) nu. 7, s. 209. (Deneme)

Ahmed Midhat: Tarih Dersleri, nu. 3, s. 67-68. (Makale)

Ahmet Şem'i: Bir Makale-i Ahlâkiye nu. 4, s. 97-98. (Makale)

Ali Nusret: Tarih Dersleri, nu. 1, s. 2-4. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 4, s. 120-121. (Makale)

Arkadaş: Resm-i Takdim , nu. 1, s. 1-2. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe nu.2, s. 33-34. (Sohbet)

Arkadaş: Musâhabe-2, nu. 3, s. 65-66. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Safahat-ı Heyecan) nu. 9, s. 257-258. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâkiyûn) nu. 12, s. 353-354. (Sohbet)

_____ Hayatı Öğrenelim (Yumurta ve Taş) nu. 3, s. 69-71. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (2-Bir İstikşâf) nu. 4, s. 99-101. (Deneme)

Arkadaş: Müsahabe (Hayat ve Mevsimler) nu. 5, s. 129-130. (Sohbet)

İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (4-Karıncalar) nu. 6, s. 163-166. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (5-Bir Canavar) nu. 7, s. 196-197. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (6-Gözler) nu.8, s. 227-229. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (7-Kulaklar) nu. 9, s. 259-260. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (8-Yine Kulaklar) nu. 10, s. 291-293.
(Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (9-İyi Adamlar) nu. 11, s. 323-326. (Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (10-Akıl ve Zeka) nu. 12, s. 355-357.
(Deneme)

5.3.2.3.Vatan

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (11-Hep Askeriz) nu. 13, s. 387-390.
(Deneme)

Bir İhtiyar Muallim: Hayatı Öğrenelim (12-Vatan) nu. 14, s. 419-422. (Deneme)

Cenab Şahabettin: Eytâm-ı Şühedâya nu. 8, s.?. (Makale)

Uşakizade Halid Ziya: Müntehabât-ı Nefise (Harbiyeye Bir Selam) nu. 9, 275-276.
(Makale)

Şinasi: Müntehabât-ı Nefise (Askerlik) nu. 3, s. 81.

_____ Tevzi'-i Mükafat (İşte Hâzirûnu Ağlatan Nutuk), nu. 1, s. 18-19.
(Nutuk)

_____ : Darül Fünûn Osmanî Edebiyat Şubesinin Feryad-ı Vicdanı: Alçaklar, nu.
9, s. 273-274. (Makale)

5.3.2.4. Coğrafya ve Farklı Kùltürler

Cenab Şahabettin: Mùntehabât-ı Nefise (Hac Yolunda'dan Bir Sahife) nu. 13, s. 401-402. (Gezi Yazısı)

Seyyah: Kitab-ı Tabiat, nu.1, s. 23-30. (Makale)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın) nu. 6, s. 184-185. (Gezi Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kutb-ı Cenûbîye Doğru Hareket) nu. 7, s. 216-217. (Gezi Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat (Kar Sahrası Ortasında Yalnız) nu. 8, s. 249. (Gezi Yazısı)

Celal Ferdi: Kitab-ı Tabiat nu. 9, s. 279-280. (Gezi Yazısı)

_____ Kitab-ı Tabiat (Mağaralar), nu. 2, s. 54-56. (Makale)

_____ Kitab-ı Tabiat, nu. 3, s. 89-90. (Makale)

_____ Kitab-ı Tabiat (Mağaralar) nu. 4, s. 122-124. (Makale)

_____ Kitab-ı Tabiat, nu. 10, s. 309. (Gezi Yazısı)

_____ Kitab-ı Tabiat nu. 11, s. 341-342. (Gezi Yazısı)

_____ Kutb-ı Cenûbîye Doğru... Şagiltın, nu. 5, s. 151-153. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu.12, s. 366-368. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden: Manastır'a Kadar, nu. 13, s. 397-400. (Gezi Yazısı)

_____ Tatil Gezilerinden Manastıra Kadar nu. 14, s. 433-434. Gezi Yazısı

_____ Urûk-ı Beşeriye nu. 2, s. 40-41. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşer (Samua Adaları) nu. 4, s. 102-103. (Makale)

_____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 3, s. 72-73. (Makale)

- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 5, s. 136-138. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye –İkinci bab-, nu. 6, s. 168-169. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu.7, s. 200-201. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye (Yeni İbrit, Yeni Kaladonya) nu. 8, s. 232-233. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 9, s. 264-265. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 10, s. 296-297. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 11, s. 328-329. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 12, s. 360-361. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye, nu. 13, s. 392-393. (Makale)
- _____ Urûk-ı Beşeriye (Tasmanya,Harbi Siyah, Malezyalılar ve Naritular, Malezyalılar Yahut Dayaklar, Burneü) nu. 14, s. 424-425. (Makale)

5.3.2.5.Fen ve Teknoloji

- İhtiyar Bir Muallim: Hayatı Öğrenelim (3-Yıldızlar) nu. 5, s. 131-132. (Deneme)
- _____ Fen Âleminde (Sağr-i Namütenahiyenin Sinematografi) nu. 10, s. 293-294. (Makale)
- _____ Fen Âleminde (Kuyruklu Yıldızlar) nu. 3, s. 77-79. (Makale)
- _____ Fen Âleminde, nu. 8, s. 229-230. (Makale)
- _____ Fen Âleminde, nu.7, s. 206-208. (Makale)
- _____ Fen Âleminde (30 Milyon Yıldızın Fotografyası Alınmış) nu. 9, s. 261-262. (Makale)

_____ Fen Âleminde (Cerrahların Son Harikalarından) nu. 11, s. 330-331.
(Makale)

5.3.2.6.Sağlık

Refik Suphi: Hıfzıssıhha, nu. 1, s. 9-10. (Makale)

_____ Hıfzıssıhha (2. Kısım: Nasıl Hava Teneffüs Edelim?) nu. 2, s. 35.
(Makale)

_____ Hıfzıssıhhat (3. Ders) nu. 3, s. 82. (Makale)

Doktor Hikmet Refik : Hıfzıssıhha (Dürus-ı Hayatiye: Fizyoloji) nu. 4, s. 105-106.
(Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha, nu. 5, s. 142-143. (Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha (Vezaif-i Uzviye) nu. 6, s. 166-167. (Makale)

_____ Hıfzıssıhha nu. 7, s. 204-205. (Makale)

Doktor Hikmet Refik: Hıfzıssıhha nu. (2-Tufeylat-ı Bedeniye. Bakteri)8, s. 236-
237.(Makale)

5.3.2.7.Spor

_____ Terbiye-i Bedeniye (Mukaddime), nu. 1, s. 10-11. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu.2, s. 36-37. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 3, s. 83-84. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 4, s. 106-108. (Makale)

_____ Terbiye-i Bedeniye (İsveç Jimnastiği) nu. 5, s. 146-148. (Makale)

5.3.2.8.Özlü Sözler

- _____ Büyük Sözler, nu. 1, s. 9. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 11, s. 326. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 12, s. 357-358. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 5, s. 133. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 6, s. 167. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 6, s. 176. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 3, s. 91. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 4, s. 104. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 7, s. 205. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 8, s. 238. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 9, s. 262. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 10. s. 300. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 13, s. 390. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 1, s. 45. (Özlü Sözler)
- _____ Büyük Sözler nu. 14, s. 432. (Özlü Sözler)

5.3.2.9.Örnek Hayat Hikâyeleri

- _____ Terâcim-i Ahvâl (Elektrik Kralı –Edison-), nu.1, s. 14-16. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Sokrat) nu. 2 s. 47-48. (Biyografi)

- _____ Terâcim-i Ahvâl (Senek) nu. 3, s. 74-75. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Arşimed) nu. 4, s. 109-111. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (Vasgo Dö Gama) nu.5, s. 139-140. (Biyografi)
- _____ Tercüman-ı Ahvâl (6-Lav Vazye) nu. 6, s. 175-176. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (7- Mikelanj 1474-1564) nu.7, s. 202-204. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (8-De Mosten) nu. 8, s. 234-236. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (9-Deni Papin) nu. 9, s. 266-268. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (10-Korney 1606-1684) nu. 10, s. 298-299. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 11, s. 331-333. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 12, s. 363-365. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (11-Livington 1813-1873) nu. 13, s. 394-396. (Biyografi)
- _____ Terâcim-i Ahvâl (12-Jan Dark 1409-1431) nu. 14, s. 426-428. (Biyografi)

5.3.2.10. Matbaa ve Gazetecilik

- _____ Tarih-i Eşya ve Muhteriât, nu. 1, s. 4-7. (Makale)
- Ali Nusret: Tarih-i Eşya ve Muhteriât (Taba'at) nu. 10, s. 310-311. (Makale)

5.3.2.11. Havacılık

- _____ Kanatlar, nu. 12, 379-380. (Nutuk)

_____ Kanatlar nu. 13, s. 410-411. (Makale)

5.3.2.12.Dönem Edebiyatı

Arkadaşınız: Musâhabe (Hangi Eserleri Okuyalım) nu. 8, s. 225-226. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Ahlâk-ı Umumiye ve Kitaplar) nu. 10, s. 289-290. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Bugünkü İnhitat-ı Edebî) nu. 11, s. 321-323. (Sohbet)

Fazıl Ahmet: Musâhabe (Terbiye-i Fikriye İhtiyacı) nu. 7, s. 193-196. (Sohbet)

Osman Fahri, Midhat Sadullah: Arkadaşınızın Vedası nu. 14, s. 445-448. (Sohbet)

_____ Tanımadığınız Bir Sima-i Edebî, nu. 12, s. 362-363. (Hikâye)

5.3.13.Okulda Eğitim ve Talebelik

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 6, s. 170-174. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri nu. 8, s. 243-247. (Makale)

Ali Nusret: Kitâbet Dersleri, nu. 12, s. 370-377. (Makale)

Arkadaşınız: Musâhabe (Tayin-i Meslek) nu. 6, s. 161-163. (Sohbet)

Arkadaşınız: Musâhabe (Tatil Zamanı) nu. 13, s. 385-386. (Sohbet)

Celalettin Korkmazof: Musâhabe (Mekteb Cevelanları) nu. 14, s. 417-418. (Sohbet)

5.3.14. Malûmât-ı Medeniye

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.7, s.

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 5, s. 148-150. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye, nu. 1, s. 20-21. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu.2, s. 38-39. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 3, s. 87-88. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri) nu. 4, s. 117-119. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri), nu. 6, s. 182-183.
(Makale)

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye nu. 8, s. 248. (Makale)

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri: Kuvâyı Umumiye) nu. 9,
s. 276-277. (Makale)

Midhat Sadullah: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 10, s. 306-307.
(Makale)

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye (Mektep Dersleri) nu. 11, s. 338-339.
(Makale)

[Midhat Sadullah]: Malûmât-ı Medeniye, nu. 12, s. 378. (Makale)

Midhat Sadullah : Malûmât-ı Medeniye nu. 14, s. 435-436. (Makale)

5.3.15. Ansiklopedik Kısa Metinler

_____ Mütenevvia, nu. 1, s. 12.

_____ Mütenevvia, nu. 2, 46.

_____ Mütenevvia nu. 3, s. 91.

_____ Mütenevvia nu. 4, s. 121.

_____ Mütenevvia nu. 5, s. 143.

_____ Mütenevvia nu. 9, s. 263.

_____ Mütenevvia nu. 10, s. 295.

_____ Mütenevvia nu. 11, s. 327.

_____ Mütenevvia nu. 12, s. 359.

_____ Mütenevvia nu. 13, s. 391.

_____ Mütenevvia (Vücut-ı Beşerin Tûlî ve Vezni) nu. 14, s. 423.

II. BÖLÜM: MEKTEBLİ DERGİSİNİN İNCELEMESİ

1. MEKTEBLİ DERGİSİNİN KİMLİK BİLGİLERİ VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Dergi koleksiyonları Ankara Milli Kütüphanesi'nde, Beyazıt Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Kitaplığı'nda ve Erzurum Seyfeddin Özege Kütüphanesi'nde kayıtlı bulunmaktadır.

Mektebli'nin de yayın hayatına başladığı 1913 yılı, çok sayıda çocuk dergisinin yayımlandığı bir yıl olarak göze çarpar. İlk sayısı “Bilumum rüşdî idadî müdavimini efendilere ve hanımlara mahsus haftalık musavver mecmuadır.” ibaresiyle 16 Mayıs 1329/ 28 Mayıs 1913 tarihinde yayımlanan *Mektebli* dergisi perşembe günleri yayımlanmakla birlikte, bazen haftalık bazen de on beş günlük olarak çıkar. İlk sayının dış kapağında yer alan 15 Mayıs tarihi iç kapakta 16 Mayıs olarak düzeltilmiştir. Yine ilk sayının künyesi şöyle devam eder: Mesleğimize muvafık açık Türkçe ile yazılmış âsâra sahifelerimiz açıktır. / Mekteblilerimizin yazılarına mahsus iki sahife açılmıştır. / İdarehanesi Babîâli Caddesi'nde numara 83 /Münderecat ve ilavelerin her hakkı kanunen mahfuzdur. / Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası/ İstanbul /1329. Sahip ve müessisi: Mağmumi / Müdür-i mesul: Hüseyin Hamid / Sermuharriri: Emin Hâki.

20. sayıdan itibaren derginin sermuarriri İskender Fahreddin'dir. Künyede adı geçen yazarlardan Mağmumi hatıra, mektup ve hikâye; Emin Hâki şiir ve hikâye; İskender Fahreddin ise makale ve hikâye türünde yazılar kaleme almışlardır.

Derginin son sayfalarında verilen basım yeri bilgilerine göre *Mektebli*'nin ilk on sayısı Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası'nda, sonraki üç sayısı Resimli Kitab Matbaası'nda, diğer nüshaları ise değişiklik sırasına göre Nefaset Matbaası, Selanik Matbaası, Hilal Matbaası ve Mahmud Bey Matbaası tarafından basılmıştır. Dergi böylece bir yıllık süre zarfında altı matbaa değiştirmek zorunda kalmıştır. Bu duruma maddi sıkıntılarının neden olduğu söylenebilir. Milliyetçi bir yayın politikası izleyen derginin ilk sayılarının, sahipleri Ermeni olan Artin Asaduryan ve Resimli

Kitab Matbaası'nda basılmış olması ise ilginçtir.

İlk sayısında 50 para olan dergi fiyatı, derginin her fırsatta abone yetersizliğinden ve maddi sıkıntılarından dolayı okurlarından gayret göstermelerini istemesine rağmen, bir süre sonra 40 paraya düşer. 22. sayıda yer alan şu yazı derginin gösterdiği gayreti özetler mahiyettedir.

“Mutlaka Okuyunuz:

Maksadımız para kazanmak değil, vatana hizmettir.

Muhterem kâri ve kârielerimizden günden güne mütezâdiyen görmekte olduğumuz iltifât ve rağbet fevkalade esasen fedakar olan mecmuamızı beveh-i âfî fedakarlıklar ibrâzına teşvik ve tergîb ediyor:

1. Bu nüshamızdan itibaren kapağı evvelce olduğu gibi dört sahifeden ibaret ve fakat iki renkli olmak üzere tab' ettireceğiz.

2. İnce hurûfâtla tertîb edilmiş sekiz sayfa mündericât daha ekliyoruz.

3. Mecmuamızın mündericâtını muhterem kâri ve kârielerimizin istifadelerini temin edecek ve kendilerini cidden memnun edecek surette mebâhis-i fenniye, ilmiye ve hikemiye teşkil edecek ve gülünç fıkralar, hasbihaller ve suret-i mahsusada Anadolu'ya i'zâm ettiğimiz muhabirimizin müşâhedât ve mütâla'âtını hâvî bulunacaktır.

4. Gördüğümüz rağbete binaen bilumum Mektepli kâri ve kârielerimizin iştirakini temin ve teshîl maksadıyla abone fiyatını yarım liradan (40) kuruşa ve altı aylığı da (25) kuruşa tenzîl ediyoruz.

5. Doğrudan doğruya idârehânemize mürâcaatla abone kaydedilen muhterem kâri ve kârielerimize mecmuamız tarafından ayrıca neşr edilecek olan musavver (demir ve bakır tellerden eşya-yı beytiyye ve lâzıme i'mâli) ve (musavver kuş ve saire kafesleri suret-i i'mâli) ve (musavver ağaç dal ve budaklarından envâ'-ı eşya-yı beytiyye ve saire i'mâli) nam risalelerden birer adet meccânen verilecektir.

6. Mektepli mecmuası daha ziyade ibrâz-ı âsâr-ı fedâkârî edip yirmi dördüncü nüshasının neşri tarihine kadar birinci nüshadan itibaren abone yazılmış ve şimdiki tenzîlâta nispeten fazla para vermiş veyahut Kânûn-ı evvel ibtidâsına kadar evvelki şerâit mûcibince abone yazılacak kâri ve kârielerine bâlâda zikredilen risalelerden mâadâ ahlâkî, ictimâî, fennî gayet gülünç monolog ve komedilerden mürekkep (ev tiyatroları) kitabı ile bir de fevkalade meraklı ve hakiki sergüzeştlere (Firasko'nun sergüzeştlere) nâm kitabı meccânen takdim edecektir.

Yalnız senede kırk beş kuruş mukabilinde muhterem kâri ve kârielerimiz hemen ufak bir kütüphanecik dolusu risalelere, ilavelere, envâ'-ı modellere, kitaplara mâlik olacaklardır ki şimdiye kadar memleketimizde hiçbir mecmua, hiçbir müessese bu derece fedakarlık göstermemiştir.

Zira bizim maksadımız para kazanmak değil, sevgili evlâd-ı vatana be-hakki hizmettir.

İnayet ve muvaffakiyet cenâb-ı Hakdan, minnetdarı bulunduğumuz rağbet ve teşvikin devamını da muhterem kâri ve kârielerimizden bekleriz.”

Fakat derginin rağbet çağrısı kâr etmemiş olmalıdır ki 38. sayıda derginin fiyatı kağıt maliyeti olduğu belirtilen 20 para olur. Nitekim 38. sayıdaki ikaz da birşey değiştirmez ve dergi 10 Nisan 1330/1914 tarihli 39. sayısıyla birlikte nihayet bulur.

Mektebli'nin kapakları dergiden ayrı olarak ek şeklinde ve ilk sayılarında parlak parşömen kağıda basılıdır. Sonraları mat ve renkli kağıtlara basılan derginin kapak düzeni 20. sayıda değişir.

No	Tarih	Sayfa	Ser muharrir	Basıldığı matbaa	Sahibi ve müessisi	Müdür-i mesul	Fiyatı
1	16 Mayıs 1329 Perşembe 23 Cemaziyelahir 1331	1-16	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
2	23 Mayıs 1329 Perşembe 30 Cemaziyelahir 1331	17-36	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para

3	30 mayıs 1329 Perşembe 7 Recep 1331	37-52	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
4	6 Haziran 1329 Perşembe 14 Recep 1331	53-68	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
5	13 Haziran 1329 Perşembe 21 Recep 1331	69-88	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
6	20 Haziran 1329 Perşembe 28 Recep 1331	89- 104	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
7	27 Haziran 1329 Perşembe 6 Şaban 1331	105- 120	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
8	10 Temmuz 1329 Çarşamba 19 şaban 1331	121- 136	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
9	25 Temmuz 1329 Çarşamba 4 Ramazan 1331	137- 152	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
10	8 Ağustos 1329 Perşembe 18 Ramazan 1331	153- 168	Emin Hâki	Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
11	21 Ağustos 1329 Çarşamba 1 Şevval 1331	169- 184	Emin Hâki	İstanbul Resimli Kitap Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
12	4 Eylül 1329 Çarşamba 15 Şevval 1331	185- 200	Emin Hâki	İstanbul Resimli Kitap Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
13	12 Eylül 1329 Perşembe 23 Şevval 1331	201- 216	Emin Hâki	İstanbul Resimli Kitap Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
14	19 Eylül 1329 Perşembe 1 Zilkade 1331	217- 232	Emin Hâki	İstanbul Nefaset Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
15	26 Eylül 1329 Perşembe 8 Zilkade 1331	233- 248	Emin Hâki	İstanbul Nefaset Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
16	3 Teşrinievvel 1329 Perşembe 15 Zilkade 1331	249- 264	Emin Hâki	Selanik Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
17	10 Teşrinievvel 1329 Perşembe 22 Zilkade 1331	265- 280	Emin Hâki	Selanik Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para

18	17 Teşrinievvel 1329 Perşembe 29 Zilkade 1331	281- 296	Emin Hâki	Selanik Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
19	24 Teşrinievvel 1329 Perşembe 6 Zilhicce 1331	297- 312	Emin Hâki	Selanik Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
20	7 Teşrinisani 1329 Perşembe 20 Zilhicce 1331	313- 328	İskender Fahredden	Selanik Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
21	14 Teşrinisani 1329 Perşembe 27 Zilhicce 1331	329- 344	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
22	21 Teşrinisani 1329 Perşembe 4 muharremul haram 1332	345- 368	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
23- 24	5 Kanunuevvel 1329 Perşembe 20 muharremul haram 1332	369- 424	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	50 Para
25	12 Kanunusani 1329 Perşembe 28 muharremul haram 1332	425- 468	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
26	19 Kanunuevvel 1329 Perşembe 3 saferulhayr 1332	469- 492	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
27	27 Kanunuevvel 1329 Perşembe 11 Saferulhayr 1332	493- 515	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
28	2 Kanunusani 1329 Perşembe 18 Saferulhayr 1332	516- 539	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
29	9 Kanunusani 1329 Perşembe 24 Saferulhayr 1332	540- 564	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
30	16 Kanunusani 1329 Perşembe 2 Rebiyülevvel 1332	565- 587	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para

31	30 Kanunusani 1329 Perşembe 15 Rebiyülevvel 1332	588- 608	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
32	13 Şubat 1329 Perşembe 29 Rebiyülevvel 1332	609- 621	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	40 Para
33	27 Şubat 1329 Perşembe 14 Rebiyülahir 1332	622- 636	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	1 Kuruş
34	6 Mart 1330 Perşembe 21 Rebiyülahir 1332	637- 653	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	1 Kuruş
35	13 Mart 1330 Perşembe 27 Rebiyülahir 1332	654- 668	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	1 Kuruş
36	20 Mart 1330 Perşembe 6 Cemaziyelahir	672- 684	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	1 Kuruş
37	27 Mart 1330 Perşembe 13 Cemaziyelahir 1332	685- 700	İskender Fahredden	Hilal Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	20 Para
38	3 Nisan 1330 Perşembe 20 Cemaziyelahir 1332	702- 716	İskender Fahredden	Mahmut Bey Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	20 Para
39	3 Nisan 1330 Perşembe 20 Cemaziyelahir 1332	717- 732	İskender Fahredden	Mahmut Bey Matbaası	Mağmumi	Hüseyin Hamit	20 Para

1. MEKTEBLİ DERGİSİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Mektebli, çocuk dergilerinin en çok yaygınlaştığı ve yayınlandığı dönemler olan 1908/1914 arası çıkan dergilerden biridir. Rüşdî ve idadî talebelerine yönelik olarak çıktığı belirtilir. Dergideki yazılar Balkan Harbi'nin etkilerini fazlasıyla yansıtmaktadır. Yazılarda savaş, vatan, millet, intikam duygusu gibi konuların sıklıkla işlendiği görülür.

Derginin ilk sayısının ekinde yer alan “Analara Babalara” adlı yazı *Mektebli Mecmuası* Heyet-i Tahririyesi imzasını taşır ve ana babalara seslenerek önce mevcut halin değerlendirilmesi yapılır:

“Her günü yüz bin felaketten nişan veren halin şeametinden bahsedecek değiliz. Mazinin bitmez, tükenmez seyyiatını tahlil ve münakaşa etmek de vazifemiz haricindedir. Biz ancak umumumuzun, içinde silsile-i ecdada dahil olduğu halde bütün Osmanlılığın içtimai kusurlarından mütehaddis bugünkü musibet hamulesini müstakbelimizi de tahrip etmemek için na-tüvân omuzlarımızdan ref-i çaresini arıyoruz. Fikrimizce yaşamak yolunda ağır yüklerin zebunu acı talilerin cefakeşi olanlar; hayatı idame için fazla emek, ziyade kuvvet sarfına mecburdurlar. Bu hal eşyanın tabiatında hilkatın serairinde meknuzdur. Onun içindir ki hayatta tabiatın la-yuadd ve layuhsa feyuzatına mazhar olan har ve mutedil iklimler ahali ile yalçın kayalar, engin denizler, bi-nihaye cümudiyyeler arasında kalan şimali hükümetler ahali arasında medeniyetin tecelliyatı pek makus ve mütebayin düşmüştür.”

Zorluklar karşısında mücadele etmek milletleri güçlendirerek medeniyetin teşkilini de sağlar. Fakat bunun için çok çalışmak gerektir. “Yük ağırlaştıkça mukavemet için mesai de fazlaşır, yük hafifledikçe tembellik çöker, nihayet bu maraz-ı irsî ve ıstılaî bir şekil alır.”

Muhabbet ailede doğar ve mesut aileler de bahtiyar milletleri meydana getirirler. Bu yüzden yeni neslin yetiştirilmesinde ailede başlayan muhabbet vesilesiyle vatan millet sevgisinin temeli atılmalıdır. Yazının sonlarında ise derginin çıkış maksadı ve yapmak istedikleri de açıklanmaktadır.

“Bu vadide çalışmak cümlemize borç, hatta en mukaddes ve acil vazifedir. Bu his ile biz de elimizden geldiği kadar hizmete koyulduk. Bihamdihi tealâ neşrine başladığımız şu mecmua ile mekteplilerimizi hakiki hayat ile ülfet ettirmeye çalışacağız. Boş ve atıl geçecek saatlerini bu risale mütalaası ile işgal, hem de zevk ile telezüz ile işgal etmek isteyeceğiz. Gerek mektepli efendilere ve gerekse hanımefendilere mahsus faideli ve eğlenceli el işleri, öğrenmekle beraber muhtelif evrenin numunelerini her nüshaya ilave etmeye ve bu suretle memleketimizde pek

yeni bir çığır açmaya karar verdik. Niyetimiz halis, amelimiz samimidir. Çocuklarımızın ahlâkını ifsat eden bir takım adi romanlar mekteplilik aleminde adeta bir ... merak hasıl etti. Zannederiz ki bizim gibi buna teessüf eden pederler, kardeşler valideler pek çoktur. Bu ümit ile mecmuamızı ahlâki hikâyeler, fenni eğlenceler, ilmi mebhaslar, müsabaka ve bilmeceler, sanai, edebi mebhaslarla tezyin ve imlâ ederek takdime karar verdik.”

Talebelerin okuldaki derslerine yardımcı olmayı da hedefleyen dergide yer alan yazı türleri makale, hikâye, şiir ve denemeden; hatıra, gezi yazısı, mektup, sohbet ve monoloğa kadar çeşitlilik arz eder. İçeriğine uygun isimleriyle dergide yer alan başlıca bölüm başlıkları; “Keşfiyat Âleminde, Takvim-i İbret, Biraz da Gülelim, Her Şeyden Biraz, Mercan Kalfa Diyor Ki, Mektebli'nin Kahkaha Sayfaları, Fenni Eğlence ve Oyunlar”dır.

Talebelerin okul derslerine yardımcı olmayı da hedefleyen makaleler spor, eğitim, el becerileri, sağlık, eğitim ve toplumsal konularla ilgilidir. Dergideki yazılar talebelerin sadece eğitim ve öğretimini değil, okurken sıkılmamaları için eğlendirilmelerini de amaçlamıştır. Bu amaçla dergide yer alan mizahi bölümlerin yanında karikatürler de bulunur. Fennî eğlence ve oyunlar, yemek tarifleri, bilmeceler, yeni icatlarla ilgili kısa bilgiler gibi konularla derginin muhteviyatı zenginleştirilmiştir. İlk sayıda duyurulduğu üzere talebe yazılarına da dergi sayfalarının ayrıldığı görülür.

Talebelerin okul derslerindeki başarılarını arttırmaya yönelik, ders müfredatlarına paralel konularda yayımlanan bölümler ve ilgili oldukları dersler şu şekildedir:

Felsefe ve Mantık: Felsefe-i Mantık

M. Sabit Arif imzasıyla beş yazıda tefrika edilen “Felsefe-i Mantık” makalelerinde “mantık var mıdır, yok mudur” sorusu sorularak Baha Tevfik'in “mantık yoktur” hipotezi çürütülmeye çalışılır. Fakat yazı felsefe dilini kullandığından, çocuklarının seviyesini bir türlü tutturamamıştır. Hem seçilen konu çocukların dünyası için havada kalmakta hem de ağır bir üslup kullanılmaktadır.

Coğrafya: Bilmediklerimizden

Yazarı belli olmayan “Bilmediklerimizden” bölümünde ele alınan konular denizin üzerinde duran köprü gibi ilgi çekici gelişmeler, Dicle ile Fırat ve Elcezire, en küçük küre olarak tabir edilen ve yeni keşfolunan bir gezegen, tatil günleri, yün ve ipek böcekçiliğidir.

Fen: Fen Dünyası, Hikmet Tecrübeleri, Fennî Eğlence ve Oyunlar, Keşfiyat Âleminde

Arşimed kanunu, haşerat avı, barometreler, fotoğraf, ziraat, gemiler, beyin gücünü geliştirme, ağırlık, küre-i arz gibi oldukça farklı alanlarda bilimsel bilgiler verilmektedir.

Hıfz-ı Sıhha: Hıfzıssıhha

Bu bölümde sağlıkla ilgili makaleler yer alır.

Siyer: Tarih-i İslam Sahaifinden

Tahir-ül Mevlevî'nin kaleme aldığı, İslam tarihini anlatan yazı dizisi bu bölümde yayımlanmıştır.

Tabiat Bilgisi: Tedkikat-ı Tabiiyyeden

2.1. Mektebli Dergisinde Eğitim

Rüşdî ve idadî öğrencilerine hitap eden *Mektebli*'nin sayfalarında talebelerin okul derslerine yardımcı olması amacıyla birçok bölüm bulunur. Dergide yer alan makalelerin büyük kısmını bu sebeple eğitimle ilgili makaleler oluşturmaktadır.

Dergi yine ana babalara seslenerek çocuk eğitimi üzerinde önemle durulması gerektiğini ikaz eden makalelere yer vermiştir. Mazhar Neriman imzalı “Terbiye-i Etfal Meselesi” adlı makalede ebeveynlerin çocuk eğitimine önem vermeyerek veya yanlış metotlarla “çocuklarımızı hayatları müddetince bedbaht edecek bir zaaf-ı

ahlâk ve terbiyeye duçar” ettiğimiz söylenmektedir. Çocukların aile içerisinde, merak ettikleri şeyleri sormaları ve hatta konuşmaları yüzünden terbiyelerini kaybedecekleri gibi tamamen batıl bir fikre inanılması eleştirilir. Çocuklar küçük yaşta öğrenmeleri gereken gerçek ve bilimsel bilgiler yerine birtakım hurafelerle ve batıl inançlarla zihinleri doldurularak korkutulmaktadır.

“Çocuklarımızın küçük ve büyük hatalarını daima tatlı fakat müessir sözler ile gidermeye çalışalım ki onları hikmet-i ahlâkiyeye muvafık bir surette yetiştirelim. Yoksa darp, tahkir ve tekdir ile verilmek istenilen terbiyenin hiçbir hikmete istinadı olamaz. Yavrularımızı kendi hareketimizle uçurumlara doğru sürükler cemiyet-i beşeriyeyi zehirleriz. Hatasını dayak korkusuyla saklamak isteyen bir çocuk şüphesiz yalan söylemeye mecburdur ki bu suretle birinci hatve-i sükutu atmış olur... Evlatlarımızın terbiye-i İptidâîyelerine elzemiyeti derecesinde ehemmiyet verelim ki beşeriyete hürmet etmiş olalım.”

Yine çocuk terbiyesi ile ilgili olarak otuzuncu sayıda yer alan “Terbiye-i Etfal Hakkında: Çocuklar, Aile ve Cemiyet” adlı makalenin yazarı, tahsil ve terbiye-i etfal alanında son yıllarda yurt dışında birçok kongre düzenlenmekte olduğunu bildirerek bizdeki durumun değerlendirmesini yapmaktadır. “Bizde etfal ve şübban-ı vatanın terbiye ve tahsili metin esaslara ibtina ettirilmemiştir. Bu esası cebr ve taziyik teşkil etmemelidir. Kendi yavrularının terbiyesini bila murakabe kendilerine tevdi edilebilecek derecede şerait-i maneviye ve maddiyeyi ailelerimizin birçoğu mateessüf ha'iz değildir.”

Günümüz dünyasında cemiyetin, çocukların terbiyesi ve tahsili meselesinde müdahale yetkisi taşıması gerektiğini savunan yazar, henüz (pedagoji) iştilal edecek bir cemiyet muallimlere mahsus bir ictimagâhın olmamasından da yakınmaktadır. Sonuçta “tahsil ve terbiye ve himaye-i etfal mesail-i mühimmesiyle iştilal etmek üzere memleketimizin her tarafında hey'etler ve cemiyetler teşkili her şeyden evvel zihnimizi işgal etmelidir.”

Hekimbaşızâde Doktor Muhiddin, “Sağır, Dilsiz, Âmâ Çocukların Terbiye ve Talimi” makalesinde, Fransa’da gördüğü bir enstitüyü örnek göstererek sağır, dilsiz, âmâ çocuklara mahsus bir müessese kurulmasını tavsiye etmektedir. “Bir

mektepe için lazımlı gelen her Şeyi, mükemmel dersaneler, teneffüshaneler, yatakhaneler, banyo ve jimnastik daireleri, bahçeleri havi olduğu gibi sağır, dilsiz ve ama çocukların terbiye ve talimleri için en son tatbik olunan usul dairesinde her türlü alet ve vesait-i ilmiyye ve ameliyyeyi; kunduracılık, terzilik, matbaacılık vesair sanaiye mahsus envai tezgahları camidir. Bununla beraber kulak, boğaz, burun hastalıklarını muayene ve tedavi için kafı derecede bir serriyyatı Őamildir.” denilen enstitünün, zenginlerin bu haldeki çocuklarını başka bir terbiye ve tahsil mahalline gönderemediklerinden, hayli kaynak bulunarak kurulabileceği önerisi getirilmektedir.

2.2.Sağlık ve Spor

Genellikle Hıfzıssıhha bölümünde yer alan sağlıkla ilgili makaleler Doktor Necip tarafından kaleme alınmıştır. Sağlığa zararları bakımından önemle üzerinde durulan enfiye ve tütünle ilgili yazıların girişinde önce tütün mamulleri tanıtılır ve kullanma Őekillerine göre üçe ayrılır.

1- Bazı akvamın kullandığı gibi çiğneyerek

2- Tütün yapraklarını kurutup toz haline getirerek buruna çekmek sureti (enfiye)

3- Tütünü sigara veyahut da (pipo) denilen çubuklarla içmek.

Enfiye hakkındaki kimi hastalıklara Őıfa olduğu gibi yaygın yanlış kanaatler üzerinde durularak diğer mamuller gibi zararlı etkileri sıralanır. Yine su-i istimal başlığı altında istimna etmenin feci zararları ile bu kötü alışkanlığa sahip olanların fiziki ve ruhi özellikleri üzerinde durularak gençler uyarılır. Etlerin ne Şekilde tüketilirse hazım için daha iyi olacağı ve kolera hakkında da birer makale bulunur.

Dergideki en ilginç yazılardan biri de ayak topu olarak isimlendirilen futbolla ilgilidir. Yazıda oyunun kuralları ve terimleri de maddeler halinde ve resimler eşliğinde verilmektedir.

“1- Büyük bir meydan veya çayırdaki (şekil 2) oyuncuların çok veya az olduklarına göre taksir ve tezyit edilmek ve arası la-akl (yüz) metre mesafenin iki tarafına, aralarının açıklığı beş metre olmak üzere iki metre boyunda birer çubuk dikilecek.

2- Oyuncuları elli kişi farz eder isek, nısfı bir ve nısf diğeri de diğeri tarafa ayrılacak ve her iki taraf yekdiğeri muarız ve tarafının efradı biri birine karışmamak için elbise veya fanileleri ayrı renkte olacak veyahut nazar-ı dikkati celp işaretleri bulunacaktır.

3- Her iki tarafında bir (gardiyan nöbetçi)si olup bunlar çubukların arasında bulunacaklar ve topun, çubukların arasından mürurunu mani edeceklerdir. Bir taraftan atılıp da diğeri tarafta çubukların arasından geçmeyerek tarafından dolaşan topu gardiyan alacak ve yine orta yere fırlatacaktır. (Şekil 3) Top, resimde gösterildiği vecihle birden atılacak olursa gayet atik ve muntazam bir vaziyet alınarak sol ayak vücudun istikâmetinde bulunacak, sol ele biraz kuvvet verilerek bir direğe istinat edermiş gibi arkaya meyil edilerek, sol ayaktan yani vücudun istikâmetinden bir adım ileride bulunan top sağ ayak ile meydana fırlatılacaktır.

Gardiyan topu bu suretle attığı gibi alelade fırlatabilir. Bu surette de gayet muntazam bir vaziyet almak, ayakları yekdiğeriye bitişirmeyerek biraz açmak, topu fırlattıktan sonra ileriye veya geriye düşmemek için, kuvveti, vücudun aksam ve muhtelifesine ve bhusus mafsallara mütesaviyen taksim ve tevizin etmek şarttır. (Şekil 3) Mükemmel bir vaziyet aldıktan sonra, top yukarıdan aşağıya doğru fırlatılır.

4- Topu gayet muntazam ve mahirane bir surette hücum etmek (şekil 5) yani top meydanında yuvarlanırken topun başında etrafından ikişer, üçer oyuncunun bulunması ve diğeri de yekdiğeri ufk fasılları ile aşağı, yukarı dolaşarak müteyakkız bulunmaları oyunu teshil ettiği gibi oyuncuları da pek çabuk yormuş olmaz.

5- Oyuncuları idare etmek ve kumanda vermek için her iki tarafta da birer

(kaptan Captain) bulunur ve bu, her zaman oyuncular içinden en mahir olanı intihâb olunur.

5- Oyunculardan biri (gol) yaptığı yani topu muarız tarafındaki çubukların arasından geçirdiği zaman (gol=Goal) diye bağırarak, (galip) ve (mağlup) tarafları bu suretle ilan ve tayin edilecektir.

6- Oyun esnasında (futbol) muallimi veya bu vazifeyi deruhte eden diğer biri (hakem) sıfatıyla bulunacak ve yekdiğerine vurmak, kakmak, iterek yere düşürmek veya topu kasten ayağıyla karşısındakinin yüzüne fırlatarak bir gürültü zuhuruna sebebiyet veren oyuncuları nazar-ı tetkikten geçirerek icabında oyundan men edecektir.

7- Bir kimse eliyle topu tutmayacak ve birinin topa el sürdüğünü ve derhal eliyle alarak ileriye veya geriye attığı görülür ise tarafını ihbar etmek için (kuvvet) diye bağırılacak ve top, bi-tekrar, ilk temas ettiği mahalden, topun oynandığı daire muhitine sevk olunarak (şekil 6) oyuna devam olunacaktır.

9- Topu hücum etmek veya baş ile vurmak için başkalarının yüzüne,gözüne çarpmamaya veyahut topu atıldıktan sonra (şekil 7) vücudun sükutuna dikkat etmek lazımdır.

10- Oyuncular için - altı lastikli - İngiliz kunduraları daha elverişli ise de bu cihet ihtiyari olup, ancak belde bir kuşak veya bir kemer bulunması mecburidir.

Oyundan sonra dikkat edilecek noktalar oyun biter bitmez fanila üzerine ceket giymek, terli, terli katiyen su içmemek , oyun mahallinden derhal müfârekatla biraz yol yürümek ve bu suretle cereyan demi tedricen hâl-i tabiyesine getirmek hıfzıssıhha nokta-i nazarından lazım ve muvafıktır.”

3. MEKTEBLİ DERGİSİNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Mektebli, daha künyesinde “zükûr ve inâs” dese ve “musavver” gibi o dönem dergilerinde pek kullanılmayan kelimelere yer verse de Uğur Bey gibi kimi yazarların ve bilhassa şiiirlerin birçoğunun dili oldukça sadedir. Dil konusundaki sorunların daha çok ilk sayılarda olduğu görülür. Yüzyılın başlarında imla kurallarının henüz tam olarak yerleşmediği için yeterince kurallara uyulmaz ve imla sorunları ve özellikle de yanlış yazımlarla karşılaşılır.

Mektebli dergisinin edebi yazıları seçmede gösterdiği titizliği dil konusunda da yeterince gösterdiği söylenebilir. Özellikle Türklük, vatan ve intikam duygularının işlendiği manzum eserlerin dili oldukça sadedir. Neredeyse tamamı hece ölçüsüyle yazılmış olan bu şiiirler derginin hedef kitlesi olan çocukların seviyesine uygundur. Zaten dergi de dildeki tavrını ilk sayının kapağında “Mesleğimize muvafık ve açık Türkçe yazılmış esere sahifelerimiz açıktır.” cümlesiyle okuyucularına duyurur. Yine dergide yayımlanan “Talebe Yazıları”nda da bu hususa riayet edildiği anlaşılmaktadır.

4. MEKTEBLİ DERGİSİNİN YAZAR KADROSU

Mektebli'deki yazılarda karşılaştığımız imzalar şunlardır: A. Kazım, A. Rıza, Abdullah Cevdet, Azmi Muhiddin, A. Kemal, A. Nuri, [Rodolu] Ahmed Kemal, Ahmed Senih, Altun Hançer, Aktuğ, Ali Rıza Seyfi, Arif, Adil, A. Naci, A. Nihad, Ahmed Osman, A.F., Azmizade, Ali Asaf, Ahmed Cevad, Ali Nurullah, Bekir sıdkı, Belkıs Ümid, Bahtiyar, C., C. M., C. S., C. Nuri, Celal Nuri, Cemil Necdet, Cemil Necib, Cevdet Nedri, Ceyhanlı Refik Fikret, Celal, Cemaleddin Ertuğrul, Ceyhanlı Celal Sahir, Çağlayan, Doktor Necib, E. B., E. M., Emin Hakî, Ebâ-ül Hakkı, Edirneli Mehmed İlhami, Emin Nahid, Esad Rıza, Eşref Nesib, E. Remzi Bedii, Ekrem, Ferid Cevdet Mubin, Gelibolulu Türk Bahadır, Gelibolulu Rıza Cezmi, Hamdullah Suphi, Hayriye Aliye, H. Mehmed Şevket, H. Sadettin, Hüseyin Seyyid, Hasan Ali, Haylaz, Hacı Yatmaz, Hüseyin Şevket, İbnülarif Nizamettin, İskender Fahreddin, İzzeddin Hümayi, İskeçeli

Mehmed Sıdkı, İlyas Şükrü, İsmail Vedad, Kozanlı Mehmed, L. İsmail, M. Sabit Arif, M. Sami, Mahmud, Mahzar Neriman, Mehmed Fatın, Muhiddin Bey, Münir, Mahmud, Mektebli, Muhteşem Nevfel, Mustafa Veliddin, M. M Ekrem, M. S., M. Sabit İsmet, Mağmumî, Münir Tevfik, Mehmed Rıfad, Muallim Sadi, M. Salahaddin, M. Hızır, Mehmed Emin, Mehmed Muhyiddin, Memduh Necdet, M. Sabri, M. Sadık, Mehmed Adnan, M. Salih İsmet, Muhsine Hilkat, Mehmed İlhami, Mustafa Nailî, Nazmi Fuad, Nazlı Emin, Nâsıh, Osman Cevdet, Oğuz Arslan, Osman Fahri, Öz Öğüt, Perihan Piraye, Pakize Münevver, Ressam Baki, Ruşenî, Rüştü Kami, Rıza Tefik, Rıza Cezmi, Recai, [A]. Rıza Enver, Refik Bey, S. A., Salime Servet Seyfî, Şekibe Ali, Şükran Vedad, Sadeddin, Süleyman Şemseddin, Şaban Nuri, Şekibe Ali, Said Rauf, Selami Ahmed, Saim Neced, S. Fahri, Salih İsmet, T., T. Z., Tahir-ül Mevlevî, Turhan, N. Nilüfer, Uğur Buğ, Veliddin, Yaşar Nezih, Yavuz Türk, Zaim Hayriye.

Dergide yer alan yazıların önemli bir kısmının genç okurlara ait olması, yazarların bazen rumuz kullanmaları, soyadı kanunundan önceki dönem olduğu için sadece isimleri verilen yazarlarımızın kesin kimliğinden emin olamayışımız gibi nedenlerle yazarlar hakkında bilgilere ulaşmakta güçlüklerle karşılaştık. Dergide yazan yazarların önemli bir kısmı devrin tanınmış edebiyatçıları olmadıkları için de hayat hikâyelerine ulaşamadık. Kaynaklardan hayat hikâyeleri ve eserlerine ulaşabildiğimiz yazarlar aşağıda verilmiştir.

ABDULLAH CEVDET

Şair, yazar (1869-1932). Arapkir’de doğdu. Babası tabur imamı Hacı Ömer efendidir. Ortaöğrenimini Elaziz Rüşdiyesi ve Kuleli İdadîsi’nde, yükseköğretimini Askeri tıbbiye okulunda tamamladı. Yüzbaşı rütbesiyle Gülhane Hastanesinde göz hastalıkları ihtisasını sürdürürken 2. Abdülhamid yönetimine karşı eylemlerde bulunmaktan ötürü Trablus Merkez Hastanesi göz hekimliği göreviyle İstanbul’dan uzaklaştırıldı (1892). Burada Fizan’a sürgün edileceğini öğrenince Tunus yoluyla Avrupa’ya kaçtı. Cenevre’ye yerleşerek Osmanlı gazetesini çıkardı. Bir süre sonra Viyana Elçiliği hekimliğine atandıysada sefirlerle arası açılması üzerine yeniden kalebentliğe mahkum edilerek bir yıl kadar Cenevre’de, 5 yıl da Mısır’da yaşadı.

İstanbul'a gelerek (1910) Cenevre'de çıkarmaya başladığı *İctihat* dergisinin yayımını sürdürdü. Mütareke yıllarında ise Sıhhiye Umum Müdürlüğü görevinde bulunduğu, milli mücadele aleyhine eylemler gösteren İngiliz Muhipleri ve Kürt Teali Cemiyetine girdiği söylenmektedir. Politik yaşamı çelişkiler gösteren Abdullah Cevdet yeni yazının ilk savunucularındandır. W. Shakspeare'in *Jül Sezar*, *Hamlet*, *Makbet*, *Kral Lir*, *Antuan ve Kleopatra*; Dozy'nin *Essai sur L'Histoire de L'Islamine* adlı yapıtlarını dilimize çevirmiştir.

Başlıca yapıtları: *Fizyolocya-i Tefekkür* (1892), *Fümun ve Felsefe* (1906), *Gizli Figanlar* (şairler, 1906), *Kahriyat* (şairler, 1906), *Dimağ ve Melakat-ı Akliye'nin Fizyolocya ve Hıfzıssıhhası* (1917), *Cihan-ı İslam'a Dair Bir Nazar-ı Tarihi ve Felsefi* (1922), *Karlı Dağdan Ses* (şairler, 1931), *Düşünen Musiki* (şairler, 1931).⁴⁵

MEHMET EMİN YURDAKUL

1869'da doğan şair, 14 Ocak 1944'de öldü. Beşiktaş Sübyan Mektebi'nden sonra Beşiktaş Askeri Rüşdiyesi'ni bitirdi. Mülkiye Mektebi'ndeki öğrenimini yarıda bırakarak Sadaret Kalemi'nde memurluğa başladı. *Fazilet ve Adalet* adlı eserini beğenen Sadrazam Cevat Paşa'nın emriyle Rüşumat Evrak Müdürlüğü'ne alındı. Burada müdürlüğe yükselerek 1907 yılına kadar çalıştı. İttihad ve Teraki Fırkasına girdiği ve bu firkanın görüşlerini savunduğu için Erzurum ve Trablus'a sürüldü. 2. Meşrutiyet'ten sonra Hicaz(1909), Sivas (1910) ve Erzurum (1911) valiliklerinde bulundu. 1913 yılında Osmanlı Meclis-i Mebusanı'na Musul milletvekili seçildi. İstanbul'un işgali üzerine Ankara'ya geçerek Milli Mücadeleyi destekledi. Şarki Karahisar,Urfa ve İstanbul milletvekili olarak TBMM'de bulundu. Zincirlikuyu Mezarlığı'nda gömülüdür.

Türk Ocağı'nın (3 Temmuz 1911) kurucuları Halide Edip, Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Fuad Köprülü ile Hars ve İlim Heyeti üyeleri arasında yer aldı. Dr. Adnan Adıvar, Yusuf Akçura vb. ile Milli Türk Fırkası'nın kurucuları arasında

⁴⁵ Şükran Kurdakul, *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, Cem Yay., 1985, s. 9-10.

bulunup ünlü Sultanahmet Mitingi'nde işgalcileri lanetleyen konuşmacılardan olan Mehmet Emin, milli duyguları işleyen şiirleri nedeniyle Türk Şairi, Milli Şair diye anılmıştır. Ününü 1897 Türk-yunan savaşının zaferle sonuçlanması üzerine yazdığı “Cenge Giderken” adlı şiiriyle duyurdu. İlk şiirleri *Servet-i Fümün*, *Çocuk Bahçesi* gibi dergilerde çıkmıştır. Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Ahmet Ağaoğlu, Yusuf Akçura gibi dönemin ünlü Türkçüleri ile *Türk Yurdu* dergisini kurmuş (18 Ağustos 1911), Milli Edebiyet akımının öncülerinden olmuştur. Tüm şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır.

ESERLERİ: *Fazilet ve Adalet* (1890), *Türkçe Şiirler* (1889), *Türk Sazı* (1914), *Ey Türk Uyan* (1914), *Tan Sesleri* (1915), *Ordunun Destanı* (1915), *Dicle Önünde* (1916), *İsyân ve Dua* (1918), *Zafer Yolunda* (1918), *Turan'a Doğru* (1918), *Aydın Kızları* (1919), *Türk'ün Hukuku* (1919), *Dante'ye* (1928), *Kıral Corc'a* (1928), *Mustafa Kemal* (1928), *Ankara* (1939).⁴⁶

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI

Şair ve yazar olan Rıza Tevfik Bulgaristan Svilengrad'da 1868'de doğdu, İstanbul'da 30 Aralık 1949'da öldü. Feylesof lakabıyla tanındı. Öğrenimini Tıbbiye Mektebi'nde tamamladı (1897). Çok hareketli bir yaşam sürdü. 2. Meşrutiyet'te Edirne'den milletvekili seçildi. 21 Kasım 1911'de Damat Ferit Paşa, Dr. Rıza Nur vb. tarafından Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın ilk İdare Meclisi üyeleri arasında görev aldı. Mütareke yıllarında bu partinin iktidara geçmesi üzerine maarif nazırlığı(1918), Devlet Şurası Reisliği (1919) görevlerine getirildi. Kurtuluş savaşçılarının Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açarak orduyu yeniden örgütledikleri dönemde, Damat Ferit hükümetinin baş temsilcisi olarak Sevr Antlaşması'nı (10 Ağustos 1920) imzaladı. Bu nedenle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce cezalandırılarak yurt dışına çıkarıldı. 1943'teki af yasasına kadar Lübnan'da yaşadı. Şiirleriyle aydınlara köprü oldu. Divan şiirini bir yana bırakıp saz ve tekke şiirini sevdirmeye çalıştı. Hilmi Yücebaş, *Rıza Tevfik* adlı kitabında şairin yaşamını anlattı, fıkra ve şiirlerinden bir derleme ortaya koydu. Ayrıca Prof. Dr Abdullah Uçman, *Rıza Tevfik'in Tekke ve Halk*

⁴⁶ İhsan Işık, *a.g.e.*, s. 992-993.

Edebiyatı ile İlgili Makaleleri (1982) kitabında yayımlandı.

ESERLERİ: *Serab-Ömrüm* (şairler, Kıbrıs 1934, İstanbul 1949), *Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebi Makaleleri Üzerine Bir Araştırma*, Abdullah Uçman (2004)⁴⁷

TAHİR OLGUN

Edebiyat Tarihçisi ve şair olan Tahir Olgun, 13 Eylül 1877'de İstanbul'da doğdu, 1951'de öldü. İstanbul'da Gülhane Askerî Rüşdiyesi'nde ve Meşai Küttabi Askeriye'de okudu. Fatih Camisi derslerini izledi. Mesnevi'den icazetneme aldı. Darüşşafaka Lisesi'nde ve Kuleli Askeri Lisesi'nde uzun süre edebiyat öğretmenliği yaptı. Son yıllarında İstanbul Kütüphaneleri tasnif komisyonlarında çalıştı. Şiirler yazdı, çok sayıda kitap yayımladı. Kitaplarının çoğunda İslam büyüklerini konu edindi. *Mahfil* adlı aylık dergi çıkardı (1920-1926,68 sayı). *Tahir'ül Mevlevi Hayatı ve Eserleri* adlı kitabında Atilla Şentürk, şöyle dedi: “şair, muharrir, Mevlevi dedesi,gazeteci, müderris, mesnevi-han ve edebiyat tarihçisi gibi çok yönlü bir kişiliğe sahip olan Tahir'ül Mevlevi, Osmanlı ile Cumhuriyet nesilleri arasında adeta bir köprü teşkil eden abide şahsiyetlerimizdendir. Genç yaşlarından itibaren yetmiş beş yıla varan ömrünün son günlerine kadar yoğun bir telif faaliyeti göstererek ardında irili ufaklı yüze yakın yazılı eser bırakan Tahir Olgun, Farsça ve Türkçeyle eski nazım formlarında yazılmış yüzlerce manzumeden oluşan bir divan sahibi olmak hasebiyle eski edebiyatımızın da son temsilcilerindendir.

ESERLERİ: *Manzum Bir Muhtıra* (başlangıçtan Tanzimat'a kadar edebiyat tarihi,1931), *Edebiyat Lugatı* (1936), *Fuzuli'ye Dair* (1936), *Şair Nev'i ve Suriye Kasidesi*(1937), *Bakü'ye Dair* (1938), *Germiyanlı Şeyhi ve Harname'si* (1949), *Mesnevi Dersleri* (1949-1951)(tamamlanmadı), *Çilehane Mektupları* (haz. Cemal Kurnaz, Gülgün Erişen, 2005). Tahir Olgun'un 1896-1899 yılları arasında

⁴⁷Hikmet Altınkaynak, *Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü*, Doğan Kitap Yay., İstanbul 2007, s. 142.

Çilehane’de Ahmet Remzi Dede’ye yazdığı bu mektuplarda , Ahmet Remzi Dede ve Tahir Olgun’un o dönemde okuduğu kitaplar, yazdıkları veya yazmayı düşündükleri eserler hakkında bilgiler veriliyor.⁴⁸

HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER

Şair ve yazar (İstanbul, Hubyar, 1886- İstanbul,10 Haziran 1966). Tanzimat’ın ünlü kişilerinden ilk maarif nazırı Abdurrahman Sami Paşa’nın torunu; evkaf, maliye, ticaret ve maarif nazırlıkları yapan Abdullatif Suphi Paşa’nın oğlu ve Samipaşazade Sezai Bey’in yeğenidir. Numune-yi Terakki ilk okulunda okuduktan sonra Galatasaray Sultanisi’ni bitirdi. İlk öğretmen okulunda ve üniversitede öğretmenlik (1910-1913) yaptı. 1912’de Türk Ocağı’na girdi, 19 yıl başkanlığını üstlendi. Bu süre içinde coşkulu nutuklarıyla tanındı. İstanbul’un işgali, Türk Ocağı’nın kapatılması üzerine Milli Mücadele’ye katılmak için 1920’de Anadolu’ya geçti. Saruhan’dan milletvekili olarak ilk Büyük Millet Meclisi’ne katıldı. Aynı yıl matbuat ve istihbarat umum müdürü, ardından maarif vekili(Aralık 1920-kasım 1921) oldu. “İstiklal Marşı” için açılan yarışmada Mehmed Akif’in yazdığı marşın kabul edilmesi konusunda BMM’de büyük çaba gösterdi. 1923 ve 1927’de yapılan seçimlerde İstanbul milletvekili seçildi. Mart-Aralık 1925’te ikinci kez maarif vekilliği yaptı. Millet vekilliğinden ayrıлып Bükreş elçisi olarak atandı. On üç yıl bu görevde (1931-1944) kaldı, daha sonra yeniden siyasete döndü. 1945’te İçel’den, seçimlerin yenilenmesi üzerine 1946’da İstanbul’dan milletvekili seçilde. 1950’de DP listesinden bağımsız Manisa milletvekili, 1954’te yine DP’den İstanbul milletvekili oldu. 1957 seçimlerine Hürriyet Partisi adayı olarak katıldı, ancak kazanamadı. Hamdullah Suphi’nin çocukluğu çok yoğun bir kültür ortamı içinde geçti. Ondaki şiir beğenisi ve ilgiside küçük yaşta gelişti. İlk şiirlerine amcası Sezai Bey’in Paris’te çıkardığı *Şura-yı Ümmet* gazetesinde -imzasını amcasından saklayarak- yayımladı. İstanbullu, Dürbün, Ama, Hasat, Hordebin, Keçiboynuzu, Münekkit, Sermuharrir, Sivrisinek, Toplu iğne, Yatmaz gibi imzalar kullandı. İstanbul’da Fecr-i Âti Topluluğu’nun kurucuları arasında yer aldı. Ama uzun

⁴⁸ Hikmet Altunkaynak, *a.g.e.*, s. 479-80.

kalmadan birçok şairle birlikte Milli Edebiyat akımına kapıldı. Bu dönemde hem Türk Ocağı'nda hitabet gücünü, hem de şiirini geliştirdi. Ancak devlet adamlığındaki ünü şairliğini gölgeledi. Yeterince zaman ayıramasa bile şiirini Servet-i Fünun etkisinden kurtardı, kişilikli bir biçim de getirdiyse de kitap olarak yayımlamadı.

ESERLERİ: *Namık Kemal Bey Magosa'da* (1909), *Güne Bakan* (makaleler, 1929, haz. Fethi Tevetoğlu, 1987), *Dağ Yolu* (Hitabeleri, 1931; haz. Fethi Tevetoğlu, 1987), *Anadolu Milli Mücadelesi* (1946), *Dağ Yolu ve Günebakan'dan Seçmeler* (baskıya haz. M. Necati Sepetçioğlu, 1971).⁴⁹

ŞERAFETTİN MAĞMUMİ

9 Kasım 1869 İstanbul doğumlu olan yazar, annesinin veremden vefat etmesi nedeniyle doktorluk mesleğini seçip gamlı/kederli anlamına gelen Mağmumi ismini kullanmıştır.⁵⁰ İlk tahsilini Soğuksu Askeri Rüşdiyesi'nde yaptıktan sonra Üsküdar Paşakapısı Askeri Rüşdiyesi'nden mezun oldu. Yüksek tahsilini de Gülhane Askerî Tıbbiyesi'nde tamamladı. Askerî Tıbbiye yıllarında kendisini ömrü boyunca mağmum (gamlı) kılacak siyasi faaliyetlere başladı.

Abdullah Cevdet II. Meşrutiyet'in ilanından kısa bir müddet sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşuyla ilgili hatıralarını yazarken Şerafeddin Mağmumi'yi de cemiyetin kurucuları arasında saymıştır.⁵¹ Yine birçok yazarın hatıralarında cemiyetin kurucuları arasında sayılmıştır.⁵²

3 Haziran 1889'da İttihad-ı Osmanî adıyla kurulan İttihad-ı Terakki Cemiyeti'nin ilk üyeleri Mağmumi'nin ilk siyasi çevresidir. 24 yıllık yazı hayatının her yılına bir kitap sığdıran yazar, 1927 yılında ölmüştür.⁵³

Eserleri: *Başlangıç* (1890), *Vücut-ı Beşer* (1892), *Ramazan Hediyesi* (1894), *Seyahat Hatıraları I* (1908), *Seyahat Hatıraları II* (1909), *Kamus-ı Tıbbî* (1910), *Paris'ten Yazdıklarım* (1911), *Kamus-ı Tıbbî II* (1912), *Düşündüm Ki* (1913),

⁴⁹ Hikmet Altınkaynak, *a.g.e.*, s. 445-46.

⁵⁰ Nazım H. Polat, *Bir Jöntürk'ün Serüveni Dr. Şerafettin Mağmumi*, Buke Yay., İstanbul, 2002, s.18.

⁵¹ Nazım H. Polat, *a.g.e.* s.19

⁵² Nazım H. Polat, *a.g.e.* s.22.

⁵³ Nazım H. Polat, *a.g.e.* s.64.

Hakikat-ı Hal (1914), *Seyahat Hatıraları III* (1914)⁵⁴

CELAL NURİ İLERİ

1877'de Gelibolu'da doğdu. 1939'da İstanbul'da öldü. Galatasaray Sultanisi ve Mekteb-i Hukuk (1902) mezunudur. Son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı ve TBMM'de 1934'e kadar birkaç dönem milletvekili olarak bulundu. 1924 Anayasası'nı hazırlayan kurulun başkanlığını yaptı. Mütareke yıllarından itibaren hemen her türlü konudaki yazıları, kendi çıkardığı *Âti* (1918), *İleri* (1919-1924) gazetelerinde yayımlandı.

ESERLERİ: *Le Droit Public de l'İslâm* (İslâm Kamu Hukuku, 1909), *İttihat ve Terakki Kongresine Muhtıra* (1911), *Tarih-i İstiklal* (1914-1915), *Türkçemiz* (1917), *Coğrafya-yı Tarih-i Mülk-i Rum* (1918), *Merhume* (Roman,1918), *Taç Giyen Millet* (1923), *Türk İnkılabı* (1926), *Dil ve Edebiyat Yazıları* (1995).⁵⁵

HASAN ALİ YÜCEL

17 Aralık 1897'de İstanbul'da doğup 26 Şubat 1961'de vefat eden devlet adamı ve yazardır. 1921'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümünden mezun oldu. İzmir ve İstanbul'da edebiyat ve felsefe öğretmenliği yaptı. 1933'te Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliği, ortaöğretim genel müdürlüğü yaptı. 1935'te milletvekili seçildi. 1938'de Celal Bayar'ın kurduğu kabinede Milli Eğitim bakanı oldu. Onun başkanlığı döneminde Ankara Devlet Konservatuarı ve Köy Enstitüleri kuruldu. Dünya klasikleri bakanlık tarafından Türkçe'ye çevrilmeye başlandı. 1950'den sonra İş Bankası Kültür Yayınları'nı yönetti. 27 Mayıs ihtilalinden sonra kurucu meclis üyeliğine seçildi. 19921'den başlayarak şiir, makale ve denemelerini *Dergâh*, *Yarın* (1923), *Yeni Mecmua* (1923-1936) ve *Hayat* (1926-1928) dergilerinde yayımlandı. Ayrıca *Akşam*, *Cumhuriyet* ve *Dünya* gazetelerinde makaleler yazdı.,

⁵⁴ Nazım H. Polat, *a.g.e.* s.64-65.

⁵⁵ İhsan Işık, *a.g.e.* s. 496

ESERLERİ: Ruhیات Elifbesi (1924), Mevlana'nın Rubailer(1932), Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış (1932), Fransa'da Kültür İşleri (1936), Fazıl Ahmet Aykaç (1937), Davalar ve Neticesi (1950), Pazartesi Konuşmaları (1937), İçten Dıştan (1938), Hürriyete Doğru (1955), Kültür Üzerine Düşünceler (1974), Kıbrıs Mektupları (1957), İngiltere Mektupları (1958), Geçtiğimiz Günlerden (1990).⁵⁶

İZZETTİN HÜMAYİ ELÇİOĞLU

1875'te İstanbul Fatih Nişancı mahallesinde doğdu. 3 Kasım 1950'de Fatih'te vefat etti. Türk Müsikisi muallimi, bestekâr ve zâkirbaşısıdır. Çemberlitaş İdadisi'ni bitirdikten sonra Dahiliye ve Adliye Nezareti'nde çalıştı. Yirmi yıl Bab-ı Âlî'de çalıştıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı.Üsküdar, Kabataş, Davutpaşa liseleri ve bazı ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yaptı.

Zamanın tanınmış musikişinasları arasında yer alan Elçioğlu, özellikle bu alanda öğretmenliği ve bestekârlığıyla tanındı. İlahi ve Batı müziğini öğrendi. Musikide en çok faydalandığı kişi İsmail Hakkı Bey'dir. Bu arada birçok öğrenci yetiştirmiştir. Bunlar arasında Hayri Yenigün ve Yesâri Asım Ersoy sayılabilir.

Doğal bir ses güzelliğine sahip olan Elçioğlu, aynı zamanda mevlidhanlığı ile de tanınmaktadır. Ayrıca Hırkaişerif'teki Kenan Rıfâî Tekkesi'nin zâkirbaşısı idi. Elçioğlu'nun ud ve tanbur icracısı olduğu da bilinmektedir. Üç binin üzerinde beste yaptığı söyleniyorsa da bugün bilinen eserlerinin sayısı yüze yaklaşmaktadır. İlahiyat-ı Kenan adlı eserde otuz ilahisinin notası mevcuttur. Ayrıca mûsikiyle ilgili dört makalesi *Mektepli* adlı haftalık mecmuada neşredilmiştir.⁵⁷

AHMET KEMAL AKÜNAL

1874 yılında İstanbul'da doğdu. 1942'de vefat etti. Şair ve yazardır. Soyadı Kanunu'ndan sonra Akünal soyadını almıştır. Darüşşafaka lisesini bitirdikten sonra

⁵⁶ İhsan Işık, *a.g.e.* s. 1027.

⁵⁷ *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 11, s. 18.

bir süre Posta İdaresi'nde çalıştı. Daha sonra Darüşşafaka Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. İlk yazı, şiir ve öyküleri Maarif, Mektep, Mirsat, Sabah, Servet-i Fünun dergilerinde yayınlandı. II. Abdulhamit yönetimine başkaldırdığı gerekçesiyle birkaç kez tutklandı. Daha sonra kaçarak yurtdışına çıktı. Atina'da *İcma-i Ümmet*(1901), Kahire'de *Doğru Söz* (1906) gazetelerini çıkardı. *Hakayık-ı Şark* gazetesinin Türkçe bölümünü yönetti ve başyazarlığını yaptı. Mısır'dan sonra Bakü'ye yerleşti. II. Meşrutiyetin ilanından sonra İstanbul'a geldi. Bu sefer de hükûmet tarafından Bakü'ye gönderildi. Bakü'de öğretmenlik ve yazarlık yaparken rus hükûmetince casusluk iddiasıyla tutuklandı. Yurda döndükten sonra öğretmenliğe devam etti. Bu arada *Çığır* ve *Hak* gazetelerinde yazdı.

ESERLERİ: *Vatan Çocuklarına Nimmiler* (1915)⁵⁸

ALİ RIZA SEYFİOĞLU

1879 İstanbul'da doğdu, 1958'de vefat etti. Şair, tarihçi ve roman yazarıdır. Deniz Binbaşı Mehmet Seyfi Bey'in oğludur. Denizcilik tarihi yazarı Süleyman Nutki ağabeyidir. 1897'de Heybeliada Denizcilik Okulu'ndan mezun oldu. Deniz subayı olarak Basra'ya gönderildi. Çanakkale Boğazı'ndaki donanmada, ve Trablusgarp'ta görev yaptı. 1906'da Genelkurmay Denizcilik Dairesi'ne girdi. 1909'da yüzbaşıyken askerlikten ayrıldı ve denizcilik tarihi araştırmalarına başladı. İstanbul'un işgali sırasında ailesiyle birlikte Ankara'ya gitti. Matbuat Genel Müdürlüğü'nde İngilizce tercümanlığı yaptı. 1926'da İstanbul'a döndü ve Ticaret Odası'nda deniz ticareti şube başkanlığını yürüttü. Şiir ve yazılarını *Tasvir-i Efkâr*, *Şehbal*, *Donanma*, *Resimli Kiap*, *Sabah* ve *Tercüman-ı Hakikat* gibi gazete ve dergilerde yayımladı.

ESERLERİ: *Hayat-ı Alûde* (1900), *Deli Aslan* (1933), *Çocuk Kahraman Durakoğlu Demir* (1934), *Bozkırların Kurtları* (1935), *Bayram Reis* (1935), *Muharebat-ı Bahriye-i Osmaniye Zeyli* (1899), *Turgut Reis* (1899), *Deniz Kuvvetleri Komutanlığı* (1900), *Çanakkale Boğazı* (1900), *Kemal Reis ve Baba Oruç* (1909), *Barbaros Hayrettin* (1919), *Kırım Harbinde Kars Niçin Düştü* (1913), *İskitler ve İskitler Hakkında Herodot'un Verdiği Bilgiler* (1934), *Gazi ve İnkılap* (1933),

⁵⁸ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, c.1, s.30.

Kurtuluş ve Kurtuluş Savaşı Üzerindeki Yazılarım (1934), *Kaptan ve Makinistler Cemiyeti* (1940).⁵⁹

EMİN HÂKİ BEY

1889 (1307)'de Balat'ta Hacı İsa Mahallesinde doğdu. 1921'de Üsküdar'da vefat etti.

Doğumundan bir süre sonra babası vefat etti. Annesi büyük zorluklarla Emin Haki'yi rüştiyede okuttu. Fakirlikten dolayı tahsile imkan olmadığından bir zâtın vesilesiyle Defterhakani muhasebe kaleminde işe başladı. buradan kazandığı paranın bir kısmıyla kitap alıp okurdu. Rüştiye Mektebi'ne devam ettiği dönemde şiire heves etti. Bir ara Bektaşî babalarından Edib-i Harabî'nin meclisinde bulundu.

İttihat ve Terakki cemiyetine girdi, kısa süre sonra ayrıldı. Balkan Savaşı'nda gönüllü asker olarak sınıra gitti. Savaş sırasında askeriyeye hizmete davet edildi ve başçavuş oldu. Savaşın ardından terhis edilerek İstanbul'a döndü. Verem hastalığına yakalanarak vefat etti.⁶⁰

5. TAHLİLÎ FİHRİST

5.1.1.Yazar Adına Göre Fihrist

A.F.; “Yurdum”, c.1 nu.9, s.147(Deneme)

“Orduya” ithafıyla yer alan yazıda Edirne'de zafere ulaşan ordumuza övgüler düzülmüştür.

A.(Jan Jak Russo'dan) ; “Edebiyat Sahîfeleri: Hakiki Mürüvvet ve Şefkat” c.1, nu.23-24, s.384 (Çeviri Makale)

Hakiki mutluluk ve şefkatin nasıl sağlanacağı hakkında bilgi verir. Bununda

⁵⁹ *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, c.1, s. 84.

⁶⁰ İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, Dergah Yay., İstanbul, 1988, c.1, s.510

insanların ihtiyaç duyduğu şekilde davranmaktan geçtiğini ifade eder.

A. Kâzım: ‘Hasbihal-i Müflisane -2’ c. 2, Nu. 31, s. 601

İflas etmiş bir adamın hasbihalini anlatan bir yazı.

A.Kâzım; “İzmit'te Maarif” c.2, nu.33, s.631-634 (Makale)

Mektep ve ilmin öneminin yer aldığı yazıda, İzmit eşrafından Hafız Rüştü Bey'in ilim yandaşlarını zikrederek yaptığı bir konuşma yer almaktadır

A. Kâzım ; “Nesli Müstakbele” c.1, nu.23-24, s.375 (Şiir)

Üç uzun bentten oluşan, yoğunluklu olarak hamaset konularının işlendiği, “Türk oğlu unutma! Seni Bulgar dahi yendi / Bulgar da değil Sırp ile Yunan dahi ezdi” nakaratlarının her bentte tekrar edildiği bir şiir.

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1, nu.8, s.124-125. (Makale)

Büyükleriyle kendileri arasında karşılaştırma yapan ve neslin şanslı olduğunu ifade eden, gelecek nesle yazılmış bir yazı.

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele” c.1, nu.10, s. 157. (Makale)

Vatana faydalı bir nesil olarak yetişmenin; vatana olan muhabbetten geçeceğini ifade eden yazı.

A. Naci; “Talebe Yazılan: Mubassırın Uykusu” c.1, nu.10, s.168(Hikâye)

Bir öğrencinin, sınıfta uyuyan mubassırın halini ve gafletini eleştirdiği Hikâye.

Azmi Muhyiddin; “Vezaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzısıhhat-ı Beden” c.1, nu.11, s. 174-176 (Makale)

Riyâzet-i bedeniye, terbiyet-i cismaniye, jimnastik alt başlığıyla çıkan yazıda jimnastiğin faydaları ve nasıl yapılması gerektiği hakkında gerekli malûmât verilmiştir.

A.Naci; “Talebe Yazılan: İlkbahar” c.1, nu.11, s.182(Deneme)

Baharın gelmesiyle oluşan değişiklikleri tasvir eden bir denemedir.

A. Naci; “Hemşiremin Mezarı Başında” c.1, nu. 14, s.228 (Deneme)

Yaşadığı yalnızlık ve karmaşık duygularla kardeşinin mezarı başında âlem-i heyulaya giren bir kişinin Rabbine yakarışı yer almaktadır.

A. Naci; “Talebe Yazıları: Semum Hayat”, c.1, nu.8, s.134-135.(Deneme)

Peyami Safa Bey’e ithaf olunan kısa denemede aşık bir gencin sevgilisine seslenişi yer almaktadır.

A. Naci; “Talebe Yazıları: Mektebli Mecmua-ı Muteberesine”, c.1, nu.5, s.82(Mektup)

A. Naci ; “ Köy Akşamı” c.2, nu.26, s.476 (Deneme)

A. Naci; “Talebe Yazıları: Leke”c.2, nu.39, s.729 (Mensur şiir)

A. Nihad; “Talebe Yazıları: Sarhoş”, c.1, nu.8, s.135(Deneme)

Onca güzellik, baharın zevkleri dururken insanların içki içmeleri eleştirilmektedir.

A. Nuri ; “Kaygısız Çoban” c.2, nu.27, s.502 (Hikâye)

A.Rıza Enver ; “Tarihten Bir Yaprak: Adil Bir Kahraman” c.1, nu.23-24, s.396-397 (Hikâye)

Adil bir kahramanın Hikâyesi.

A. Rıza Enver; “İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.18, s.292-294 (Makale)

İç organların işlevlerinin anlatıldığı bir makale.

A. Rıza Enver; “Hıfzıssıhha: İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.19, s.311-312 (Makale)

Boğaz, bademcikler, gırtlak gibi organların vazifelerinin anlatıldığı makale.

**A. Rıza Enver; “Hıfzı’s-Sıhha: İç Aletlerin İşleri” c.1, nu.21, s.334-337
(Makale)**

Mide ve bağırsaklar hakkında malûmât veren bir yazı.

A.S.; “Resmin Tedrisattaki Tesiri” c.2 nu.38 s.702-703 (Makale)

Şarkın “yavaş yavaş” diye nitelendirdiği bizlerin tedris usulündeki yükselişe resmin de katıldığını ifade eden yazı.

**Abdullah Cevdet ; “Gençler Ne Yapmalı?”, c.1, nu.23-24, s.380-382
(Makale)**

Garp eserlerinin Türkçeye çevrilmesi hususunun önemi ve bu konuda gençlerin etkin olması için onlara çağrıda bulunulan bir yazı.

Adil; “Oh Hayat”, c.2, nu.26, s.484 (Şiir)

Hayatı seven ve hayattan memnun bir kişinin duygularını anlatan mensur şiir.

Adil; ‘Üfûl-i Garam’ c. 2, Nu. 31, s. 600 (Deneme)

Kardeşim Ziya Muhyiddin’e ithafıyla çıkan yazı yazarın gamlı duygularını içermektedir.

**Ahmed Cevad; “Bir Siyah Tavuğun Esrarı ve Bir Fenalığın Neticesi” c.1,
nu.16, s.264 (Çeviri Hikâye)**

Ahmed Kemal; “Gönüllü Ali Onbaşı”, c.1, nu.6, s.98(Hikâye)

Gönüllü olarak savaşa giden bir grup Türk genci ve Ali Onbaşı’nın şahadetini konu edinen bir hikâyedir.

Ahmed Senih; “Türk Şehidi” c.2, nu.29, s.551(Hikâye)

Osmanlı savaş dönemini anlatan hikâye.

Ahmed Şakir: “Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.1, nu.23-24, s.422-424

(Bilmece)

Ahmed Osman; “Talebe Yazıları: Serçenin Gıptası”, c.1, nu.8, s.134-135.(Deneme)

Köylünün beslediği tavuklara gıpta eden serçeyi anlatan deneme.

Aktuğ; “İntikam”, c.2, nu.25, s.446 (Şiir)

Ali Bey'e ithafen yazılan, altı ikilikten oluşan, ataların intikamının alınması konulu şiir.

Ali Asaf; “Açık Mektup”, c.1, nu.19, s.298-299 (Mektup)

Ali Asaf'ın öğretmenlere yazdığı sitemkârane mektubu yer almaktadır.Öğretmenlerin vatan evlatlarının terbiyelerini ve hislerini uyandırmak üzere çıkarılan ve emin adımlarla ilerleyen *Mektebli* gazetesi karşısındaki sükutlarından muzdariptir.

Ali Rıza; “Talebe Yazıları: Alsancak”, c.1, nu.6, s.102(Deneme)

Dedelerimizin uğrunda büyük fedakarlıklarda bulunduğu al sancağımız için yazılmış kısa bir deneme.

Ali Rıza Seyfi ; “Türk Gemicisinin Duası” c.2, nu.30 s.565(Şiir)

Altun Hançer; “Vasiyetname” c.1, nu.14, s,220-223 (Hikâye)

Esir düşmüş yaralı bir zabitin başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Arif; “Şimali Anadolu'dan Bir Alkış” c.2, nu.33, s.628 (Şiir)

Hava şehitlerinden Fethi Ve Sâdık Beyler için yazılan bir şiir.

Azmizade; “Samatya'da Bir Gece” c.1,nu.10, s.162-164.(Hatıra)

Azmi Muhyiddin “Vazaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzı's-sıhhat-ı Beden”, c.1, nu.9, s.148-150.(Makale)

Riyazet-i bedeniye, terbiyet-i cismaniye konuları ve şekiller eşliğinde

jimnastik hareketleri görülür.

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.18, s.286-287 (Gezi Yazısı)

Gelen mektuba mukabil yazılan bir mektuptur. Mektupta İstanbul’da, vapurda edinilen gözlemlerden ve yolculuk esnasında yaşanan duygulardan bahsedilir.

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.20, s.317-318 (Gezi Yazısı)

Mektupta, Bükreş’e yapılan bir seyahat anlatılır. Trenle yapılan bu seyahatte yol üzerindeki ovanın hali, Tuna ve Şose kentlerindeki yapılar ve güzelliklerden bahsedilir.

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.21, s.337-339 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin ; “Seyahat Hatıraları: Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.22, s.357-359 (Gezi Yazısı)

Seyyah Cenevre şehrinde duraklar. Cenevre’nin bir mektep ve tahsil yuvası olduğundan özellikle bahsedilir.Şehirdeki Bronsovik Abidesi,Gürsal Tiyatrosu, Jan Jak Russo Adası ve edinilen izlenimler konu edinilir.

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.27, s.496-498 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dâhil Olan Hayvanat” c.2, nu.30, s.573-574 (Makale)

Eterin özellikleri hakkında bilgi verilmiş bir makale.

Azmi Muhyiddin; “Gıdai Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.36, s.680(Makale)

Azmi Muhyiddin; “İstanbul'un Fethi (Küçüklere Tarihi Derslerden)”c.2,

nu.36, s.679 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.35, s.664-665 (Makale)

Balıkların hangi sınıflara ayrıldıkları, türleri, cinsleri, özellikleri hakkında bilgi veren bir yazı.

Azmi Muhyiddin; “Son Dersimi Takrir Ederken” c.2, nu.35, s.658-659

Mekteb-i Ümiddeki yavrularıma ithafıyla yayımlanan yazı yazarın son dersinde çocuklara verdiği nasihatlerden oluşmaktadır.

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dâhil Olan Hayvanat” c.2, nu.29, s.547-549 (Makale)

Sığır ve koyun etleri hakkında malûmât veren bir makale.

Azmi Muhyiddin; “Ufak Bir Tenazzüh” c.1, nu.15, s.245-246 (Gezi Yazısı)

İstanbul’dan İzmir Körfezi’ne yapılan bir yolculuk yer almaktadır.Gezi esnasında izlenen insanların tavrı ve sahil kısaca tasvir edilir. Karamürsel Kasabası’nda bir mektep binasına yapılan ziyaret ve mektebin önemi üzerinde durulur.

Azmi Muhyiddin; “Vazaif-i Sıhhiyye ve Hayatiyeden: Hıfzıssıhha-i Beden” c.1, nu.10, s.160-162.(Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.37, s.697-699 (Makale)

Balıkların hangi sınıflara ayrıldıkları, türleri, cinsleri, özellikleri hakkında bilgi veren bir yazı.

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.26, s.474-475 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.23-24, s.398-399 (Gezi Yazısı)

Cenevre şehrinin mektep ve tahsil yuvası olduğu Konservatuar Meydanı’ndaki musiki talimhanesi, büyük tiyatro, Darül Fünun, tabiatı ve kendilerini dinlemek için yapılan luna park ve Aryana Müzesi’nden bahsedilerek kanıtlanmaya çalışılır.

Azmizade; “Samatya’da Bir Gece” c.1,nu.10, s.162-164.(Hatıra)

B

Bahtiyar ; “ Spor: Sinetingde” c.1, nu.23-24 s.411-413 (Makale)

Bekir Sıdkı; “Sanayi-i Milliyemizi Tanıyalım”c.2, nu.34, s.639-641 (Makale)

Gençlerin yerli sanayi ürünlerine olan rağbeti ve Amasra’da üretilen ürünlerin anlatıldığı bir makale.

Belkıs Ümid; “Tayyareler ve Kadınlarımız” c.1, nu.23-24, s.378-380 (Makale)

Belkıs Şevket Hanım’ın uçak kullanması üzerine yaşanan duygular ve takdirin yer aldığı bir yazı.

Belkıs Ümid; “İskender” c.2, nu.27, s.507-509 (Hikâye)

C

C.; “Fenelon'dan Nebatat” c.1, nu.22, s.363-364 (Çeviri Makale)

Bitkilerin küre-i arzdeki faydalarından, yapısından, insanlar gibi çoğalıp öldüklerinden ve bunu takdis etmek gerektiğinden bahseder.

C. ; “Kürre-i Arz” c.2, nu.29, s.555(Makale)

Dünyanın şekli, konumu hakkında bilgi veren bir yazı.

C. ; “Kağıt” c.2, nu.29, s.559(Makale)

Kağıdın tarihi gelişiminin anlatıldığı bir makale.

C. ; “Jan Jak Russo'dan: Beşeriyet” c.2, nu.26, s.476(Çeviri Makale)

Jan Jak Russo'nun evladına verdiği bir beşeriyet dersi yer almaktadır. Evladım; eğer bir gün olur da askere gidersen düşmanın da senin sahip olduğun değerleri olduğunu unutma der.

C.; “Kainatta Kürre-i Arz” c.2, nu.28, s.525-526 (Makale)

Dünyamız ve evren hakkında bilgi veren bir yazı.

C. M.: Arı: Bal ve Balmumu, c.2, nu.28, s.526-528 (Makale)

C. M.: “Hayat-ı Zirai” c.2, nu.28, s.528-529 (Makale)

Ziraat alanına dair makale

C. M.; “Tedkikat-ı Tabîyyeden: Karıncalar”c.2, nu.34, s.649-650 (Makale)

Karıncaların türlerinin, özelliklerinin anlatıldığı bir makale.

C.M.; “Kıymetli Bir Ağaç (Hindistan Cevizi Ağacı)” c.2, nu.29, s.552-554 (Makale)

Hindistan cevizi ağacı hakkında ayrıntılı bilgi veren bir yazı

C.M.; “ Hayat-ı Zirai” c.2, nu.30, s.581-582 (Makale)

Çiftlik işleri hakkında yazılan bir makale.

C. Nuri; “Sinema Şeritleri” c.2, nu.25, s.459-460 (Makale)

Sinema şeritleri üzerindeki yazının Türkçe yerine yabancı bir dil olan Fransızca olmasının eleştirildiği bir makale.

C S.; “Fazilet-i Ahlâkiye (Ahlâkiyyat)”c.2, nu.36, s.673 (Makale)

Ahlâk konulu makale.

C. S.; “Avamil-i Hayatiye: Medeniyet Fabrika Demektir” c.2, nu.39, s.721-723 (Makale)

Bir medeniyetin ayakta durabilmesi için fabrikaların gerekliliği üzerinde duran bir yazı.

Cemaleddin Ertuğrul; “Hemşirem İçin” c.2, nu.30, s.578-579 (Deneme)

Yazarın kız kardeşi Hatice’ye ithaf ettiği bir deneme.

Cemil Necdet; “Hıfzıssıhha: İnsanların En Mühim Gıdası: Uyku” c.1, nu.17, s.276-278 (Makale)

Uyku ve faydaları üzerine yazılan bir yazı.

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.35, s.666-667 (Makale)

Sert hareketlerin üç çeşidi, açıklaması ve hareketin vücuda yaptığı etkinin yer aldığı makale.

Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimal” c.1, nu.20, s.315-316 (Makale)

Gençlere ve ailelerine seslenen yazıda bir su-i istimal olarak nitelendirilen ve kötü huyların neticesi olarak atfedilen istimna ile ilgili bilgi verir ve nasıl korunulacağından bahseder.

Cemil Necib; “Yediklerimizi Bilmeliyiz: Yumurta” c.1, nu.15, s. 246 (Makale)

Yumurtanın bölümlerinin, yumurtadan nasıl istifade edilebileceğinin anlatıldığı bir yazı.

Cemil Necib; Hıfzıssıhha: İstihkam, c.2, nu.28, s.521-523

Hamamları ılık ve soğuk olarak ikiye ayırır; ihtiyaca, rahatsızlığa ve cilde göre tercih edilmesi vurgulanır.

Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Et” c.2, nu.30, s.575-576 (Makale)

Etlerin farklı pişirme usullerindeki hazmı hakkında bilgi veren bir yazı.

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.32, s.606-608 (Makale)

Jimnastiğin çocuklar ve ebeveynler için faydaları ve önemi anlatılan yazıda jimnastiğe başlamadan önce tıbbi bir muayenin gerekliliğinden söz eder.

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.33, s.635-636 (Makale)

Jimnastiğin anlamı ve hareketlerin vücudumuzda yaptığı değişiklikleri anlatan yazı.

Celal; “Talebe Yazıları: Sarhoş”, c.1, nu.3, s.47-48. (Hikâye)

İçkinin kötülüğünü anlatan hikâye.

Celal Nuri; “Sanat Hakkında Bir Mütalaa” c.1, nu.23-24, s.370-371 (Makale)

Sanat tabiatı taklit etmekten ibaret değildir. Tabiatın resmi ile aslı arasında fark vardır. Eser ortaya koyan yazar tabiattaki güzellikleri olduğu gibi yansıtmaz. Kendi bakış açısına göre şekillendirir. Ayrıca makalenin sonunda Celal Nuri Bey'in resmi verilmiştir.

Cevdet Nâdiri; “Efsürde Ruh” c.1, nu.20, s.314-315 (Deneme)

Cevdet Nadiri; “Mukadder'in Mendili” c.1, nu.14, s.227-228 (Hikâye)

Terbiyeli, namuslu, çalışkan, gayretli bir çocuk olan Mukadder'in başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Ceyhanlı Celal Sahir; “Bir Vakfe-i Rüya” c.2, nu.28, s.529-531 (Deneme)

Ceyhanlı Refik Fikret; “Ya Muhammed” c.2, nu.29, s.549-550 (Şiir)

Türklerin hali hazırdaki durumunun Hz. Muhammed'e anlatıldığı bir şiir.

Çağlayan; “Turan Seyahatinde” c.2, nu.36, s.675 (Hatıra)

D

Doktor Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Tütün” c.2, nu.25, s.449-450 (Makale)

Sigara ve zararları hakkında bilgi veren yazı.

Doktor Cemil Necib; “Kolera Hakkında”c.1, nu.23-24, s.418-420 (Makale)

Koleranın bulaşma yolları ve koleradan nasıl korunacağı hakkında bilgi veren bir yazı

Doktor Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Enfiye ve Tütün” c.1, nu.22, s.356-357 (Makale)

Kötü huylardan ikisi; enfiye ve tütün.Enfiyenin anlamı ve zararları hakkında bilgi veren yazı

E

E. Remzi Bedii; “Talebe Yazılan: İntibah Sahifelerinden - Kazandıklarımız” c.1, nu.7, s.115-116.(Deneme)

Rumeli kıtasının elden gidişi ve üç yüz bin Müslüman kanının alçakça akıtılışı ve camilerin düşman çizmeleri ile tahkir edilerek ezan yerine çan sesinin geçmesinden duyulan üzüntü anlatılır ve bunların bizim için ders alınması gereken şeyler olduğu dile getirilir. Avrupa ve özellikle Fransız ruhunun terakkisi ve Alsas Loren örnek gösterilerek gençlerimizin kalplerinde kini yaşatmaları istenmektedir.

Eba-ü'l Hakkı; “Bulanık Köyü Değirmeni-1”,(c.1, nu. 1 , s.1-5.(Hikâye)

Kars ile Beyazıt arasında bulunan Bulanık Köyünü, bu köyde bulunan küçük

bir değirmeni ve Hasan adındaki değirmencinin Osmanlı –Rus savaşında göğsünden vuruluşunu anlatan hikâye.

Eba-ül Hakkı; “Bulanık Köyü Değirmeni-2”, c.1, nu2, s.27-31. (Makale)

Babası ve annesi Ruslar tarafından öldürülen Fatıma'nın kardeşiyle verdiği hayat mücadelesi ve ahdini anlatan hikâye.

Eba-ül Hakkı;“İstanbul'dan Mudanya'ya -1”, c.1, nu.3, s.38-40. (Hikâye)

Tembel bir öğrenci olan Celal, Mülkiye İdadîsinden güçlükle fakat abartılı notlar yüzünden üçüncülükle mezun olur.

Eba-ül Hakkı; “ İstanbul'dan Mudanya'ya-2-“ c.1, nu.4, s.58-61.(Hikâye)

Emin Hakî; “Kütüphane-i Milliyede Zenginlik”, c.1, nu. 5, s. 73-74.

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya-3-“ c.1, nu.4, s. 78-79.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı;“İstanbul'dan Mudanya'ya-4-” c.1, nu.6, s.99-100.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı;“İstanbul'dan Mudanya'ya-5”c.1,nu.7, s.110-114. (Hikâye)

Eba-ül Hakkı;“İstanbul'dan Mudanya'ya-6”c.1, nu.8, s.127-129.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı;“İstanbuldan Mudanya'ya-7”c.1, nu.10, s.165-166.(Hikâye)

Edirneli Mehmed İlhami; “Şehid Oğlu” c.1, nu.12, s.187-191 (Hikâye)

Öğretmen her gün paydostan evvel öğrencilerine bir saatlik program yapar. Bu programda yer alan konular şunlardır: 1. Çocukların ruhunda milli hisleri uyandırmak. 2. Çocukları milli sanatlara teşvik, ölen sanatlarımızı diriltmek. 3. Memuriyet kapılarında ekmek arayan gözlere başka taraflarda bizi bekleyen boynu bükük saadetlerimizi göstermek. 4. Düşmanlarımız kimlerdir, nasıl çalışırlar. 5. Talebe seyahatleri.

Öğretmen bu programını yaşanmış bir takım canlı olaylardan yola çıkarak somutlaştırır.

Ekrem; “ Talebe Yazıları: Unutkanlık”, c.1, nu.8,s.133-134.(Deneme)

İctima’î yaralarımızdan başlığı ile yer alan yazıda kaybedilen Rumeli ve Trablus’un üzüntüsünün yanında şanlı geçmişimiz de anılır.

Emin Hakî; “Cevap Sevap” c.2, nu.32, s.605 (Şiir)

Beş dördlükten oluşan kişi çalıştığıyla yemeli konulu şiir.

Emin Hakî; “Fethi ve Sadık İçin” c.2, nu.33, s.624-625 (Şiir)

Hava şehitlerinden Fethi Ve Sâdık Beyler için yazılan beş bentten oluşan bir şiir.

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde” c.1, nu.13, s.204-206 (Makale)

Geçmiş zaman içerisinde farklı kültürlere dair anekdotların verildiği bir yazı.

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde-2” c.1, nu.14, s.217-218 (Makale)

İskender Fahreddin Bey’e ithaf edilen yazı kadınların geçmiş zamandaki durumu ile hâlihazırdaki durumunu anlatmaktadır.

Emin Hakî; “ Münacat”, c.1, nu.10, s.156(Şiir)

Bir beyit ve dört dördlükten oluşan şiir Allah’a yakarış şeklinde yazılmıştır.

Emin Hakî; “Hayat-ı Askeriyeden Bir Yaprak: Neredesiniz; Zenginler” c.1, nu.11, s.172-174 (Hatıra)

Günlük yapılan askerî eğitimlerden sonra okuma yazma bilen bir asker ile bilmeyen bir askerin başından geçen olayların anlatıldığı bir hatıra.

Osmanlının daha önceki durumu ile hâlihazırdaki durumunu karşılaştıran, bilgiler veren yazar. Bizim için en büyük felaketin iktisadi esaret olduğunu belirtir.

Emin Hakî; “Türk Askeri” c.1, nu.16, s.255(Şiir)

Türk askerine övgülerin yer aldığı beş dördlükten oluşan şiir.

Emin Hâkî ; “Vatanın Dileği” c.1, nu. 1, s. 6(Şiir)

“Vatanın Türk evlatlarından dileği; kurtar beni” konulu dört beşlikten oluşan bir şiir.

Emin Hâkî; “Türk’ün Mirası” c.1, nu.1,s.11-13. (Hikâye)

Hasan adlı genç, henüz yeni başlamakta olan savaştan, ninesine “bayram başlıyor” diye bahseder. Savaş sabahı erkenden kalkarak namazını kılan ve zevcesinden, ailesinden ayrılırken oğlu Mehmetle konuşan Hasan, babasından kalan kılıcı niçin takmadığını soran oğlunun sözlerinden etkilenir. Hasan, oğlunun sözleri üzerine, şehit olmadan evvel son nefesinde bu kılıcı kendine miras bırakan babasının savaşıllığına dair hatıralara dalar. Hikâyenin devamında ise Hasan da şehit olmadan evvel bu kılıcı , hastanede yanında yatan köylüsü aracılığıyla oğluna gönderecektir.

Emin Hakî; “Biraz da Gülelim: Kalender Efendi” c.1, nu.3, s.40-41. (Hikâye)

Kalender Efendi adında müteşair, işten işe atlayan, her işten anladığını ispatlamaya çalışan bir zatın yazar tarafından hicvedilmesi anlatılmaktadır.

Emin Hakî; “ Baba Öğüdü” c.1, nu.4, s.53 (Şiir)

Geleceğin babalarına ithafen yazılan şiir beşer satırlık beş kıtadan oluşmuştur. Oğullarına çalışma nasihatı verir.

Emin Hakî; “Baba Öğüdü”,c.1, nu.8, s.121(Şiir)

Geleceğin annelerine ithafen yazılan şiirde “vatana yar olacak çocuk büyüt”, nasihatı verilir..

Emin Hakî; “Reçete”c.2, nu.39, s.723-724 (Manzum Hikâye)

Karşılıklı diyalogların yer aldığı manzum hikâye.

Emin Hâkî: “Mersiye” c.2, nu.31, s.589-590 (Şiir)

Üstad Recaizade Mahmut Ekrem için yazılmış bir mersiye.

Emin Hâki; “Akd-i Sulh” c.1, nu.15, s.238 (Şiir)

Yarının münevver ordusuna ithafıyla yayımlanan şiir Bulgarlar’ın yapmış olduğu zulümleri anlatmaktadır.

Emin Nahid; “Türküm” c.1, nu.12, s.191(Şiir)

Hamaset ve milli duyguların yoğunluklu olarak ön plana çıktığı bir şiir.

Emin Nahid; Yurdumun Dileği” c.1, nu.14, s.231(Şiir)

Muhterem Mağmumi Beyefendi’ye ithaf edilen şiir sade bir Türkçe ile yazılmış olup hamasi konular içermekte ve üç bentten oluşmaktadır.

Esad Rıza; “Ahfadın Ağlasın” c.2, nu.23-24, s.376-377 (Şiir)

Sevgili vatana ithaf edilmiştir.Vatan sevgisi konulu dokuz dörtlükten oluşan şiir.

Eşref Nesib; “Edebi Sahîfeler: Levha-i Hadika” c.1, nu.17, s.269 (Şiir)

Emin Hâki Bey’e ithaf edilen şiir hece ölçüsüyle ve sade bir Türkçe ile yazılmıştır

F

Ferid Necdet Mübin: “Harabazer-ı Vatan”, c.1, nu.18, s.290 (Şiir)

Vatanın kötü halinden dolayı duyulan üzüntüyü anlatan bir şiir.

G

Gelibolulu Rıza Cezmi; “Manzum Osmanlı Tarihi -2” c.2 nu.38 s.709 (Manzume)

Osmanlı tarihini manzum olarak anlatan bir yazı.

Gelibolulu Rıza Cezmi; “Manzum Osmanlı Tarihi -1”c.2, nu.37, s.692(Manzume)

Osmanlı tarihinin manzum olarak anlatıldığı bir yazı.

Gelibolulu Türk Bahadır; “Edebiyat Sahifeleri: On Üç Yaşında Bir Şehid” c.1, nu.2, s.21-22 (şiiir)

Emin Hâki Bey’e ithaf edilen şiiir, manzum hikâye şeklindedir. Ninesinin elini öperek düşmana karşı savaşmak üzere türkû söyleyerek cenge giden Tosun’un şehadeti anlatılmaktadır.

Gelibolulu Türk Bahadır; “Nenni” c.1, nu.3, s.37 (Manzum Hikâye)

Üç beşlikten oluşan, vatan için şehit edilenlerin intikamının alınması konulu ninni.

Gipür Dirland; “İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli” c.1, nu.4, s.67-68.(Makale)

İngiltere dantelinin nasıl yapıldığını resimlerden de yardım alarak anlatan bir yazı.

H

H. Mahmud Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Arı ile Güvercin” c.1, nu.23-24, s.371-372 (Hikâye)

İyilik yapanın iyilik bulacağı ile ilgili hissenin verildiği kısa hikâye.

H. Mahmud Şevket; “Arı ile Güvercin” c.1, nu.23-24, s.372-373 (Manzum Hikâye)

İyilik yapanın iyilik bulacağı ile ilgili hissenin verildiği kısa hikâye.

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk-2: Tacirin Tutisi” c.2, nu.26, s.479-481 (Hikâye)

Yaşamak için ölümü göze almalıdır, hisseli tacir ve iki papağının hikâyesi.

H. Mehmed Şevket ; “Ufak Hikâyelerle Tezhib-i Ahlâk: İmam Ebu Yusuf” c.2, nu.30, s.579-581 (Hikâye)

İmam ı Azam’ın şakirtlerinden olan İmam Ebu Yusuf hakkında bilgi verir ve İmam ı Azam’ın yanına nasıl gittiğinden söz eder.

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: İki Tabirci” c.2, nu.26, s.523-525 (Hikâye)

Harun Reşid’in gördüğü rüyayı tabir eden iki tabirci arasında; kimseyi incitmeden edilecek zarif sözün hürmete layık olduğu hissesinin verildiği bir yazı.

H. Sadettin; “Talebe Yazıları: Unutmayalım” c.1, nu.14, s.230-231(Deneme)

Muhacirler üzerine yazılmış bir yazı.

Hacı Yatmaz ; “Biraz da Gülelim: Misafirlikte” c.1, nu.23-24, s.404-407 (Hikâye)

Mizahî tarzda kaleme alınmış bir hikâye.

Hacıyatmaz: Misafirlikte, c.2, nu.28, s.532-534

Mizahî tarzda kaleme alınmış bir hikâye.

Hamdullah Suphi ; “Mektebli Hayatı” c.1, nu.23-24, s.374-375 (Makale)

Avrupa’yı ziyaret eden yazarın oradaki izlenimleriyle Avrupa gençliği ve bizim gençlerimizin kıyasını içeren bir makale.

Hasan Ali; “İntikam Olsun”, c.1, nu.18, s.287-288 (Sohbet)

Bir sonbahar gecesi penceresinin önünde vatanını ve içindeki kimsesiz, aç kardeşlerini tefekkür eden yazarın, memleketlerine geri dönen muhacirleri görünce kabaran intikam duygusundan bahsedilir.Ve istikbalin gençlerine seslenilir; bu insanlara layık olmak ve onlara yapılan göz yummak istemiyorsan sende de intikam

olsun.

Haylaz, “Muharrir Olunca” c.2, nu.34, s.651(Monolog)

Kişinin yazar olduktan sonra ne yapması gerektiğinin anlatıldığı bir yazı.

Hayriye Aliye; “Kadın Terbiyesi: Darü'l-Hilafede Kadınlarımız ve Terbiye” c.2, nu.26, s.470-471 (Makale)

Hayriye Aliye; “Terbiye-i Etfal ve Hayat-ı Nisvan” c.2, nu.29, s.541-547 (Konferans)

Sultan Murad-ı Rabi'nin; “Vatan melekleri , kahramanları, koç yiğitler hep kadınlardan doğar.” sözüne dair bir konferanstan alıntı yer almaktadır.

Salime Servet Sevfe Hanımefendi'nin çocukların istikbali nasıl etkilediği ve ehemmiyetleri hitabeti, müteakiben Şekibe Ali Hanımefendi'nin kadınlığın sosyal hayattaki mevkii ve ruhi terbiyesi hakkındaki konuşmasına yer verir.

Hayriye Aliye: “Açık Mektup”, c.2, nu.25, s.455-456 (Mektup)

Mektebli Mecmuası Müdiriyyet-i Aliyyesine gönderilen ve derginin vermiş olduğu cevabı içeren bir mektup.

Hekimbaşızade Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.25, s.450-452 (Gezi Yazısı)

Yazar medeniyetin merkezi olarak gördüğü Avrupa şehri Paris'in coğrafi birtakım özelliklerinden bahsettikten sonra şehir hakkındaki izlenimlerini kaleme alır.

Hekimbaşızade Azmi Muhyiddin; “Vezaif-i Sıhhiyye ve Hayatiyeden: Hıfzı's-sıhhat-ı Beden” c.1, nu.13, s.207-210 (Makale)

Masaj uygulamalarının resimlerle desteklendiği bir yazı.

Hekimbaşızade Doktor Muhyiddin Bey; “Sağır, Dilsiz, Âmâ Çocukların Terbiye ve Talimi” c.1, nu.23-24, s.385-388 (Makale)

Sağır,dilsiz ve ama çocukların nasıl terbiye edileceği ve okutulacağı hakkında bilgi veren bir yazı.

Hikmet: Testere ile Oyma İmali, c.2, nu.26, s.489

Hüseyin Şevket; “Üç Zükürat Arkadaşın Yekdiğeriyle Hasbihali” c.2, nu.34, s.ekde

Hüseyin Şevket; “Üç Zükürat Arkadaşın Yekdiğeriyle Hasbihali” c.2, nu.34, s.ekde

Mektebli mecmuası'nın eğlence sayfalarından, “Üç Zügürt Arkadaşın Yekdiğeriyle Hasbihali” isimli bir mizahi söyleşidir. Parası olmayan üç arkadaşın; hem olursa nefse ağırdır, olmazsa da yokluğu yaradır, hem ihtiyaçtır özünü teşkil eden eğlenceli konuşmaları yer alır.

I-İ

İbnülârif Nizamettin; “Osmanlı Meşâhir-i Bahriyyûnundan Uluç Ali” c.1, nu.17, s.266-269 (Makale)

Selim-i Sâni ve Sultan Murad-ı Sâlis devirlerinin meşâhir-i bahriyyûnundan olan bu zat, tarih ve terâcim-i ahvâl kitaplarımızda “Uluç” yahut “Kılıç” lakabıyla tanınmaktadır.

İlyas Şükrü; “Talebe Yazıları: Genç Kini”, c.1, nu.5, s.82-83.(Deneme)

“Bulgar hayali karşısında” notuyla birlikte verilen denemede Osmanlı devletinin azameti ve Türk'ün asaleti övülerek Bulgarlar'a duyulan kin dillendirilmektedir.

İskeçeli Mehmed Sıdkî; “Âveng-i Melal” c.1, nu.11, s.169(Şiir)

İskeçeli Mehmed Sıdkî'nin kızına ithaf ettiği yedi dörtlükten oluşan ve aruz ölçüsüyle yazılan bir şiir.

İskeçeli Mehmed Sıdkı; “Fani Bir Ziyaret” c.2, nu.37, s.685(Şiir)

Münir Tevfik’e ithaf edilen yedi dörtlükten oluşan hamaset konularının işlendiği bir şiir.

İskender Fahreddin; “Zevzek Başvekil” c.1, nu.12, s.194-196 (Hikâye)

İçki müptelası bir başvekilin gerçek sandığı rüya ve sonrasında yaşanılanların anlatıldığı bir Hikâye.

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-2-” c.1, nu.12, s.185-187 (Hikâye)

Hayrabad’da trafik kazası geçiren Zeliha bu kaza sonucu hayatını kaybeder. Babası İskenderabad’da iken bir müddet ailesinden haber alamaz. Dönüşte kızının vefat ettiğini gören baba bu duruma dayanamaz ve onun mezarı başında ruhunu teslim eder.

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-1” c. 1, nu.11, s.170-172 (Hikâye)

Hindistan’da Haydarabad’da bir baba ile kızının başından geçen olayları anlatan hikâye, çok zeki, akıllı ve güzel olan Zeliha, babasının iş gereği yanından ayrılmasına üzülür. Bir gün arabayla gezintiye çıkan Zeliha’nın arabası kaza yapar.

İskender Fahreddin; “Vakayi-i Maziyyeden: Piç Zengin” c.1, nu.14, s.219-220 (Hikâye)

Vatanın yarınki müdafilerine ibret olması amacıyla yazılmış küçük hikâye.

İskender Fahreddin; “Sinaî Nakiseler” c.1, nu.2, s.23-25. (Makale)

Yarının şefik ve rahim validelerine, ithafıyla sunulan yazıda, kızlarımız ve validelerinin sinaî faaliyetlerden uzun zaman uzak durmalarının olumsuz yanlarına değinilir. İsveç gibi gelişmiş Batılı ülkelerde kadınların sanatla olan alakaları da örnek olarak verilmektedir.

İskender Fahreddin; “İntibah ve İntikam”, c.1, nu.6, s.90-93.(Makale)

İskender Fahreddin; “Muharebeden Evvel” c.1, nu.4, s.55-56.(Makale)

“Yarının masum, pak ve nezih kalpli müdafilerine” ithafıyla yer alan makale “Bulgaristan’da” üst başlığıyla verilmektedir. Bir caminin asıl işleviyle birlikte dinle alakası olmayan Bulgar geleneklerinin de onun çevresinde icra edilmesi yazarın gözlemleriyle anlatılmaktadır.

İskender Fahreddin; “Elvah-ı Sefalet-1” c.2, nu.32, s.612-613 (Deneme)

İnsaniyetperver Rıfat Beyefendi’ye ithafıyla yayımlanan bir deneme.

İskender Fahreddin; “Can Verirken” c.1, nu.23-24, s.389-390 (Hikâye)

Rıfat Beyefendiye tuhfe ithafıyla yayımlanan hikâye İkinci Edirne muharebesinde, başından, kolundan ve bacağından yaralanan genç ve kahraman bir zabitin Hilal-i Ahmer çadırı önünde can vermezden iki saat evvelki haliyle, geçirdiği hummalar arasında söylediği sözleri konu alan bir hikâye.

İskender Fahreddin; “Talebâta Tecavüz” c.2, nu.35, s.653-656 (Makale)

Memleketimizdeki ahlâksızlığın derecesinin anlatıldığı bir makale.

İskender Fahreddin; “Ahlâk-ı Milliye ve Terbiye-i İctimaiyenin Lüzum-ı İstikrarı” c.1, nu.16, s.250-254 (Makale)

Bir İngiliz Piyer Loti’nin evine götürürken Müslümanlara yapılan üzücü bir hadiseye şahit olunur. Bu hadise üzerine milletimizin ahlâk ve terbiyesinin hali hazırdaki durumu ve milletimiz için yapılabilecekler anlatılır.

İskender Fahreddin ; “Süreyya Beyin Yazısı Münasebetiyle” c.1, nu.13, s.201-203 (Makale)

İskender Fahreddin’in Süreyya Bey’in okuma yazmayı kolaylaştırmak amacıyla 47 harften oluşan yazı teklifi üzerine yazdığı bir makale.

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, Çocuklar ve Ebeveyn” c. 2, Nu. 31, s.

590-594 (Makale)

Kış aylarında yapılabilecekleri sıralayan *Mektepli* 'nin okurlara çağrısı üzerine gelen pek çok mektuptan bir tanesi yayımlanır.

İskender Fahreddin; “Talebe ve Maarif Hakkında: Okumak İsteyen Çok Fakat Okutan Yok” c.1, nu.22, s. 346-349 (Makale)

Öğrenci ve ilim tahsil etmek isteyenler için zenginlerin yapmadıkları ve yapması gerekenler ile ilgili yazı. Türkiye’de epeyce bir zaman etnoğrafyaya ait tetkikte bulunmuş bir İngilizin tespitlerine yer verir.

İskender Fahreddin: “Dikkat!” c.1, nu.21, s.329 (İlan)

İngilizce öğrenmek isteyen okuyuculara yönelik bir duyuru.

İskender Fahreddin; “Futbol” c.1, nu.20, s.318-320 (Makale)

Futbolun nasıl oynandığı anlatılmaya devam edilir.

İskender Fahreddin; “Futbol (Ayak Topu)”, c1, nu.19, s.304-306 (Makale)

Futbolun gençler için faydasını anlatarak başlayan makale oyun hakkında bilgi verir.

İskender Fahreddin; “Mahalle Kahvehaneleri ve Çocuklarımız”c.2, nu.39, s.717-720 (Makale)

Mahalle kahvehanelerinden çıkmayan babalar ve buralarda cehalete sevk edilen çocuklardan yakınılan bir makale.

İskender Fahreddin: “Fakir ve Yetim Çocuklar”, c.2, nu.28, s.517-518

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, İfası Elzem ve Faydalı Olan Gezintiler” c.2, nu.27, s.494-495 (Makale)

Kış aylarında havanın etkisiyle yaşanan uyuşukluk ve ataletin çocukları nasıl etkileyeceği ;bu aylarda da eğlence ,yürüyüş etkinliklerin yapılabileceğinden söz

eder.

İskender Fahreddin ;“Sevilmeyen Topraklar Seven Milletlerin Eline Geçer”, c.2, nu.25, s.447-448 (Makale)

“Memleketimizde Yegane İstedığımız Şey: Müslümanlık ve Türklüktür” alt başlığıyla çıkan yazı bizim milliyet kavramını yeteri kadar özümseyemeyişimiz ve birçok konuda duyarsız kalmamızdan bahsetmektedir.

İsmail Vedad; “Ayrılırken” c.2, nu.38, s.707-708 (Hatıra)

Balkanların kaybı üzerine yazarın intikam duygularının anlatıldığı bir yazı.

Veliyüddin; “Hafra-i Nisyana Gömülmüş Yaralarımız” c.2 nu.38 s.708-711 (Makale)

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.2 s.31-32 (Makale)

Musiki dersi veren bir hocanın; musiki öğrenirken yaşadığı zorlukları, musikinin güzelliklerini, faydasını ve önemini anlattığı bir yazı.

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.3 s.43-45.(Makale)

Notanın öneminden söz eder ve nota hakkında bilgi verir.

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.4, s.61-63.(Makale)

Sinemada fotoğraf çekiminde yapılan kurnazlıklar resmedilmiş ve bu kurnazlıklar şekil esas alınarak açıklanmış

İzzeddin Hümayi, “Tiyatro ve Musiki: Musikiden –Nota-” c.1, nu.5, s.80(Makale)

Sesin notanın neresine yazılacağını bilmek için resmedilen bir cetvel yer alır.

İzzeddin Hümayi ; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.10, s.166(Makale)

Daha önce verilen nota ile ilgili cetvelin açıklaması yapılmıştır.

K-L**Kâzım; “Nesl-i Müstakbele” c.1, nu.13, s.211(Makale)**

Nesl-i müstakbele ithaf edilen; vatanın saadeti için ilim ve tahsilde ilerlenmesi istenen manzum şekilde yazılmış bir makale.

Kemaleddin Râik; “Kamer Doğma” c.2, nu.29, s.550(Deneme)

İki ay önce kaybedilen Üstad Ekrem İsmail Midhad Bey’e duyulan derin üzüntü yer almaktadır. Bir gece vakti kabir ziyaret edilmiştir. Duyulan üzüntü kamer ile paylaşılmıştır

Kozanlı Mehmed Selami; “Nevha” c.1, nu.23-24, s.411(Hikâye)

Annesi Sırplar tarafından öldürülen bir çocuğun hikâyesi.

Köprülüzade Mehmed Rıfat; “Kazlar”, c.1, nu.5, s.83(Manzum Hikâye)

Kazlarla bir yolcu arasında geçen konuşmayı anlatan ve sonunda nasihatle bulunulan manzum bir hikâye.

Leman Nilüfer; “Talebe Yazıları: Çalışmak” c.1, nu.3, s.46(şiiir)

Ali adında küçük bir çocuğun dilinden Allah’a yalvarışın anlatıldığı bir dörtlük, bir beyit ve bir bentten oluşan şiiir.

Lord İsmail; “Allah’ımdan Dileklerim” c.1, nu.10, s.164(Deneme)**Lord İsmail; “Küçük Mevzia” c.1, nu.13, s.212(Hikâye)**

Mağmumi Bey’e ithaf edilen hikâyede Rumeli’den göç etmek zorunda bırakılan muhacirlerin durumu anlatılmaktadır.

L. İsmail; “Kamerin Dertleri” c.1, nu.14, s.223-224 (Deneme)

Emin Hâki ile, vatanın nasıl terakki ettiğine dair, her gece yapılan söyleşilerden birisi yer almaktadır. Vatan ve sancak uğruna savaşan bir kahramana şahitlik edilir. Kahramanın şehit edilmeden önce sancağı bırakmamak adına verdiği

mücadele ve şehit edilişinden büyük bir hayranlık ve aşkla bahsedilir.

L. İsmail; “Reha” c.1, nu.11, s.184 (Mensur şiir)

Tabiatın yazarda uyandırdığı duyguları anlatan bir mensur şiir.

L. İsmail; “Amâ” c.1, nu.17, s.269-270 (Şiir)

Kör bir insanın karanlık dünyasındaki yaşamını anlatan yazar, acıma duygusu içindedir.

L. İsmail; “Annemin Ruhuna” c.1, nu.18, s.294-295 (Makale)

Bir evladın ölen annesine duyduğu özlemi dile getiren bir yazı.

L. İsmail; “Müteverrime”, c.1, nu.19, s.303-304 (Şiir)

Veremli bir kızın ölüm anını anlatan bir mensur şiir.

L. İsmail; “Müşâhede ve Hatıra: Tayyare Mekteplerinde Bir Gün” c.2, nu.33, s.623-626 (Hatıra)

Tayyare mektebine edilen bir günlük ziyaret yer almaktadır.Enver Paşa'nın tayyareci kahramanlara yaptığı etkileyici konuşmasına yer verir.Tayyarenin hareketi ve uçuşu ile yaşanan duygular anlatılır.

L. İsmail; “Arkadaşlar Arasında” c.2, nu.34, s.642-643 (Hatıra)

Fen ve hayat yolunda cihat edenlerin yüceliği konu edilir. Fethi,Sadık,Nuri...Cihat daimidir; bir nesil ölür, onların evlatları ve kardeşleri ölmeye devam eder. Amaç , yaşamak ve yaşatmak içindir.

L. İsmail; “Ayrılırken” c.2, nu.35, s.659(Hatıra)

Yazarın düşman işgali karşısındaki düşüncelerinin anlattığı bir yazı.

L. İsmail; “Son Darbe” c.2, nu.37, s.690-691 (Hatıra)

Yazarın savaş dönemi Osmanlısındaki birtakım gözlemlerini anlattığı bir yazı.

M

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık; Tezgah ve Aletler”, c.1, nu.8, s.135-136.(Makale)

Makinalı tezgahlarda matkabın işlevleri ve eğeler hakkında bilgi veren yazı.

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-”, c.1, nu.5, s.84-85.(Makale)

Oymacılıkta kullanılan makinalı tezgahların el tezgahlarına nazaran üstünlükleri yer alır ve aletler kısaca tanıtılır.

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-” c.1, nu.4, s.66(Makale)

Oymacılıkta kullanılan el tezgahları, makinalı tezgahlar ve aletlerle ilgili bilgi veren bir makale.

M.; Faideli; “El Marifetleri: Oymacılık – Destegâh ve Aletler-” c.1, nu.3, s.50(Makale)

Oymacılık aletlerinden kol testeresi hakkında bilgi verilmektedir.

M.; “İrlanda Dantelası (Gipür Dirland)” c.1, nu.3, s.50-51. (Makale)

İrlanda dantelası için lazım olan yegane alet olan tığdan ve dantel yapımından bahsolunur.

M.; “El Marifetleri:Oymacılık” c.1, nu.2, s.35 (Makale)

Oymacılık sanatının uygulama alanları ve kullanılacak kıl testere gibi aletlerden kısaca bahsolunmaktadır.

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık” c.1, nu.1,s.15-16. (Makale)

Mekteblilerin birtakım Ahlâk bozucu romanlar okuyarak ve kahvehane

köşelerinde vakit geçirmelerindense odalarının mobilyalarını kendi elleriyle yapmalarının ne kadar hesaplı ve boş vakitleri değerlendirmede eğlenceli bir yol olduğu anlatılmaktadır. Her hafta dergide yer alacak ressamlık, oymacılık ve kıl testere ile yapılacak işlerin revaçta oluşuna da değinilir.

M. Ekrem; “Ey Yurd” c.1, nu.18, s.291(Şiir)

Yurt sevgisi konulu üç beşlikten oluşan bir şiir.

M. Ekrem; “Bir Damla Yaş” c.1, nu.17, s.270-271 (Hikâye)

M. Ekrem; “Demir Kale”, c.1, nu.19, s.299 (Şiir)

Türk gençlerine ithafen yazılan, on üçlükten oluşmuş, vatan kaygısını konu edinen şiir.

M. Hızır; “Buhran-ı Melal” c.1, nu.12, s.191(Şiir)

Abdülhakim Bey’e ithafıyla yazılan şiir düşman işgalleri karşısındaki şairin duygu ve tavrını belirtmektedir.

M. S.; “Bizans Adaleti- Osmanlı Adaleti” c.1, nu.15, s.234-239(Hikâye)

Memalik-i Osmaniye’nin her tarafında adaletin icrâ-yı ahkam edildiğini, hakimlerin, askerlerin, memurların gayet doğru ve adalet dairesinde hareket ettiklerini tüccarın, esnafın hileye sapmayıp, meşru bir surette icrâ-yı ticaret eylediklerini, vergilerini adalet dairesinde verdiklerini velhasıl ahalden memurdan her fert büyük olsun küçük olsun adaletten kendi nefesine isabet eden hisseyi tamamen ve hakkıyla ifa ederek bütün manasıyla büyük bir adaletin büyük bir doğruluğun memâlik-i Osmaniye’nin her noktasında hükümfermâ olduğunu birbirlerine anlatmışlardır.

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.18, s.284-285 (Makale)

Baha Tevfik Bey’in mantık yoktur iddiasına mantık vardır cevabı ve her şeyin mantığa dayandığını ifade eden bir yazı.

M. Sabit Arif; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.17, s.273-276 (Makale)

A. Asaf a ithafen yazılmış, mantık var mı yok mu sorusuna verilen cevap: Mantık vardır.

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.23-24, s.394-395 (Makale)

Baha Tevfik Bey’in mantık yoktur iddiasına verilen ikinci bir cevap hükmündedir. Mantık vardır ve olması zaruridir görüşü tekrar savunulur

M. Sabit; “Felsefe: Biz Beşeriyet Daima İki Şeye Müftekir: Mutlaka Muhtacız” c.1, nu.22, s.350-352 (Makale)

M. Sabit: “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.21, s.332-334 (Makale)

Baha Tevfik Bey ile M. Sabit’in mantık olup olmadığı ile ilgili iddialarının tartışıldığı bir makale.

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.19, s.299-303 (Makale)

Mantık yoktur, diyen Baha Tevfik hakkında kısaca bilgi verir ve dört madde ile onun iddiasını tenkit eder.

M. Sabit Arif ; “Felsefe-i Mantık (Mantık Var mı Yok mu?)” c.2, nu.27, s.505-507 (Makale)

M. Sabri; “Talebe Yazıları: Süleymaniye Camiini Ziyaret” c.2, nu.37, s.699 (Deneme)

Resim dersini Süleymaniye Camii havalisinde işleyen bir sınıfta yer alan öğrencinin, öğretmeninin millî tarih vurgusuyla yaptığı nutkuna dair izlenimleri.

M. Sadık; “Talebe Yazılan: Bütün Mekteplilere” c.2, nu.39, s.730 (Şiir)

Hamaset duygularının ön planda olduğu bir şiir.

M. Sadık; “Talebe Yazıları: Sabah Ezanından Mülhem” c.2 nu.38 s.713 (Deneme)

Sabah ezanı okunurken kalk ve halkına teşekkür et, ikazı ilham olunan bir kişiyi anlatan yazı.

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye: Sıhhat-i Beden” c.1, nu.23-24, s.403-404 (Makale)

“Aile fertlerinin beden sağlığının yerinde olması, bir milletin refah içinde olması demektir” konulu yazı.

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye ve Terbiye-i Akliyye” c.1, nu.22, s.364-366 (Makale)

Çocuğun öğrenmeye kabiliyetinin olması için sahih ve salim olmasını; sıhhati vücuda ise beden terbiyesi ile ulaşılabileceğini savunan bir yazı.

M. Salahaddin; “İstila Altında” c.2, nu.37, s.689 (Şiir)

Selanik’te yazılan işgal yıllarını anlatan bir şiir.

M. Salih ismet; “Talebe Yazıları: Lakin Maksad Mütenebbih Olmak” c.1, nu.13, s.215-216 (Hikâye)

Naci Bey’e ithaf edilen hikâye Şemsi ve Hüsna adlı iki kahramanın başından geçen okul maceralarıyla mesleğe atıldıktan sonraki hayatlarını konu almaktadır.

M. Süreyya: Yeni Yazı Hakkında Yeni Bir Teklif, c.1, nu.12, s. (Makale)

Derginin ortasında ayrı olarak numaralandırılmış olan bu makale elifbanın Türkçeye nasıl adapte edileceği, okuma yöntemlerinin nasıl olması gerektiği hakkında bilgiler içermektedir.

M. Şevket; “Ertuğrul Gazi” c.2, nu.34, s.646 -648 (Hikâye)

Ertuğrul Gazi’nin siyasi zekasının özellikle övüldüğü ;atalarımız ölse de torunları var, kan aynı kan, hisseli hikâyedir.

M. T. : Rapor Çantası, c.2, nu.27, s.512

M. T. T.: “Rapor Çantası” c.1, nu.22, s.367

Tercüman-nüvis Bey mektebini ziyaret eden *Mektebli* yazarının gözlemlerini

içeren bir rapor.

Mahmud; ‘Mektepler ve Tahsil’ c. 2, Nu. 31, s. 595-596 (Makale)

Yetişen nesli, uzak yerlerde mi yoksa kendi yanlarında mı okutalım diye düşünen aileler için yazılmış bir yazı. Uzak yerlerde okumanın nesil için daha iyi olacağını savunur.

Mahmud; “Terbiye-i Etfal Hakkında: Çocuklar, Aile, Cemiyet” c.2, nu.30, s.571-573 (Makale)

Çocuk eğitimi ve terbiyesinde aile ve okulların yanı sıra toplumun da önemli olduğunu ifade eden yazı.

Mahmud; “Fen Dünyası: Arşimed Kanunu” c.1, nu.20, s.321-324 (Makale)

Arşimed’in kanununu nasıl bulduğunu anlatan bir yazı.

Mahmud; “Meyveleri Ağaçtan Toplamak ve Bilahare Muhafaza Etmek” c.1, nu.17, s.ekde (Makale)

Mahmud; “Japonya Hayatından: Japonlar İş Başında” c.1, nu.12, s.ekde(Makale)

Mahmud; “Japonya'da Vesait-i Nakliyenin Envai” 1 10 167(Makale)

Rus-Japon savaşından sonra özellikle kanıtlanan;Japonların fen ve sanayide nasıl ilerlediklerini anlatan bir yazı. Özellikle vasıtaların nasıl geliştiği ve çeşitlendiğinden bahseder.

Mahmud; “Japonya Hayatından” c.1, nu. 11, s. 180-181 (Makale)

Japonların insan taşımacılığını hangi şekillerde yaptığıyla ilgili bilgi verilen yazıda ayrıca onların Avrupa özentisi içinde bulduklarını ve bu gidişle milli birtakım geleneklerini kaybedecekleri belirtiliyor.

Mahmud: “Onsekizinci Asırda Tahte’l-Bahr (Harb Sefinesi)” c.2, nu.27, s.498-502 (Makale)

Mahmud Nedim; “Hıfzıssıhha: Toz” c.2, nu.29, s.557-559 (Makale)

Tozun insan hayatına nüfuz etmesi, hangi hastalıklara davetiye çıkardığının anlatıldığı bir makale.

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -1-“ c.1, nu.8, ekde(Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -3-” c.1, nu.11, s.ekde

Mağmumi; “Üç Arzu” c.1, nu.15, s.ekde (Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -4-” c.1, nu.13, s. ekde

Mağmumi “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -2” c.1, nu.9, ekde (Hikâye)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup”, c.1, nu.5, s.80-81.(Mektup)

Çinliler’in geyik boynuzlarını daha sertleşmeden önce satın almaları ve geyiklerin şimal renleri gibi kimi türlerinin özelliklerinden bahs olunmaktadır.

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup- Sığın”, c.1,nu.7, s.114-115.(Mektup)

Eskimolar’ın yaşam alanları ve şimaldeki mevsim koşulları ile ren geyiği derisinin kullanım alanından bahs olunur. Ayrıca bir geyik türü olan “sığın” hakkında da tafsilat yer alır.

Mağmumi; “ Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.4, s.63-64.(Mektup)

Eti, derisi ve boynuzu için avlanmak istenen geyiklerin evlerde süs olarak kullanılışı da anlatılmaktadır. Kanuna aykırı olduğu halde ve orman korucularına

rağmen geyik avlamak isteyen avcılarının işlerine de değinilir.

Mağmumi; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.2, s.33-34 (Monolog)

Mağmûmî; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.1, s.7-8(Monolog)

Sıtkı isimli bir gencin kendine göre; hizmetçinin burnunu kırmızı kalemle boyamak ve hüsn-i hat mualliminin ayakkabısını döşeme tahtasına çivilemek gibi suçlarla hapse atılışı ve buraada yaptığı anlamsız hareketlerin canlandırılışını anlatan bir tiyatro.

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.3 s.41- 42.(Mektup)

Mektepli Mecmuası'nın ilk çıktığı döneminden ve sevincinden bahsedilir kısaca mektupta. Çocukluğundan beri yaptığı seyahatlerden olsa gerek hayvanat hakkında gördüklerini ve bildiklerini anlatan yazar, mecmuanın ikinci sayfasında basılan bir geyiğin tasvirini örnek olarak verir.

Mağmumi; “Yoldaş”, c.1, nu.18, s.288-290 (Hikâye)

Konu itibariyle sineğin merkeze alındığı ve muhtelif sinek resimlerinin yer aldığı bir hikâye.

Mağmumi; “Tenbel Çocuk” c.2, nu.36, s.682(Hikâye)

Mağmumi; “Japon Çocuklarının Eğlenceleri” c.2, nu.32, s.614-618 (Hikâye)

Mazhar Nuri; “Kurban Bayramı” c.2, nu.39, s.727(Hikâye)

Vatanın istilada olduğu ve pek çok şehit verdiğimiz bir dönemde geçirilen bir kurban bayramı sabahı ve yaşanan duygular yer almaktadır.

Mazhar Neriman; “İçtimaiyat: Terbiye-i Etfal Meselesi” c.1, nu.18, s.291-292 (Makale)

Çocuk terbiyesinin önemi hakkında ebeveynlere seslenen bir yazı. Çocuklar efsanelerle değil gerçekler ve anlamlarıyla büyümeli.

Memduh Necdet; “Vahşet ve İntikam” c.2, nu.37, s.686 (Şiir)

Yedi dördlükten oluşan savaş yıllarını anlatan bir şiir.

Memduh Necdet; “Öç” c.2, nu.35, s.662 (Şiir)

Türk ilini basan düşmandan alınacak intikam üzerine yazılmış üç beşlikten oluşan şiir.

Mehmed Adnan; “Talebe Yazıları: Sevgili Muazzez Refiklerim” c.1, nu.9, s.151-152.(Deneme)

Mehmed Emin ; “Çocuklar” c.1, nu.23-24, s.370 (Şiir)

Nazım birimi iki dördlük iki üçlükten oluşan sade bir dille hece ölçüsüyle yazılmış bir şiir.

Mehmed Fatin; “Avrupa’da Tahsil Meselesi” c.1, nu.15, s.242-245 (Makale)

Evlatlarını yanlarında mı yoksa Avrupa’da mı okutmaları konusunda ailelerin yaşadığı ikilem ve Avrupa’da okutmanın gençlere olan faydasının anlatıldığı bir yazı.

Mehmed İlhami; “Atiye Doğru...” c.1, nu. 1, s.8-9 (Mektup)

Zabit bir babanın oğluna öğütlerine yer verdiği bir mektuptur

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Balkanlılara”, c.1, nu.8, s.132-133.(Şiir)

Emin Hâki Beyefendi’ye ithaf olunan şiirde Balkanlarda yaşanan vahşete karşı duyulan üzüntü ve öfke dile getirilmektedir. Şiir onbirli hece ölçüsü ile yazılmış ve sekiz dördlükten oluşmaktadır.

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Vatana”, c.1, nu.3, s.46(Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Çalışalım” c.1, nu.11, s.181-182 (Şiir)

Türk kardeşlerime ithafıyla yayımlanan şiir beş bentten oluşmaktadır. Tembellik, atalet sonucu devletin çöküntüye gittiğini, toprakların elden çıktığı belirtilmektedir.

Mehmed Muhyiddin; “Serçenin Öğüdü” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

İskender Fahreddin Beyefendi'ye, ithafıyla yayımlanan beş dörtlükten oluşan sade bir dille yazılan bir şiir.

Mehmed Muhyiddin; “Cenk Türküsü” c.2, nu.30, s.570(Şiir)

Mehmed Muhyiddin; ‘Teali-i Vatan (Temenniyat-ı Vatanperverânenen)’ c.2, nu.34, s.644 (Şiir)

Vatanın yükselmesi üzerine yazılmış üç beşlikten oluşan şiir.

Mehmed Şevket; “Küçük Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Abdulkadir” c.2, nu.32, s.610-611 (Hikâye)

Abdulkadir-i Geylani'nin hayatının anlatıldığı bir yazı.

Mehmed Şevket; ‘Küçük Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Altın Fare’ c. 2, Nu. 31, s. 597-600 (Hikâye)

Akıl için fakirlik yoktur hisseli Cehdi'nin hikâyesi

Mehmed Şevket; “Kadı Şerih” c.2, nu.37, s.693-695 (Hikâye)

Halifeler döneminde yaşayan Kadı Şerih'in adaletle hükmettiği üç olay ve örnek alacağımız adaleti, hisseli yazı.

Mektebli; “Onlar da Şehid Oldu Demek, Ah” c.2, nu.33, s.621 (Makale)

Havacı şehitlerimiz Fethi ve Sâdık Beyler için yazılan bir yazı.

Mektebli; c.1,nu.4, s.56-57.

İskender Fahreddin Bey'in yazısından hareketle, yeni neslin fikren nasıl yetiştirilmeleri lazım geldiğine dair, derginin kısa bir uyarıcı açıklaması yer

almaktadır

Mektebli: c.1, nu.12, s.198

“Kumar, Saadeti, Şerefi, Namusu, Ahlâkı Mahveder” hikâyesinin yorumlanmasıyla ilgili bir yazı.

Mektebli; “Piyer Loti”, c.1, nu.10, s.153-155.(Makale)

Piyer Loti'nin İstanbul 'u ziyareti hakkında yazılan bir yazı.

Mektebli; c.1, nu.9, s.137.

Maarif-i Umumiye Nazırı Şükrü Bey tarafından dergiye gönderilen, *Mektebli* dergisinin talebelere tavsiye edildiği bir tamim ve derginin bu tamime karşılık bakana teşekkürü yer almaktadır.

Moralizade Nazmi Fuad; “Edebiyat Sahîfeleri: Babamın Dileği” c.1, nu.21, s.330-332 (Hikâye)

Biraderim Ferid'den Süleymana, ithaflıyla yayımlanan bir hikâye.

Muallim Sadi; “Küçük Şadiye ile Annesi Arasında Bir Konuşma” , c.1, nu.7, s.105(Manzum Hikâye)

Okulda dayak yediği için annesine şikayette bulunan kız ile annesi arasında geçen konuşmanın beyitler halinde verildiği bir manzum hikâyedir.

Muhsine Hilkat; “Duygularım” c.2, nu.27, s.504 (Deneme)

Vatan sevgisinin ruhi bir incelikle satırlara aktarımı yer almaktadır. Çalışma ve yükselmeye olan isteğini vatanına duyduğu aşkla bağdaştırır.

Muhteşem Nevfel; “Fatıma” c.1, nu.15, s.239-240 (Hikâye)

Üç yıl önce annesini kaybeden ve babasını öldüren düşmanlar tarafından tecavüz edilen Fatıma'nın çektiği ızdırabı anlatan bir hikâye.

Muhteşem Nevfel; “Unutma: Cevza” c.1, nu.12, s.191- 193 (Hikâye)

“Kardeşim İsmet Süreyya’ya” ithafıyla çıkan hikâyede Cevza adlı kahramanın Selanik’ten Rumeli’ye gelirken gördüğü manzaralar anlatılmaktadır. Cevza vatan uğruna savaşa katılır ve son kurşunu atana kadar düşmanla çarpışır. Nihayetinde ise hikâyenin kahramanı şehit olur.

Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dâhil Olan Hayvanât” c.2, nu.32, s.608-610 (Makale)

Sığır ve koyundan başka memeli hayvanların etleri hakkında bilgi veren bir makale.

Mustafa Naili; “Hep Aksi” c. 1, nu.16, s.ekde

Mustafa Naili kahvede otururken yanına gelen bir genç ile yaşadıklarını anlatır. Bir aksilik, üstüne çay dökülen gencin hayatındaki diğer aksilikleri anlatmaya başlaması üzerine nasıl oradan ayrıldığını anlatır.

Mustafa Veliyüddin; “Talebe Yazılan: Vicdan Bulunduğu Kaba Göre Renk Alır” c.1, nu.13, s.214(Deneme)

Vicdan hakkında yazarın kişisel görüşlerinin yer aldığı bir deneme.

Mustafa Veliyüddin; “İctimaiyyat: Teşkilat-ı İctimaiyyenin Bidâyeti” c.1, nu.16, s.260 (Makale)

Toplumun, topluluğun nasıl oluştuğunun anlatıldığı bir makale.

Muhteşem Nevfel; “İktisadiyyât” c.1, nu. 11, s. 176-178 (Makale)

Münir; “Hindistan’da Fil Avının Tehlikeleri”, c.1, nu.6, s.100-101.(Hikâye)

Tehlikeli bir fil avında yaralanan İngiliz’in maceraları, bir Fransız gazetesinden nakledilmektedir.

Münir; “Sular Altında”, c.1, nu.8, s.129-131.(Makale)

Sular altında nasibini arayan dalgıçların karşılaştıkları güçlükler ve bu meslek

hakkında aydınlatıcı malûmâtlar bulunmaktadır.

Münir; “Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.5, s.81(Hikâye)

Tehlikeli bir fil avında yaralanan İngiliz'in maceraları, bir Fransız gazetesinden nakledilmektedir.

Münir; “Hayvanata Dair: Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.4, s.64-65.(Makale)

Hind-i İngilizî'deki ormanların idaresine memur Mösyö Erdeley Wilmott'un iştirak ettiği bir fil avında, bir arkadaşı müthiş hayvanlardan birinin pençe-i kahrından kendisini daha dehhaş bir ölüme maruz kalmak suretiyle kurtarmıştır. Bu feci sergüzeşti bir Fransız gazetesinden genç kari ve karielere nakletmek için kaleme alınmış bir makaledir.

Münir Tevfik; “Makedonya Balkanlarından” c.2, nu.37, s.687-688 (Mektup)

Yazarın kardeşine yazmış olduğu bir mektup.

Münir Tevfik; “Bayrağım Ezilirken”c.2, nu.36, s.677 (Deneme)

Münir Tevfik; “Edirne Kala'alarında”c.2, nu.35, s.656-657 (Deneme)

Yazarın düşman işgalinden sonra gezmiş olduğu Edirne izlenimlerini anlattığı bir yazı.

Münir Tevfik; “Hacir” c.2 nu.38 s.705 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Nuri'nin Arkasından”c.2, nu.34, s.637-638 (Deneme)

Fen ve hayat yolunda cihat edenlerin yüceliği konu edilir. Fethi,Sadık,Nuri...Cihat daimidir; bir nesil ölür, onların evlatları kardeşleri ölmeye devam eder. Amaç,yaşamak ve yaşatmak içindir.

Münir Tevfik; “Milli Hikâye: Baba! Ben de Teyyareci Olacağım” c.2, nu.33, s.622-623 (Hikâye)

“Osmanlı Uçağının İlk Kurbanları” haberinden etkilenerek pilot olmaya karar veren bir çocuğun hikâyesi

Münir Tevfik; “Mektep Hayatında” c.2, nu.30, s.576-578 (Hikâye)

Arkadaşları arasında zekâsıyla ön plana çıkan Hüseyin Vedad’ın başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Münir Tevfik; “Helen Endünyadis” c.2, nu.28, s.519-521(Hikâye)

Münir Tevfik ; “Megalo İdea: Milli Hikâye” c.2, nu.25, s.453-454 (Hikâye)

Türk çocuklarına ithafıyla yayımlanan hikâye Bedi Necdet, Ahmed Turgut adlı kahramanların savaş dönemi coğrafyasındaki maceralarını içermektedir.

Münir Tevfik; “Edebiyat Sahîfeleri: Halas İçin” c.1, nu.22, s.352-353 (Deneme)

Devrin savaşları hakkında yazarın kişisel görüşlerini içeren bir yazı.

N

Nâsîh; “Takvim-i İbret -1”, c.1, nu.6, s.97

Nâsîh; “Takvim-i İbret -2-”, c.1, nu.7, s.113

Nâsîh; “Takvim-i İbret -3”, c.1, nu.8, s.129

Osmanlı’nın birçok konuda yaptığı tedbirsizliğe değinilen kısa yazının sonunda konuyla ilgili bir de dörtlük bulunuyor.

Nâsîh “Takvim-i İbret -4”, c.1, nu.9, s.144

Nâsîh ; “Takvim-i İbret-5”, c.1, nu.10, s.159

Nâsîh; “Takvim-i İbret -6-” c.1, nu.11, s.178

Nâsıh; “Takvim-i İbret -7-” c.1, nu.12, s.197

Bir hükümdarla bahçıvanının başından geçen ve öğüt vermek amacıyla yazılmış bir hikâye.

Nâsıh; “Takvim-i İbret -8-” c.1, nu.13, s.211

Yapılan iyiliklerin başa kakılmaması gerektiğiyle ilgili öğüt veren kısa bir hikâye.

Nâsıh; “Takvim-i İbret-9” c.1, nu.14, s.225

Nâsıh; “Takvim-i İbret-10” c.1, nu.15, s.240

Nâsıh; “Takvim-i İbret-11” c.1, nu.16, s.257

Nâsıh; “Takvim-i İbret-12” c.1, nu.17, s.273

İnsanların Allah tarafından ahsen-i mahlûkat olarak yaratıldığını belirten bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret-13”, c.1, nu.18, s.289

Nâsıh; “Takvim-i İbret-14”, c.1, nu.19, s.305

Nâsıh; “Takvim-i İbret-15-” c.1, nu.20, s.321

Edep ve terbiye hakkında yazılan kısa bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret-16-” c.1, nu.21, s.338

Ahlâkın güzelliği hakkında bilgi veren kısa bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret-17” c.1, nu.22 s.355

İsrafın haram ve kötü bir şey olduğunu anlatan kısa bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret -18”, c.2, nu.25, s.453

Yapılan birtakım hataların, kusurların itiraf edilip edilmemesiyle ilgili bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret-19” c.2, nu.26, s.477

Nâsıh; “Takvim-i İbret-20” c.2, nu.27, s.510

Nâsıh; “Takvim-i İbret-21” c.2, nu.28, s.525

Nâsıh; “Takvim-i İbret-22” c.2, nu.29, s.553

Lakaytlık ve tembellik hakkında bilgi veren bir yazı.

Nâsıh; ‘Takvim-i İbret-23’ c. 2, Nu. 31, s. 600

Nâsıh; “Takvim-i İbret-24” c.2, nu.32, s.618

Sanat ve sanatkâr hakkında yazılmış bir yazı.

Nâsıh; “Takvim-i İbret -25” c.2, nu.33, s.631

Başta gelen felaketlerin dine sıkı sıkıya sarılmamaktan geldiğini belirten bir yazı

Nâsıh; “Takvim-i İbret-26” c.2, nu.35, s.668

Yapılan bir kabahat için “şeytana uyduk” sözünün gereksizliği hakkında yazılmış bir yazı.

Ali Nurullah; “Lüzumsuz Sanatlar: Gülünçlü Monolog” c.1, nu.14, s.225-227 (Monolog)

Hekimbaşızade Azmi Bey’e ithaf edilen, sanatı tabiatın bir kopyası olmakla eşdeğer gören ve eleştiren bir yazı.

Nazlı Emin; “Talebe Yazılan: İki Tezad Tahsisat” c.1, nu.13, s.216 (Deneme)

İki zıt hissin yaşandığı iki günü anlatan bir denemedir.

O-Ö

Oğuz Arslan; “Yurd Kaygusu” c.2, nu.27, s.493 (Şiir)

Muhterem Türk Ocağı'na ithaf edilen, yurt kaygısının konu edildiği iki dörtlük ve iki üçlükten oluşan şiir.

Oğuz Arslan; “Altın Ordu Geliyor!” c.1, nu.23-24, s.392(Şiir)

Aka Gündüz'e ithafen yazılmıştır. “Altın Ordu geliyor” tekrarı ile yazılmış, orduyu öven şiiirdir.

Oğuz Arslan; “Köylüye” c.2, nu.26, s.469(Şiir)

Dört dörtlükten oluşan, köylünün çalışması için çağrıda bulunulan bir şiir

Osman Cevdet; “Hasta Valide”, c.1, nu.19, s.306-310 (Hikâye)

Osman Cevdet; “Papatyalar” c.2, nu.39, s.725-726 (Hikâye)

Yazarın hemşiresine ithaf ettiği bir hikâye.

Osman Cevdet; “Harbden Sonra” c.1, nu.23-24, s.390-392 (Hikâye)

Bulgar ve Türk askerlerinin mücadelelerini anlatan bir hikâye.

Osman Cevdet ;“Siyah Elemler” c.1, nu.22, s.353-355 (Hikâye)

Osman Fahri; “Kaval Sesi”, c.2, nu.25, s.445 (Şiir)

Azmi Muhittin Bey'e ithaf edilen, yedi dörtlükten oluşan, duyulan kaval sesinin uyandırdığı duygular konu edilen şiir.

Öz Öğüt; “Talebe Yazıları: Bugünkü Dileğim”, c.1, nu.6, s.102(Deneme)

Dindaşlarımızı kesmek, camilerimizi yıkmak isteğiyle ayağa kalkarak memleketimize yürüyen Yunan, Sırp ve Bulgar hainlerine karşı Osmanlı ve Türk oluşunu haykıran bir gencin kaleminden dökülenlere yer verilmektedir.

Öz Öğüt; “Beni Unutma” c.1, nu.14, s.231(Deneme)

P-R

Pakize Münevver; “Talebe Yazıları: Yaz Günleri” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

Çalışmanın arttığı yaz günleri ve güzelliğin konu edildiği beş dörtlükten oluşan şiir.

Perihan: Piraye; “İktisadi Dertlerimizden” c.2, nu.27, s.496 (Makale)

Milli sanat ve ticaretimize sahip çıkılması üzerine yazılan bir yazı.

Recai; “Talebe Yazıları: Mekteb-i Saadette Bir Münazara” c.1, nu.3, s.47(Deneme)

“Birleşin ve birbirinizi sevin” çağrısında bulunan iki kişi arasındaki münazara.

Refik; “Edebi Musâhabe” c.1, nu.2, s.22-23 (Sohbet)

Mektepli Mecmuası'nın genç okurlarına hitaben; edebiyatın sadece sanat değil, dilimiz üzerinde de etkili olduğuna değinen ve bu hususta edip ve şairlerin yetersiz kaldığından yakınan bir sohbet yazısı yer almaktadır.

Ressam Baki; “Biraz da Resim: Sözlerim” c.1, nu.23-24, s.401-402 (Makale)

Resim dersinin bir tarih, coğrafya dersi gibi önemsenmesinin, ders saatinin bir saat ile sınırlandırılmaması gerektiğinin belirtildiği bir makale.

Rıza Cezmi; “Hicret Duygularından” c.2, nu.35, s.663 (Şiir)

Vatanından ayrılanları ve yaşadıkları duyguları anlatan şiir.

Rıza Cezmi; “Hava Şehidlerine” c.2, nu.33, s.627 (Şiir)

Fethi Sadık'a ithaf edilen, beş beşlikten oluşan, hava şehitlerine yas tutulan bir şiir.

Rıza Tevfik; “Köyüm”, c.2, nu.34, s.645

Yazarın köyüne ait izlenimlerini anlattığı bir yazı.

Rıza Tevfik; “Talebe Yazıları: Gurubdan Sonra”, c.1, nu.5, s.83(Mensur Şiir)

Şair, ağır ağır çöken akşamlarla birlikte ruh dünyasındaki değişimi, mensur şiirle dile getirmektedir.

Rıza Enver; “Talebe Yazıları:Kumar; Saadeti, Zamanı, Serveti, Namusu Mahveder” c.1, nu.11s.183-184 (Hikâye)

İlk etapta ufak bir eğlence gibi başlayan kumarın, bir adamı yoldan nasıl çıkardığını ve bir katil haline nasıl dönüştürdüğünün anlatıldığı bir hikâye.

Rodoslu Ahmet Kemal; “Ninni”, c.1, nu.8, s.131(Şiir)

Bugünün annelerine ithafıyla yazılan, beş dörtlükten oluşan, vatanın yükselmesi için çalış konulu ninni.

Rodoslu Ahmet Kemal; “Öç Duygularından: Şehid Mehmed” c.1, nu.3, s.37-38. (Şiir- Manzum Hikâye)

Vatan aşkıyla savaştan Mehmed'in şehid oluşunu manzum hikâye şeklinde anlatan şiir.

Ruşeni; “Osmanlı Ordusunun Muhterem Bir Siması” c.2, nu.33, s.629-631 (Makale)

Erzurum'da, ağzı açık tabyada, yarım vücudunu millete feda eden Bayburtlu Kamil bin Arslan hakkında yazılmış bir yazı.

Rüştü Kami; “Havass-ı Dimağyyenin Tenmiyesi”, c.1, nu.9, s.146-147.(Makale)

Havas-ı dimağın geliştirilmesi, önemi , terbiyesi; dikkatin nasıl arttırılabileceği hakkında bir yazı.

Rüşdi Kami; “Tahsilde Gaye ve Nemai Fikri” ,c.1, nu. 5, s. 74-76.

Tahsildeki asıl gayenin çok şey öğrenmek değil öğrenilen şeyleri kavrayabilmek ve bunlardan istifade edebilmek olduğunu anlatan bir yazı.

S-Ş

S. A. ; “ Böcekçilik: İpek Böcekçiliği”, c.1, nu.18, ekde (Makale)

Sadeddin; “Edebi Fıkralar: Kesmeyin” c.1, nu.11, s.178-180 (Hikâye)

Ali Nihat Bey’e ithaf yazıda Fazıl ile Fatin adlı iki kişinin başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Said Hüseyin; “Talebe Yazıları: İntikamı Unutma”, c.1, nu.8, s.134(Şiir)

İki dördlükten oluşan şiir, Rumeli’de yaşananların intikamının alınması öğüdünü vermektedir.

Said Rauf; “Talebe Yazıları: İntikam Hisleri” c.2, nu.39, s.728(Hikâye)

Savaş dönemine ait intikam duygularının anlatıldığı bir hikâye.

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 6 Eylül” c.1, nu.16, s.259-260 (Günlük)

Hasib isimli bir kişi, hastalandığı bir günü anlatır günlükte. Doktorun nasıl ilgiyle gelip muayene ettiğinden ve annesinin ne kadar telaşlandığından bahseder.

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 7 Eylül” c.1, nu.17, s.278 (Günlük)

Hasib’in günlüğünden ikinci bir alıntıdır. Teyzesinin geldiği bir günü anlatmakla başlar günlüğüne sonra annesiyle yaşadığı tatlı bir anı dile getirir. Cüzdanının içerisine koyduğu sevdiğinden kalan solmuş bir yaprağı çıkarır ve aşkını

yad eder. Aslında günlük sevdiğine hitaben yazılmıştır ve ona anlatılır yaşananlar.

Salih İsmet ; “Harb Hatıralarından”, c.2, nu.25, s.454-455 (Hikâye)

Köyde savaşa çağrılan gençlerin başından geçen olayların anlatıldığı bir hikâye.

Salim Ahmed; “Talebe Yazıları: Kumar; Saadeti, Şerefi, Namusu, Ahlâkı Mahveder” c.1, nu.12, s.197-198 (Hikâye)

Ufak bir eğlence gibi başlayan kumarın maddi açıdan bir insanı nasıl çok alçaklara düşürdüğü ve tembelleştirdiği ile ilgili çıkarımların verildiği bir hikâye.

Salime Servet Seyfi; “Şimdi Ne Yapacağız?” c.1, nu.4, s.54-55.(Makale)

Şimdilerde üstünlüğü kabul edilen Batı karşısında kendi mazimizden alacağımız güçle ne yapmak gerektiği üzerine mütalaalara yer verilen bir makaledir.

Salim Servet Seyfi; “Köy Demircisi”, c.1, nu.8, s.122.(Çeviri-Manzum Hikâye)

Salime Servet Seyfi; “Milletimle Hasbıhal” c.1, nu.23-24, s.382-384 (Sohbet)

Devrin genel gidişatı, yapılan mücadeleler hakkında yazarın kişisel görüşlerini anlattığı bir yazı.

Salime Servet Seyfi; “Genç Türkler Düşmanlarına Ne Diyor?” c.1, nu.9, s.145(Şiir)

Düşmanlara duyulan kin ve intikam konulu türkü şeklinde yazılmış bir şiir.

Salime Servet Seyfi; “ Anneye Hürmet” c.1, nu.10, s.156(Makale)

Mini minileri ithaf edilen, annenin şefkati ve bu şefkate karşılık olarak gösterilmesi gereken hürmetin anlatıldığı yazı.

Saraçzade A. Kemal; “Bir İhtiyar Türkün Fedakârlığı” c.1, nu.18, s.282-284 (Hikâye)

Tarih-i Osmanî'den bir sahife üst başlığıyla yayımlanan ve savaş dönemini anlatan bir hikâye.

Süleyman Şemseddin; “Hased ve Netayici” c.1, nu.16, s.262-263 (Hikâye)

Kıskançlık ve sonuçları ile ilgili bir hikâye. Yapılan bir fenalığın saklanamayacağı ile ilgili kısa bir hikâyecik anlatılmaktadır. Viktorin adındaki bir gencin yaptığı hırsızlığı, Zaferan isimli bir çobanın, üstüne kömür sürdüğü bir tavukla nasıl ortaya çıkardığını anlatır.

Şaban Nuri; “Turhan, Orhan” c.1, nu.12, s.199-200 (Hikâye)

Turhan, küçük yakışıklı, şık bir beydir. Orhan, akıllı, düşünceli, terbiyeli bir çocuktur. Hikâye de Orhan'ın Turhan'ın evine gitmesi ve burada aralarında geçen diyaloglar yer almaktadır.

Şekibe Ali; “Tevekkül” c.2, nu.26, s.472-474 (Hikâye)

Şekibe Ali ; “İhtiyac-ı Maarif” c.1, nu.23-24 s.417-418 (Makale)

Bir milletin medeniyetçe ilerlemesinde bilgiye olan ihtiyaç ve önemden bahseder.

Şekibe Ali; ‘Şarkı’ c.2, nu.32, s.615 (Şiir)

Rumeli için yazılan, iki dördlükten oluşmuş bir şiir.

T-U-Ü

T.; ‘Yazının İcadı’ c.2, nu.32, s.618-619 (Makale)

Yazının tarihi gelişimi hakkında bilgi veren bir yazı.

T. S. ; “Havaî Sefineler” c.2, nu.25, s.457-459(Makale)

Balonların havada nasıl durduklarını, özelliklerinin anlatıldığı resimlerle desteklenmiş bir makale.

Tahirü'l-Mevlevi; “Şair Çocuk-Ciddi Baba” c.1, nu.15, s.233 (Şiir)

Şair çocuk ve babası arasında geçen,şiirle yol alınamayacağını anlatan; bir babanın oğluna nasihatının yer aldığı bir şiir.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -1” c.1, nu.6, s.93-95.(Makale)

İslam tarihinden bir kesit. Tarihçilerin Arap kavmini baide, aribe, müsta'rebe, müsta'ceme isimleriyle dört kısma ayırmalarından söz eder ve bölümler hakkında kısaca bilgi verir.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -2”, c.1, nu.7, s.106-108. (Makale)

Birinci sayıda verilen Araplar'ın soyuyla ilgili konuya devam edilerek Hz. Muhammed'in kabilesinin geçmişi ve ileri gelenleri hakkında bilgilere yer verilmektedir. Yine bu hususta “Fil Hadisesi”ne de değinilir.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -3”, c.1, nu.8, s.122-123. (Makale)

Abdülmuttalip'in gördüğü rüya üzerine zezem kuyusunu kazdırması ile başlayan bu bölümde Hz. Abdullah'ın vefatına kadar olan olaylar anlatılmıştır.

Tahirü'l-Mevlevi; “Edebiyat Sahîfeleri: Kuş Yuvası” c.1, nu.20, s.314(Manzum-Hikâye)

Kuşlar ve yuvaları ile ilgili yazılmış manzum bir hikâye.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali-1” c.1, nu.14, s.229-230 (Makale)

İngilizlerin Hindistan'ı istila etmesi ve Hindlilerin ihtilali hakkında yazılmış kitaptan söz eder.

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-2” c.1, nu.15, s.248
(Makale)**

İngilizlerin Hindistan'ı istila etmesi anlatılmaya devam edilir.

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-3-” c.1, nu.17, s.280
(Makale)**

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -4” c.1, nu.18, s.296
(Makale)**

Hintlilerin birtakım gelenek ve göreneklerinin anlatıldığı bir makale.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-5” c.1, nu.20, s.328(Makale)

Hindistan'ın İngiliz baskısından nasıl kurtulduğunun anlatıldığı bir makale.

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -6” c.1, nu.21, s.343-344
(Makale)**

Hindistan'ın İngiliz baskısından nasıl kurtulduğunun anlatıldığı bir makale.

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -7” c.1, nu.22, s.367-368
(Makale)**

Hindistan'ın İngiliz baskısından nasıl kurtulduğunun anlatıldığı bir makale.

**Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-8” c.1, nu.23-24,
s.416(Makale)**

Hindistan'ın İngiliz baskısından nasıl kurtulduğunun anlatıldığı bir makale.

**Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrika: Hind İhtilali -9”, c.2, nu.25, s.465-466
(Makale)**

Hindistan'ın İngiliz baskısından nasıl kurtulduğunun anlatıldığı bir makale.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-10” c.2, nu.27, s.509-510 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -11” c.2, nu.28, s.536

(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrikamız: Hind İhtilali-12” c.2, nu.30, s.587

(Makale)

Hint Müslümanları hakkında bilgi veren bir makale.

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -13” c.2, nu.34, s.652(Makale)

İngilizlerin Hindistan’da yaptığı zulümleri anlatan bir yazı

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -14” c.2, nu.35, s.668(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Coğrafya Dersinde” c.1, nu.23-24, s.373(Şiir)

Coğrafya dersinde, alınan bölgelerin nasıl kaybedildiğini anlatan şiir.

Turhan ; “Tanmadıklarımızdan: Marko Polo” c.1, nu.23-24 s.400-401 (Makale)

Marko Polo hakkında verilen malûmâtı içermektedir.

Turhan; “Dinle”, c.2, nu.25, s.448-449 (Deneme)

İlim tahsilinin zorlukları ve yöntemlerinden bahsedilir. Güzellikler görülmeli fakat vaktin önemi unutulmamalıdır.

Turhan ;“Kanaatin Yanlış Anlaşılması”, c.2, nu.25, s.452-453 (Makale)

Kanaatin nasıl anlaşılması gerektiğinin belirtildiği bir yazı.

Turhan ; “Süngercilik” c.2, nu.29, s.556-557 (Makale)

Süngercilik mesleğiyle uğraşan kişilerin çekmiş olduğu bir takım sıkıntıların anlatıldığı bir makale.

Uğur Buğ; “Hıfzıssihha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.6, s.97-98.(Makale)

İç ve dış aletlerinin işleri başlığı altında “beyin” konusuna devam edilmektedir.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.8, s.125-127.(Makale)

Görme duygusu konusuna devam edilerek gözün koruyucuları olan kirpik, kaş, gözyaşı, gözbebeği zikredilir.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.10, s.158-159.(Makale)

Beş duyardan göz ve göz hastalıkları konusuna devam edilmektedir.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (Tatmak-Koklamak)” c.1, nu.13, s.213-214 (Makale)

Beş duyu organından olan dil ve kulağın işlevlerinden bahsedilmiştir.

Uğur Buğ; “Sıhhiyyat” c.1, nu. 1,s.10-11 (Makale)

Hastalıklarımızın,sağlığımızı koruyamadığımızdan meydana geldiğini savunan bir yazı.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İnsan Neden Yapılmıştır?” c.1, nu.2 s.25-27. (Makale)

“Nefsini tanımayan, Allah’ını da tanımaz.” alıntısı ile başlayan yazıda, kişinin sıhhatini koruyabilmesi için hiç olmazsa kaba taslak olarak kendi iç ve dış aletlerini bilmesi gerektiği söylenmektedir. İnsanlar katı, yumuşak ve sulu şeylerden yapılmıştır. Katılar ise büsbütün katı ve yarı katılar olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yumuşak kısımda et, sinir, ilik ve beyin vardır. Sulu kısmı ise kan oluşturmaktadır. İnsan vücudu ise baş, gövde, kol ve bacaklar olarak üç ana kısma ayrılmaktadır. Bu üç kısmın aletleri hakkında da kısa bilgiler yer alır.Yazının hamış bölümünde ise, gelecek yazılarında her aletin kısaca gördükleri işleri vücut makinesinin hayatı husule getirebilmesi için nasıl ve ne suretle çalıştığını tarif ettikten sonra, bunlardan okuyucular için lazım olan başlıca azanın hıfzıssıhına geçileceği bilgisi yer

almaktadır.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri” c.1, nu.4, s.57-58.(Makale)

Bu sayıda “beyin” ile ilgili, beynin işlevi ve vücuttaki öneminden bahseden bilgiler verilmektedir. Ayrıca “insan çatısı” notuyla, insan iskeleti şekli de bu sayıda yer almaktadır.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri”, c.1, nu. 5, s. 76-77.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri (Görmek)” c.1, nu.7, s.108-110.(Makale)

İnsanı insan eden beş duygudan birincisi “görmek” işlenmiş ve “iç aletlerin insan içindeki duruşu” şekli verilmiştir.

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (İşitmek)” c.1, nu.12, s.193-194 (Makale)

Beş duyu organından biri olan kulak hakkında tafsilatlı Malûmât verilmektedir.

-V-Y-Z

Yaşar Nezi; “Sabır ve Sebat Daima Mucib-i Necattır” c.2 nu.38 s.704 (Makale)

Milletlerin nasıl ayakta durduklarını neler yapılması gerektiğinin anlatıldığı bir makale.

Yavuz Türk; “İntikam Bombası”c.2, nu.37, s.696 (Sohbet)

Düşmana duyulan kinin anlatıldığı bir yazı.

Zaime Hayriye; “Uyan Türk Yavrusu” c.2, nu.27, s.503 (Şiir)

Vatanın istikbali için gençliğin çalışması konu edilen dört dörtlükten oluşan şiir.

İmzasız Yazılar

_____ “**Ana ile Oğul Arasında**” c.2, nu.33, s.ekde

_____ “**Amerika'da Meyve Ticareti**”, c.2, nu.26, s.485-486 (Makale)

_____ “**Analara Babalara**” c.1, nu.1, ekde(makale)

Vatan muhabbetinin ailede doğacağı; mesut ailelerin de bahtiyar milletleri oluşturacağı konulu yazı.

_____ “**Balıkçı ile Avcı Arasında**” c.2, nu.33, s.ekde

Bir kahvede oturan avcı ve balıkçının konuşması yer alır.Avcının vurduğu aslana yirmi metre demesiyle yaptığı mübalağaya ,bir zamanlar iki dönümlük balık tuttum diyen balıkçının kahvedekilere verdiği cevap vardır

_____ “**Bazı Hayvanat El İle Nasıl Tutulur?**” c.1, nu. 5, s. 78. (Makale)

Kuş, yılan gibi hayvanların elle nasıl tutulması gerektiği çizimler eşliğinde anlatılır.

_____ “**Bazı Hayvanat El İle Nasıl Tutulur?**”c.1,nu.8, s.ekde(Makale)

Kuş, yılan gibi hayvanların elle nasıl tutulması gerektiği çizimler eşliğinde anlatılır.

_____ “**Bazı Hayvanat El ile Nasıl Tutulur?**” c.1, nu.9, ekde(Makale)

Kuş, yılan gibi hayvanların elle nasıl tutulması gerektiği çizimler eşliğinde anlatılır.

_____ “**Bazı Hayvanât Ne Gibi İşler Yapabilir?**”, c.1, nu.14, s.224

Zürafa, fil, saka kuşu, zebra gibi hayvanların ne tür işler yapabilecekleri ile ilgili bir yazı.

_____ **“Badem Revanisi” nu.26,s.487 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Bekar Bir Dayının Tecrübesi Yahut Bir Saatte Bir Çocuk Neler Yapabilir?” nu.10**

Mektepli'nin kahkaha sayfalarından alıntıdır.Kendisine yeğeni emanet edilen bekar bir dayının, hiçbir şey yapmadan bir saat boyunca yeğenin hareketlerini on altı maddelik bir rapor haline getirişinden bahseder.

_____ **“Bir Budala” c.2, nu.30, s.585**

Bir budalanın dışçiden dönüşte dostuna ;hem insanın canını acıtıyorlar hem de üstüne para alıyorlar şeklindeki şikayeti yer alır.

_____ **“Bir Saatte Bir Çocuk Neler Yapabilir” c.1, nu.10, ekde**

_____ **“Bilmediklerimizden: Dicle ile Fırat ve El-cezire” c.2, nu.27, s.512-514 (Makale)**

_____ **“Bilmediklerimizden: Yün”, c.2, nu.25, s.460-461 (Makale)**

Yünün cinsi ve özelliklerinin anlatıldığı bir makale.

_____ **“Birazda Gülelim: Hasbihal-i Müflisane” c.2, nu.29, s.560**

_____ **“Bıktırıcı Bir Misafirle Hazır Cevap Ev Sahibesi” c.2, nu.35, s.ekde**

Bir türlü evinden gitmeyen misafirine hizmetçinin getirdiği yemek sonrası sorduğu soru ve verdiği cevap yer almaktadır.

_____ **“Bir Hanım Kürkçü Dükkanına Girerek” c.2, nu.35, s.ekde**

Kürkçü dükkanına girerek son moda ve en güzel bir post isteyen bir bayana satıcının verdiği cevap yer almaktadır.

_____ **“Bir Köy Mektebinde” c.1, nu14, s.ekde**

_____ **“Birbiri Üstüne Mevzu Mayiat Muvazenesi” nu.12**

Birbirinde farklı ve farklı renklerdeki sıvıları birbiri üstünde dengeli durdurmanın yolları.

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.25, s.468**

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.29, s.603-604**

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.1, nu.3, s.52.**

Bu kısımda coğrafya,cümle terkibi, hesap ve kelime bilmecelerinden kısaca alıntılar yapılmıştır. Çocuk hayatı ve manzara içeren kartpostallar gönderimi gibi yarışmalar düzenlenmiştir. Şekilli bilmeceler sorulur ve ödüller verilir. Yeni yazıyla yazılması istenen bazı metinler de yer alır.

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.29, s.564**

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.26, s.491-492**

_____ **“Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.28, s.539**

_____ **“Bilmecelerimiz” c.2, nu.37, s.ekde**

_____ **“Bilmediklerimizden: En Küçük Küre”c.2, nu.35, s.ekde**
(Makale)

Yeni bulunan bir gezegen hakkında malûmât içermektedir.

_____ **“Birazda Gülelim” c.2, nu.30, s.585**

Eğlendirici fıkralar içeren bir yazı.

_____ **“Biraz da Gülelim” c.2 nu.38 s.715-716**

Eğlendirici birtakım fıkraların ele alındığı bir yazı.

_____ **“Biraz da Gülelim”, c.2, nu.26, s.488**

_____ **“Biraz da Gülelim” c.2, nu.32, s.621**

Eğlendirici fıkralar içeren bir yazı.

_____ **“Biraz da Gülelim”, c.2, nu.35, s.ekde**

Eğlendirici bir takım fıkralar içeren yazı.

_____ **“ Biraz da Gülelim: Dinleyiniz, Ne Kadar Tuhaf” c.1, nu.22, s.366**

Güldürü amacıyla yazılmış muhtelif fıkralardan oluşan bir yazı.

_____ **“Bilmediklerimizden: Denizin Ortasında Şimendifer” c.1, nu.23-24, s.409 (Makale)**

Amerika’da Küba ile Florida yarımadası arasında kalan bölgede deniz üzerinde yapılan demiryolu köprüsü hakkında malûmât verilmektedir.

_____ **“Bilmediklerimizden” c.1, nu.22, s.361-363 (Makale)**

İlginç bilgilerin verildiği bir makale.

_____ **“Bilmecelerimiz” c.2, nu.34, s.654**

_____ **“Bir Kadın Komşu Hanımı Tecrübe” c.2, nu.32, s.ekde**

_____ **Boğulanlara İmdat nu.27,s.515**

Boğulmalarda yapılacak ilk yardım hakkında bilgi verir.

_____ **“ Çilek” c.1, nu.15, s.247(Makale)**

Çileğin nasıl yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi gerektiğinden bahseden bir yazı.

_____ **“Çocuk, Muzikacı, Polis” c.2, nu.38, ekde**

_____ **“Deniz Balıkları” nu.18,s.295**

Hafif bir cam tahtasından deniz balığı yapımı ve yüzdürülmesi tekniği yer

almaktadır.

_____ **“Donlu Günlerde Nallar” nu.25,s.462**

Kışın donlu havalarda beygirin buzda kaymaması için tasarlanan mandallı nallar fikrinden bahseder.

_____ **“Düğüm Yapmak Sanatı”, c.2, nu.26, s.481-484 (Makale)**

Düğüm yapma sanatını şekillerle izah eden bir makale.

_____ **“ Dünya'da En Büyük Su Menbar” c.1, nu.15, s.247 (Makale)**

Kuzey Amerika'da Florida'daki su kaynağından bahseden bir yazı

_____ **“En Ziyade Çocuğu Olanlar” c.2, nu.26, s.486**

En çok tebriği hak edenlerin çocuğu olanlar olduğundan bahseder.Çin'de dokuz oğlu ,yiğenleri ve torunlarının mürüvetini gören kalabalık bir ailenin annesinin bahtiyarlığı örnek verilir.Badem revanisinin tarifi

_____ **“Evlenmek İsteyen Birisi”, c.1, nu.19, ekte**

_____ **“Fâideli Ma'lûmat”, c.1, nu.5, s.101.**

Usturaların nasıl bileneceği, Fransa'da ne kadar otomobil olduğu gibi hususlarda malûmât verilmektedir.

_____ **“Fâideli Ma'lûmat”, c.1, nu.5, s.86-88.**

Güllerin uzun müddet muhafaza edilmesi, beyaz ellere sahip olmak için yapılacaklar, yüzdeki buruşukların izale edilmesi hususlarında teknik bilgiler verilmektedir.

_____ **“Fen Dünyası: Sayd-ı Haşerat” c.1, nu.20, s.324-328 (Makale)**

Birtakım haşerelerin nasıl avlanması gerektiğinin anlatıldığı bir makale.

_____ **“Fen Dünyası: Tabii Barometreler” c.1, nu.21, s.340(Makale)**

Hava tahminleri konusunda barometrelerin haricinde de hayvanlar ve bitkilerden malûmât alınabileceğini belirten bir makale.

_____ **“Fennî ve Eğlenceli Oyunlar” c.1, nu.22, s.360-361**

Bir kırık makasla yapılan eğlenceli bir oyun.

_____ **“Fenni ve Eğlenceli Oyunlar” c.1, nu.23-24, s.407-408**

Çıkrık tarzında ipli topaç hakkında bilgi veren bir yazı.

_____ **“Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 8, s. 131.**

Tuzlu suda yumurtalar deneyleri verilmektedir.

_____ **Fenni ve Eğlenceli Oyunlar: Deniz Balıkları, c.1, nu.18, s. 295-296 (Makale)**

Deniz balıklarının, tuzlu su ile tatlı su balıklarının arasındaki farkların da anlatıldığı bir yazı.

_____ **“Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 7, s. 116-117.**

Kanava kağıdı ile yapılabilecek muhtelif şekiller hakkında bilgiler verilmektedir.

_____ **“Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 6, s. 103.**

“Mâyiâtın aşağıdan yukarıya olan tazyiki” ile alakalı bir deney tarif edilmektedir.

_____ **“Fennî Eğlenceler: Bakınız!” nu. 1, s. 13.**

İlk sayıda, sonraki sayılarda da yer alacağı söylenen bu bölümün muhtevası hakkında bilgi verilmektedir. Birincisi, hikmet-i tabiiye; ikincisi amelî hendese kavaidi; üçüncüsü ise çeşitli adlar altındaki birtakım oyunlar hakkında bilgilerin yer alacağı belirtilmiştir.

_____ **“Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 2, s. 35.**

Eğimli bir yüzey üzerinde yuvarlanarak yukarıya çıkan cisimler için yapılacak deney verilmiştir.

_____ **“Fenni eğlence ve Oyunlar”**, c.1, nu.3, s.48-49.

_____ **“Fennî Eğlence ve Oyunlar”**, c.1, nu. 4, s. 65-66..

_____ **“Fıskiyeli Havuzlar”** c.2, nu.23-24, (Makale)

Fıskiyeli havuzun yapılışı hakkında bilgi verir.

_____ **“Filipin’de Uykuya Hürmet”** nu.17

Filipin yerlilerinin misafirperverlikleri ve bu husustaki gülünç adetleri yer almaktadır. Uykuya olan hürmetleri inandıkları ruhun cesedi terki ve dönmesi ile ilintilidir.

_____ **“Fotoğraf: Fotoğraf Heveskârına Rehber”**, c.2, nu.26, s.477-478 (Makale)

_____ **“Gipür Dirland;İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”**, c.1, nu.5, s.85-86.(Makale)

İngiltere dantelinin ,daha önce başlanan tarifinin devamı.

_____ **“Gipür Dirland; İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”**,_ c.1, nu.6, s.104(Makale)

Motiflerin etrafının dantela dişleri ile süslenmesi üç ayrı şekil eşliğinde anlatılmaktadır.

_____ **“Hakim ile Maznun Arasında”** c.2, nu.30, s.585

Demir yollarını tahrip eden bir maznunun hakimine sorusuna verdiği cevap yer alır; gerekçesi, içinde kaynanası vardır.

_____ **“Halkın Refah ve Saadeti İçin; Umumi Bahçeler”** c.1,nu.10,ekde(Hatıra)

Berlin’de halkın huzur ve mutluluğu için yapılan bir müessese konu edilir. Büyük bir şehir etrafında bir şirket-i cesim ve hali arazi bulunur ve bu arazi ufak ufak parçalara ayrılarak kiraya verilir. Bu arazilere evler inşa edilir ve kenarları işlenir. Müessese müstecirlerin çocuklarının geleceğini de düşünmüştür.

_____ **“Hayat-ı Sefilanesi Münasebetiyle” c.2, nu.36, s.672**
(Makale)

_____ **“Hazık Bir Tabib ile Hasta Arasında” c.2, nu.33, s.ekde**
(Fıkra)

_____ **Halılardan Mürekkep Lekeleri Nasıl Çıkarılır nu.25,s.462**

Üzerine mürekkep dökülmüş bir halının nasıl temizleneceği hakkında püf nokta verilir. Mürekkebin üzerine tuz koyulur,mürekkep onu içer ve kolayca izale edilir.

_____ **“Herşeyden Biraz”, c.1,nu.21, s.341-343 (Makale)**

En fazla kitap çıkaran ülke Almanya iken bu birinciliği Japonlara kaptırmıştır. Fransa da kadın nüfusu erkek nüfustan daha fazladır. Yirmi yaşından ufak olan kimselerin sigara içmeleri yasaktır buna göz yuman veliler de para cezası ödeyecektir.

_____ **“Herşeyden Biraz” c.1, nu.23-24, s.409**

Av gibi birtakım sporların insana güç, kuvvet vereceğini belirten bir yazı.

_____ **“Herşeyden Biraz” c.2, nu.25, s.463-464**

Ortak birtakım eşyaları kullanmaktan kaynaklanan bulaşıcı hastalıkların nasıl oluştuğu ile ilgili bilgi veren bir yazı.

_____ **“Herşeyden Biraz”, c.2, nu.27, s.514-515 (Makale)**

_____ **“Herşeyden Biraz: En Ziyade Çocuğu Olanlar, Dünya'da Ne Kadar Su Var?” c.2, nu.26, s.486 (Makale)**

_____ **“Herşeyden Biraz”, c.2, nu.28, s.535 (Makale)**

_____ **:“Her Zaman İki Kere İki Dört Etmeyormuş” c.1, nu.14, s.ekde**

_____ **“Hikmet Tecrübeleri: Sıklet-1” c.1, nu.1,s.13-14. (makale)**

Açılan küçük bir delikten içi boşaltılarak dörtte birine kum doldurulan ve mumla da dikkatlice deliği kapatılan yumurta ile sabah kahvaltısında aileye yapılabilecek hacıyatmaz şakası anlatılmaktadır.

_____ **“Hikmet Tecrübeleri: Aletsiz Resim Hattı-2” c.1, nu.1, s.14-15. (makale)**

Pergel, cetvel, gönye gibi aletler olmaksızın, kağıt ile nasıl şekiller çizilebileceği anlatılarak amelî hendese ile ilgili bilgiler verilmektedir.

_____ **:‘Hoca ile Tenbel Bir Şakird Arasında’ c. 2, Nu. 31, s. ekde**

_____ **:“İki Küçük Arasında Dolap Başında” c.1, nu14, s.ekde**

_____ **“İki Kişi Arasında” c.2, nu.30, s.585**

Hiç kimse hakkında kötü bir şey söylemez sözüne mukabil ;kendisini övmekten sıra gelmez ki diye cevap veren iki kişinin bir başkası hakkındaki konuşması yer almaktadır.

_____ **İlan; c.1, nu. 6, s. 104.**

“Osmanlı Ziraat ve Ticaret Gazetesi” ile “Mükemmel ve Amelî Tavukçuluk” kitabının reklamı.

_____ **İlan; c.1, nu. 7, s. 120.**

“Şehbal” dergisinin ilanı

_____ **“Kadim Feylesoflardan Biri” c.2, nu.30, s.585**

Hiç kimseye minnet etmeyen bir feylesofun arkadaşını kurtarmak için bir zalimin ayağına kapanması üzerine aldığı tepkiye yönelik verdiği cevap yer alır; kulağıyla duymuyordu ben de ayağına söyledim.

_____ **“Kainatta Kürre-i Arz” c.2, nu.32, s.622**

Yeryüzünün fezâdaki konumunun, şeklinin anlatıldığı bir yazı.

_____ **“Kârielerimizin Nazar-ı Dikkatine” c.2, nu.35, s.ekde (Duyuru)**

_____ **“Karikatürlerimiz” c.2, nu.25, s.467 (Karikatür)**

Farklı konuları içeren dört karikatür içermektedir

_____ **“Keşfiyât Âleminde” c.1, nu.22, s.359-360**

Demiryollarının muhafazası için, Telsiz telefonunun terakkiyatından, Bütün fesahatiyle işitilebilmektedir, Damlak şişeleri alt başlıklarıyla verilmiş ansiklopedik bilgiler içeren bir yazı.

_____ **“Keşfiyât Âleminde” c.2, nu.30, s.583-584**

Günlük hayatta kullanılabilecek pratik bilgiler veren yazı.

_____ **“Keşfiyât Âleminde” c.2, nu.29, s.554-555**

Teknolojik birtakım gelişmeler hakkında bilgi veren yazı.

_____ **“Keşfiyât Âleminde”, c.1, nu.23-24, s.413-415**

Şemsiyelerin açıkken asılması, fiskiyeli havuzlar hakkında Malûmât veren bir yazı.

_____ **“Keşfiyât Âleminde”, c.2, nu.25, s.462-463**

Halılardan çıkan yazılar nasıl çıkarılır, Sebze doğramak için, Mektupları pullamak için yeni bir alet, En sağlam kapı rezeleri gibi alt başlıklardan oluşan ve ansiklopedik bilgiler içeren bir yazı.

_____ **“Kırlangıç” c.1, s.36. (ilan)**

Küçük çocukların zihinlerinin açılması için verilecek deney, eğlence ve oyunlar ile hikâyeler için neşredilecek olan mecmuaya abone olacak *Mektebli* okurlarına indirim uygulanacağına dair ilan.

_____ **“Kıymetli Fakat Faydalı Parçalar”, c.1, s.119-120.**

“Gençliği muhafaza etme çaresi” başlığı ile verilen yazıda temiz giyimli bir erkek ve bir kız öğrencinin fotoğraflarının altında cilt bakımı ve sağlıklı bir görünüş için pratik bilgiler yer alır. “Postalar ve İthalat ve İhracat” başlıklı yazıda ise artık postaların taşınmasında kullanılan yeni yöntemlerden bahsolunur.

_____ **“Kolay Oyuncaklar: Yel Değirmeni” c.1, nu.1, ekde(makale)**

_____ **“Konsildci”, c.2, nu.27, s.503-504**

_____ **Kuvvet ve Aynı Zamanda Güzellik Getirici Bir Spor Tanımak İstiyor Musunuz?**

Avrupalı bir doktorun, ev işlerinin aynı zamanda güzel bir spor olduğunu kanıtlamak üzere söylediği sözler yer alır.

_____ **“Küçük Validesi Arasında” c.2, nu.30, s.585**

Sokağa çıkmadan önce annesinden izin alan bir çocukla annesi arasında geçen konuşma yer almaktadır.

_____ **“Lahana Kurtlarının Sûret-i imhası” c.1, nu.15, s.247-248 (Makale)**

Lahanalarda yer alan kurtçukların nasıl temizlenmesi gerektiğinin anlatıldığı bir yazı.

_____ **Levha; c.1, nu.6, s.96.**

“Bir levha-i ibret! Asiler askerimizin techizatını nerelerde ve nasıl saklıyorlar?” cümlesiyle sunulan bir resim verilmektedir.

_____ **“Malûmât ve Havâdis” c.1,nu.21, s.343**

İngilteredeki kedilerle ilgili yazılmış kısa bir yazı.

_____ **“Malûmât-ı Mütenevvia” c.2 nu.38 s.715**

Ansiklopedik bilgiler içeren bir yazı.

_____ **“Mektebli Hanımların Kadirşinaslığı”, c.1, nu.9, s.138-144.(Konferans)**

Hürriyet-i Ebediye tepesinde medfun bulunan hürriyet şehitleri ile Mahmud Şevket Paşa merhumun mezarını ziyaret ve Kur'an tilaveti amacıyla, Çemberlitaş'ta bulunan İttihat ve Terakki Kız Sınai Mektebi'nin, temmuzun on üçüncü günü saat on buçuk sularında yapmış oldukları gezileri ile *Mektebli* dergisi idarehanesi ziyareti ve basın bildirisini ihtiva eder.

Bildiride ise ordumuzun Edirne'de kazanmış olduğu zafer için hükümete teşekkür edilmektedir. Kabir başında yapılan konuşmalar fotoğraflar eşliğinde yer almıştır.

_____ **“Mektebli Yardımcı Kardeşler”, c.1, nu.23-24, s.420-421 (İlan)**

Mektebli Yardımcı Kardeşler teşkilatı hakkında verilen bilgi.

_____ **Mektebli Yardımcı Kardeşleri, c.2, nu.26, s.491**

_____ **“Mekteblinin Posta Otomobili”, c.1, nu.23-24, s.422**

Mektebli Yardımcı Kardeşler teşkilatı ile ilgili bir yazı.

_____ **“Mekteblinin Posta Otomobili”, c.1, nu.23-24, s.422**

Mektebli Yardımcı Kardeşler teşkilatına dâhil olan insanların isimlerini içeren bir yazı.

_____ **“Mektupları Pullamak İçin Yeni Bir Alet” nu.25,s,462**

Mektupları pullamak için icat edilen yeni bir aletten ve kullanımından bahseder

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.29, s.562 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.28, s.537 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.27, s.511 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.26, s.487-488 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.25, s.466-467 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.1, nu.23-24, s.421 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.30, s.586 (Yemek Tarifi)**

_____ **“Mesken” c. 2, Nu. 31, s. 596-597 (Makale)**

Bir evin konumunun, durumunun nasıl olması gerektiği üzerine yazılan bir makale.

_____ **“Mutlaka Okuyunuz: Maksadımız Para Kazanmak Değil Vatana Hıdmettir”, c.1, nu.22, s.345-346 (İlan)**

Derginin sonraki sayılarının hangi esaslar ve şekillerde çıkacağı anlatıldığı bir duyuru metni. Derginin yaşadığı malî sıkıntılara değinilir ve dergi ücretinde yapılan indirim duyurulur.

_____ **“Muallim ile Talebe Arasında” c.2, nu.30, s.585**

Bir öğretmenin , sakın yere düşen bir şeyi alıp yemeyin uyarısına; öğrencinin para olursa da mı şeklindeki cevabı yer almaktadır.

_____ **“Müjde”, c.1, nu,19, s.297 (İlan)**

İngilizce öğrenmek isteyen okuyuculara yönelik bir ilan.

_____ **“Müsâmere-i Fevkalade Münasebetiyle” c.1, nu.23-24, s.421**

Sergilenen bir oyun eleştirisi.

_____ **Müthiş Bir Levha, c.1, nu.4, s.60. (Tablo)**

Bir aslanın boğa avını tasvir eden tam sayfalık tablo verilmektedir.

_____ **“Nasıra Karşı” nu.27,s.514**

Nasıra karşı domates kabuğu tedavisinden bahseder; aynı zamanda dar ayakkabı giyilmemelidir.

_____ **“Oğuz Arslan: İttihad ve Terakki Mabedi” c.1, nu.23-24, s.424
(Kitap İlanı)**

_____ **“Onbir Nisan Geliyor” c.2, nu.36, s.678(Konferans)**

_____ **“Oymacılık Alet ve Edevatı” c.1, nu.11, s.ekde(Makale)**

_____ **“Pamuk Çorbası” c.1, nu.26, s.487**

Çocuklar için gayet gıdalı olan pamuk çorbasının tarifi yer almaktadır.

_____ **“Pireye Söylüyorum” c.1, nu14, s.ekde**

_____ **Portre; c.1, nu.8, s.128**

“Bir levha-i masumane: serbest ressamalar” alt yazısı ile verilen tabloda kırdaki piknik yapıp eğlenen ve resim yapan çocuklar görülür.

_____ **“Rapor Çantası”, c.2, nu.28, s.531**

_____ **“Sebzelerde Milliyet” c.1, nu14, s.ekde**

_____ **“Sebze Doğramak İçin” nu.25,s.462**

Sayfaya çizilen bir resim ve üzerine yerleştirilen harfleri kullanarak yapılması istenen, sebze doğramaya yarayan yeni bir icat yer alır.

_____ **“Şakird ile Talebe Arasında” c.2, nu.33, s.ekde**

_____ **“Şakird ile Talebe Arasında” c.2, nu.33, s.ekde**

Hocasının sen dersini bilmiyorsun ithamına Ahmet'in verdiği cevap yer alır.

_____ **“Şemsiyelerin Açıkken Asılması” nu.23-24**

Dükkanlarda şemsiyenin açık olarak nasıl asılacağı hakkında bilgi verilir.

_____ **“Şehrü'l-Haram Münasebetiyle Kâri ve Kârielerimize Biraz Malûmât” c.1, nu.22, s.349-350 (Makale)**

Arabî aylardan haram aylar olarak bilinen aylar hakkında bilgi verilmektedir.

_____ **Tablo; c.1, nu.7, s.112.**

“Arabistan çöllerinde nur-ı İslamiyet: devesiyle beraber huzur-ı Rabbü'l âleminde...” yazısı ile verilen tabloda çölde, devesinin yanında namaz kılan bir Arap görülmektedir.

_____ **“Takvim-i Rumi Aylarını Bildirir”, c.1, nu14, s. 232 (Takvim)**

_____ **“Telefon”, c.2, nu.26, s.488-489 ilir.**

Telefon hakkında kısa bilgi ver

_____ **“Tel Geren” nu.23-24,**

Gevşeyen çamaşır tellerini sıkmak için ne yapılması gerektiği hakkında bilgi verilir.

_____ **“Tevilken İstihsali” c.1, nu.13, s.ekde (Makale)**

_____ **“Tiyatroda” c.2, nu.35, s.ekde**

Tiyatroda uyumamak için herkesin kendine göre geliştirdiği yöntemlerden ikisi;sürekli gözlerini açıp kapamak ve durmadan el çırpma.

_____ **“Türkiye'nin Ölümü”, c.2, nu.26, s.477 (Makale)**

_____ **“Tuvalet: Saç Dökülmesi” c.2, nu.26, s.489-490 (Makale)**

- _____ “Valide ve Çocukları Arasında” c. 2, nu. 31, s. Ekde
- _____ “Valide ile Mektebe Giden Çocuğu Arasında” c.1, nu14, s.ekde
- _____ “Yürüyüşten Ne Çıkar” c.1, nu14, s.ekde
- _____ “Zamm-ı Maaştan İlk İstifade” c.1, nu14, s.ekde
- _____ “Zaime Hayriye Hanımefendinin Konferansı” c.2, nu.30, s.566-570 (Konferans)

Bir milletin kadınları o milletin yükselme derecelerine bir ölçüdür ana düşüncesiyle yazılmış bir yazı.

_____ “Zehirlenenlere İmdat” nu.27,s.515

Zehirlenmelere karşı yapılacak ilk yardım yer almaktadır

5.1.2. Türlerle Göre Fihrist

Şiir

A. Kâzım ; “Nesli Müstakbele” c.1, nu.23-24, s.375 (Şiir)

Adil; “Oh Hayat”, c.2, nu.26, s.484 (Şiir)

Aktuğ; “İntikam”, c.2, nu.25, s.446 (Şiir)

Ali Rıza Seyfi ; “Türk Gemicisinin Duası” c.2, nu.30, s.565 (Şiir)

Arif Şimali; ‘ Anadolu’dan Bir Alkış’ c.2, nu.33, s.628 (Şiir)

Ceyhanlı Refik Fikret; “Ya Muhammed “ c.2, nu.29, s.549 (Şiir)

Emin Hâkî ; “Vatanın Dileği” c.1, nu. 1, s. 6 (Şiir)

Emin Hâki: “Akd-i Sulh” c.1, nu.15, s.238 (Şiir)

- Emin Hakî; “Baba Öğüdü” c.1, nu.4, s.53 (Şiir)
- Emin Hakî; “Baba Öğüdü”,c.1, nu.8, s.121 (Şiir)
- Emin Hakî; “Mersiye” c. 2, nu. 31, s. 589 (Şiir)
- Emin Hakî; ‘Cevap Sevap’ c.2, nu.32, s.605 (Şiir)
- Emin Hakî; ‘Fethi ve Sadık İçin’ c.2, nu.33, s.624 (Şiir)
- Emin Hakî; “Münacat”, c.1, nu.10, s.156 (Şiir)
- Emin Hakî; “Türk Askeri” c.1, nu.16, s.255 (Şiir)
- Emin Nahid; “Türküm” c.1, nu.12, s.191 (Şiir)
- Emin Nahid; Yurdumun Dileği” c.1, nu.14, s.231 (Şiir)
- Esad Rıza; “Ahfadın Ağlasın” c.2, nu.23-24, s.376-377 (Şiir)
- Eşref Nesib; “Edebi Sahîfeler: Levha-i Hadika” c.1, nu.17, s.269 (Şiir)
- Ferid Necdet Mübin: “Harabazer-ı Vatan”, c.1, nu.18, s.290 (Şiir)
- Gelibolulu Rıza Cezmi; “Manzum Osmanlı Tarihi -1” c.2, nu.37, s.692 (Şiir)
- Gelibolulu Rıza Cezmi; ‘Manzum Osmanlı Tarihi -2” c.2, nu.38, s.709 (Şiir)
- Gelibolulu Türk Bahadır; “Nenni” c.1, nu.3, s.37 (şiir)
- İskeçeli Mehmed Sıdkı; ‘Fani Bir Ziyaret’ c.2, nu.37, s.685 (Şiir)
- İskeçeli Mehmed Sıdkî; “Âveng-i Melal” c.1, nu.11, s.169 (Şiir)
- L. İsmail; “Amâ” c.1, nu.17, s.269-270 (Şiir)
- L. İsmail; “Müteverrime”, c.1, nu.19, s.303-304 (Şiir)
- Leman Nilüfer; “Talebe Yazıları: Çalışmak” c.1, nu.3, s.46 (Şiir)
- M. Ekrem; “Demir Kale”, c.1, nu.19, s.299 (Şiir)

M. Ekrem; “Ey Yurd” c.1, nu.18, s.291 (Şiir)

M. Hızır; “Buhran-ı Melal” c.1, nu.12, s.191 (Şiir)

M. Sadık; “Talebe Yazılan: Bütün Mekteplilere” c.2, nu.39, s.730 (Şiir)

M. Salahaddin; “İstila Altında” c.2, nu.37, s.689 (Şiir)

Mehmed Emin ; “Çocuklar” c.1, nu.23-24, s.370 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Vatana”, c.1, nu.3, s.46 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Teali-i Vatan (Temenniyat-ı Vatanperver Anadan)”
c.2, nu.34, s.644 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “ Cenk Türküsü” c.2, nu.30, s.580 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Serçenin Öğüdü” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Balkanlılara”, c.1, nu.8, s.132-133
(Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Çalışım” c.1, nu.11, s.181-182 (Şiir)

Memduh Necdet; “Öç” c.2, nu.35, s.662 (Şiir)

Memduh Necdet; “Vahşet ve İntikam” c.2, nu.37, s.686 (Şiir)

Oğuz Arslan; “Altın Ordu Geliyor!” c.1, nu.23-24, s.392 (Şiir)

Oğuz Arslan; “Köylüye” c.2, nu.26, s.469 (Şiir)

Oğuz Arslan; “Yurd Kaygusu” c.2, nu.27, s.493 (Şiir)

Osman Fahri; “Kaval Sesi”, c.2, nu.25, s.445 (Şiir)

Pakize Münevver; “Talebe Yazıları: Yaz Günleri” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

Rıza Cezmi; “Hava Şehidlerine” c.2, nu.33, s.627 (Şiir)

Rıza Cezmi; “Hicret Duygularından” c.2, nu.35, s.663 (Şiir)

Rodoslu Ahmet Kemal; “Ninni”, c.1, nu.8, s.131 (Şiir)

Said Hüseyin; “Talebe Yazıları: İntikamı Unutma”, c.1, nu.8, s.134 (Şiir)

Salime Servet Seyfi; “Genç Türkler Düşmanlarına Ne Diyor?” c.1, nu.9, s.145 (Şiir)

Şekibe Ali; “Şarkı” c.2, nu.32, s.615 (Şiir)

Tahirü'l-Mevlevi; “Coğrafya Dersinde” c.1, nu.23-24, s.373 (Şiir)

Tahirü'l-Mevlevi; “Şair Çocuk-Ciddi Baba” c.1, nu.15, s.233 (Şiir)

Zaime Hayriye; “Uyan Türk Yavrusu” c.2, nu.27, s.503 (Şiir)

L. İsmail; “Reha” c.1, nu.11, s.184 (Mensur şiir)

Rıza Tevfik; “Talebe Yazıları: Gurubdan Sonra”, c.1, nu.5, s.83 (Mensur Şiir)

Rodoslu Ahmet Kemal; “Öç Duygularından: Şehid Mehmed” c.1, nu.3, s.37-38 (Şiir- Manzum Hikâye)

Manzum Hikâye

Gelibolulu Türk Bahadır; “Edebiyat Sahifeleri: On Üç Yaşında Bir Şehid” c.1, nu.2, s.21-22 (Manzum Hikâye)

H. Mahmud Şevket; “Arı ile Güvercin” c.1, nu.23-24, s.372-373 (Manzum Hikâye)

Köprülüzade Mehmed Rıfat; “Kazlar”, c.1, nu.5, s.83 (Manzum Hikâye)

Muallim Sadi; “Küçük Şadiye ile Annesi Arasında Bir Konuşma”, c.1, nu.7, s.105 (Manzum Hikâye)

Tahirü'l-Mevlevi; “Edebiyat Sahifeleri: Kuş Yuvası” c.1, nu.20, s.314 (Manzum-Hikâye)

Hikâye

A. Naci; “Talebe Yazılan: Mubassırın Uykusu” c.1, nu.10, s.168 (Hikâye)

A. Nuri ; “Kaygısız Çoban” c.2, nu.27, s.502 (Hikâye)

A. Rıza Enver ; “Tarihten Bir Yaprak: Adil Bir Kahraman” c.1, nu.23-24, s.396-397 (Hikâye)

Ahmed Kemal; “Gönüllü Ali Onbaşı”, c.1, nu.6, s.98 (Hikâye)

Ahmed Senih; “Türk Şehidi” c.2, nu.29, s.551 (Hikâye)

Altun Hançer; “Vasiyetname” c.1, nu.14, s.220-223 (Hikâye)

Azmi Muhyiddin; “Son Dersimi Takrir Ederken” c.2, nu.35, s.658 (Hikâye)

Belkıs Ümid; “İskender” c.2, nu.27, s.507-509 (Hikâye)

Celal; “Talebe Yazıları: Sarhoş”, c.1, nu.3, s.47-48 (Hikâye)

Cevdet Nadiri; “Mukadder'in Mendili” c.1, nu.14, s.227-228 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -1”, c.1, nu.3, s.38-40 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “ Bulanık Köyü Değirmeni -1” c.1, nu. 1 , s.1-5 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “ İstanbul'dan Mudanya'ya -3-“ c.1, nu.4, s. 78-79 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “ İstanbul'dan Mudanya'ya -2-”,c.1, nu.4, s.58-61 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -4-”, c.1, nu.6, s.99-100 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -5”, c.1, nu.7, s.110-11 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbuldan Mudanya'ya -7 “ c.1, nu.10, s.165-166 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -6”, c.1, nu.8, s.127-129 (Hikâye)

Edirneli Mehmed İlhami; “Şehid Oğlu” c.1, nu.12, s.187-191 (Hikâye)

Emin Hakî; “Biraz da Gülelim: Kalender Efendi” c.1, nu.3, s.40-41 (Hikâye)

Emin Hâkî; “Türkün Mirası” c.1, nu.1,s.11-13 (Hikâye)

Emin Hakî; ‘Reçete’ c.2, nu.39, s.723 (Hikâye)

H. Mahmud Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Arı ile Güvercin” c.1, nu.23-24, s.371-372 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket ; “İmam Ebu Yusuf” c.2, nu.30, s.579 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: İki Tabirci” c.2, nu.26, s.523-525 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk-2: Tacirin Tutisi” c.2, nu.26, s.479-481 (Hikâye)

Hacı Yatmaz ; “Biraz da Gülelim: Misafirlikte” c.1, nu.23-24, s.404-407 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Can Verirken” c.1, nu.23-24, s.389-390 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Vakayi-i Maziyeden: Piç Zengin” c.1, nu.14, s.219-220 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-1” c.1, nu.11, s.170-172 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-2-” c.1, nu.12, s.185-187 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Zevzek Başvekil” c.1, nu.12, s.194-196 (Hikâye)

Kozanlı Mehmed Selami; “Nevha” c.1, nu.23-24, s.411(Hikâye)

Lord İsmail; “Küçük Mevzia” c.1, nu.13, s.212 (Hikâye)

M. Ekrem; “Bir Damla Yaş” c.1, nu.17, s.270-271 (Hikâye)

M. S.; “Bizans Adaleti- Osmanlı Adaleti” c.1, nu.15, s.234-239 (Hikâye)

M. Salih İsmet; “Talebe Yazıları: Lakin Maksad Mütenebbih Olmak” c.1,

nu.13, s.215-216 (Hikâye)

M. Şevket; “Ertuğrul Gazi” c.2, nu.34, s.646 (Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından-2” c.1, nu.9, ekde (Hikâye)

Mağmumi; “Japon Çocuklarının Eğlenceleri” c.2, nu.32, s.614 (Hikâye)

Mağmumi; “Tembel Çocuk” c.2, nu.36, s.682 (Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından-1” c.1, nu.8, ekde (Hikâye)

Mağmumi; “Üç Arzu” c.1, nu.15, s.ekde (Hikâye)

Mağmumi; “Yoldaş”, c.1, nu.18, s.288-290 (Hikâye)

Mazhar Nuri; “Kurban Bayramı” c.2, nu.39, s.727 (Hikâye)

Mehmed Şevket; “Altın Fare” c.2, nu.31, s.597 (Hikâye)

Mehmed Şevket; “Abdulkadir” c.2, nu.32, s.610 (Hikâye)

Mehmed Şevket; “Kad” c.2, nu.37, s.693 (Hikâye)

Moralızade Nazmi Fuad; “Edebiyat Sahîfeleri: Babamın Dileği” c.1, nu.21, s.330-332 (Hikâye)

Muhteşem Nevfel; “Fatıma” c.1, nu.15, s.239-240 (Hikâye)

Muhteşem Nevfel; “Unutma: Cevza” c.1, nu.12, s.191-193 (Hikâye)

Münir Tevfik ; “Megalo İdea: Milli Hikâye” c.2, nu.25, s.453-454 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Baba! Ben de Teyyareci Olacağım” c.2, nu.33, s.622 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Hacer” c.2, nu.38, s.705 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Helen Endünyadis” c.2, nu.28, s.519-521 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Mektep Hayatında” c.2, nu.30, s.576 (Hikâye)

Münir; “Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.5, s.81 (Hikâye)

Münir; “Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri”, c.1, nu.6, s.100-101 (Hikâye)

Osman Cevdet ;“Siyah Elemler” c.1, nu.22, s.353-355 (Hikâye)

Osman Cevdet; “Harbden Sonra” c.1, nu.23-24, s.390-392 (Hikâye)

Osman Cevdet; “Hasta Valide”, c.1, nu.19, s.306-310 (Hikâye)

Osman Cevdet; “Papatyalar” c.2, nu.39, s.725 (Hikâye)

Rıza Enver; “Talebe Yazıları:Kumar; Saadeti, Zamanı, Serveti, Namusu Mahveder” c.1, nu.11s.183-184 (Hikâye)

Sadeddin; “Edebi Fıkralar: Kesmeyin” c.1, nu.11, s.178-180 (Hikâye)

Said Rauf; “Talabe Yazıları: İntikam Hisleri” c.2, nu.39, s.728(Hikâye)

Salih İsmet ; “Harb Hatıralarından”, c.2, nu.25, s.454-455 (Hikâye)

Salim Ahmed; “Talebe Yazıları: Kumar; Saadeti, Şerefi, Namusu, Ahlâkı Mahveder” c.1, nu.12, s.197-198 (Hikâye)

Saraçzade A. Kemal; “Bir İhtiyar Türkün Fedakârlığı” c.1, nu.18, s.282-284 (Hikâye)

Süleyman Şemseddin; “Hased ve Netayici” c.1, nu.16, s.262-263 (Hikâye)

Şaban Nuri; “Turhan, Orhan” c.1, nu.12, s.199-200 (Hikâye)

Şekibe Ali; “Tevekkül” c.2, nu.26, s.472-474 (Hikâye)

Ahmed Cevad; “Bir Siyah Tavuğun Esrarı ve Bir Fenalığın Neticesi” c.1, nu.16, s.264 (Çeviri Hikâye)

Salim Servet Seyfi; “Köy Demircisi”, c.1, nu.8, s.122 (Çeviri- Manzum Hikâye)

Makale

A. Kâzım; “İzmit'te Maarif” c.2, nu.33, s.631 (Makale)

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1, nu.8, s.124-125 (Makale)

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1,nu.10,s. 157 (Makale)

A. Rıza Enver; “İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.18, s.292-294 (Makale)

A. Rıza Enver; “Hıfzıssıhha: İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.19, s.311-312 (Makale)

A. Rıza Enver; “Hıfzıssıhha: İç Aletlerin İşleri” c.1, nu.21, s.334-337 (Makale)

A. Rıza Enver; “Rehavet: Sebeb-i Sefalettir!” c.1, nu.16, s.257-259 (Makale)

Abdullah Cevdet ; “Gençler Ne Yapmalı?”, c.1, nu.23-24, s.380-382 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Etlerin Evsafı” c.2, nu.30, s.574 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.36, s.680 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.35, s.664 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.37, s.697 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “İstanbul'un Fethi (Küçüklere Tarihi Derslerden)” c.2, nu.36, s.679 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Sığır ve Koyun

Etləri” c.2, nu.29, s.547 (Makale)

Azmi Muhyiddin “Vazaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzı’s-sıhhat-ı Beden”, c.1, nu.9, s.148-150 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Vazaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzı’s-sıhhat-i Beden”, c.1, nu.10, s.160-162 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Vezaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzı’s-sıhhat-ı Beden” c.1, nu.11, s. 174-176 (Makale)

Bahtiyar ; “ Spor: Sinetingde” c.1, nu.23-24 s.411-413 (Makale)

Bekir Sıdkı; “Sanaii Maliyemizi Tanıyalım” c.2, nu.34, s.639 (Makale)

Belkıs Ümid; “Tayyareler ve Kadınlarımız” c.1, nu.23-24, s.378-380 (Makale)

C S.; “Fazilet-i Ahlâkiye (Ahlâkıyyat)” c.2, nu.36, s.673 (Makale)

C S.; “Resmin Tedrisattaki Tesiri” c.2, nu.38, s.702 (Makale)

C. (Jan Jak Russo'dan) ; “Edebiyat Sahîfeleri: Hakiki Mürüvvet ve Şefkat” c.1, nu.23-24, s.384 (Çeviri Makale)

A. Kâzım; “İzmit'te Maarif” c.2, nu.33, s.631 (Makale)

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1, nu.8, s.124-125 (Makale)

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1,nu.10,s. 157 (Makale)

A. Rıza Enver; “Rehavet: Sebeb-i Sefalettir!” c.1, nu.16, s.257-259 (Makale)

Abdullah Cevdet ; “Gençler Ne Yapmalı?”, c.1, nu.23-24, s.380-382 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “İstanbul'un Fethi (Küçüklere Tarihi Derslerden)” c.2, nu.36, s.679 (Makale)

C. ; “Kağıt” c.2, nu.29, s.559 (Makale)

- C. ; “Kainatta Kurre-i Arz” c.2, nu.28, s.525-526(Makale)
- C. ; “Kurre-i Arz” c.2, nu.29, s.555 (Makale)
- C. ; “Jan Jak Russo'dan: Beşeriyet” c.2, nu.26, s.476 (Çeviri Makale)
- C. M.: “Hayat-ı Zirai” c.2, nu.28, s.528-529 (Makale)
- C. M.: “Arı: Bal ve Balmumu” c.2, nu.28, s.526-528 (Makale)
- C. Nuri; “Sinema Şeritleri” c.2, nu.25, s.459-460 (Makale)
- C. S.; “Avamil-i Hayatiye: Medeniyet Fabrika Demektir” c.2, nu.39, s.721(Makale)
- C.; “Fenelon'dan Nebatat” c.1, nu.22, s.363-364 (Çeviri Makale)
- Celal Nuri; “Sanat Hakkında Bir Mütalaa” c.1, nu.23-24, s.370-371 (Makale)
- Cemil Necdet; “Hıfzı's-sıhha: İnsanların En Mühim Gıdası: Uyku” c.1, nu.17, s.276-278 (Makale)
- Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.32, s.606 (Makale)
- Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.35, s.666 (Makale)
- Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Et” c.2, nu.30, s.575 (Makale)
- Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimal” c.1, nu.20, s.315-316 (Makale)
- Cemil Necib; “Yediklerimizi Bilmeliyiz: Yumurta” c.1, nu.15, s. 246 (Makale)
- Cemil; “Necib Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.33, s.635 (Makale)
- CM.; “ Kıymetli Bir Ağaç (Hindistan Cevizi Ağacı)” c.2, nu.29, s.552 (Makale)

CM.; “ Hayat-ı Zirai: Çiftlik İşleri” c.2, nu.30, s.581 (Makale)

CM.; “Tedkikat-ı Tabîyyeden: Karıncalar” c.2, nu.34, s.649 (Makale)

Doktor Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Tütün” c.2, nu.25, s.449-450 (Makale)

Doktor Cemil Necib; “Kolera Hakkında” c.1, nu.23-24, s.418-420 (Makale)

Doktor Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Enfiye ve Tütün” c.1, nu.22, s.356-357 (Makale)

E.M.; “Çin, Riki, Şa (İnsan, Kuvvet, Araba): İnsan Tarafından Cer Olunan Japon Arabası” c.1, nu.16, s.261-262 (Makale)

Eba-ül Hakkı; “Bulanık Köyü Değirmeni -2”, c.1, nu2, s.27-31 (Makale)

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde” c.1, nu.13, s.204-206 (Makale)

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde-2” c.1, nu.14, s.217-218 (Makale)

Emin Hakî; “Kütüphane-i Milliyede Zenginlik”, c.1, nu. 5, s. 73-74.

Gipür Dirland; “İngiltere Dantelası'nın Suret-i i‘mâli” c.1, nu.4, s.67-68 (Makale)

Hamdullah Suphi ; “Mektebli Hayatı” c.1, nu.23-24, s.374-375 (Makale)

Hayriye Aliye; “Kadın Terbiyesi: Darü'l-Hilafede Kadınlarımız ve Terbiye” c.2, nu.26, s.470-471 (Makale)

Hekimbaşızade Azmi Muhyiddin; “Vezaif-i Sıhhiyye ve Hayatiyeden: Hıfzıssıhhayı Beden” c.1, nu.13, s.207-210 (Makale)

Hekimbaşızade Doktor Muhyiddin Bey; “Sağır, Dilsiz, Âmâ Çocukların Terbiye ve Talimi” c.1, nu.23-24, s.385-388 (Makale)

İbnülârif Nizamettin; “Osmanlı Meşâhir-i Bahriyyûnundan Uluç Ali” c.1,

nu.17, s.266-269 (Makale)

İskender Fahreddin; “İntibah ve İntikam”, c.1, nu.6, s.90-93 (Makale)

İskender Fahreddin; “Mahalle Kahvehaneleri ve Çocuklarımız”c.2, nu.39, s.717 (Makale)

İskender Fahreddin ; “Süreyya Beyin Yazısı Münasebetiyle” c.1, nu.13, s.201-203 (Makale)

İskender Fahreddin ;“Sevilmeyen Topraklar Seven Milletlerin Eline Geçer”, c.2, nu.25, s.447-448 (Makale)

İskender Fahreddin; “Sinaî Nakiseler” c.1, nu.2, s.23-25 (Makale)

İskender Fahreddin; “Futbol (Ayak Topu)”, c1, nu.19, s.304-306 (Makale)

İskender Fahreddin; “Futbol” c.1, nu.20, s.318-320 (Makale)

İskender Fahreddin; “Muharebeden Evvel” c.1, nu.4, s.55-56 (Makale)

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, Çocuklar ve Ebeveyn”c. 2, nu. 31, s. 590 (Makale)

İskender Fahreddin; “Talebata Tecavüz (Memleketimizde Ahlâksızlığın Derecesi)” c.2, nu.35, s.653 (Makale)

İskender Fahreddin; “Ahlâk-ı Milliye ve Terbiye-i İctimaiyenin Lüzum-ı İstikrarı” c.1, nu.16, s.250-254 (Makale)

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, İfası Elzem ve Faydalı Olan Gezintiler” c.2, nu.27, s.494-495 (Makale)

İskender Fahreddin; “Talebe ve Maarif Hakkında: Okumak İsteyen Çok Fakat Okutan Yok” c.1, nu.22, s. 346-349 (Makale)

İzzeddin Hümayi, “Tiyatro ve Musiki: Musikiden –Nota-” c.1, nu.5, s.80 (Makale)

İzzeddin Hümeyi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.4, s.61-63 (Makale)

İzzeddin Hümeyi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.10, s.166 (Makale)

İzzeddin Hümeyi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.2 s.31-32 (Makale)

İzzeddin Hümeyi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.3 s.43-45 (Makale)

Kâzım; “Nesl-i Müstakbele” c.1, nu.13, s.211 (Makale)

L. İsmail; “Annemin Ruhuna” c.1, nu.18, s.294-295 (Makale)

M. Sabit Arif; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.17, s.273-276 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.21, s.332-334 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe: Biz Beşeriyet Daima İki Şeye Müftekir: Mutlaka Muhtacız” c.1, nu.22, s.350-352 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.18, s.284-285 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.19, s.299-303 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.23-24, s.394-395 (Makale)

M. Sabit Arif ; “Felsefe-i Mantık (Mantık Var mı Yok mu?)” c.2, nu.27, s.505-507 (Makale)

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye ve Terbiye-i Akliyye” c.1, nu.22, s.364-366 (Makale)

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye: Sihat-i Beden” c.1, nu.23-24, s.403-404 (Makale)

M. Süreyya: “Yeni Yazı Hakkında Yeni Bir Teklif”, c.1, nu.12, s.193 (Makale)

M.; “El Marifetleri:Oymacılık” c.1, nu.2, s.35 (Makale)

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-” c.1, nu.4, s.66 (Makale)

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık” c.1, nu.1,s.15-16 (Makale)

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-”, c.1, nu.5, s.84-85 (Makale)

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık; Tezgah ve Aletler”, c.1, nu.8, s.135-136 (Makale)

M.; “İrlanda Dantelası (Gipür Dirland)” c.1, nu.3, s.50-51 (Makale)

M.; “Faideli El Marifetleri: Oymacılık – Destegâh ve Aletler-” c.1, nu.3, s.50 (Makale)

Mahmud Nedim; “Hıfzı’s-sıhha: Tuz” c.2, nu.29, s.557(Makale)

Mahmud: “Onsekizinci Asırda Tahte’l-Bahr (Harb Sefinesi)” c.2, nu.27, s.498-502 (Makale)

Mahmud; “Terbiye-i Etfal Hakkında: Çocuk, Aile, Cemiyet” c.2, nu.30, s.571 (Makale)

Mahmud; “Mektepliler ve Tahsil” c. 2, nu. 31, s. 595 (Makale)

Mahmud; “Fen Dünyası: Arşimed Kanunu” c.1, nu.20, s.321-324 (Makale)

Mahmud; “Japonya Hayatından: Japonlar İş Başında” c.1, nu.12, ekde (Makale)

Mahmud; “Japonya Hayatından” c.1, nu. 11, s. 180-181 (Makale)

Mahmud; “Japonya'da Vesait-i Nakliyenin Envai” c.1, nu.10, 167 (Makale)

Mahmud; “Meyveleri Ağaçtan Toplamak ve Bilahare Muhafaza Etmek” c.1, nu.17, s.ekde (Makale)

Mazhar Neriman; “İçtimaiyat: Terbiye-i Etfal Meselesi” c.1, nu.18, s.291-292 (Makale)

- Mehmed Fatin; “Avrupa'da Tahsil Meselesi” c.1, nu.15, s.242-245 (Makale)
- Mektebli; “Onlar da Şehid Oldu Demek, Ah” c.2, nu.33, s.621 (Makale)
- Mektebli; “Piyer Loti”, c.1, nu.10, s.153-155 (Makale)
- Muhteşem Nevfel; “İktisadiyyât” c.1, nu. 11, s. 176-178 (Makale)
- Mustafa Veliyüddin; “İctimaiyyat: Teşkilat-ı İctimaiyyenin Bidâyeti” c.1, nu.16, s.260 (Makale)
- Münir; “Sular Altında”, c.1, nu.8, s.129-131 (Makale)
- Münir; “Hayvanata Dair: Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.4, s.64-65 (Makale)
- Perihan Piraye; “İktisadi Dertlerimizden” c.2, nu.27, s.496 (Makale)
- Ressam Baki; “Biraz da Resim: Sözlerim” c.1, nu.23-24, s.401-402 (Makale)
- Ruşeni; “Osmanlı Ordusunun Muhterem Bir Siması” c.2, nu.33, s.629 (Makale)
- Rüştü Kami; “Havass-ı Dimağıyyenin Tenmiyesi”, c.1, nu.9, s.146-147 (Makale)
- S. A. ; “Böcekçilik: İpek Böcekçiliği”, c.1, nu.18, ekde (Makale)
- Salime Servet Seyfi; “Şimdi Ne Yapacağız?” c.1, nu.4, s.54-55 (Makale)
- Salime Servet Seyfi; “Anneye Hürmet”, c.1, nu.10, s.156 (Makale)
- Şekibe Ali ; “İhtiyac-ı Maarif” c.1, nu.23-24 s.417-418 (Makale)
- T. S. ; “Havaî Sefineler” c.2, nu.25, s.457-459 (Makale)
- T.; “Yazının İcadı” c.2, nu.32, s.618 (Makale)
- Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali-1” c.1, nu.14, s.229-230 (Makale)
- Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-2” c.1, nu.15, s.248 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-3-” c.1, nu.17, s.280 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -4” c.1, nu.18, s.296 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilalı-5-” c.1, nu.20, s.328 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -6-” c.1, nu.21, s.343-344
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -7” c.1, nu.22, s.367-368
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-8” c.1, nu.23-24, s.416(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrika: Hind İhtilali -9”, c.2, nu.25, s.465-466 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-10” c.2, nu.27, s.509-510
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -11” c.2, nu.28, s.536 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrika: Hind İhtilali-12” c.2, nu.30, s.587 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali -13-“ c.2, nu.34, s.652 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali -14-“ c.2, nu.35, s.668 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -1-“ c.1, nu.6, s.93-95 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -2”, c.1, nu.7, s.106-108
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -3”, c.1, nu.8, s.122-123
(Makale)

Turhan ; “Süngercilik”,c.2, nu.29, s.556 (Makale)

Turhan ;“Kanaatin Yanlış Anlaşılması”, c.2, nu.25, s.452-453 (Makale)

Turhan ; “Tanımadıklarımızdan: Marko Polo” c.1, nu.23-24 s.400-401

(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri” c.1, nu.4, s.57-58

(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İnsan Neden Yapılmıştır?” c.1, nu.2 s.25-27

(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri”, c.1, nu. 5, s. 76-77

(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri (Görmek)” c.1, nu.7, s.108-110 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (İşitmek)” c.1, nu.12, s.193-194 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (Tatmak-Koklamak)” c.1, nu.13, s.213-214 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.8, s.125-127 (Makale)

Uğur Buğ; “Sıhhiyyat” c.1, nu. 1,s.10-11 (Makale)

Uğur Buğ;“Hıfzı’s-sıhha İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.6, s.97-98 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.10, s.158-159 (Makale)

Veliddin; “Hafra-i Nisyana Gömülmüş Yaralarımız” c.2, nu.38, s.708 (Makale)

Yaşar Nezh; “Sabır ve Sebat Daima Mucib Necattır” c.2, nu.38, s.704 (Makale)

_____ “Bazı Hayvanat El İle Nasıl Tutulur?” c.1, nu.8, s.ekde (Makale)

_____ :“Bazı Hayvanat Ne Gibi İşler Yapabilir?” c.1, nu.14, s.224
(Makale)

_____ :“Tuvalet: Saç Dökülmesi” c.2, nu.26, s.489-490 (Makale)

_____ “Bilmediklerimizden: Yün”, c.2, nu.25, s.460-461 (Makale)

_____ “Fen Dünyası: Tabii Barometreler” c.1, nu.21, s.340 (Makale)

_____ “Tevilken İstihsali” c.1, nu.13, s. ekde (Makale)

_____ : “Bilmediklerimizden: Denizin Ortasında Şimendifer” c.1, nu.23-24, s.409 (Makale)

_____ : “Bilmediklerimizden: Dicle ile Fırat ve El-cezire” c.2, nu.27, s.512-514 (Makale)

_____ : “Her şeyden Biraz”, c.1,nu.21, s.341-343 (Makale)

_____ : “Şehrü'l-Haram Münasebetiyle Kâri ve Kârielerimize Biraz Malûmât” c.1, nu.22, s.349-350 (Makale)

_____ : “Amerika'da Meyve Ticareti”, c.2, nu.26, s.485-486 (Makale)

_____ : “Düğüm Yapmak Sanatı”, c.2, nu.26, s.481-484 (Makale)

_____ : “Fenni ve Eğlenceli Oyunlar: Deniz Balıkları”, c.1, nu.18, s. 295-296 (Makale)

_____ : “Fotoğraf: Fotoğraf Heveskârına Rehber”, c.2, nu.26, s.477-478
(Makale)

_____ : “Türkiye'nin Ölümü”, c.2, nu.26, s.477 (Makale)

_____ :“ Çilek” c.1, nu.15, s.247 (Makale)

_____ :“ Dünya'da En Büyük Su Menbaı” c.1, nu.15, s.247 (Makale)

_____ :“Lahana Kurtlarının Sûret-i imhası” c.1, nu.15, s.247-248
(Makale)

- _____ : “Herşeyden Biraz”, c.2, nu.27, s.514-515 (Makale)
- _____ : “Herşeyden Biraz”, c.2, nu.28, s.535 (Makale)
- _____ : “Herşeyden Biraz: En Ziyade Çocuğu Olanlar, Dünya'da Ne Kadar Su Var?” c.2, nu.26, s.486 (Makale)
- _____ : “Bilmediklerimizden” c.1, nu.22, s.361-363 (Makale)
- _____ “Fen Dünyası: Sayd-ı Haşerat” c.1, nu.20, s.324-328 (Makale)
- _____ “Analara Babalara” c.1, nu.1, ekde (Makale)
- _____ “Gipür Dirland;İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”, c.1, nu.7, s.117-118 (Makale)
- _____ “Gipür Dirland;İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”, c.1, nu.5, s.85-86 (Makale)
- _____ “Kolay Oyuncaklar: Yel Değirmeni” c.1, nu.1, ekde(Makale)
- _____ ”Bazı Hayvanat El ile Nasıl Tutulur?” c.1, nu.9, ekde (Makale)
- _____ ”Oymacılık Alet ve Edevatı” c.1, nu.11, s.ekde (Makale)
- _____ “Gipür Dirland; İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”,_ c.1, nu.6, s.104 (Makale)
- _____ “Mesken” c. 2, nu. 31, s. 596 (Makale)
- _____ “Bilmediklerimizden: En Küçük Küre” c.2, nu.35, s.ekde (Makale)
- _____ “Diğer Memeli Etleri” c.2, nu.32, s.608 (Makale)
- _____ “Hayat-ı Sefilanesi Münasebetiyle” c.2, nu.36, s.672 (Makale)
- _____ “Hikmet Tecrübeleri: Aletsiz Resim Hattı-2” c.1, nu.1, s.14-15 (Makale)

_____ “Hikmet Tecrübeleri: Sıklet-1” c.1, nu.1,s.13-14 (Makale)

Deneme

A. Naci ; “ Köy Akşamı” c.2, nu.26, s.476 (Deneme)

A. Naci; “Talebe Yazılan: Leke” c.2, nu.39, s.729 (Deneme)

A. Naci; “Hemşiremin Mezarı Başında” c.1, nu. 14, s.228 (Deneme)

A. Naci; “Talebe Yazılan: İlkbahar” c.1, nu.11, s.182 (Deneme)

A. Naci; “Talebe Yazıları: Semum Hayat”, c.1, nu.8, s.134-135 (Deneme)

A. Nihad; “Talebe Yazıları: Sarhoş”, c.1, nu.8, s.135 (Deneme)

A.F.; “Yurdum”, c.1 nu.9, s.147 (Deneme)

Adil; “Üfûl-i Garam” c. 2, nu. 31, s. 600 (Deneme)

Ahmed Osman; “Talebe Yazıları: Serçenin Gıptası”, c.1, nu.8, s.134-135 (Deneme)

Ali Rıza; “Talebe Yazıları: Alsancak”, c.1, nu.6, s.102 (Deneme)

Cemaleddin Ertuğrul; “Hemşirem İçin” c.2, nu.30, s.578 (Deneme)

Cevdet Nâdiri; “Efsürde Ruh” c.1, nu.20, s.314-315 (Deneme)

Ceyhanlı Celal Sahir; “Bir Vakfe-i Rüya” c.2, nu.28, s.529-531(Deneme)

E. Remzi Bedii; “Talebe Yazıları: İntibah Sahifelerinden -Kazandıklarımız” c.1, nu.7, s.115-116 (Deneme)

Ekrem; “ Talebe Yazıları: Unutkanlık”, c.1, nu.8,s.133-134 (Deneme)

H. Sadettin; “Talebe Yazıları: Unutmayalım” c.1, nu.14, s.230-231 (Deneme)

İlyas Şükrü; “Talebe Yazıları: Genç Kini”, c.1, nu.5, s.82-83 (Deneme)

İskender Fahreddin; “Elvah Sefalet” c.2, nu.32, s.612 (Deneme)

Kemaleddin Raik; “Kamer Doğma” c.2, nu.29, s.550 (Deneme)

L. İsmail; “Kamerin Dertleri” c.1, nu.14, s.223-224 (Deneme)

Lord İsmail; “Allah'ımdan Dileklerim” c.1, nu.10, s.164 (Deneme)

M. Sabri; “Talebe Yazıları: Süleymaniye Camii Ziyaret” c.2, nu.37, s.699
(Deneme)

M. Sadık; “Talabe Yazıları: Sabah Ezanından Mülhem” c.2, nu.38, s.713
(Deneme)

Muhsine Hilkat; “Duygularım” c.2, nu.27, s.504 (Deneme)

Mustafa Veliyüddin; “Talebe Yazılan: Vicdan Bulunduğu Kaba Göre Renk Alır” c.1, nu.13, s.214 (Deneme)

Münir Tevfik; “Bayrağım Ezilirken” c.2, nu.36, s.677 (Deneme)

Münir Tevfik; “Edirne Kala'alarında” c.2, nu.35, s.656 (Deneme)

Münir Tevfik; “Nuri'nin Arkasından” c.2, nu.34, s.637 (Deneme)

Münir Tevfik; “Edebiyat Sahîfeleri: Halas İçin” c.1, nu.22, s.352-353
(Deneme)

Nazlı Emin; “Talebe Yazılan: İki Tezad Tahsisat” c.1, nu.13, s.216 (Deneme)

Öz Öğüt; “Beni Unutma” c.1, nu.14, s.231(Deneme)

Öz Öğüt; “Talebe Yazıları: Bugünkü Dileğim”, c.1, nu.6, s.102 (Deneme)

Recai; “Talebe Yazıları: Mekteb-i Saadette Bir Münazara” c.1, nu.3, s.47
(Denem)

Turhan; “Dinle”, c.2, nu.25, s.448-449 (Deneme)

Mektup

A. Naci; “Talebe Yazıları: Mektebli Mecmua-ı Muteberesine”, c.1, nu.5, s.82
(Mektup)

Ali Asaf; “Açık Mektup”, c.1, nu.19, s.298-299 (Mektup)

Hayriye Aliye; “Açık Mektup”, c.2, nu.25, s.455-456 (Mektup)

Mehmed İlhami; “Atiye Doğru...” c.1, nu. 1, s.8-9 (Mektup)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.3 s.41-42 (Mektup)

Münir Tevfik; “Makedonya Balkanları'ndan”c.2, nu.37, s.687 (Mektup)

Mağmumi; “ Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.4, s.63-64 (Mektup)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup- Sığın”, c.1, nu.7, s.114-115
(Mektup)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup”, c.1, nu.5, s.80-81 (Mektup)

Hatıra

Azmizade; “Samatya'da Bir Gece”, c.1, nu.10, s.162-164 (Hatıra)

Çağlayan; “Turan Seyahatinde” c.2, nu.36, s.675 (Hatıra)

EminHakî; “Hayat-ı Askeriyeden Bir Yaprak: Neredesiniz; Zenginler” c.1,
nu.11, s.172-174 (Hatıra)

Halkın Refah ve Saadeti İçin; “Umumi Bahçeler”c.1, nu.10, ekde (Hatıra)

İsmail Vedad; “Ayrılırken” c.2, nu.38, s.707 (Hatıra)

L. İsmail; “Tayyare Mekteplerinde Bir Gün” c.2, nu.33, s.623 (Hatıra)

L. İsmail; “Ayrılırken” c.2, nu.35, s.659 (Hatıra)

L. İsmail; “Son Zorba” c.2, nu.37, s.690 (Hatıra)

L. İsmail; “Arkadaşlar Arasında” c.2, nu.34, s.642 (Hatıra)

Gezi Yazısı

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.18, s.286-287 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.20, s.317-318 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.21, s.337-339 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.27, s.496-498 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Ufak Bir Tenazzüh” c.1, nu.15, s.245-246 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin ; “Seyahat Hatıraları: Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.22, s.357-359 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.23-24, s.398-399 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.26, s.474-475 (Gezi Yazısı)

Hekimbaşızade Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.25, s.450-452 (Gezi Yazısı)

Sohbet

Hasan Ali; “İntikam Olsun”, c.1, nu.18, s.287-288 (Sohbet)

Refik; “Edebi Musâhabe” c.1, nu.2, s.22-23 (Sohbet)

Salime Servet Seyfi; “Milletimle Hasbıhal” c.1, nu.23-24, s.382-384
(Sohbet)

Yavuz; “Türk İntikam Bombası” c.2, nu.37, s.696 (Sohbet)

Monolog

Ali Nurullah; “Lüzumsuz Sanatlar: Gülünçlü Monolog” c.1, nu.14, s.225-227
(Monolog)

Mağmumi; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.2, s.33-34 (Monolog)

Mağmûmî; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.1, s.7-8 (Monolog)

Mağmûmî; “Haylaz Muharrir! Olunca” c.2, nu.34, s.651 (Monolog)

Günlük

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 6 Eylül” c.1, nu.16, s.259-260
(Günlük)

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 7 Eylül” c.1, nu.17, s.278 (Günlük)

Konferans

Hayriye Aliye; “Terbiye-i Etfal ve Hayat-ı Nisvan” c.2, nu.29, s.541
(Konferans)

_____ “Mektebli Hanımların Kadirşinaslığı”, c.1, nu.9, s.138-144
(Konferans)

_____ “Zaime Hayriye Hanımın Konferansı” c.2, nu.30, s.566
(Konferans)

_____ “On Bir Nisan Geliyor” c.2, nu.36, s.678 (Konferans)

Reklâm-İlan ve Duyurular

İlan; c.1, nu. 6, s. 104

İlan; c.1, nu. 7, s. 120

İskender Fahreddin: “Dikkat!” c.1, nu.21, s.329 (İlan)

Mektebli: c.1, nu.12, s.198

Mektebli; c.1, nu.9, s.137

Mektebli; c.1,nu.4, s.56-57

_____ : “Mekteblinin Posta Otomobili”, c.1, nu.23-24, s.422

_____ : “Oğuz Arslan: İttihad ve Terakki Mabedi” c.1, nu.23-24, s.424
(Kitap İlanı)

_____ : “Mutlaka Okuyunuz: Maksudumuz Para Kazanmak Değil Vatana
Hıdmettir”, c.1, nu.22, s.345-346 (İlan)

_____ : “Mektebli Yardımcı Kardeşler”, c.1, nu.23-24, s.420-421 (İlan)

5.1.3. Konuya Göre Fihrist

5.1.3.1. Edebî Metinler

5.1.3.1.1. Türklük ve Vatan Sevgisi

Ali Rıza Seyfi ; “Türk Gemicisinin Duası” c.2, nu.30 s.565(Şiir)

- Ceyhanlı Refik Fikret; “Ya Muhammed” c.2, nu.29, s.549-550 (Şiir)
- Eba-ü'l Hakkı; “Bulanık Köyü Değirmeni -1”,(c.1, nu. 1 , s.1-5.(Hikâye)
- Eba-ül Hakkı; “Bulanık Köyü Değirmeni -2”, c.1, nu2, s.27-31. (Makale)
- Emin Hâkî ; “Vatanın Dileği” c.1, nu. 1, s. 6 (Şiir)
- Emin Hâki: “Akd-i Sulh” c.1, nu.15, s.238 (Şiir)
- Emin Hakî; “Türk Askeri” c.1, nu.16, s.255 (Şiir)
- Emin Hakî; “Münacat”, c.1, nu.10, s.156(Şiir)
- Emin Nahid; “Türküm” c.1, nu.12, s.191 (Şiir)
- Emin Nahid; Yurdumun Dileği” c.1, nu.14, s.231 (Şiir)
- Esad Rıza; “Ahfadın Ağlasın” c.2, nu.23-24, s.376-377 (Şiir)
- Ferid Necdet Mübin: “Harabazer-ı Vatan”, c.1, nu.18, s.290 (Şiir)
- Gelibolulu Türk Bahadır; “Nenni” c.1, nu.3, s.37 (şiir)
- Kozanlı Mehmed Selami; “Nevha” c.1, nu.23-24, s.411(Hikâye)
- Lord İsmail; “Küçük Mevzia” c.1, nu.13, s.212(Hikâye)
- M. Ekrem; “Ey Yurd” c.1, nu.18, s.291 (Şiir)
- M. Sadık; “Talebe Yazılan: Bütün Mekteplilere” c.2, nu.39, s.730 (Şiir)
- Mazhar Nuri; “Kurban Bayramı” c.2, nu.39, s.727(Hikâye)
- Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Vatana”, c.1, nu.3, s.46 (Şiir)
- Mehmed Muhyiddin; “Teali-i Vatan (Temenniyat-ı Vatanperver Anadan)”
c.2, nu.34, s.644 (Şiir)
- Mehmed Muhyiddin; “Cenk Türküsü” c.2, nu.30, s.580 (Şiir)
- Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Çalışım” c.1, nu.11, s.181-182 (Şiir)

Oğuz Arslan; “Altın Ordu Geliyor!” c.1, nu.23-24, s.392 (Şiir)

Oğuz Arslan; “Yurd Kaygusu” c.2, nu.27, s.493 (Şiir)

Rıza Cezmi; “Hava Şehidlerine” c.2, nu.33, s.627 (Şiir)

Zaime Hayriye; “Uyan Türk Yavrusu” c.2, nu.27, s.503 (Şiir)

A. Rıza Enver ; “Tarihten Bir Yaprak: Adil Bir Kahraman” c.1, nu.23-24, s.396-397 (Hikâye)

Ahmed Kemal; “Gönüllü Ali Onbaşı”, c.1, nu.6, s.98 (Hikâye)

Ahmed Senih; “Türk Şehidi” c.2, nu.29, s.551 (Hikâye)

Altun Hançer; “Vasiyetname” c.1, nu.14, s.220-223 (Hikâye)

Edirneli Mehmed İlhami; “Şehid Oğlu” c.1, nu.12, s.187-191 (Hikâye)

Emin Hâkî; “Türkün Mirası” c.1, nu.1,s.11-13 (Hikâye)

İskeçeli Mehmed Sıdkı; “Fani Bir Ziyaret” c.2, nu.37, s.685(Şiir)

Münir Tevfik; “Hacir” c.2 nu.38 s.705 (Hikaye)

M. S.; “Bizans Adaleti- Osmanlı Adaleti” c.1, nu.15, s.234-239 (Hikâye)

M. Şevket; “Ertuğrul Gazi” c.2, nu.34, s.646 (Hikâye)

Saraçzade A. Kemal; “Bir İhtiyar Türk’ün Fedakârlığı” c.1, nu.18, s.282-284 (Hikâye)

Salim Servet Seyfi; “Köy Demircisi”, c.1, nu.8, s.122.(Çeviri- Manzum Hikâye)

Şekibe Ali; “Şarkı” c.2, nu.32, s.615 (Şiir)

Tahirü'l-Mevlevi; “Coğrafya Dersinde” c.1, nu.23-24, s.373(Şiir)

5.1.3.2.Savaş ve İntikam Duyguları

A. Kâzım ; “Nesli Müstakbele” c.1, nu.23-24, s.375 (Şiir)

Aktuğ; “İntikam”, c.2, nu.25, s.446 (Şiir)

Gelibolulu Türk Bahadır; “Edebiyat Sahifeleri: On Üç Yaşında Bir Şehid”
c.1, nu.2, s.21-22 (Manzum Hikâye)

İskender Fahreddin; “Can Verirken” c.1, nu.23-24, s.389-390 (Hikâye)

M. Hızır; “Buhran-ı Melal” c.1, nu.12, s.191 (Şiir)

M. Salahaddin; “İstila Altında” c.2, nu.37, s.689 (Şiir)

Mehmed Muhyiddin; “Talebe Yazıları: Balkanlılara”, c.1, nu.8, s.132-133
(Şiir)

Memduh Necdet; “Öç” c.2, nu.35, s.662 (Şiir)

Memduh Necdet; “Vahşet ve İntikam” c.2, nu.37, s.686 (Şiir)

Muhteşem Nevfel; “Fatıma” c.1, nu.15, s.239-240 (Hikâye)

Muhteşem Nevfel; “Unutma: Cevza” c.1, nu.12, s.191- 193 (Hikâye)

Münir Tevfik; “Helen Endünyadis” c.2, nu.28, s.519-521(Hikâye)

Münir Tevfik ; “Megalo İdea: Milli Hikâye” c.2, nu.25, s.453-454 (Hikâye)

Osman Cevdet; “Harbden Sonra” c.1, nu.23-24, s.390-392 (Hikâye)

Rıza Cezmi; “Hicret Duygularından” c.2, nu.35, s.663 (Şiir)

Said Hüseyin; “Talebe Yazıları: İntikamı Unutma”, c.1, nu.8, s.134 (Şiir)

Salime Servet Seyfi;“Genç Türkler Düşmanlarına Ne Diyor?” c.1, nu.9,
s.145 (Şiir)

Rodoslu Ahmet Kemal; “Öç Duygularından: Şehid Mehmed” c.1, nu.3, s.37-38 (Şiir- Manzum Hikâye)

Said Rauf; ‘Talebe Yazıları: İntikam Hisleri’ c.2, nu.39, s.728(Hikâye)

Salih İsmet ; “Harb Hatıralarından”, c.2, nu.25, s.454-455 (Hikâye)

5.1.3.Havacılık

Münir Tevfik;“Baba! Ben de Teyyareci Olacağım” c.2, nu.33, s.622 (Hikâye)

Arif; “Şimali Anadolu’dan Bir Alkış” c.2, nu.33, s.628 (Şiir)

Belkıs Ümid; “İskender” c.2, nu.27, s.507-509 (Hikâye)

Emin Hakî; “Fethi ve Sadık İçin” c.2, nu.33, s.624-625 (Şiir)

5.1.3.1.4. Aşk ve Melankoli

A. Naci; “Hemşiremin Mezarı Başında” c.1, nu. 14, s.228 (Deneme)

Adil; “Oh Hayat”, c.2, nu.26, s.484 (Şiir)

Emin Hâkî: “Mersiye” c.2, nu.31, s.589-590 (Şiir)

İskeçeli Mehmed Sıdkî; “Âveng-i Melal” c.1, nu.11, s.169(Şiir)

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-1” c. 1, nu.11, s.170-172 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Zeliha'nın Akibeti-2-” c.1, nu.12, s.185-187 (Hikâye)

L. İsmail; “Amâ” c.1, nu.17, s.269-270 (Şiir)

L. İsmail; “Müteverrime”, c.1, nu.19, s.303-304 (Şiir)

Osman Cevdet ;“Siyah Elemler” c.1, nu.22, s.353-355 (Hikâye)

Osman Fahri; “Kaval Sesi”, c.2, nu.25, s.445 (Şiir)

Rıza Tevfik; “Talebe Yazıları: Gurubdan Sonra”, c.1, nu.5, s.83(Mensur Şiir)

5.1.3.1.5.Tabiat

L. İsmail; “Reha” c.1, nu.11, s.184 (Mensur şiir)

Eşref Nesib; “Edebi Sahifeler: Levha-i Hadika” c.1, nu.17, s.269 (Şiir)

A.Naci; “Talebe Yazılan: İlkbahar” c.1, nu.11, s.182(Deneme)

Osman Cevdet; “Papatyalar” c.2, nu.39, s.725-726 (Hikaye)

Tahirü'l-Mevlevi; “Edebiyat Sahifeleri: Kuş Yuvası” c.1, nu.20, s.314(Manzum-Hikaye)

5.1.3.1.6.Kötü Alışkanlıklar

İskender Fahreddin; “Zevzek Başvekil” c.1, nu.12, s.194-196 (Hikâye)

Rıza Enver; “Talebe Yazıları:Kumar; Saadeti, Zamanı, Serveti, Namusu Mahveder” c.1, nu.11s.183-184 (Hikaye)

Mektebli: c.1, nu.12, s.198

Salim Ahmed; “Talebe Yazıları: Kumar; Saadeti, Şerefi, Namusu, Ahlakı Mahveder” c.1, nu.12, s.197-198 (Hikaye)

5.1.3.1.7.Güzel Ahlâk ve Çalışmayı Öğütleyen Yazılar

A. Nuri ; “Kaygısız Çoban” c.2, nu.27, s.502 (Hikâye)

Ahmed Cevad; “Bir Siyah Tavuğun Esrarı ve Bir Fenalığın Neticesi” c.1, nu.16, s.264 (Çeviri Hikaye)

Cevdet Nadiri; “Mukadder'in Mendili” c.1, nu.14, s.227-228 (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -1”, c.1, nu.3, s.38-40. (Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “ İstanbul'dan Mudanya'ya -2-“ c.1, nu.4, s.58-61.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “ İstanbul'dan Mudanya'ya -3-“ c.1, nu.4, s. 78-79.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -4-”, c.1, nu.6, s.99-100.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbuldan Mudanya'ya -7” c.1, nu.10, s.165-166.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı;” İstanbul'dan Mudanya'ya -6”, c.1, nu.8, s.127-129.(Hikâye)

Eba-ül Hakkı; “İstanbul'dan Mudanya'ya -5”, c.1, nu.7, s.110-114. (Hikâye)

Emin Hakî; “Cevap Savab” c.2, nu.32, s.605 (Şiir)

Emin Hakî; “Reçete” c.2, nu.39, s.723-724 (Manzum Hikaye)

Emin Hakî; “ Baba Öğüdü” c.1, nu.4, s.53 (Şiir)

Emin Hakî; “Baba Öğüdü”,c.1, nu.8, s.121(Şiir)

H. Mahmud Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Arı ile Güvercin” c.1, nu.23-24, s.371-372 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk-2: Tacirin Tutisi” c.2, nu.26, s.479-481 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: İki Tabirci” c.2, nu.26, s.523-525 (Hikâye)

H. Mehmed Şevket ; “Ufak Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: İmam Ebu Yusuf” c.2, nu.30, s.579-581 (Hikâye)

İskender Fahreddin; “Vakayi-i Maziyyeden: Piç Zengin” c.1, nu.14, s.219-220 (Hikâye)

Köprülüzade Mehmed Rıfat; “Kazlar”, c.1, nu.5, s.83(Manzum Hikâye)

Leman Nilüfer; “Talebe Yazıları: Çalışmak” c.1, nu.3, s.46(şiir)

Mehmed Emin ; “Çocuklar” c.1, nu.23-24, s.370 (Şiir)

Mağmumi; “Japon Çocuklarının Eğlenceleri” c.2, nu.32, s.614-618 (Hikâye)

Mağmumi; “Üç Arzu” c.1, nu.15, s.ekde (Hikâye)

Mağmumi; “Tembel Çocuk” c.2, nu.36, s.682(Hikâye)

Mehmed Muhyiddin; “Serçenin Öğüdü” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

Mehmed Şevket; “Küçük Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Abdulkadir” c.2, nu.32, s.610-611 (Hikâye)

Mehmed Şevket; ‘Küçük Hikâyelerle Tezhîb-i Ahlâk: Altın Fare’ c. 2, Nu. 31, s. 597-600 (Hikâye)

Mehmed Şevket; “Kadı Şerih” c.2, nu.37, s.693-695 (Hikâye)

Moralızade Nazmi Fuad; “Edebiyat Sahîfeleri: Babamın Dileği” c.1, nu.21, s.330-332 (Hikâye)

Münir; “Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri”, c.1, nu.6, s.100-101.(Hikaye)

Münir; “Hayvanata Dair: Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.4, s.64-65.(Hikaye)

Münir; “Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.5, s.81(Hikaye)

Osman Cevdet; “Hasta Valide”, c.1, nu.19, s.306-310 (Hikaye)

Oğuz Arslan; “Köylüye” c.2, nu.26, s.469(Şiir)

Rodoslu Ahmet Kemal; “Ninni”, c.1, nu.8, s.131(Şiir)

Salim Servet Seyfi; “Köy Demircisi”, c.1, nu.8, s.122.(Çeviri- Manzum Hikaye)

Süleyman Şemseddin; “Hased ve Netayici” c.1, nu.16, s.262-263 (Hikaye)

Şaban Nuri; “Turhan, Orhan” c.1, nu.12, s.199-200 (Hikaye)

Şekibe Ali; “Tevekkül” c.2, nu.26, s.472-474 (Hikaye)

Tahirü'l-Mevlevi; “Şair Çocuk-Ciddi Baba” c.1, nu.15, s.233 (Şiir)

5.1.3.1.8.Talebelik ve Okul Hayatı

Azmi Muhyiddin; “Son Dersimi Takrir Ederken” c.2, nu.35, s.658-659

A. Naci; “Talebe Yazılan: Mubassırın Uykusu” c.1, nu.10, s.168(Hikâye)

M. Salih ismet; “Talebe Yazıları: Lakin Maksad Mütenebbih Olmak” c.1, nu.13, s.215-216 (Hikâye)

Muallim Sadi; “Küçük Şadiye ile Annesi Arasında Bir Konuşma”, c.1, nu.7, s.105(Manzum Hikâye)

Münir Tevfik; “Mektep Hayatında” c.2, nu.30, s.576-578 (Hikâye)

5.1.3.1.8.Mizah

Emin Hakî; “Biraz da Gülelim: Kalender Efendi” c.1, nu.3, s.40-41. (Hikâye)

Hacı Yatmaz ; “Biraz da Gülelim: Misafirlikte” c.1, nu.23-24, s.404-407 (Hikâye)

Hacıyatmaz: Misafirlikte, c.2, nu.28, s.532-534

Hüseyin Şevket; “Üç Zükurat Arkadaşın Yekdiğeriyle Hasbıhali” c.2, nu.34, s.ekde

Hüseyin Şevket; “Üç Zükurat Arkadaşın Yekdiğeriyle Hasbıhali” c.2, nu.34, s.ekde

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -1-“ c.1, nu.8,

ekde(Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -4-” c.1, nu.13, s.ekde

Mağmumi “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -2” c.1, nu.9, ekde
(Hikâye)

Mağmumi; “İhtiyar Bir Farenin Defter-i Hatıratından -3-” c.1, nu.11, s.ekde

Mağmûmi; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.1, s.7-8(Monolog- Tiyatro)

Mağmumi; “Haylaz Sıdkı Hapiste” c.1, nu.2, s.33-34 (Monolog)

Mağmumi; “Yoldaş”, c.1, nu.18, s.288-290 (Hikâye)

Mağmumi;“Haylaz, Muharrir Olunca” c.2, nu.34, s.651(Monolog)

Mustafa Naili; “Hep Aksi” c.1, nu.16, s.ekde

Sadeddin; “Edebi Fıkralar: Kesmeyin” c.1, nu.11, s.178-180 (Hikaye)

_____ “Ana ile Oğul Arasında” c.2, nu.33, s.ekde

_____ “Balıkçı ile Avcı Arasında” c.2, nu.33, s.ekde

_____ “Bekar Bir Dayının Tecrübesi Yahut Bir Saatte Bir Çocuk Neler
Yapabilir?” nu.10 s. ekde

_____ “Bir Budala” c.2, nu.30, s.585

_____ “Bir Saatte Bir Çocuk Neler Yapabilir” c.1, nu.10, ekde

_____ : “Birazda Gülelim: Hasbihal-i Müflisane” c.2, nu.29, s.560

_____ ‘Bıktırıcı Bir Misafirle Hazır Cevap Ev Sahibesi” c.2,
nu.35, s.ekde

_____ “Bir Hanım Kürkçü Dükkanına Girerek” c.2, nu.35, s.ekde

_____ “Birazda Gülelim” c.2, nu.30, s.585

_____ : “Biraz da Gülelim” c.2 nu.38 s.715-716

- _____ Biraz da Gülelim, c.2, nu.26, s.488
- _____ “Biraz da Gülelim” c.2, nu.32, s.621
- _____ “Biraz da Gülelim”, c.2, nu.35, s.ekde
- _____ “ Biraz da Gülelim: Dinleyiniz, Ne Kadar Tuhaf” c.1, nu.22,
s.366
- _____ “Çocuk, Muzikacı, Polis” c.2, nu.38, ekde
- _____ “Evlenmek İsteyen Birisi”, c.1, nu.19, ekde
- _____ “Filipin’de Uykuya Hürmet” nu.17
- _____ “Hakim ile Maznun Arasında” c.2, nu.30, s.585
- _____ “Hazık Bir Tabib ile Hasta Arasında” c.2, nu.33, s.ekde (Fıkra)
- _____ :“Her Zaman İki Kere İki Dört Etmiyormuş ” c.1, nu.14, s.ekde
- _____ :‘Hoca ile Tenbel Bir Şakird Arasında’ c. 2, Nu. 31, s. ekde
- _____ :“İki Küçük Arasında Dolap Başında” c.1, nu14, s.ekde
- _____ “İki Kişi Arasında” c.2, nu.30, s.585
- _____ “Kadim Feylesoflardan Biri”c.2, nu.30, s.585
- _____ “Karikatürlerimiz” c.2, nu.25, s.467 (Karikatür)
- _____ “Küçük Validesi Arasında” c.2, nu.30, s.585
- _____ “Muallim ile Talebe Arasında” c.2, nu.30, s.585
- _____ “Tiyatroda” c.2, nu.35, s.ekde
- _____ “Şakird ile Talebe Arasında” c.2, nu.33, s.ekde
- _____ ‘Valide ve Çocukları Arasında’ c. 2, Nu. 31, s. Ekde
- _____ “Valide ile Mektebe Giden Çocuğu Arasında” c.1, nu14, s.ekde

5.1.3.2.Öğretici Metinler

5.1.3.2.1Felsefi Metinler

M. Sabit Arif; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.17, s.273-276 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.21, s.332-334 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe: Biz Beşeriyet Daima İki Şeye Müftekir: Mutlaka Muhtacı” c.1, nu.22, s.350-352 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.18, s.284-285 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.19, s.299-303 (Makale)

M. Sabit; “Felsefe-i Mantık” c.1, nu.23-24, s.394-395 (Makale)

M. Sabit Arif; “Felsefe-i Mantık (Mantık Var mı Yok mu?)” c.2, nu.27, s.505-507 (Makale)

5.1.3.2.2Tarihî Metinler

Azmi Muhyiddin; “İstanbul'un Fethi (Küçüklere Tarihi Derslerden)” c.2, nu.36, s.679 (Makale)

Gelibolulu Rıza Cezmi; “Manzum Osmanlı Tarihi -1-” c.2, nu.37, s.692 (Şiir)

Gelibolulu Rıza Cezmi; “Manzum Osmanlı Tarihi -2-” c.2, nu.38, s.709 (Şiir)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali-1” c.1, nu.14, s.229-230 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-2” c.1, nu.15, s.248 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-3-” c.1, nu.17, s.280 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -4” c.1, nu.18, s.296 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-5-” c.1, nu.20, s.328 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -6-” c.1, nu.21, s.343-344
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -7” c.1, nu.22, s.367-368
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-8” c.1, nu.23-24,
s.416(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrika: Hind İhtilali -9”, c.2, nu.25, s.465-466 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali-10” c.2, nu.27, s.509-510
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrikamız: Hind İhtilali -11” c.2, nu.28, s.536 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi ; “Tefrika: Hind İhtilali-12” c.2, nu.30, s.587 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali -13- c.2, nu.34, s.652 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tefrika: Hind İhtilali -14-“ c.2, nu.35, s.668 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -1-“ c.1, nu.6, s.93-95 (Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -2”, c.1, nu.7, s.106-108
(Makale)

Tahirü'l-Mevlevi; “Tarih-i İslam Sahaifinden -3”, c.1, nu.8, s.122-123
(Makale)

5.1.3.2.3Sanat

C. Nuri; “Sinema Şeritleri” c.2, nu.25, s.459-460 (Makale)

Celal Nuri; “Sanat Hakkında Bir Mütalaa” c.1, nu.23-24, s.370-371 (Makale)

İzzeddin Hümayi, “Tiyatro ve Musiki: Musikiden –Nota-” , c.1, nu.5, s.80 (Makale)

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.4, s.61-63 (Makale)

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.10, s.166 (Makale)

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.2 s.31-32 (Makale)

İzzeddin Hümayi; “Tiyatro ve Musiki” c.1, nu.3 s.43-45 (Makale)

Refik; “Edebi Musahabe” c.1, nu.2, s.22-23 (Sohbet)

Ressam Baki; “Biraz da Resim: Sözlerim” c.1, nu.23-24, s.401-402 (Makale)

_____ “Hikmet Tecrübeleri: Aletsiz Resim Hattı-2” c.1, nu.1, s.14-15 (Makale)

_____ : Fotoğraf: Fotoğraf Heveskârına Rehber, c.2, nu.26, s.477-478 (Makale)

5.1.3.2. 4.Eğitim

A. Kâzım; “Nesl-i Müstakbele”, c.1, nu.8, s.124-125 (Makale)

A. Kâzım;“Nesl-i Müstakbele”, c.1,nu.10,s. 157 (Makale)

Kâzım; “Nesl-i Müstakbele” c.1, nu.13, s.211 (Makale)

A. Rıza Enver; “Rehavet: Sebeb-i Sefalettir!” c.1, nu.16, s.257-259 (Makale)

Abdullah Cevdet ; “Gençler Ne Yapmalı?”, c.1, nu.23-24, s.380-382 (Makale)

C. ; “Kainatta Kürr-i Arz” c.2, nu.28, s.525-526(Makale)

C. ; “Kürre-i Arz” c.2, nu.29, s.555 (Makale)

C. ; “Kağıt” c.2, nu.29, s.559 (Makale)

C. M.: Arı: Bal ve Balmumu, c.2, nu.28, s.526-528 (Makale)

CM.; “Tedkikat-ı Tabîyyeden: Karıncalar” c.2, nu.34, s.649 (Makale)

Emin Hakî; “Kütüphane-i Milliyede Zenginlik”, c.1, nu. 5, s. 73-74.

E.M.; “Çin, Riki, Şa (İnsan, Kuvvet, Araba): İnsan Tarafından Cer Olunan Japon Arabası” c.1, nu.16, s.261-262 (Makale)

Hayriye Aliye; “Terbiye-i Etfal ve Hayat-ı Nisvan” c.2, nu.29, s.541-547 (Konferans)

Hayriye Aliye; “Kadın Terbiyesi: Darü'l-Hilafede Kadınlarımız ve Terbiye” c.2, nu.26, s.470-471 (Makale)

İbnülârif Nizamettin; “Osmanlı Meşâhir-i Bahriyyûnundan Uluç Ali” c.1, nu.17, s.266-269 (Makale)

İskender Fahreddin; “Süreyya Beyin Yazısı Münasebetiyle” c.1, nu.13, s.201-203 (Makale)

İskender Fahreddin; “Sınaî Nakiseler” c.1, nu.2, s.23-25 (Makale)

İskender Fahreddin; “Talebata Tecavüz (Memleketimizde Ahlâksızlığın Derecesi)” c.2, nu.35, s.653 (Makale)

L. İsmail; “Annemin Ruhuna” c.1, nu.18, s.294-295 (Makale)

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye ve Terbiye-i Akliyye” c.1, nu.22, s.364-366 (Makale)

M. Süreyya: Yeni Yazı Hakkında Yeni Bir Teklif, c.1, nu.12, s. (Makale)

Mahmud; “Terbiye-i Etfal Hakkında: Çocuk, Aile, Cemiyet” c.2, nu.30, s.571 (Makale)

Mahmud; “Fen Dünyası: Arşimed Kanunu” c.1, nu.20, s.321-324 (Makale)

Mahmud; “Japonya Hayatından: Japonlar İş Başında” c.1, nu.12, ekde (Makale)

Mahmud; “Japonya Hayatından” c.1, nu. 11, s. 180-181 (Makale)

Mahmud; “Japonya'da Vesait-i Nakliyenin Envai” c.1, nu.10, 167 (Makale)

Mazhar Neriman; “İçtimaiyat: Terbiye-i Etfal Meselesi” c.1, nu.18, s.291-292 (Makale)

Münir; “Sular Altında”, c.1, nu.8, s.129-131 (Makale)

Münir; “Hayvanata Dair: Hindistan'da Fil Avının Tehlikeleri” c.1, nu.4, s.64-65 (Makale)

Ruşeni; “Osmanlı Ordusunun Muhterem Bir Siması” c.2, nu.33, s.629 (Makale)

Rüştü Kami; “Havass-ı Dimağıyyenin Tenmiyesi”, c.1, nu.9, s.146-147 (Makale)

Salime Servet Seyfi; “ Anneye Hürmet”, c.1, nu.10, s.156 (Makale)

T. S. ; “Havaî Sefineler” c.2, nu.25, s.457-459 (Makale)

T.; ‘Yazının İcadı’ c.2, nu.32, s.618 (Makale)

Turhan ;“Kanaatin Yanlış Anlaşılması”, c.2, nu.25, s.452-453 (Makale)

Turhan ; “Tanımadıklarımızdan: Marko Polo” c.1, nu.23-24 s.400-401 (Makale)

Yaşar Nezih; “Sabır ve Sebat Daima Mucib Necattır” c.2, nu.38, s.704 (Makale)

_____ Bazı Hayvanat El İle Nasıl Tutulur?” c.1, nu.8, s.ekde (Makale)

_____ :“Bazı Hayvanat Ne Gibi İşler Yapabilir?” c.1, nu.14, s.224
(Makale)

_____ :“Tuvalet: Saç Dökülmesi” c.2, nu.26, s.489-490 (Makale)

_____ “Fen Dünyası: Tabii Barometreler” c.1, nu.21, s.340 (Makale)

_____ : “Bilmediklerimizden: Denizin Ortasında Şimendifer” c.1, nu.23-
24, s.409 (Makale)

_____ : “Bilmediklerimizden: Dicle ile Fırat ve El-cezire” c.2, nu.27,
s.512-514 (Makale)

_____ :“ Dünya'da En Büyük Su Menbai” c.1, nu.15, s.247 (Makale)

_____ :“Lahana Kurtlarının Sûret-i imhası” c.1, nu.15, s.247-248
(Makale)

_____ : “Bilmediklerimizden” c.1, nu.22, s.361-363 (Makale)

_____ “ Fen Dünyası: Sayd-ı Haşerat” c.1, nu.20, s.324-328 (Makale)

_____ “Analara Babalara” c.1, nu.1, ekde (Makale)

_____ “Bilmediklerimizden: En Küçük Küre” c.2, nu.35, s.ekde
(Makale)

_____ “Hikmet Tecrübeleri: Sıklet-1” c.1, nu.1,s.13-14 (Makale)

_____ “Bazı Hayvanat El ile Nasıl Tutulur?” c.1, nu.9, ekde (Makale)

_____ “Zaime Hayriye Hanımefendinin Konferansı” c.2, nu.30, s.566-
570 (Konferans)

5.1.3.2.5 Sağlık

A. Rıza Enver; “Hıfzıssıhha: İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.19, s.311-312
(Makale)

A. Rıza Enver; “Hıfzıssıhha: İç Aletlerin İşleri” c.1, nu.21, s.334-337 (Makale)

A. Rıza Enver; “İç Aletlerin Vazifeleri”, c.1, nu.18, s.292-294 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Etlerin Evsafı” c.2, nu.30, s.574 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.36, s.680 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.35, s.664 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Balıklar” c.2, nu.37, s.697 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Gıda-i Beşere Dahil Olan Hayvanat: Sığır ve Koyun Etleri” c.2, nu.29, s.547 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Vezaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzıssıhhatıyı Beden” c.1, nu.11, s. 174-176 (Makale)

Azmi Muhyiddin “Vazaif-i Sıhhiye ve Hayatiyeden: Hıfzıssıhhayı Beden”, c.1, nu.9, s.148-150 (Makale)

Azmi Muhyiddin; “Vazaif-i Sıhhiyye ve Hayatiyeden: Hıfzıssıhhayı Beden”, c.1, nu.10, s.160-162 (Makale)

Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Et” c.2, nu.30, s.575 (Makale)

Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: İstihkam”, c.2, nu.28, s.521-523

Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimal” c.1, nu.20, s.315-316 (Makale)

Cemil Necib; “Yediklerimizi Bilmeliyiz: Yumurta” c.1, nu.15, s. 246 (Makale)

Doktor Cemil Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Tütün” c.2, nu.25,

s.449-450 (Makale)

Doktor Cemil Necib; “Kolera Hakkında” c.1, nu.23-24, s.418-420
(Makale)

Doktor Necib; “Hıfzıssıhha: Su-i İstimallerimizden: Enfiye ve Tütün” c.1,
nu.22, s.356-357 (Makale)

M. Sami ; “Terbiye-i Bedeniyye: Sıhhat-i Beden” c.1, nu.23-24, s.403-404
(Makale)

Mahmud Nedim; “Hıfzıssıhha: Tuz” c.2, nu.29, s.557(Makale)

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 6 Eylül” c.1, nu.16, s.259-260
(Günlük)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri” c.1, nu.4, s.57-58
(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerinin İşleri”, c.1, nu. 5, s. 76-77
(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri (Görmek)” c.1, nu.7,
s.108-110 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (İşitmek)” c.1, nu.12, s.193-194
(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: Beş Duygu (Tatmak-Koklamak)” c.1, nu.13, s.213-
214 (Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.8, s.125-127
(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha: İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.10, s.158-159
(Makale)

Uğur Buğ; “Hıfzıssıhha İç ve Dış Aletlerin İşleri”, c.1, nu.6, s.97-98
(Makale)

Uğur Buğ; “Sıhhiyyat” c.1, nu. 1,s.10-11 (Makale)

5.1.3.2.6.Spor

Azmi Muhyiddin; “Masaj Temrinleri” c.1, nu.13, s.210 (Makale)

Bahtiyar ; “ Spor: Sinetingde” c.1, nu.23-24 s.411-413 (Makale)

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.32, s.606
(Makale)

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.35, s.666
(Makale)

Cemil Necib; “Spor: Riyazat-ı Bedeniyye ve Çocuklar” c.2, nu.33, s.635
(Makale)

İskender Fahreddin; “Futbol” c.1, nu.20, s.318-320 (Makale)

İskender Fahreddin; “Futbol (Ayak Topu)”, c1, nu.19, s.304-306 (Makale)

5.1.3.2.7.Toplumsal Hayat

Bekir Sıdkı; “Sanaii Maliyemizi Tanıyalım” c.2, nu.34, s.639 (Makale)

C. S.; “Avamil-i Hayatiye: Medeniyet Fabrika Demektir” c.2, nu.39,
s.721(Makale)

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde” c.1, nu.13, s.204-206 (Makale)

Emin Hakî; “Ahir Zaman İçinde-2” c.1, nu.14, s.217-218 (Makale)

EminHakî; “Hayat-ı Askeriyeden Bir Yaprak: Neredesiniz; Zenginler” c.1,

nu.11, s.172-174 (Hatıra)

İskender Fahreddin; “Elvah-ı Sefalet-1” c.2, nu.32, s.612-613 (Deneme)

İskender Fahreddin; “İntibah ve İntikam”, c.1, nu.6, s.90-93 (Makale)

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, Çocuklar ve Ebeveyn”c. 2, nu. 31, s. 590 (Makale)

İskender Fahreddin; “Ahlâk-ı Milliye ve Terbiye-i İctimaiyenin Lüzum-ı İstikrarı” c.1, nu.16, s.250-254 (Makale)

İskender Fahreddin; “Kış Hayatı, İfası Elzem ve Faydalı Olan Gezintiler” c.2, nu.27, s.494-495 (Makale)

İskender Fahreddin; “Mahalle Kahvehaneleri ve Çocuklarımız”c.2, nu.39, s.717 (Makale)

İskender Fahreddin ;“Sevilmeyen Topraklar Seven Milletlerin Eline Geçer”, c.2, nu.25, s.447-448 (Makale)

Lord İsmail; “Allah'ımdan Dileklerim” c.1, nu.10, s.164(Deneme)

M. Ekrem; “Bir Damla Yaş” c.1, nu.17, s.270-271 (Hikâye)

M. Ekrem; “Demir Kale”, c.1, nu.19, s.299 (Şiir)

Muhteşem Nevfel; “İktisadiyyât” c.1, nu. 11, s. 176-178 (Makale)

Mustafa Veliyüddin; “İctimaiyyat: Teşkilat-ı İctimaiyyenin Bidâyeti” c.1, nu.16, s.260 (Makale)

Perihan: Piraye; “İktisadi Dertlerimizden” c.2, nu.27, s.496 (Makale)

Salime Servet Seyfi; “Şimdi Ne Yapacağız?” c.1, nu.4, s.54-55 (Makale)

Veliddin;“Hafra-i Nisyana Gömülmüş Yaralarımız”c.2,nu.38, s.708 (Makale)

_____ “Mesken” c. 2, nu. 31, s. 596 (Makale)

_____ “Türkiye'nin Ölümü”, c.2, nu.26, s.477 (Makale)

5.1.3.2.8.Savaş ve İntikam Duyguları

A. Naci; “Talebe Yazıları: Leke’’c.2, nu.39, s.729 (Mensur şiir)

H. Sadettin; “Talebe Yazıları: Unutmayalım” c.1, nu.14, s.230-231 (Deneme)

İlyas Şükrü; “Talebe Yazıları: Genç Kini”, c.1, nu.5, s.82-83 (Deneme)

İsmail Vedad; “Ayrılırken’’ c.2, nu.38, s.707-708 (Hatıra)

Münir Tevfik; “Edebiyat Sahîfeleri: Halas İçin” c.1, nu.22, s.352-353
(Deneme)

Münir Tevfik; “Edirne Kala'alarında” c.2, nu.35, s.656 (Deneme)

Öz Öğüt; “Talebe Yazıları: Bugünkü Dileğim”, c.1, nu.6,
s.102(Deneme)

Yavuz Türk; “İntikam Bombası” c.2, nu.37, s.696 (Sohbet)

Hasan Ali; “İntikam Olsun”, c.1, nu.18, s.287-288 (Sohbet)

L. İsmail; “Ayrılırken” c.2, nu.35, s.659(Hatıra)

L. İsmail; “Son Darbe” c.2, nu.37, s.690-691 (Hatıra)

5.1.3.2.9.Vatan Sevgisi ve Türklük

A. F.; “Yurdum”, c.1 nu.9, s.147 (Deneme)

Ali Rıza; “Talebe Yazıları: Alsancak”, c.1, nu.6, s.102(Deneme)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.18, s.286-287 (Gezi Yazısı)

Çağlayan; “Turan Seyahatinde” c.2, nu.36, s.675 (Hatıra)

Ekrem; “ Talebe Yazıları: Unutkanlık”, c.1, nu.8,s.133-134.(Deneme)

E. Remzi Bedii; “Talebe Yazılan: İntibah Sahifelerinden -Kazandıklarımız” c.1, nu.7, s.115-116.(Deneme)

E. Remzi Bedii; “Talebe Yazıları: İntibah Sahifelerinden -Kazandıklarımız” c.1, nu.7, s.115-116 (Deneme)

EminHakî; “Hayat-ı Askeriyeden Bir Yaprak: Neredesiniz; Zenginler” c.1, nu.11, s.172-174 (Hatıra)

H. Sadettin; “Talebe Yazıları: Unutmayalım” c.1, nu.14, s.230-231(Deneme)

İskender Fahreddin; “Muharebeden Evvel” c.1, nu.4, s.55-56 (Makale)

L. İsmail; “Kamerin Dertleri” c.1, nu.14, s.223-224 (Deneme)

M. Sadık; “Talebe Yazıları: Sabah Ezanından Mülhem” c.2 nu.38 s.713 (Deneme)

Mehmed Adnan; “Talebe Yazıları: Sevgili Muazzez Refiklerim” c.1, nu.9, s.151-152.(Deneme)

Mehmed İlhami; “Atiye Doğru...” c.1, nu. 1, s.8-9 (Mektup)

Muhsine Hilkat; “Duygularım” c.2, nu.27, s.504 (Deneme)

Münir Tevfik; “Makedonya Balkanlarından” c.2, nu.37, s.687-688 (Mektup)

Münir Tevfik; “Bayrağım Ezilirken” c.2, nu.36, s.677 (Deneme)

M. Sabri; “Talebe Yazıları: Süleymaniye Camiini Ziyaret” c.2, nu.37, s.699 (Deneme)

Münir Tevfik; “Makedonya Balkanları'ndan” c.2, nu.37, s.687 (Mektup)

Öz Öğüt; “Talebe Yazıları: Bugünkü Dileğim”, c.1, nu.6, s.102 (Deneme)

Salime Servet Seyfi; “Milletimle Hasbıhal” c.1, nu.23-24, s.382-384 (Sohbet)

5.1.3.2.10.Aşk ve Tabiat

A. Naci; “Talebe Yazıları: Semum Hayat”, c.1, nu.8, s.134-135.(Deneme)

A. Naci ; “ Köy Akşamı” c.2, nu.26, s.476 (Deneme)

Adil; ‘Üfûl-i Garam’ c. 2, Nu. 31, s. 600 (Deneme)

Cevdet Nâdiri; “Efsürde Ruh” c.1, nu.20, s.314-315 (Deneme)

Ceyhanlı Celal Sahir; “Bir Vakfe-i Rüya” c.2, nu.28, s.529-531(Deneme)

Kemaleddin Râik; “Kamer Doğma” c.2, nu.29, s.550(Deneme)

Öz Öğüt; “Beni Unutma” c.1, nu.14, s.231(Deneme)

Pakize Münevver; “Talebe Yazıları: Yaz Günleri” c.1, nu.23-24, s.410 (Şiir)

Rıza Tevfik; “Köyüm”, c.2, nu.34, s.645

Saim Neced; “Hasib'in Defterinden: 7 Eylül” c.1, nu.17, s.278 (Günlük)

5.1.3.2.11.Maarif

Ali Asaf; “Açık Mektup”, c.1, nu.19, s.298-299 (Mektup)

Azmi Muhyiddin; “Ufak Bir Tenazzüh” c.1, nu.15, s.245-246 (Gezi Yazısı)

İskender Fahreddin: “Dikkat!” c.1, nu.21, s.329 (İlan)

Rüşdi Kami; “Tahsilde Gaye ve Nemaî Fikri” ,c.1, nu. 5, s. 74-76.

Turhan; “Dinle”, c.2, nu.25, s.448-449 (Deneme)

Mektebli; c.1,nu.4, s.56-57.

A. Kâzım; “İzmit'te Maarif” c.2, nu.33, s.631 (Makale)

Hamdullah Suphi ; “Mektebli Hayatı” c.1, nu.23-24, s.374-375 (Makale)

Mahmud; “Mektepliler ve Tahsil” c. 2, nu. 31, s. 595 (Makale)

Mehmed Fatih; “Avrupa'da Tahsil Meselesi” c.1, nu.15, s.242-245 (Makale)

Şekibe Ali ; “İhtiyac-ı Maarif” c.1, nu.23-24 s.417-418 (Makale)

Mektebli; c.1, nu.9, s.137. [Bakanlık Tamimi ve Teşekkür]

5.1.3.2.12.Avrupa

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.20, s.317-318 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.21, s.337-339 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin ; “Seyahat Hatıraları: Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.22, s.357-359 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.26, s.474-475 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.1, nu.23-24, s.398-399 (Gezi Yazısı)

Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.27, s.496-498 (Gezi Yazısı)

Hekimbaşızade Azmi Muhyiddin; “Avrupa Seyahati Hatıratından: Bir Mektup” c.2, nu.25, s.450-452 (Gezi Yazısı)

_____”Halkın Refah ve Saadeti İçin; Umumi Bahçeler” c.1, nu.10, ekte (Hatıra)

5.1.3.2.13.Havacılık

Belkıs Ümid; “Tayyareler ve Kadınlarımız” c.1, nu.23-24, s.378-380 (Makale)

L. İsmail; “Müşâhede ve Hatıra: Tayyare Mekteplerinde Bir Gün” c.2, nu.33, s.623-626 (Hatıra)

L. İsmail; “Arkadaşlar Arasında” c.2, nu.34, s.642-643 (Hatıra)

Mektebli; “Onlar da Şehid Oldu Demek, Ah” c.2, nu.33, s.621 (Makale)

Münir Tevfik; “Nuri'nin Arkasından”c.2, nu.34, s.637-638 (Deneme)

5.1.3.2.14.Ferdî Konular

A. Nihad; “Talebe Yazıları: Sarhoş”, c.1, nu.8, s.135(Deneme)

A. Kâzım: ‘Hasbihal-i Müflisane -2’ c. 2, Nu. 31, s. 601 (Deneme)

Adil; “Üfûl-i Garam”c. 2, Nu. 31, s. 600 (Deneme)

Azmizade; “Samatya’da Bir Gece” c.1,nu.10, s.162-164.(Hatıra)

Cemaleddin Ertuğrul; “Hemşirem İçin” c.2, nu.30, s.578-579 (Deneme)

Mustafa Veliyüddin; “Talebe Yazılan: Vicdan Bulunduğu Kaba Göre Renk Alır” c.1, nu.13, s.214(Deneme)

Nazlı Emin; “Talebe Yazılan: İki Tezad Tahsisat” c.1, nu.13, s.216 (Deneme)

Recai; “Talebe Yazıları: Mekteb-i Saadette Bir Münazara” c.1, nu.3, s.47(Deneme)

5.1.3.2.15.Ziraat ve Hayvanlar Alemi

C.; “Fenelon'dan Nebatat” c.1, nu.22, s.363-364 (Çeviri Makale)

C. M.: “Hayat-ı Zirai” c.2, nu.28, s.528-529 (Makale)

CM.; “ Kıymetli Bir Ağaç (Hindistan Cevizi Ağacı)” c.2, nu.29, s.552 (Makale)

CM.; “ Hayat-ı Zirai: Çiftlik İşleri” c.2, nu.30, s.581 (Makale)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup”, c.1, nu.5, s.80-81.(Mektup)

Mağmumi; “Hayvanata Dair: Açık Mektup- Sığın”, c.1,nu.7, s.114-115.(Mektup)

Mağmumi; “ Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.4, s.63-64.(Mektup)Mağmumi;
“Hayvanata Dair: Açık Mektup” c.1, nu.3 s.41- 42.(Mektup)

Mahmud; “Meyveleri Ağaçtan Toplamak ve Bilahare Muhafaza Etmek” c.1, nu.17,
s.ekde (Makale)

S. A. ; “ Böcekçilik: İpek Böcekçiliği”, c.1, nu.18, ekde (Makale)

Turhan ; “Süngercilik”,c.2, nu.29, s.556 (Makale)

_____ “Bilmediklerimizden: Yün”, c.2, nu.25, s.460-461 (Makale)

_____ : Amerika'da Meyve Ticareti, c.2, nu.26, s.485-486 (Makale)

_____ :“ Çilek” c.1, nu.15, s.247 (Makale)

5.1.3.2.16.El İşleri

Hikmet: “Testere ile Oyma İmali”, c.2, nu.26, s.489

M.; “El Marifetleri:Oymacılık” c.1, nu.2, s.35 (Makale)

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-” c.1, nu.4, s.66 (Makale)

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık” c.1, nu.1,s.15-16 (Makale)

M.; “El Marifetleri: Oymacılık -Tezgah ve Aletler-”, c.1, nu.5, s.84-85 (Makale)

M.; “Faideli El İşlerinden: Oymacılık; Tezgah ve Aletler”, c.1, nu.8, s.135-136
(Makale)

M.; “İrlanda Dantelası (Gipür Dirland)” c.1, nu.3, s.50-51 (Makale)

M.; “Faideli El Marifetleri: Oymacılık – Destegâh ve Aletler-” c.1, nu.3, s.50 (Makale)

_____ : Dügüm Yapmak Sanatı, c.2, nu.26, s.481-484 (Makale)

_____ “Gipür Dirland:İngiltere Dantelası'mn Suret-i İmâli”, c.1, nu.7, s.117-118 (Makale)

_____ “Gipür Dirland;İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”, c.1, nu.5, s.85-86 (Makale)

_____ “Gipür Dirland; İngiltere Dantelası'nın Suret-i İmâli”, c.1, nu.6, s.104 (Makale)

_____ “Gipür Dirland; İngiltere Dantelası'nın Suret-i İ'mâli” c.1, nu.4, s.67-68 (Makale)

_____”Oymacılık Alet ve Edevatı” c.1, nu.11, s. ekde (Makale)

5.1.3.2.17.Yemek tarifi

_____ : Mercan Kalfa Diyor ki, c.2, nu.29, s.562 (yemek tarifi)

_____ : Mercan Kalfa Diyor ki, c.2, nu.28, s.537 (yemek tarifi)

_____ : Mercan Kalfa Diyorki, c.2, nu.27, s.511 (yemek tarifi)

_____ : Mercan Kalfa Diyorki, c.2, nu.26, s.487-488 (yemek tarifi)

_____ : “Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.25, s.466-467 (Yemek Tarifi)

_____ : “Mercan Kalfa Diyor ki...” c.1, nu.23-24, s.421 (Yemek Tarifi)

_____ “ Mercan Kalfa Diyor ki...” c.2, nu.30, s.586 (yemek tarifi)

5.1.3.2.18. Takvim Yaprakları

- Nâsîh; “Takvim-i İbret -1”, c.1, nu.6, s.97
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -2-”, c.1, nu.7, s.113
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -3”, c.1, nu.8, s.129
- Nâsîh “Takvim-i İbret -4”, c.1, nu.9, s.144
- Nâsîh ; “Takvim-i İbret-5”, c.1, nu.10, s.159
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -6-” c.1, nu.11, s.178
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -7-” c.1, nu.12, s.197
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -8-” c.1, nu.13, s.211
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-9” c.1, nu.14, s.225
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-10” c.1, nu.15, s.240
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-11” c.1, nu.16, s.257
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-12” c.1, nu.17, s.273
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-13”, c.1, nu.18, s.289
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-14”, c.1, nu.19, s.305
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-15-” c.1, nu.20, s.321
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-16-” c.1, nu.21, s.338
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-17” c.1, nu.22 s.355
- Nâsîh; “Takvim-i İbret -18”, c.2, nu.25, s.453
- Nâsîh; “Takvim-i İbret-19” c.2, nu.26, s.477

Nâsîh; “Takvim-i İbret-20” c.2, nu.27, s.510

Nâsîh; “Takvim-i İbret-21” c.2, nu.28, s.525

Nâsîh; “Takvim-i İbret-22” c.2, nu.29, s.553

Nâsîh; ‘Takvim-i İbret-23’ c. 2, Nu. 31, s. 600

Nâsîh; “Takvim-i İbret-24” c.2, nu.32, s.618

Nâsîh; “Takvim-i İbret -25” c.2, nu.33, s.631

Nâsîh; “Takvim-i İbret-26” c.2, nu.35, s.668

5.1.3.2.19..Fennî Eğlence ve Oyunlar

_____ “Fennî Eğlenceler: Bakınız!” c.1, nu. 1, s. 13.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 2, s. 35.

_____ “Fennî eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu.3, s.48-49.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 4, s. 65-66..

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 6, s. 103.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 7, s. 116-117.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 8, s. 131.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”,nu.12, ekte

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 17, ekte.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 19, ekte.

_____ “Fennî Eğlence ve Oyunlar”, c.1, nu. 21, ekte.

_____ “Fennî ve Eğlenceli Oyunlar” c.1, nu.22, s.360-361

_____ : “Fenni ve Eğlenceli Oyunlar” c.1, nu.23-24, s.407-408

5.1.3.2.20.Bilmeceler

Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.3, ekte
 Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.17, ekte
 Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.17, ekte
 Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.20, ekte
 Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.27, ekte
 Coğrafya Bilmecesi, c.1, nu.28, ekte
 Cümle Terkibi, c.1, nu. 14
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu.2 ,ekte
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu. 4,ekte
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu. 12,ekte
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu. 16,ekte
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu. 20,ekte
 Hesap Bilmecesi, c.1, nu.37 ,ekte
 Hesap Bilmecesi (geometrik), c.1, nu. 5,ekte
 Hesap Bilmecesi (geometrik), c.1, nu. 9,ekte
 Hesap Bilmecesi (murabbalı), c.1, nu. 7, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 5, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 6, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 6, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 7, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 8, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 9, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 10, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 10, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 11, ekte
 Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 13, ekte

Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 13, ekte
Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 13, ekte
Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 14, ekte
Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 14, ekte
Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 14, ekte
Kelime Bilmecesi, c.1., nu. 15, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 25, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 26, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 26, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 27, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 29, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 29, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 36, ekte
Kelime Bilmecesi, c.2., nu. 39, ekte
Soruyoruz, c.1, nu.3, s.49
Soruyoruz, c.1, nu.4, s.71
Soruyoruz, c.1, nu.15, ekte
Sual, c.1, nu.19, ekte
Sual, c.1, nu.19, ekte
Sual, c.1, nu.20, ekte
Sual, c.2, nu.28, ekte
Sual, c.2, nu. 29, ekte
Sual, c.2, nu. 31, ekte
Sual, c.2, nu. 33, ekte
Sual, c.2, nu. 35, ekte
Sual, c.2, nu. 17, ekte
Resimli Bilmece, c.1, nu. 1, ekte
Resimli Bilmece, c.1, nu. 1, ekte
Resimli Bilmece, c.1, nu. 1, ekte
Resimli Bilmece, c.1, nu. 1, ekte
Resimli Bilmece, c.1, nu. 2, ekte

Resimli Bilmece, c.1, nu. 4, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 4, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 6, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 7, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 12, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 16, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 16, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 17, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 18, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 19, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 20, ekte
 Resimli Bilmece, c.1, nu. 23-24, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 2, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 3, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 5, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 8, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 8, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 23-24, ekte
 Şekilli Bilmece, c.1, nu. 25, ekte

5.1.3.21.Müşabakalar ve Dergiyle İlgili Duyurular-Okuyucu Mektupları

A. Naci; “Talebe Yazıları: Mektebli Mecmua-ı Muteberesine”, c.1, nu.5, s.82(Mektup)

Ahmed Şakir: “Bilmece ve Müşabakalarımız”, c.1, nu.23-24, s.422-424 (Bilmece)

_____ “Bilmece ve Müşabakalarımız”, c.1, nu.3, s.52.

_____ : “Bilmece ve Müşabakalarımız”, c.2, nu.25, s.468

_____ : “Bilmece ve Müşabakalarımız”, c.2, nu.29, s.603-604

_____ : “Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.26, s.491-492

_____ : “Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.28, s.539

_____ : “Bilmece ve Müsabakalarımız”, c.2, nu.29, s.564

Hayriye Aliye: “Açık Mektup”, c.2, nu.25, s.455-456 (Mektup)

5.1.3.11. İlanlar

İskender Fahreddin: “Dikkat!” c.1, nu.21, s.329 (İlan)

_____ : “Mutlaka Okuyunuz: Maksadımız Para Kazanmak Değil Vatana Hıdmettir”, c.1, nu.22, s.345-346 (İlan)

_____ : “Müjde”, c.1, nu,19, s.297 (İlan)

_____ : “Oğuz Arslan: İttihad ve Terakki Mabedi” c.1, nu.23-24, s.424 (Kitap İlanı)

_____ “Kırlangiç” c.1, s.36. (ilan)

_____ İlan; c.1, nu. 6, s. 104.

_____ İlan; c.1, nu. 7, s. 120.

M. T. : Rapor Çantası, c.2, nu.27, s.512

M. T. T.: “Rapor Çantası” c.1, nu.22, s.367

III. BÖLÜM: METİNLER

Ark. s. 42

Yıldız

Akşam oldu, semâ-yı şeffâfin
 Arasından göründü bir yıldız
 Muhteriz, pür-sükût, yapayalnız

Revzen-i şebde parlayan bir göz
 Dehen-i leyl içinde bir tek söz
 Gibi dünyaya ‘arz-ı hande iden
 Bu münevver sitâre-i sâfın
 Karşısında hayâle daldım ben

Muzlim ufkun siyâh göğsünde
 Titreyen ey şükûfe-i sîmîn
 Kim bilir, kim bilir? Cihanda sana
 Ne kadar rûh-ı dil-figâr cefâ
 Ma‘bed-i hüzn ü âh u ye’ sinde
 Gece gündüz perestiş etmişdir
 O perestişle, çünkü: sâf u mübîn
 Ebediyyet ümîdi kalbe gelir.

Senin arkanda hangi ‘âlemler
 Yaşıyor söyle, necm-i dûr-â-dûr
 Saklanır belki orda cennet hûr
 Yâhûd âteş-feşân cehennemler...

Lahza-i vecd içinde nağme-i şûh
 Sana doğru uçar, gider: meftûn
 Gibi fevvâre-i figân-ı derûn

Sana pervâz eder saadet ü gam
 Sana pervâz eder ümîd-i necât
 Sana pervâz eder bütün hevesât
 Sana pervâz eder enîn-i garâm
 Sana pervâz eder terâne-i rûh

Ey uzaklarda parlayan yıldız
 Bu çorak, kimsesiz ve pek ıssız
 Yerde, pür-şehka ağlayan diller
 Senden âvâz-ı tesliyet bekler

Osman Fahri

Ark. s. 53

Sefih

Gidiyor... işte müzmehil Sarhoş
 Şu hayât-ı sefil ü muhterisin
 Şûrezârında müfteris şaşkın
 Pîşgâhında hep siyâh, hep boş

Bî-tenâhî, muhavvef bir uçurum
 Açmış âgûşını, harîs-i şitâb
 Oraya hep sürüklüyor, bî-tâb
 Cismini, muttasıl saçıp da şütüm

Rûhu zevk-i sefâhetin iğrenç
 Levs-i süfliyyet ile âlûde
 Arıyor neş'e hâl-i mestîde

Belki kalbinde duymuyor hiç renc
 İnhilâl-i hayât u hasenden
 O muhîtin hevâ-yı ye'sinden

Şekîb Âkif

Ark. s. 80

Napolyon

Ekrem Bey'e

Bir fikr-i âhenîn ona rehberdi dâimâ
 Fetheylemek cihânları tîğ-i 'inâd ile
 Kâfi değildi destine berk-ı kazâ bile
 Eylerdi geçdiğini bütün iklîmi: Kerbelâ

Titreirdi karşısında onun dehşet-i leyâl
 Zulmet olurdu âteş rûhuyla çâk çâk
 Hayran kalırdı satveti pîşinde rûy-ı hâk
 Teşkil iderdi sâyesi pek kanlı bir hayâl

Bir zerre nâr-ı cevri idi dünyaya fırladı
 Ta'kîb iderdi bir zafer-i nâ-mikdarı
 Her darbe-i sefâlete 'âşıkıdı 'askeri

Lakin zaman Napolyon'u da etdi pâymâl
 Bir gün, zavallı, kimsesiz, âvâre, bî-mecâl
 Destiyle kendi kabrini kendi hâzırladı.

Osman Fahri

Ark. s. 104

Belki!..

-Küçük Dinleyiciye-

Bir iştikâ-yı müellimle dâimâ ömre
Evet, bu ömr-i nuhûset-likâma ta'n ederim
Neden şu baht-ı sefilim refâhdan behre
Veşme almadı hâlâ da almıyor kederim

-Ki her zaman yed-i kahrında benle kim ezilir-

O dâimâ mütezâyid, o dâimâ kakhâr
Hayâl-i zevkımı tahrîb içinse kâfidir
Bir ıztırâb-ı müebbedle olmasam bîzâr

Derim, fakat yine râhımda bir şikeste hayat
Küçük, zavallı tesâdüf edince aç, 'üryân
Onun sefâlet-i fakrıyla titrerim, giryân

Ve, belki, belki derim; hep geçirdiğim ânât
Bugün merâret-i 'ömriyle inleyen beşerin
Huçeste bir emeli, belki bir hayat-ı güzîn

Şekîb Âkif

Ark. s. 111

Ezber

Bir kız çocuk, elinde makas bir de bir bebek
Etrâfa handeler saçıyor hem de muttasıl
Öğrenmek istiyor bebeğin sînesi nasıl
Uğraştı deldi kalbini, beyhûde bir emek
Boştu içi oyuncağı olmuşdu meğer
Birden mübeddel oldu sürûrı kûdûrete
Ta'mîk edince neş'eyi encâmı böyledir
Kız başladı bükâya, bükâ-yı nedâmete

Kâr-ı tegâfûl etme ki bu işkâdır
 Her neş'enin nihâyeti elbet humâdır
 Hem bahş-ı hüzn ider sana hem aldatır seni
 Zinhâr “yapma bir bebek” açma kalbini

Sirâceddin

Ark. s. 119

Yaşasın!

Yeni doğmuştu henüz kevkebe-i hürriyet
 Bütün İstanbul'u sarmıştı hevâ-yı cennet
 Her taraftan çıkıyor velvele-i şevk u mesâr
 Geziyor “kâfileler” her yeri bî-sabr u karâr
 İki, üç, beş kişi birleşti mi bir de sancak
 Üzeri hep “yaşasın”larla muvaşşah olacak
 Hâzır oldu bakınız müvekkeb-i meşrûtiyet
 “yaşasın şanlı vatan! Muhterem olsun millet!”
 “Gidelim haydi falân nâzırını tahlîf edelim”
 Milletın şevketini şunlara bir gösterelim
 Yine başlar “yaşasın”lar “yaşasın cem‘iyyet!”
 “Yaşasın milletimiz! Bin yaşa meşrûtiyet”
 “Durunuz işte şu bey şimdi nutk söyleyecek”
 “Milletin levha-i âlâmını şerh eyleyecek”
 “Müstebidâne değil, millet adâletle yaşar!”
 “Ne fenâ şeydir onu bilerseniz, ey kardaşlar!”
 “Bize Kânûn-ı Esâsiyi yazan kimlerdir?”
 “Onları şimdi ferâmûşa gönül nâ-kâdir”
 “O hamiyetli Kemâller o büyük Midhatlar”
 “Bugün ervâhı semâdan bize minnetle bakar”
 Söylüyorken bunu bir lerze yeri titretti
 “Yaşasın” velvesi yükselerek ‘aks etdi

Ahmed İzzet

Ark. s. 141

Adana (1)

-Tevfik Fikret Bey'e-

Ne kanlı hâileler yağdı semt-i hikmetden
 Ne sûzişîn elemeler uçuşdu fevkinde
 Şerâre-zâr-ı cehennem kazâ-yı kudretten
 Düşüp yayıldı o Gülşenler oldu âteş-reng
 Görülmedi bu nevâib, sükût-ı haşr-âheng
 Ne âsiyâb-ı felekde, ne ra'd u berkında

Bugün o dâhilerle zavallı belde harâb
 Evet o dâhiler: kan, duman, bulut, âteş
 Yığın yığın dökülür, sarılır kefensiz leş
 Yatar firâş-ı üfûlunda bir yetîm-i türâb

Fısıldayan derelerde değil riyâh-ı siyâh
 Semâh-ı dehre akan âh u zâr-ı rikkatdır
 Açın, o yavrulara zîr-i per, cenâh-ı penâh
 Bakın, zavallılara, hep zebûn-ı âfetdir

Parıldayan şu yanardağ mı, yoksa nâr-ı cahîm
 Kazâyı dolduran âteş mi yoksa bâd-ı 'adem
 Nedir bu şu'leli tarrâkalar, sadâ-yı elîm
 'Aceb sabâh-ı kıyâmet mi gördüğüm 'âlem

Seylâbdan sonra:

Bakın, şu kanlı, muhavvef ihtiyâca binlerce
 Fakiri, zengini, nâşâdı, şadı ağlatdı
 Terahhum etmedi bir nev-nihâle, bir gence
 Fenâ-yı 'âlemi elvâh-ı gamla anlatdı

Medîd inletileri girdâb-ı eyyâmın
 Melâl-çide getirdi, dağıtdı etrâfa
 Şu sahneler mi idi en ‘adûsı hengâmın
 Boyandı küllere, sardı lihâf-ı itlâfa

Miyâh-ı zehr ‘adem doldu bâğ u sahrâya
 Kurutdu reng-i bahârı, hayat mahv oldu
 Çiçek, çemen bütün ezhâr-ı incilâ soldu
 Çekildi setre-i mâtem likâ-yı gabrâya

‘Ukûs-ı âh-ı yetîmân mı çınlatan dehri
 Nedir bu velveleler inletir muhîtânı
 Uyumdu nevha-i gam def‘ ü cezb zerrâtı
 Esef! Vatan yine çekdi bu nekbeti, kahrı

Harîk-i hâile-bârın hücûm-ı emvâcı
 Zemîn-i sûrı elem-zâr-ı kabre döndürdi
 Peyinde enhâr-ı kahrın süyûl-ı mevvâcı
 Hayat-ı beldeyi sildi, süpürdü, söndürdü

Nedir aman, şu felâket, şu haşr u neşr-i harâb
 Nedir ki âh! İlâhî! Şu kişver-i giryân
 Bozuldu, gitdi yazık oldu tu‘me-i tûfân
 Yanıp yıkıldı bugün her ceht-i remâd u türâb

Verin şu gavr-ı sefâletde ağlayan kadına
 Şu bîve, bî-emel, işkence-dîde vâlideye
 Verin şu hüsn-i perîşân u zâre, dul geline
 Verin şu boynu bükük sızlayan kazâzedeye

Verin şu pîr-i ‘alîle, şu ‘ömr-i bîzâre
 Verin çerâğ-ı neşâtı sönen zavallılara

Verin Şu hastalara zâr zâr hâllilere
Verin, verin el açan peyrevân-ı idbâre

Cihânı anlayınız, ey beşer! Zebûn-ı kader
Tegâfûl etmeyiniz cilve-i tecellîden
Serâb-ı dehrde hırs u garaz ne, hep Őîven
Budur yanan boĕulan belde işte ders-i ‘iber
1. 19 Nisan 325’te yazılmıştır.

Namık Ekrem

Ark. s. 144

Sabah Ezanında

Tâ uzaklarda gamlı zemzemeler
‘Aks ederken sükûnet ile
Her taraf pek melûl, hâbîde
Sîne-i Şebde aĕlıyor her yer

Yükselir yükselir semerrâta
Dökülür katre katre cennâta
Şehka-i kalb içinde Lafzullah
Bu, karanlıkda haykıran bir âh
Ki semâvâta ‘arz-ı ‘aşk eyler
Arıyor sanki râh-ı zulmetde
Bu cihân-ı hakîr-i mihnetde
Gönlüne cenneti irâe eden
Bir sadâ-yı selâm, bir rehber

İstiyor, sanki her figânıyla
Rûh-ı pervâz tercümânıyla
‘Ömr-i insanı muttasıl kemiren

Bütün âlâmı târumâr etmek
 Sonra dünyâdan ayrılıp, gitmek
 Gâh bekler durur, cevâb necât
 Bir enîn hüznüyle inleyerek
 Gâh bir derd-i nâ-ümîd-i hayat
 İle bağırır sükûtu dinleyerek

Lakin cevâb gelmedi müstağrak-ı sükûn
 ‘Âlemle kâinât
 Etdi zemîne pek heyecanlı ve pek zebûn
 Binlerce “Es-salâ”

Osman Fahri

Ark. s. 143

Kehkeşân

Mustafa Câvid Bey’e

Âsumânın koyu lâciverd tüllere bürünmüş. Sîne-i haşmetinde pırl pırl bir elmas kurdun. Ben her akşam onu, o mâder-i sânihâtı seyr ederken mevcûd u nâmer’i ruhuna karşı kalbimin mes’ûd u muhterem bütün iştiyâklarıyla perestiş ederim. O, benim için nurdan tebessümlerle incilenmiş nermîn ve şûh bir ma‘bed-i şî‘r. Hayır, hayır, sâf ve mukaddes bir rebâb, hayatıma katre katre şîrîn ve billûrîn nağmeler serpen, pek hassas bir rebâb-ı rûhdur. Âh, kâşki, aramızı dolduran boşluklar bir gün gelip de örtülse ve ben orada, onun sîne-i safvet ü samîmetinde en taze, en nezîh, en müstesnâ hayâtımla yaşasam, yaşasam...

Mustafa Haluk

Ark. s.. 174

Kış Sabahı

Çıkdı nevm-i siyâh u pür-kâbus
 Arasından henüz cihân -me’yûs-

Esmerîn iltimâ' hâifle

Geceden dest-i inkılâb-ı şüûn
Eylemişdi ratîb ü safvet gün
Bir ridâ-yı sefîd-i kâsifle

Na'şını hâk-i esfelin tekfîn
Makberi bir sükûn-ı mâtemgîn
Rûh-ı fecr cihânı sarmışdı

Uyan böyle her sabah-ı şitâ
Bu büyük şehr-i köhne ser-tâ-pâ
Yine başlar vegâ-yı memdûdı

Başlar eşyada incilâ-yı hayat
Dirilir ihtiyâc u levsıyyât
Ki hayata esas-ı müstesnâ

Bir 'atâlet aylık bakiye-i hâb
İle mahmûr u muhteriz, bî-tâb
Açılırken nigâh-ı istiğnâ

Nerm ü nâzik, sıcak yataklarda
Dolaşır karlı pis sokaklarda
Serseri bir sadâ-yı sâmi'adır

Baht-ı şûmun su'âl-ı mecrûhı
Cû'-ı fakrın enîn-i mezbûhı
Çırpır, haykırır.

-Havâdisler!..

Şekîb Âkif

Ark. s. 205

Ezber

İstikbâlin Vatan Şarkısı

Ey şanlı vatan! Aç kolunu yavrunu bana
 Bizler senin âgûş-ı himâyende yetişdik
 Sâyende bugün burc-ı te'âlâya erişdik
 Bir yavru sana lâyıık olur bunca emekle
 Her yaprağı târîhin elvâh-ı siyeh-gûn
 Gözyaşları, kanlar
 Ecdâdımızın devri bütün derd ile meşhûn
 Bed-baht imiş onlar
 Mâzîdeki âlâmı unutmaz anarız biz
 Her şevkine rağmen
 Râhatla, sa'det bulunur mu hiç elemsiz
 Dünyada yaşarken
 Artık seni kurtardı şeref, 'azm ü sadâkat
 Rehber sana Hak'dır
 Göğsünde nişân oldu bugün hûn-ı şecâ'at
 Hakkın yaşamaktır
 Binler yaşa aç kollarını yavrunu bekle
 Bizler senin âgûş-ı himâyende yetişdik
 Sâyende bugün burc-ı te'âlâya erişdik
 Bir yavru sana lâyıık olur bunca emekle

Aym. Fe.

Ark. s.272

Mehtâba Karşı

Tâ uzaklarda titreyen ey mâh!
Sana bakdıkça rûh-ı şi‘rimde
Doğuyor sanki bir perestişgâh

Bana zulmet içinde reftârın
Âh bilsen neler neler söyler
Seni gördükçe kalb-i giryânım
Şübhesiz mâverâ-yı fikrimde
Bulur âlâm için teselliler

Sanki bir ses gelir, hafî, bî-tâb
Bana telkîn-i ıztırâb eyler
Yine ben âh pür-ümîd-i şebâb
Beklerim derdime nevâzişler

Ey İlâhî sükût! Ancak ben
Seni dinler, duyar ve hissedirim

Bu mükevkeb sükût içinde gezen
Yalnız ben ve yalnız elem

Var mı bir başka ra‘şe-i feryâd
Var mı bir başka zâr zâr u dâd

Sular üstünde dest-i bîdârın
Resm ederken hayâl-i sâf u garâm
Bize senden birer nigâh-ı selâm

Her nigâhınla rûh-ı efgânım
Muhtazar bir gönülden ayrılarak

Zıll-ı nûrunda mest ü müstağrak
 Yükselir âsumân safvetine
 Sarılır hâle-i sabâhatine

Osman Fahri

Ark. s.342

Kuş

Ne şetâretle eyliyor pervâz
 Müteheyyic, latîf, rûh-efzâ
 Oluyor dembedem terennüm-sâz

Kaçıyormuş gibi açıp gidiyor
 Gidiyor âsumâna bî-pervâ
 Zîr ü bâlâya bezl-i şevk ediyor

Olarak derd ü gamdan âzâde
 Ötüyor şâikâne mest-i safâ
 Şûhî-i nev-bahâra dildâde

Anı ta'kîb eder iken heyhât
 Dalıyor, dil garîb hülyâya
 Düşüyor tatlı bir temennâya

İstiyor hâkdânı terk etmek
 Ona hem-râh olup, uçup gitmek
 Ne imiş bilmemek hayât u memât

Ark. s. 358

İbtîlâ

Dostum benim param olsa
 Şu civarda bir tarlayı
 Satın alıp, çalışırım.
 Yaz mevsimi gayret ayı

İşe güce alışırım
 Çiftliğimle çubuğumla
 Râhat eder yan gelirim

İşte benim son emelim
 Ne çâre ki parasızlık
 Dolaştırır alık alık

Al o hâlde biraz para
 Haydi, hemân tarla ara
 Ek, biç, kazan, sonra evde
 Daha sonra çiftliğinde
 Bir ziyâfet eski dostu
 Yaslanırsız hep bir posta

Koca herif! Arkadaşı
 Uzaklaşıp gider gitmez
 Paraları şıkırdatdı
 Emelini maksadını
 Unutarak meyhâneye
 Düşünmeden, hemân daldı

Akşamüstü, oralardan
 Geçiyordu eski dostu
 -Aman, Aman, Aman, Aman!

Ne hâldir bu, hani tarla
 Neler oldu paralara
 Kaptırdın mı, yoksa postu

Cânım, biraz beni dinle
 Zengin olmak kim istemez
 Fakat yolun en kısası
 Bu kadehlerle bulunur
 Meyhâneci ve ben râzı
 Bütün dünyâ benim olur

‘Azîz çocuk! Bu hikâye
 İbtîlâdan bir hikâye
 Hakîkati ‘arz ediyor
 İbtîlâ, bak ne hâle kor
Aynı. Fe.

Ark. s. 423

Yaz Sabahı

-Köyde-

Râtib gecenin ebhire-i samt u zalâmı
 Âfâk u muhîtâta yayılmış ve uyurken
 Gayyâ-yı hayâtın bütün âlâm-ı garâmı
 Bir lahza-i tenvîm ile rüyâda büyürken

Bir rûh revâiyih saçarak mevcelerinden
 Bir bâd-ı hafî lems eder a‘sâb-ı cihânı
 Bir halka-i hüsn uçarak sanki perinden
 Bin nefha-i nûşîn döker cism-i nihânı

Ufkun sararır, vech-i remâdîsi, parıldar
 Bir huzme-i rengîn ziyâ, hâif ü lertzân
 Şebden kalan enkâz-ı hafâyâ arasından
 Perrân olarak zirve-i kühsâra fısıldar

Bir subh-ı nevin bûse-i nevvârîni, kühsâr
 Bir nevm-i serâirden uyanmış gibi mahmûr
 Bir ince tül altında olur hüzn ile manzûr
 Yırtmış, kazımış düşeni seylâbe-i a'sâr

Başlar, köyün âsûde havasından uçaklardan
 Yükselen âvâre dumanlar –ki muvakkit
 Bir hatt-ı mu'avvecle yazar boşluğa eş'âr-
 Raks etmeye başlar, uyuyan kalb-i tabîat

Bîdâr oluyor, 'av' aveler, çâk u kavalardan
 Âfâka uçan, dalgalanan giryeli sesler
 Yekdiğere, tevdî'-i sır eyler gibi ra'sân
 Bir rûz-ı nevin makdem-i âlâmını söyler

Şekîb Âkif

Ark. s. 289-290

Ahlâk-ı Umûmiye ve Kitaplar

Hiç şüphe yok ki bir milletin âsâr-ı fikriyesiyle ahlâk-ı umûmiyesi beyinde bir münâsebet mevcuttur. İnsanlar niçin hayal-perest, niçin daha ziyâde meyyâl-i zevk ve neşât? Sonra İngilizler neden ciddi, neden daha vakûr ve azimkâr? Kavmiyetin itiyâtın verâset-i rûhiyenin te'sirinden sarf-ı nazar, en büyük mü'essir olmak üzere, evvelâ ebeveynin çocukları hakkında takip ettikleri terbiye-i ahlâkiye ile, bilâhare çocuğun kendi kendine devam ettiği terbiye-i fikriyeyi delil gösterebiliriz.

Bizde ise, her ikisinin mefkûdiyeti: Ta küçük yaşımızdan itibaren, hiçbir usûle mürâcaata lüzum hissetmeksizin rastgele terbiyemize, rastgele tahsilimize sebebiyet veriyor. Evet, daima, (rastgele)! Çünkü milletin terbiye-i ahlâkiyesini derûhte edenler onların ihtiyacına göre eser yazmak külfetinde bulunmayarak, sırf kendi arzularını, kendi heveslerini gaye-i tekâmül yahût daha doğrusu, medâr-ı menfaat ve mâîşet ittihâz ederek çalışıyorlar ki, bunun neticesinde de biz, sahâif-i hakikiyeden mebâhis-i ciddiye dâima mahrum kalıyoruz.

Bugün her kalemin çizdiği yol fâide-i ma'neviyye ile nihayetlenmeli. Emin olunuz ki, Avrupa'da görülen bütün terakkiyâtın terakkiyât-ı maddiyenin esası kuvve-i maneviyyenin zindegi-i fazilet-perverîsinden başka bir şey değildir. Kalbimizde hayır ve hakikat, teâlî-i insaniyet namına titreyen bir his bulunmazsa, hiçbir zaman iyi eserler vücûda getiremeyiz. Madde ruhun tecelligâhıdır. Ruh işler, madde vücûd bulur. Mensup olduğumuz cemiyetin, hatta bütün cemiyet-i beşeriyenin hayr ve saadetine hareket eden bir dimâğın hülâsa-i tefekkürâtı her vakit her yerde bir düstûr-ı hayat olabilir.

Bugün birçok romanlar, hikâyeler neşrolunuyor matbaalar, âdetâ burjuvalar Şerloklar, Arsen Lüpenler, filanın cinayetleri, filanın esrânı sayesinde kazanıyor. Bunların neşrine tabii mâni olunamaz. Lakin düşünelim: Acaba bütün bu eserlerle ihtiyâc-ı hazırımızı def' ve tehvin olunuyor mu? Olunmuyor mu?.. Zannedersen maksad-ı mütâlaa: Yalnız “eğlenmek” değildir. Aynı zamanda istifâde-i fikriye ve ahlâkiyeyi te'min edilmeli.

Ne yapalım, herkes bu türlü şeylere meyyâl... Ciddi bir eseri kim okuyacak! Bu söz, bir nükte-i nazara göre doğru görünebilir fakat büyüklük, iktidar umûmun cereyân-ı fikriyesini hakikate, ulviyete çevirerek sevk edebilmektedir. Lâalettayin bir romanın bî-faide sahifelerine dalan genç fikirler, acaba mesâil-i muhimme-i hayatiyeye karşı lâkayd kalırlar mı? Asla!

Hayat, pek kıymetlidir. “vakit, nakittir.” Hatta vakit ile nakit kazanıldığı halde, nakit ile vakit mümkün değil ele geçmez. Ömrümüzü bir yığın abes mütâlaalarla ziyân etmek ne kadar yazıktır!

Bu sözlerimden (sakın bir daha roman okumayınız...) anlaşılmasın. Roman da okuyunuz; fakat evvelâ bugünkü ihtiyâc-ı fikriyemizin, ihtiyâc-ı ahlâkiyemizin hangi cihete atfedilmek lâzım geleceğini düşününüz; bundan sonra, ara sıra

okuyacağınız romanları da intihâbta fevkâlâde müşkil-pesend davranınız. Onlar birer eser-i edebi, birer enâfis-i hayaliye olsun, sizde râkik ve ulvî fikirler, hisler uyandırsın. Size terbiye-i ictimâiye versin. Her çevirdiğiniz yaprak sizi fenâlîğe düşman, iyiliğe perestişkâr kılsın. Aksi takdirde muzırdır ve muzırrat-ı umûmiyedir.

Şurası muhakkak ki, âsâr-ı muzırranın ahlâk-ı umûmiyeye te'siri nâfi eserler göğünden daha seri ve daha nâfiz? Yani fenâlık iyilikten daha çabuk intişâr etmek hâssasını hâiz! Dikkat edelim; bu ancak müsâit zeminlere aittir. Bir yangın vesâit-i itfâiyenin kesret ve mükemmeliyeti sayesinde hemen söndürülebildiği halde; her çare-i tahlisin adem-i mevcûdiyeti ânında, fırtınanın da inzimâmı dâire-i sirâyeti gittikçe tevsî' eyler...

Bunun gibi, terbiye-i ahlâkiyesi mükemmel bir vicdâna sıçrayan kıvılcıklar alevlenmek isti'âdadını almaksızın derhâl mahvolup giderler...

Arkadaşınız

Ark., s. 353-354

Ahlâkiyyûn

Birçok mütefekkirin hakikatı keşfe çalışarak, kâvânnîn-i tabiatı yegân yegân mütâala ederler: Bunlara “âlim” denir. Bazıları ise levâyih-i tabiata rakip eserler vücûda getirerek hissiyâtımızı taltif ederler. Bunlara da “sanatkâr” nâmı verilir. Bir diğer kısımda mehâsin-i eşyayı terennümle bize heyecânlarını, saâdetlerini, ıztırâblarını tekrar eder ki: bunlar da şairlerdir. Ahlâkiyyûn ise, bütün şu saydıklarımın ayrılmış, yalnız harekât-ı beşeriyeyi tetkik ve mütâlaadan mütelezziz olan bir sınıftır.

Şimdi soracaksınız: Âlimler ayrılıyor; hikmetşinâs, kimyager, filozof, müverrih sanatkârların kimi dağları, suları, ağaçları; kimi insanların bitmez tükenmez mücâdelâtını kimi yalnız hülyalarını tersim etmekle meşgul... Şairlere geçelim: Şeyh Sa'di hikmetler, Nedim saâdetler, Kemal dehşetler haykırmış... Aralarında hemen his olunveren farklar var; acaba ahlâkiyyûn beyninde de böyle bir ihtilâf tasavvur edilemez mi?.. Evet, pek doğru; mütâlaa-i vicdân hususunda da evvel-be-evvel iki muhtelif nokta-i nazarın mevcûdiyetini unutmamalıyız.

Bunlardan birtakımı: Yalnız muhitlerindeki insanların ahvâlini, hareketini, hayatında ne gibi kavaid-i muâşerata riâyet eylediklerini, hangi sevâikin taht-ı nüfûzunda bulduklarını tahkik edip, ahlâk-ı umûmiye nasılsa öyle, daha doğrusu, nasıl zannederlerse öyle, tabiattan gözlerini ayırmayarak, bize cemiyetin i'tiyâdatı ve hissiyâtını, hevesât ve âmâlini sayıp dökerler. İşte Fransız “Laroşfuko” ve Labroyber” bu sınıfa dâhildir. Meselâ “Laroşfuko” [Hikemiyât]ında hissiyât-ı âlemin en büyük sâiki “menfaat” olduğunu, zamanındaki vukuâtan istintâc ederek ispata çalışmış... Sonra Labroyber de [Tebâyi-i Beşeriye] nâmındaki eserinde devrinin bütün garâib-i ahvâlini, bütün meraklarını, bütün âdât-ı kabîhasını şayan-ı hayret bir kuvve-i kalemiyye ile tasvir eylemiştir. Bunlara, âdetâ birer menkıbe-i hissiyât diyebiliriz, bize iyilik yahût fenâlık hakkında hiçbir şey söylemezler, netâiyici muhâkemat-ı şahsiyemize terk ederler: Bunun için eserleri ilm-i rûh ulemasının daha ziyâde işine yarar; çünkü tabiat-ı beşeriye dair en kıymetli malumat o eserlerden alınabilir.

Gelelim, ikinci kısma: Bunların gaye-i tefekkürâtı büsbütün başkadır. Gördükleri şeyleri mütalâa etmezler; yaşadıkları zamanın ruh-ı mukadderâtına nüfûz-ı nazardan, dâima muhteriz, cereyan eden vukuâta ehemmiyet bile vermeyerek ahlâkın nasıl olduğunu değil, nasıl olmak lâzım geleceğini gösterirler. Vazâifinizi tayin, irâdetimizi tanzim edip bir düstûru'l-âmel meydana koymak hakkı kendilerine ait olduğundan dolayı, bizi bugün kuvveden fiile gelemeyen sırf tasavvurî bir insanıyetle alâkâdar eyler... İşte Eflatûn, Aristo, Epiktet vesâir hükemâ-yı kadime, dâima eserlerinde böyle bir hayat-ı ahlâkîyeyi tavsiye etmişler ve saadetin ancak kavânin-i vicdâniye dâiresinde mümkün'ül-husûl olacağını insâl-i mütevaliyeyi iknâ eylemişlerdir. Bu sahifeler payidârdır; çünkü bir zaman değil bütün edvâr-ı insanıyete şâmilidir! Ben tamamıyla eminim ki şu velvele-i hayat içinde “Epiktet’in” sözlerini düşünen bir kalp ebediyen mes'ud olur... Bâ-husus, insanlara en muazzam rehber safha-i necât ve saâdet olan Kur'ân-ı Kerimin her cümle-i celilesini ruhumuzun safha-i pâkine yazarken, vicdânımız ulviyet ve kemâle, hakikat ve adalete o kadar yaklaşır, o kadar derin bir sukûnet-i teselli hisseder ki...

Ark. s. 225-226

Hangi Eserleri Okuyalım

İşte mühim, hem pek mühim bir suâl: hangi eserleri okuyalım? Hemen şu cevabı veririz: İhtiyacımız olan eserleri; demek ki her şeyden evvel mütâlaaya ait ihtiyacımızı tayin etmek lazım. Tabi, yoksa hayat (vakit geçirmek)ten ibaret ise, hiçbir şey intihab etmeyelim... Bu tiyatroymuş, bu romanmış, bu hezeyanmış... Sırasıyla bizi meşgul etsin... Ah, ne kadar şayân-ı teessüf: İnsan evvel-be-evvel mevcudiyetinin kadrini takdir etmeli; sonra onu daha ziyâde kıymetlendirecek bir hale getirmeli, süslemeli, çiçeklemeli... Hayat: sormadığımız, öğrenmediğimiz bir sırdır; fakat biz bu sırrı vicdânen düşünme düşünme keşfedebiliriz. Hayatı, yaşarken anlamazsak öldükten sonra mı tetkik edeceğiz?

Herkes bizi aldatır, her kitap, her fikir bizi kendisine celbe çalır. Birini açarsanız; nefret, nefret, nefret! Ötekini karıştırırsanız: İstihzâ, istihzâ. Bütün kâinatla istihzâ... Bir başkası ruhunuzu derin elemelerle oğuşturur. Bir diğeri size her şeyi unutturur.(Hayat bir eğlenceden bir hoppalıktan başka bir şey değildir) der. Siz bunların hepsini okuyabilirsiniz; fakat bir zamana kadar yani kendinize hatt-ı hareket ta'yin edinceye kadar... Dikkat ediniz, onlardan bazısı insanların tabiatı üzerine te'sir eder. Adeta fitratı tahrif eyler. Küçükken hüsn-i terbiye görmüş bir çocuk, sonraları eline geçen münasebetsiz eserlerle terbiyesini unuttur. Pîş-i mütâlaasında bulunarak kendisini belki mahzûz eden eserlerin hakikatına kâni olur ve yavaş yavaş eski meyilden bir nişâne kalmaz! Fikrimizde yeni bir galeyân bizi sürükler, sürükler...

İşte bütün bunlardan kendimizi kurtarmak, doğru bir yol tutmak için pek gençken gülümseyen eserleri nazâr-ı bî-kaydî ile okumalı, bâdehu, durup, düşünmeliyiz: Hangisi hakikattir? Hangisi insanları bir gaye-i kemâle yaklaştırıyor?

Mademki herkes kendinden mesul; mademki herkes kendi harekâtının cezasını çekmeye mahkûm; o halde bir diğerrinin yazdığı eserlerden örnek almak, kendi irademize kendi hürriyet-i şahsiyemize menafî değil midir? Kendi kendimize düşünmeli ve harekâtımızdan başkalarını mes'ul göstermemeliyiz. Belki o yanılıyor. Bir başkasının fikir ve mesleğine alel-umyâ tabi'olmak –siz de tasdik edersiniz ya? -

Bir esarettir. Esaret-i fikriyedir.

“Arkadaş”ınızı şu sûretle idâre-i kelâma mecbur eden bir sâik var ki, o da: Bugün sırf cehl-i umumîden istifade ederek para kazanmak emeliyle yazılan, tercüme edilen eserler... Bunlar,emin olunuz ki, hiçbirimizin bâhusus zamanın ihtiyacı düşünülerek yazılmıyor, satılmıyor. Bunları vücûda getiren şey yalnız; fikr-i temettüdü, menfaat-ı maddiyedir. Bugün bize pençelerin, cinayet yollarının yahût masa başlarında saatler, günler, hayatlar geçirmenin kat’iyen lüzûmu yoktur; içinizden bazıları belki –siz serbestîye-i intihâbı red mi ediyorsunuz?- diyecek. Hayır, asla; fakat intihâbda bir gaye-i müstahsen takip etmeli faide ile mezerret daimâ mizân-ı hakikatte ölçülmeli. Biz her fiile neticesini düşünerek teşebbüs etmeliyiz. Senelerden beri atâlet içinde kahveleri dolduran halkı büyük gayretlere, büyük muvaffakiyetlere teşvik etmek mi, yoksa onları gece gündüz masa başında ruh çağirtmakla saatlerce uyutmamak, sersem etmek ihtimal ki bir hilenin kurban itimadı eylemek mi hayırlı bir teşebbüstür? Bütün o söylenen şeyler hakikat bile olsa bugün o hakikatin bize zararından başka hiçbir te’siri tasavvur olunamaz, maksat; ruhun mevcudiyetini ispat ise biz zaten onun mevcudiyetine bütün ruhumuzla kâniyiz. Birgün “reml” çıkıyor, herkes muvaffakiyet-i şeytanetkârânelerinden dolayı tahkîr ve tezyîf edilen o üfürükçülere benzetilmek isteniyor, kapışan kapışana. Ertesi gün “cinlerle muhabere”, üç günde beşinci tab’ı! Sonra nâfi bir eser kütüphanelerde sürünüyor, daha doğrusu hiçbir kitapçı böyle bir eserin tab’ına bile tâlip olmuyor ve bunun için de umumun seviye-i irfân ve ahlâkını yükseltecek eserler neşrinden sarf-ı nazar ediliyor; yahût böyle âsârın elden ele dolaşması değil, hatta bir iki kişi tarafından okunması bile hatıra gelmiyor. Eyvah, ne zaman bu safsatılardan kurtulacağız? Ne zaman râh-ı kemâlât üzerinde ilerleyerek kıymet-i hayatı takdir edeceğiz?..

Arkadaşınız

Ark., s. 129-130.

Hayat ve Mevsimler

Ooh, artık şitâya vedâ...

Mart gelince ruh-ı âlemde ümit-i taravet de doğuyor. Hepimiz bîdâri-i tabiatı genç emellerle karşılıyor. Artık her şey canlanacak, bir şekl-i ibhâm altında her şey neşv-ü nemâya hazırlanacak, çayırlar uyanacak, tomurcuklar yeşilbaşlarıyla dallardan görünecek, kuşlar şûhî-i baharı latif nağmelerle tanzîr edecekler. Sanki bir îd-i ebediyyenin ilk günleri...

Bakınız, bakınız, çiçeklerin rûy-ı rengarengi güneşe doğru nasıl açılıyor; hâlâ köşelerde kırık dökük kalan yaprakların altında pırlıl pırlıl böcekler nasıl kımıldanıyor, her murg-ı terânedâr mini mini nâmekârların vücûd bulmaları için ağaçların agûş-ı muattarında ne büyük ihtimamlarla yuvalar yapıyor. Bu yeni hayat bütün dünyaya, neler neler, ne vaâtlar, ne hülyalar dağıtıyor.

Hiç düşündünüz mü? İlbahar evvelâ çocukluğumuzun, sonra gençliğimizin bir hayal-i hâsını teşkil eder, değil mi? Lâkin emin olalım ki, yeni uyanan bir ruh-ı sâfin tazegî-i tabiat karşısında daha cazip bir mevki-i bülendî vardır. Fransa ahlâkiyunundan “Vovnark” [nev-baharın ilk günleri bir genç adamda vücûd bulan fezâil-i necîbe kadar haiz, letâfet olamaz] diyor. Baharı yaz takip eder: Bu mevsim bütün kesretiyle bir numune-i feyz ve berekettir. Mülûkât-ı insaniyenin devre-i kemalindeki imbisat-ı harikulâdei yaza teşbih edebiliriz. Evet, bütün kuvva-i cismaniye ve maneviyemizin kesb-i vüs’at ettiği bu zaman hiç şüphe yok ki, tarih mevcudiyetimizin en şanlı, en şerefli bir sahife-i bediâsıdır.. Çalışınız, çalışınız ve sâ’yimiz dâima şayân-ı takdir muvaffakiyetle neticelenir.

Sonbahar ibtidâr ederken günden güne vuku’ bulan tenâkus-ı tarâvet nasıl göze çarparsa, etrafımızdaki eşyayla beraber kendimizde de hazin bir tağayyürün husulünü hissederiz. Yapraklar düşer, kuvve-i vücudiyemiz zayıflar, çiçekler solar, hüsn-i tabiat nihân olur, güzel günler nadirleşir; bizim de son hayâlâtımızdan yavaş yavaş eser kalmaz. Demek ki kış gelmiş, ihtiyarlık da bizi bekliyor.

Bu ikisinin hengâm-ı vürudunda: kar def’aten hem arzı hem de saçlarımızı beyazlandırır, sular donarken damarlarımızdaki kan da oğuşur; fakat bu müşâbehet

tam bir müşâbehet mi? Hayır, hayır. Arz bu mevt-i zahiriden birkaç ay sonra tekrar kurtulacak, çiçeklenecek. Eyvah ki insanlar için bahar gelmeyecektir. Bahar gelmeyecek.

Lakin müteessir olmayalım. Eğer şu pek kısa geçen hayat içinde fikir ve vicdanı kemiren; haset, kin, tama', zulüm gibi ihtirâsâttan tecrid-i nefis ederek yaşarsak ne ihtiyarlık ve ne ölüm tesellisi, tamahı gayrı kâbil iki felaket hükmünde görünüp de bizi korkutmaz. Bundan dolayı bade'l-mevt ruhumuz cennetlerin sîne-i nûr-â-nûrunda daima genç daima mesut kalır...

Arkadaş

Ark., s. 161-163

Ta'yin-i Meslek

Bu seneki idadî mezunlarına:

Sevgili kardeşlerim,

Arz edeceğim mesele pek mühimdir. Gerçi bundan şimdi bahsetmek biraz erken görünüyor; fakat zarar yok. Bugün sözlerimi huzur-ı kalple muhâkeme edersiniz:

İmtihan-ı umûmi yaklaştı, üçüncü derecede bir hayat-ı tahsilin son an heyecanı da atlattıktan sonra önünüzde vâsi bir saha-i sa'y ve teşebbüs açılacak. Vakit kaybetmeksizin atlamak lazım... Acaba düşünmeden mi? Hayır, bilâkis fevkâlade düşüneceksiniz, atacağınız adım sizi âkıbet-i ömrünüze kadar götürecektir ve orada namuskâr mevcudiyetinize takdim-i şükrân ederek sizden ayrılacak. Evet, demek istiyorum ki; o gün mücadele-i hayatta te'min-i muzafferiyet için kendimize en emin, en sehlü'l-mürûr tariki arayarak mesleğinizi ta'yin edeceksiniz. Şimdiye kadar lakayt dolaştığınız burada bundan sonra bir istinatgâh-ı-ı kaviye, bir rehber-i ciddiyeye ihtiyacınız var.

Evvvel-be-evvel, şunu der-hâtır ediniz ki, ilk rehber müstakîmâne tefekkür, istikbalden emin olmak ve gaye-i ebedîsi (terakki)den ibaret bulunan kanun-ı hayata vukûf tamdır. Netice-i mülâhazâtınızda bir dest-i ma'îşet size uzanarak yürütmeye çalışacak. Sonra arzu:

...

Temin-i hayat ve mâişeti: Çok def'a bizi aldatan (baht ve tesadüfe) de bırakmak câiz değildir. Görünüşe aldanmayınız. Ekseriya en küçük esbâb, en büyük hâdisatı tevirid eder. Her ne kadar bunun aleyhinde bulunanlar var ise de: Ben yine söylemeden geçmedim; çünkü inanıyorum. İnsan bazen büyük muvaffâkiyete en küçük şeyleri tetkikle dostsuz olur, diyorlar. Mağfel, tesadüfî ümitler üzerine müesses, müphem ve tahmini mütalaâtı kemâl-i şiddetle reddederek hakikâte istinad-ı fikr eyleyiniz. Zirâ o ümit sizi hatadan hataya düşürür ve düşünceler zihninizi işgal eder durur.

Fakat aziz kardeşlerim. Âcizâne tavsiye ettiğim bu kadar ihtiyat sakın gözünüzü korkutmasın. Basiret hiçbir vakit bâis-i havf değildir. Sizi meşgul eden mesele hakkında ve sâik-i kat'iyeye elde edip tamamiyle istifade mümkün olabileceğini anlar anlamaz bilâ-tereddüd mücadele-i hayata atılınız: [tereddüde hayat nisfen gaib, gayretle taz'if edilir.]

Arkadaşınız

Ark., s.81

ŞİNÂSÎ: ASKERLİK

Müntehabât-ı Nefise: Askerlik

Bir millet ki insâniyyetin tenvîr ve tehzîbine me'mûr olmak itikadında bulunur. Efrâdı dünyaya askerlik için gelir ve askerlik yolunda fedâ-yı cân eder. İşte bu davayı suret-i tevâtürde ispata kâfi olacak millet-i Osmâniyyedir ki a'vâmından her biri cengâver ve zaten asker oğlu asker olup fezâil-i kahramanî ile müsellağ ve akâid-i râsiha ile müveşşah oldukları için muzafferiyetin esbâb-ı zâhiriyyesi olan levâzım ve ma'ârif-i harbiyyeleri mükemmel oldukça kendilerine âlemin başından başa askeri denilebilir ki bu kaziyeyi dost ve düşman itirafa mecburdur. Bu mücahit millete askerlik sıfatı ecdadı olan kahramanlardan mevrûsdur ki dest-i adaletle sebl ettikleri seyf sayesinde tevsi'-i mülk eyledikleri misillü lem'a-i şemşirleri bir iklime pertev-bahş olmadan evvel âvâze-i şöret-i galibiyetleri münteşir oldukça semi'nâ ve ata'nâ cevabıyla telakkî olunurdu. Bunlara ise meziyet-i askeriyyenin meydan-ı imtihanı denilen ma'rekelerde Âl-i Osman padişahları beyninde (aşere-i mübeşşere)

ıtlâkına şâyeste olan Osmân Gâzî'den Süleymân Kânûnî'ye kadar geçen mülûk ile Murâd-ı râbî' gibi cihân-gîrler refik-i cihâd olurlardı ki seferlerde askerliğin bi'l-cümle metaina iştirâk ettikleri cihetle unvan-ı saltanatları nispetinde şân-ı muzafferiyet igtinâm eylemişlerdir.

Ecdadımızın mü'essir himmetlerinden bize bâkî kalan mülk-i Avrupa ve Asya ve Afrika kıt'alarının mültekâ-yı hududunda ve rub'-ı meskûnun en güzel bir cihetinde bir devlet-i vâsi'a teşkîl eder ki tesisi şerefi onlara ait ise milel-i ecnebiyyenin kemâl-i intizâmı vaktinde muhafazası şanı dahi bize râci' olmak lazım gelir.

Böyle bir vazife-i mukaddeseyi cümleden evvel îfâya me'mûr olan hey'et-i müsellaha hakkında her ne kadar ihtimâm olursa şâyândır. Binâen aleyh devletçe nizâm-ı askeriyenin tesisinden beri usullerinin başlıca ta'dilâtına muvaffak olunarak, tensîkât-ı askeriye nâmını almış ve bunun üzerine küllî ve cüz'î teferru'âtının ikmâlîne itina olunmakta bulunmuştur.

Ark, s. 113.

Müntehâbât-ı Nefise

Yarın

Çalış, çalış ki yarın belki istirâhat için
 Bir istifade edersen bu günkü sa'yinden....
 Bir istikâde... Yarın... Belki... Ben bu elfâzın
 Tazammun ettiği va'd-ı ba'îde aldanarak
 Bugünkü zevkimi bir muhtemel sa'âdet için
 Tutup harap edecek, sonra bir çocuğumuzun
 Eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağa
 Tahassür etmesi tarzında girye-bâr olacak
 Kadar bebek değilim; nüsha-i hayatın ben
 Bugün önümde açılmış duran şu yaprağına
 Bugünkü ömrümü kayd etmek isterim; ferdâ,
 O bir cenîn ki bugünden tevellüd eyleyemez!
 Nasıl şu hâlîmi âtiye eylerim ki fedâ
 Geçen şü'ûn-ı hayâtım teceddüd eyleyemez?...

Bugün derince düşünmüş, fena yorulmuştum,
 Ve “böyle boş yere koşturmadansa efkârı
 Bütün hakâyıkı pâmâl edip atâletime
 Biraz da rahata baksam!...” demiş, bu safsatadan
 Başım döner gibi olmuştu, sanki sarhoştum;
 Sıcak da ayrıca tesir edip rehavetime
 Bulduğum yere bî-tâb düşmek üzereydim
 Ki cevfi kûşeme, pür-neş’e başka bir odadan
 Gelüp döküldü Halûk’un sadâ-yı bîdârı
 Hayır, melek çocuğum, hep yalandı söylediğim;
 Benim olunca huzurum, sürûrum işte fedâ:
 Çocukça nazlı küçük bir dakika şevkin için;
 Büyür gözümde seninle hakîkat-ı ferdâ
 Bugün çalışmalıyım ben yarınki zevkin için
 Tevfik Fikret

Ark., s.145-146

Müntehabât-ı Nefise:

Ziyâ Paşa’nın Defter-i Âmâlinden

İnsan çocuktan olur, çocuk da terbiye ile insan olur, insanlar da şî’âr-ı insâniyyet olan sıdk u vefâ kalmadı. Devlet yıkıldı, millet bitti, her bâr te’essüf ediyoruz; lakin sebep aradığımızda mesela sirkat ü cehâlet gibi birçok esbâb-ı izâfiyye görüp hâlin salâhını onların izâlesinde sanıyoruz. Daima bu nokta-i nazardan bed’ ile çalışıyoruz. Yine umduğumuz te’sirât-ı haseneyi göremiyoruz. Belki onun aksini görüp şaşırıyoruz ve me’yûs ve mütehayyir kalıyoruz. Acaba niçin bir kere de bu esbâbın mebâdisine ve onların esası olan terbiye-i umûmiyye cihetine atf-ı nazar-ı im’ân etmiyoruz. Egerçi olan olmuş ve meydandaki eşhâsın ıslâhı değil, fakat men’-i müsâvî ve taklîl-i ziyânî ancak kuvve-i kâhire-i nizâm ve kanuna kalmıştır. Fakat yetişecek evladımızı olsun bizim düşündüğümüz varta-i hevl-nâkden tahlîsin çaresini neden düşünmüyoruz. Bizim yerimize onlar gelecek değiller mi. Onlar da bizim gibi olurlarsa bu şikâyet edilen haller devam etmeyecek mi? Ya bu haller devam ederse?

Rûy-ı arzda bulunan akvâm-ı medeniyyenin cümlesi bir seyl-i terakkî önüne düşerek ister istemez akıp giderken biz bu selin karşısında gerilip dayanabilecek miyiz? Yoksa çekinecek miyiz? İşte yapamıyoruz. Hem de yapamayacağımızı derk edemiyoruz bari ilerde yapmaya kâbil ahlâf yetiştirmeye çabalamalı, yani eclad ve ahfâdımıza acımalı değil miyiz?

Anası bababsı sulehâdan bulunan bir çocuğu hâl-i sabâvetinde külhanbeylerinin içine bırakın, onlarla düşüp kalksın; büyüdüğünde elbette bir merd-i afif ve perhîzkâr olamaz.

Bir Çingene çocuğu beşiğinde iken alıp bir sâlih hanedânın terbiyesine verin, büyüsün me'lûf-ı sâlih olur. Çingeneyi denî ve bed-ahlak eden Çingene olması değil belki Çingene terbiyesinde büyümesidir.

Sabâvet ki ömr-i insaniyyenin en safvetli zamanıdır; ne makûle suver ve eşkâle mukâbil olursa âyîne gibi cezb eder. Şu kadar fark var ki aynada suret-pezîr-i intibâ' olan şekil asl-ı aksin zevaliyle zâil olur. Lakin mir'ât-ı isti'dâdda bir kere cilve-ger olan suret-i misâliyye "ke'n-nakşi fi'l-hacer" yerleşir kalır.

Ancak bu sözden "her terbiye gören çocuk mutlaka insân-ı kâmil olur" demek çıkmaz; zira tertîb-i hulkında nice ihtilâf ve esbâb vardır ki 'ukûl-ı beşeriye onları ihâta ve idrâkten henüz âciz ve kâsırdır ve isti'dad ve kabiliyetin tefâvüt-i derecâtı dahi bundandır. İmdi eger terbiye vaz'-i tabî'iyi muhafaza yolunda olursa ekseriyet hıfz-ı ahlak cihetinde bulunur. Şevâz ve nevâdirler kâide-i muhkeme tesis edemez.

Medeniyet ki saâdet-i beşeriyyesi müstelzim olacak surette hâlet-i cem'iyet manasıdır. Hüsni ahlak-ı milliyeden mütevellid bir veledir. Ahlak-ı milliyesi olmayan akvâmda medeniyet olmaz ve hangi kavim-i medenî ki ahlakı bozulmaya başlar, medeniyet onda durmaz.

Bütün büyük adamlar medeniyet ve ahlâk-ı millî ile muttasıf olan milletlerden zuhûr etmiştir. A'sâr-ı sâlifede gelen ve hâlâ eserleri ve fiilleri ibret-bahş-ı enâm olan büyük feylesoflar ve erbâb-ı belâgat ve marifet ve büyük pehlivanlar ve cihangirler hep Yunanlılardan, Romalılarda, Mısırlılardan geldiler. Sonradan âfitab-ı medeniyet-i İslâmiyye pertev-sâz-ı ufk-ı âlem olmakla bu yıldızların revnak ve furûğu kalmadı ve İslamın yedi sekiz yılda yetiştirdiği erbâb-ı fazl ve kemâlât a'sâr-ı sâlifenin iki bin senede vücûda getirebildiği ashâb-ı imtiyâzı hem ilmen ve hem adeden sebk eylediler. Gariptir ki şimdiki Yunanistan ve Roma hükemâ ve fuzalâ yerine haydut

yetiştiriyor.

Ziya Paşa

Ark., s.177.

Müntehabât-ı Nefise:

Recâizâde Ekrem: Nevbahâr

Mukîm-i râğ ol, ey gönül füyûz-ı nevbaharı gör
 Şükûfelerde mevc uran safâ-yı hüsn-i yârı gör
 Ne san'at eyler âşikâr hezâr-ı nağmekârı gör
 Kenâr-ı havz-ı pâkde dıraht-ı sâyedârı gör
 Verir hayata ihtizâz hurûş-ı cûybârı gör

Döner benefşe, gül, semen mücevherâta jaleden
 Verir çemende lâleler birer nişân piyâleden
 Şarâb-ı nehrin andırır su aks-i reng-i lâleden
 Dolar derûn-ı mergzâr tarabla cûş-ı nâleden
 Seherde seyr-i bağa çık sabâh-ı feyzbârı gör

Ser-i dırahta müşt-zen hayyâz-ı bâğa berg-rîz
 Gusûn içinde pür-girîv şükûfelerle pür-sitîz
 Nihâl-i gülde teb-nümâ yem-i çemende mevc-hîz
 Çemen çemen-i zemîn-güzer zamân zamân-ı semâ-girîz
 Hevâ-perest pür-heves nesîm-i bî-karârı gör

Dilde aşk-ı neşve-rîz lebinde şevk-i handever
 Yolunda her çemen nesîm gözünde her çiçek güher
 Şerâb-ı âb-ı hoş-güvâr gıdâsı şîr ü şehd-i ter
 Değil melâle âşinâ kelâlden de bî-haber
 Çoban kıyafetindeki garîb-i kâmkârı gör

Ark., s.209.

Müntehabât-ı Nefise:

Abdülhak Hâmid: Târiktan Bir Parça (Tarık b. Ziyâd -Yalnız)

Endülüs hükümdarının hazineleri içinde sen Târik! Sen nerden gelip nerde durmuşsun? Azîmetin ne tarafa? Sen tâ Sûriyeden gelip Tuleytula'da durmuşsan, yarın sana bir fatih diyecekler, bununla beraber sen kulübeden çıktın, bir saray hazinesindeysen bir mezara girecekesen! Şu gözünün önünde parıl parıl yanan şeyler nedir? Bir takım hükümdârân-ı mâzînin ser-nigûn olmuş efserleri ! bu şehir bir tahtgâh olmasa bile bu oda tâcgâh-ı müsahhardır... o kralları teşhîs eden taclar senin pençende. İktidârının kemaline yirmi beş bürhân yirmi beş şâhid!.. Bununla beraber ey serdar-ı gâlip, sen yalnız bir türberdârsan bu tacların ashâbı olan hükümdârâna imtisâl etme. Onlar gâfil ve mağrûr imişler: Zü'l-celâlin kudretini beşerin aczini zamanın inkilâbını düşünmemişler, hep birbirlerinden intikam alarak gelip gitmişler...

Sen onların sarayına girdin hazine-i servetine mâlik oldun. Defîne-i esrârını keşf ettin. Rodrik sana onların istikbalini gösterdi. Sen de âlem Rodrik'in âfisini tasvîr ettiriyorsun. İşte koca bir milletin âlem-i istikbali ayağının altında yuvarlanıp duruyor. İşte dahilinde cereyan eden nehr-i ikbâle bir başka mecrâ açıldı. Bu da mahzan senin getirdiğin inkilâb ile açıldı. Bununla beraber sen hiçbir şey değilsin sen İbni Ziyâdsın, mücerred hîçsin.

(Tebdîl-i tavr ile)

Ne olur Rabbim, bana da biraz gurur gelse, gurur ile çıksam çıksam da sonra birdenbire düşüp ne kadar aciz ne kadar iktidarsız bir mahluk olduğumu bir kere daha öğrensem..

Oku! İbni Ziyâd oku, şu efserlerin her biri bir hükümdâr-ı bedbahtın sergüzeştidir. Oku! Ey İbni Nuseyr'in kölesi.

Ark., s.241-242.

Müntehabât-ı Nefise:

Kamere Hitap

Muhatap ol bana ey bedr-i asuman-pîra
 Muvâcehenle senin şiirlerin doğar zira
 Bu şeb seninle münevver sahne-i tarik
 Benim bu manzara sevdami eyliyor tahrik
 Kefenlenir gibi gâh-i muhât ebr olma
 Şu hasta ruhuma zulmet-numa-i kabr olma
 Ufukta sanki bir iklîl-i kûhsun şimdi
 Furûğ anın ile pûr-şukûhsun şimdi
 Mesafeler sana olmaz direnk bahşi kesel
 Açıl fezaya uçan ruhlar kadar yüksel
 Acep neler görüyorsun tulû-ı şiire medâr
 Muhît-i arzı dolaştıkça dairen mâdâr
 Muhâldir hareket sence haric ez-mihrek
 Döner nucûm bu kanuna ittiba' ederek
 Medârlar size ayrı ayrı dâm olmuş
 Sizin ibâdetiniz gerdiş-i müdâm olmuş
 Uçaydım âh fushat-saray-ı eflake
 Felek ataydı beni mâvera-yı eflake
 Beni bu manzara etmezdi devirden mebhût
 Revânım olmasa bâlâ cehende-i lâhût
 Bulaydım âh derâzi-i ömründen ferce
 Nasîb olaydı sefer öyle burctan burca
 Suallerime ruhumdan eylemekte sudûr
 Nedir fezalar içinde bu seyr-i devr-â-devr
 Semaya bak da düşün kâinatı bir kerre
 Nedir bu sa'i te'âb-ı nâ-pezir her zerre
 Yanar durur kimi her dem kimi söner de döner
 Şu zührenin yeri nerde süheyl nerde döner

Mesafelerde ilahi nedir o bu' diyyet
 Nasıl tasavvur olunsun bu sahn içinde gayret
 Dumandır evvel ü âhir bu dûda akıl ermez
 Ezel demek ne demektir hudûda akıl ermez
 Ezel ebed bunu müşkîl gelir kabul ile red
 Bütün serâiri hesti velehü feza-yı hıred
 Evet hayat nasıl şey bu mu' cizât nedir
 Ne anlamış hükema sanki altı bin senedir
 Kolay okunsa da hilkat kitab-ı mu'teberi
 Yazık ki kâri'in olmaz mâilden haberi
 Yazık o tefahhusa oldukça münhasır niyyât
 Kalır nühüfte zevahir kadar ledünniyyât
 Bila-futur beşer zevk alır bu gayretten
 Sonunda secdeler eyler hudaya hayretten
 Derim ibâdet için hep vucûda gelmiştir
 İlâh için bu avâlim sucûda gelmiştir
 Neden gelir bu duruş ey kamer mehâbetle
 Seninle bir gibiyiz kâinâta nisbetle
 Dimâğ bir kerre bir peyk bir cihân bir şey
 Evet fakat bu cihân dîdeden nihân bir şey
 Ki her sehâbı furuzende-i bevarıktır
 Seması arzı tecelline havârıktır
 Benim başımda olur volkanımla tufanım
 Şuûn ile doludur kâinât-ı irfânım
 Hitap eder durum her gece semâvâta
 İtablar duyarım karşılık bu asvâta
 Çıkar muvâceheme bir sefid lihye-i şeyb
 Girer bu şekl ile bir hâl-i pîr'e hâtif-i gayb
 Eder mukabele noksanımı tezekkürle
 Cevapsız kalırım aczimi tefekkürle
 Bekâ-i hüsn ile mağrûr ey likâ-i hüsn
 Bulutların arasından ne hoş göründün sen

Sen ey kamer ki edersin bu arz ile devrân
 Sen ey kamer ki bu menba'dan eyledin fevrân
 Minelezel şu cihânda neler gördün
 Ne sûrlar, nice matemli sahneler gördün
 Semaya arza nigejbânsın ortadan şimdi
 Ne sahneler görüyorsun o noktadan şimdi
 O mahrekinde yine dair olmalıydın sen
 Fakat "Safa" gibi bir şâir olmalıydın sen
 İsmail Safa

Ark., s.275-276.

Müntehabât-ı Nefise:

Uşşâkizâde Hâlid Ziya: Harbiyeye Bir Selam

Selam size, bugün nâm-ı mübarekinin tanîn-i velvele-âveri âsümânı titreten vatanın evlâd-ı muazzezesi!

Selâm ve ihtirâm, size her kabza-i hâki vekfe-gîr ümîd-i selâmetiniz? Zerre-i hevası lerzişdâr-ı intizâr-ı muvaffakiyetiniz olan memleket namına size selam u ihtiram!

Hürriyyet, bu bahşayış-i Hudâ-yı kerîm hele nasîb eyledi ki sizden gelen âvâze-i şükran ile a'mâk-ı rûh-ı millet titredi. Sizin o nezîh ve sâf kalbinizden kopan sayha-i meserret geçen sabah memleketin nesîm-i feyzâfeyz-ı sürûru içinde tâ cigergâh-ı ümmetten in'ikas eden bir zemzeme-i dil-âşûb tesiriyle gözlerden yaşlar akıttı. Size karşı ilk vazife-i selam u ihtiramı işte o yaşlar, rûh-ı milletin ne mübarek ve musaffâ izler takip ederek tâ hazîne-i mevcûdiyetinden kopup gelen yaşlar îfâ etti ve bu yaşların içinde neler vardı...

Nasıl sızlaya sızlaya kanayan cerîhalar ne kırılmış kanatlarıyla yerlerde sürünen ümitler sonra birden canlanıveren emeller, sizin civarınızda dolaşan dualar bütün bu mütehâlif hissiyyât gâh muzlim ve perişan gâh nevmîd ü nâlân iken bağteten bir şevk-i ümîd-i tâze ile münevver, bir müjde-i hayât-ı nevle lem'a-sâz, o katreler içinde rengareng yuvarlanıp döküldü. Kuvve-i tesiriyyesi, sizi söylerken

titreten yazarken ağlatan ve tesiri her şeyden büyük olan büyük kelimeleri sizden işitirken bilseniz biz nasıl titredik, biz nasıl ağladık, o kelimelerin tesir-i füsunkârı sizin ağzınızda bilseniz ne müessir!...

Altıyüz senelik tarih-i hayat-ı millet sizin kılıcınızın şa'şa'a-i mehâbeti altında teneffüs ediyor, vatanın bir gubâr-ı nâçizi yok ki altıyüz senelik hûn-revânınızla la'l-renk olmasın. Bir taşı yok ki altında sizden bir şehidin cism-i mübareki bulunmasın. Altıyüz sene siz bu vatanın müdafaa-i bî-fütûrî altıyüz sene siz bu vatanın yegâne müttekâ-yı hayatı oldunuz da sizden bu vatanın yâd-ı nâmını dirîğ ettiler. Daha dün karşınızda nigâh-ı gudûb ile dikilen bir heykel-i kin ve ihanet sizden hala o namı esirgiyordu.

Hüriyyet-bahş olunurken bütün memleket ser-tâ-pâ bir kalb-i şükrân şeklinde velvele-i meserretle titrerken o karşınızda çeneleri gayz-ı tehevürden kilitlenmiş dişleri kahr u ye'sden gıcırdayarak bütün hayatını tehlikeye koyduğunu vatanın bir defacık olsun ağzından çıkmasına müsaade edemiyordu.

Ah siz onun çizmeleri altında nasıl ezildiniz, nasıl kıvrandınız ve sizinle beraber bütün millet nasıl ezildik nasıl kıvrandık.

Padişahın sizce mukaddesiyetinden kim şüphe edebilirdi. Siz ki bu hey'et-i muazzama-i Osmaniye'nin hâfız-ı tabî'yyesiydiniz. O sizi padişahına hain göstermekle hem padişahına hem size hem millete hıyânet ederdi. Fakat bugün artık arada erbâb-ı hıyânet yok ve bugün bir dest-i ma'nevî onu yakasından tutarak hisara tâ sûr-ı Fatihin eteklerine götürerek diyor ki:

Diz çök, sürün bu hâk-i mübareke, titre bu taşların altında! Gördün mü erbâb-ı cihâd u gazâyı.

Gördün mü o çocukların ecdadını gördün mü bu timsâl-i muazzam askeri, bu topraklarla taşları dizlerinin üzerinde sürüne sürüne öp, tavaf et. Bu âbide-i şân ve şerefî.

Yine o dest-i manevî onu hisarın öte tarafına diğer cenahına çekiyor ve orada da bir bina, bir künâh-ı mehîb kadar yüksek bir binayı göstererek: işte hıyânet, diyor. İşte her taşının arasında bir yavru askerin rûh-ı ma'sumu ezilip kanayan timsâl-i hıyânet.

Ark., s.305.

Müntehabât-ı Nefise:

ZEVCEMİN MEZARINDA

Tenha... Sükût her taraf âlûde-i zılâl
 Bir levha-i melâl
 Her makberin başında duran senin pür-hutût bir fatihayla boynunu bükmüş
 garîb ü zâr

bir sâil-i mezâr...

Bir mahşer-i sükût... Ne bir ses ne bir sadâ
 her şey sükûn-fezâ.

Donmuş, tahaccür eylemiş; -âmâde-i sükût
 her taştâ- hasta bir sesin en son vasiyyeti,
 bir âh firkati...

Rîzân olur bu yerlere nâlân ve sîne-çâk
 me'yûs ve giryenâk

-Sâfi kanatlarıyla uçan bâd-ı bî-karâr
 her serv-i ser-bânda dokundukça gâh gâh-
 Bir lerze-i siyâh...

Bir lerze-i siyâh ile her kabir pür-sükûn,
 her seng gam-nümûn

Bir yâr-ı pür-vefâ gibi olmakda pâydâr
 Bekler siyâh servilerin zill-ı mâtemi
 Bekler bu 'âlemi..

Geldim kenâr-ı kabrine, âh işte ben yine,
 Döktüm sirişk-i rûhumu senin hazinene!
 Meflûc bir sadâ gibi âvâz-ı hasretin
 Ruhumda ağlayıp duruyordu hazîn hazîn:
 "Mevkûf-ı intizâr kıyâm-ı kıyâmetim!"...

Tuğyân edip o, demde bütün nâtıkiyyetim
 Yâdınla – istedim ki- tutup en hafâ-güzîn

Âlâm-ı kalb-i zârımı pür-lerze, pür-enîn
 Teşrîh ile mezarına hep eyledim defîn..
 Teşrîh-i rûh-ı zârıma bed' ettiğim zaman
 Tuttu lisân-ı kalbimi, kahretti nâgehân
 Bir cûşîş-i bükâ ile, bir ra'şe-i figân...
 Hüseyin Su'âd

Ark, s. 337-338

Müntehabât-ı Nefise:
BERLİN MEKTUBU

Bir ay kadar Avrupa'yı seyahate çıkmıştım. Şimdi Berlin'e avdet edildi. Esnâ-yı seyahatimde Avrupa'nın bir hayli bilâd-ı meşhuresi görüldü. Garbın mamuriyet hali görülmedikçe şarkın mağmuriyyet ahvâline teessüf olunmamak kâbil değildir. Bu seyahat sıhhatime pek çok hizmet eylediği gibi idare-i mülkiyece meşhûdât ve meksûbâtımı dahi tezyîd eyledi.

Kütüb-i siyâsiyyeyi mütâlaa fenn-i tedbîrimden de tevsî'-i nazarı mûcib ise de kavâid-i fennin tatbikatını görmekte fevâyid-i azîme müsellemdir. "Leyse'l-hayrû ke'l-ıyân"

Avrupa görülmedikçe elsine-i rüvâta ve sahâif-i matbûatta mervî olan medeniyet-i garbiyye ne demektir bilinmez. Efkârın bedâyi-i âsâr-ı hayret-fezâsı gözden geçirilmedikçe havâss-ı insâniyyenin mertebe-i meziyyeti anlaşılamaz. Hikmeten sâbittir ki tasavvurât, a'yân-ı sâbiteye nazaran âlâ tarîki'l-kiyâsıdır. Binâenaleyh medeniyetçe mertebesi dûn olan bir memlekette terakkiye hizmet, dâiyesinde bulunanlar kemâlât-ı medeniyesi müsellemler bir memleketin ahvâl ve esbâb-ı intizamını müşâhede ve mütâlaa etmemiş olurlar ise ıslâhatça edecekleri tasavvur ve tedbîr buldukları dairenin derecesine kıyasen olur. Terakki-i sahih ise âlem-i insaniyyenin terakkiyât-ı müktebesesine vukuf ile husûl bulur.

Bugünkü gün Paris sergisi maarif-i asriyyenin teşhîrgâhı olduğundan memalik-i mütemeddinenin her cihetten her sınıf halk sanatın ve ilmen mensup olduğu kısma müteallık tahkîkâtı icrâ için fevc fevc sergiyi temâşâyâ gelmekte ve ma'lûmât-ı sâbıklarına munzamm olan tahkîkât üzerine yerli ve ecnebî erbâb-ı

habere sergi dairesinde akd-ı meclis-i mübâhase etmekte oldukları halde bizim dünyadan haberimiz yokmuş gibi muâmelelerimize hayret el verir.

Sadr-ı İslamda medeniyet-i garbın terakkîsine başlıca sebep: erbâb-ı himmetin aktâr-ı ‘âlemi seyr ve seyahat ile tahkîkât-ı ilmiyyelerini neşr etmeleri idi. Artık cehl ve taassub bizde bir dereceye gelmiştir ki tahatturu bile mûcib-i nefrettir.

Kadınlarımız evlerine kapandıkları gibi erkeklerimiz dahi memleketlerine kapandıklarından cemiyât-ı beşeriyenin ahvâl-i terakkîyâtından o derece gaflet üzereyiz ki etrafımızı muhît olan akvâm günden güne ilerlemekte ve bu sayede manen ve maddeten bize galebe etmekte oldukları halde biz yine dört el ile cehl ve taassuba sarılıp ondan ümîd-i necât ediyoruz. Fesühânellahi’l-müte’âl

Hulâsa-i kelâm insaniyyetin ve medeniyetin ne büyük bir devr-i terakkisinde bulunduğumuzun delâil-i mülzemesini görmek isteyenler Paris sergisini seyretmelidirler. Ve aktâr-ı şarkiyyede terakkîyât-ı garbiyyeyi icrâ arzusunda bulunanlar kemâlât-ı beşeriyenin mahall-i tecellîsi olan Avrupa bilâd-ı garbiyyesinde hakâik-i ümrânı tedkîk için gezmelidirler.

Artık söz bir bahs-i mühimme intikal etti ki, böyle bir varakpârenin değil bir büyücek risâlenin havsalası mütehammil değildir. Anın için burada hitâm-ı kelâm edelim.

Sadullah Paşa

Ark, s. 369.

Müntehabât-ı Nefise: Nevâ-yı Hicrân

Uzak uzak, mütevekkil yabancı bir köyde

Kenara şöyle atılmış, garîp bî-sâye

Ki berg ü bârı perişan, nihâl-i giryânım.

Duyulmuyor ve duyulmaz enîn-i hicrânım

Araştırır beni öksüz yuvamda bî-vâye

Garip yavrum ile bir hayâl-i pejmürde

Diyor musun? Baba gel gel kızım her akşam sen
 Senin hayâl-i yetîminle ağlıyorken ben?...

Güneş batar dağılır ufka hep tahayyül-i şâm
 Bütün menâzırı tazlîl-i hüzn eder sâkin;
 Uzakta bir ovadan çingirak sedâsı gelir;
 Akın akın serviler hepsi avdet etmededir.
 Koyunları dağılan bir çoban gibi dalgın
 Ne beklerim yolların üstünde böyle her akşam?

Arar mısın beni bilmem, huçeste, yavrum
 Senin hayâl-ı yetîminle ağlıyorken ben

Siyah bir gece orman sükûn içinde uyur,
 Cenâh-ı muzlimi altında bir küçük hâne.
 Yukarıda pencereden hasta bir ziyâ-yı fütûr
 Batar çıkar görünür sanki bir sitâre-i dûr
 Kavuşmak istiyorum ben o dâr-ı hicrâna
 Bırak yeter beni ey iftirâk-ı mel'ûn, dur.

Görür müsün beni rüyada bazı yavrum sen
 Senin hayâl-ı yetiminle uykusuzken ben?...
 Hüseyin Sîret

Ark., s. 401.

Müntehabât-ı Nefîse:

Hac Yolunda'dan Bir Sayfa

... Bu semanın boşluğunu ecrâm-ı mudîe, havanın tenhalığını kuşlar ihyâ ettiği gibi Nîlin hâlî sathına da büyük, müsellesî yelkenli zehâbiyyeler, kayıklar, gemiler bir hareket-i hayat veriyor: Nehrin bulanık mevceleri gibi Nil üstünde sefineler lâ-yankati' bir taraftan geliyor bir tarafa gidiyor, nazardan biri gâib olmadan

ufuktan bir diğeri çıkıyor. Sonra bunu şişkin yelkenleriyle üçüncüsü takip ediyor. O esnada bir ikisi de cihet-i ma'kûsedan bunlarla karşılaşılıyor. Gûyâ uzaklarda ta uzaklardaki nevâhî-i gayr-ı münkeşifede mevcut olan nâ-mahdûd destgâhlardan daima çıkararak arazî-i meçhûleye doğru gidiyorlar. Geniş beyaz kanatlarını açmış, büyük kuşlar gibi âsâyiş-i mes'ûdâne içerisinde bî-hirâs u endîşe mersâ-yı maksûdelerine doğru ilerliyorlar. Bunlar o kadar urûk u edyân ve o kadar hezimet muzafferiyet o kadar inhidâm ve i'tilâ karşısında cereyân-ı lâkaydânesine devam eden nehr-i cesîmin birer rûh-ı tayyârı gibidirler; insanla hayvanla eşyayla memlû oldukları halde Nil üzerinde inerler, çıkarlar. Bazen o kadar yüklüdürler ki kenarları suya temas eder. Adet hemân şimdi batacaklar zan olunur. Hakikate muhâlif olarak uzaktan daha rakîk ve daha hafif daha zarîf ve mütenâsib görünüyorlar. Köhnelikleri kabalıkları ancak yakından his olunabiliyor. Karşınızdand geçerken görüyorsunuz ki bunları Nilin suyu nüvâziş-i mütemâdiyesiyle harab etmiş, şimdi ağır bir hamle altında dağılıverecek gibi çatırdıyorlar, inliyorlar. İki üç kişinin sevk edebileceği bir kayığı yirmi otuz kişi bir çâlâkî-i bîlüzûm ile bir baştan bir başa koşarak güç hal ile idare edebiliyorlar. Her kayığı dolduran desti, çanak, çömlek yığınları, şeker kamışı demetleri, sebze sepetleri, zahîre çuvalları, tavuk kafesleri, balyalar, denkler, sandıklar üstünde yolcuların bir kısmı uyuyor, bir kısmı söyleşiyor, biri Me'vâl okuyor, biri namaz kılıyor, mecmuanın adedi gemi taifesinin adedi gibi meçhul, miktarları da geldikleri yerler, gidecekleri yerler gibi nâ-ma'lûm. Hepsi bir sabr-ı mütevekkilâne ile Nilin cereyânını, rüzgarın istikametini, dümenin meyl ü nüfuzunu takip ediyor. Bu heves-güzâr yolcular geçerken sahilden:

-Es-selâmü aleyküm...

diye bağırıyorlar, onlar ma'kes-i savt gibi mihaniki olarak hep bir ağızdan :

-Es-selâmü aleyk

Diyorlar, âb u semâ arasında sâkin, gâfil, müsterîh olarak hâb u takvâ, hayâl ü ta'âm, terennüm ü temâşâ ile kuşlarla balıklar arasında hususi bir sınıf-ı mahlûkât gibi imrâr-ı hayat ediyorlar. Bütün servetleri bütün aileleri, arz u hayat ile kendi aralarındaki bütün revâbit ve alâik yanlarında kendileri gibi su üstünde mütemevvic, hâricle münâsebetleri gûyâ yalnızca bir es-selâm te'âtîsinden ibaret. Karada urbalar, zînetler, sa'âdetler gûyâ onların hasedini değil, gıbtasını bile tahrîk etmiyor. Onlar ancak bu seyyâr hayatı, bu rüzgârı, bu nehri, bu yelkenleri, bu yekdiğerini müte'âkib

bir menba'-ı meçhûlden dâima gelen gemileri ancak bunlar sever gibi görünüyorlar. Bu mes'ûd mahlûkların gözlerinde öyle bir safvet-i bî-haberâne var ki gûyâ bildikleri şunlardan ibarettir. Semâ saf, su bulanıktır; sa'âdet de ağrısız bir vücûd, dolu bir mide ile beyâbân-ı bî-kerâna karşı hayâlât-ı mudîeye dalmaktır...

Bu lâübâli gemicileri, bu lakayt yolcuları Nîl-i sakin ihtirâm-fermûd bir kuvvetle istedikleri yerlere götürüyor; fakat bu reviş nakliyesinde ne vakar ve uzmet, ne ihtişâm var. Gûyâ medeniyet-i ibtidâiyenin nevrûz-ı velâdetinde hazır bulunan kendisi olduğunu gûyâ sahillerindeki cesîm şehirler kâğıttan yapılmış birer kule gibi yeksân-ı hâk olmuşken kendisi ancak kendisi kaldığını etrafında fikirler, hatıralar, hayaller, mütenevviben enkâz-ı mâ-sebak altında gubâr-ı nisyâna karışmışken yalnız kendisi karn-ı evveldeki kuvvet ve hayatıyla yaşadığını biliyormuş gibi bir vak'-ı girân-serây ile mecrâ-yı a'sâr-ı dîdesini takip ediyor. Civarında her şey değişmiş, yalnız o, yalnız Nîl-i mübarek ilk yevm cereyânındaki hâli muhafaza edebilmiştir. Binlerce harabeye hâbgâh olan bu arz-ı müstesnâda yalnız bu cûy-ı vakûr kendi sadrında nebzâd-ı ebediyyeti hissetmiş, beşeriyetin serâbistân hayâlâtına inkitâ'sız bir zenzeme-i tehekkümle cevap vermiştir.

Nîl kenarında bütün bir kitâb-ı hâtırâtın yaprakları nazar-ı dimâğ önünde devr ediyor; fakat eski Kahireye girmek için artık bu kitabı kapamak lazım geldi.

Cenap Şehabettin.

Ark, s. 278.

HİKÂYE

Büyük bir çoban köpeği küçük fino köpeğinin yanında uyukluyordu. Oradan tesadüfen bir adam geçti. Bunu görür görmez fino derhal sıçrayarak ve keskin keskin havlayarak adamın bacakları arasına atıldı. Adam ona bir tekme atarak üç arşın öteye fırlatıp tacizâtından kurtuldu. Fakat çoban köpeğinin yanına yaklaşınca hemen yolunu değiştirerek ondan uzaklaşmaya baktı. Henüz tekmenin acısı yüreğinden çıkmamış olan fino mahcubiyetle kulaklarını aşağı sarkıtarak azametli arkadaşının yanına avdet etti. Çoban köpeği onun bu halini görünce tekdîr-âmiz tavır takınarak kulağına dedi ki:

-Öyle keskin keskin bağırıp atlamak sıçramak ile herkesi korkutacağını mı zannediyorsun? Emin ol ki kimsenin şöyle yaparım, böyle yaparım, diye vâki olan tehdidâtına kulak asan olmaz; kendilerinden korkulan mahlûklar gerçekten bir şeyi yapmak iktidarları görülenlerdir!”

Hakikaten iktidarsız bir adamın her türlü tehdidâtının boş bulunduğunu anlayacak gafil yoktur. Hâlbuki kuvvetli, iktidarlı, büyük bir adamın bir bakışı, hatta sükûtu bile etraftakilere havf ve hürmet ilkâ eder. Binaenaleyh hüner bağırıcı çağırıcı adam olmakta değil, sükûtu bile sâirlerini korkutacak kabiliyetli, ehliyetli, tehdidini îfâya kadar adam olmaktadır.

A.(Ayn) N.(Nun)

Ark, s. 316.

BİR HİKAYE-İ SADÂKAT KRALİÇE ARTEMİZ

Anadolu’da, bugün “Mile” denilen mevkîin tâ eski zamanlarda (Muzul) ismindeki hükümdarı vefat edip taht-ı saltanatını zevcesi (Artemiz)e terk etmişti.

Artemiz zevci hakkında, perverde eylediği ebedî şefkat ve sadâkatına bir delil-i mücessem olmak ve âlâm-ı ruhiyesine cevap teselliyet bulmak ümidiyle kral namına, acaib-i seb’-a-i âlemden ma’dûd olacak kadar harikulâde zarif bir heykel rezine karar verdi; (bugün Avrupa’da büyük adamların ibka-ı namı için yapılan türbelere “mozole” derler.) fakat kadınların bir numune-i iffet ve sadakati olan kraliçe, bu eser ile teskin-i hicrân edemeyerek kocasına en güzel bir methiye yazana mükâfatlar vaad eyledi ise de, vicdanı bunda da bir türlü memnûn olmadı... En sonunda (Mozol)’un artık toprak olmuş cesedini getirip, kemiklerini dövdürdükten sonra, zevcine ancak kendi vücudunu mezar yapabilmek fikriyle, her gün içtiği suya o tozdan bir miktarını karıştırdı.

Artemiz bu suretle iki sene daha yaşamış ve eleme ancak hayatıyla nihayet bulmuştur.

Ark, s. 114-117.

FEDAKÂR BİR ATEŞÇİ

Aşağıdaki satırları hayalî bir hikâyeye zannetmeyiniz. Bu, geçenlerde İtalya'nın Angona şehri civarında cereyan eden hakiki bir vak'adır. Vak'anın kahramanı olan, İtalya hükümet demir yollarında müstahdem ateşçi Aldohina. Bunu, Frederic Lis isminde bir İngiliz anlatmış; o da daima bu yolda hakiki sergüzeştler, seyahatler neşreden "White World Magazin" ünvanlı İngiliz risalesine yazmıştır ki biz de oradan iktibas ediyoruz.

Angona'nın küçük bir gazinosuna oturduk, Aldohina söze başladı: "İtalya demir yollarında ateşçinin vazifesi pek muttarid ve müz'ictir. Makinist bir dikkat-i mütemâdiye ile hattı gözetmeye, işaret direklerine bakmaya mecbur olduğu halde, ateşçinin sakatına(?) oturmak, arasıra külhana bakıp icap ettikçe kömür atmaktan, ateşi karıştırmaktan başka işi yoktur. İşte bu yeknesak hayat vazife ile iştilal edenleri, hele ben tabiatta olursa adeta sersem eder. Demek yeknesaklıktan hoşlanmıyorsunuz? Sergüzeştten garip vakalardan daha ziyade zevk alıyorsunuz?"

-Evet, doğru. Zaten Angelina Lombardi'yi tahlis etmem de hemen böyle bir halden neşet etmiştir. Galiba, benimle görüşmek istemeniz yine bu meseleye ait olacak; fakat artık birçok defa söylenmiş, dinlenmiş, bütün teferruatıyla işitilmiş, hemen hemen bıkmış bir şeyi tekrara bir lüzum olmadığı gibi zaten söze değmeyecek kadar ehemmiyetsiz.

-Yok, öyle değil, vâkıâ hadiseyi bütün teferruatı ile biliyorum; fakat bir defa da doğrudan doğruya sizden işitmekteki lezzet başkadır. İhtimal ki yanlış işittiğim, henüz duymadığım cihetler vardır; onları da tashih etmiş olurum, rica ederim reddetmeyiniz, bekliyorum.

-Mademki ısrar ediyorsunuz, haydi bir defa daha anlatayım. Ben yirmi bir yaşındayım. Babam, Angona'da "Gazino Doriko"da müstahdemdir. İtalya hükümeti demir yollarına mensup 5412 numaralı lokomotifte, arkadaşım makinist Baldinelli ile birlikte çalışırız. Bizim lokomotif ekseriyetle marşandiz trenlerini cerr eder. Ağustos içinde bir sabah Maranu'ya gitmek üzere yine bir marşandiz trenini çekerek "Üzino"dan hareket etmiştik. Tren süratle ilerliyordu. Seyahatimiz Angona'ya altı kilometre kalıncaya kadar bile hadise cereyan etmemiştii. Fakat Angona'ya yakın

makinist arkadaşım birden bire şiddetle düdüğü öttürdü ve aynı zamanda istimi salıvererek freni sıkıştırarak lokomotifin tevkife çalıştıyordu. Birdenbire korktu; acaba ileriden başka bir tren mi geliyor? Müsaade mi edeceğiz? Bir an içinde iki trenin iç içe geçmesi, vagonların parçalanması, yolcuların ölümünün yed-i kakhârânesinde can çekişmeleri... Bütün bu fecâyî adeta sinematoğraf manzaraları gibi zihnimden geçti. Fırladım, Baldinelli'ye yaklaştım. İleriye doğru baktım, hayır! Başka tren yok, o halde müsaade tehlikesi de yok; fakat bu kadar müthiş olmakla beraber diğer bir şey var: demir yollar arasında küçücük bir çocuk, ağustosun ılık güneşi altında müsterihâne oynuyordu. Bizim ile çocuğun arasındaki mesafe de hemen doksan metre Eğer şu anda düdüğün sesini anlayıp da yoldan dışarı atlamazsa ezeceğimiz muhakkaktı. Her ne kadar fren son haddine kadar sıkıştırılmış ise de sürat müktesesi hasebiyle tren hızlı hızlı ilerlemekte devam ediyor ve bu sürat bana pek müthiş görünüyordu. Baldinelli, adeta donmuş, ağzından bir kelime bile çıkmıyordu. Filhakika lakırtı edilecek zaman değildi. Çocuğa yetişmeden evvel trenin durması gayri mümkündür. Bu halde ne yapmalı? Aklıma bir şey geldi; lokomotiften evvel çocuğa yetişmek, bu suretle vakaya kendimi de muhatara koymuş olacaktım, lakin çocuğun kurtulması da ihtimal dairesine girecekti. Lokomotifin çekebileceği miyim? Gayet iyi koşardım, hatta ekseriyetle ayak yarışlarında birinci gelirdim. O halde treni geçebilmem de imkân dâhilinde, tedbirim garipti; fakat icraya karar verdim. Zaten böyle zamanlarda ekseriyetle garip tedbirlerden muvaffakiyet görülür. Bunları düşünmem, karar vermem, icra etmem halen bir an zarfında oldu. Bazı şeylerin icrası söylemesinden daha seridir.

Şimdi trenle çocuk arasındaki bade elli metreye kadar azalmıştı. Yapacağım şeyi Baldinelli'ye anlatmak bu suretle de vakit kaybetmeye lüzum görmeden, lokomotifin sağ tarafından kendimi fırlattım ve şâyân-ı teşekkürdür ki hiçbir kazaya uğramadan toprağa ayağımı bastım. Lokomotif benden ileride idi. İşte o zaman müddet-i hayatımda asla unutamayacağım yarış başladı; öyle bir yarış ki, bir tarafta, dümdüz raylar üzerinde adeta kayarak giden bir tren; diğer tarafta çakıl taşları üzere heyecan içinde, hemen hemen düşe kalka bir adam var.

Lokomotif, frenin tazyiki ile her saniye süratini kaybediyor, ben ise bir ümîd-i muzafferiyetle mütemadiyen hızımı artırıyordum. Bir adım, bir adım daha derken ve Baldinelli'nin kulağıma çarpan âvâz-ı teşvikârânesi henüz nihayete

ermeden lokomotifini geçtim. Fakat aradan on beş metrelik bir mesafe kalmıştı. Acaba vaktinde yetişip çocuğu hattan dışarı çekebilecek miyim? Yetiştim... Ama lokomotifle aramızda altı metrelik bir mesafe kaldığını ve trenin hala ilerlemekte olduğunu kemâl-i dehşetle gördüm. Rayların arasına atılarak çocuğu bir kolundan ve göğsünden yakaladım. Heyhat! İş işten geçmişti, makine tâ yanımızda idi. İki saniye sonra ikimizin de sûret-i fecâda mevci muhakkaktı. Yıldırım süratiyle aklıma son bir tedbir geldi; halen çocuğu iki rayın ortasına yatırdım, ben de kısmen üzerine yaslanarak yamyassı yere yapıştım. Nefes bile almıyordum. Ve bütün bunlar bir saniye belki de daha az bir zaman zarfında olup bitti... Trenin üzerimden geçmesi anındaki hissettiğimi söyleyemeyeceğim; zira o sırada bir taraftan her katımdaki sürat, bir taraftan da çocuğu kurtarmaktan mütevellid son derece memnuniyet, adeta aklımı başımdan almıştı. Yalnız lokomotif ateşliğinin başımı yakarcasına üzerimizden mürûru ve müteakiben vagonların geçmesinden mütevellid rüzgâr aklımda kalmış. Tren gayet ağır yüklü otuz dört vagonla mürekkepti. Son vagon üzerimizden geçinceye kadar ebediyete yakın bir zaman mürûr etti. Ve ancak ondan sonra nefes alabildim. Evet, tren geçmiş ve elhamdülillah, hayatımız kurtulmuş idi. Trenin süratini düşününüz ki, doğruluk havfla, dehşetle ağlayan çocuğu yerden kaldırıncaya kadar son vagon bizden kırk metre tebâüt etmişti. Nihayet tren durabildi. Derhal Baldinelli atlayarak bize doğru koştu. O bizi bu kadar uzakta tahmin etmiyormuş... Hatta sonradan bana söylediği, koşması bizi hayatta bulacağını ümit ettiğinden değil; ezildiğimize katiyyen hükmettiğinden, naaşlarımızı kaldırmak için imiş.

İşte merak ettiğiniz sergüzeştin hepsi bu. Basit bir vak'a.

-Hayır, hayır. Hepsi değil, Senyor Heyna, her hareket-i şecânenin, her fedakârlığın vicdaniîve manevî mükâfâtından başka maddeten de bir ecri vardır; şimendifer memurlarının tebrikatını, altın madalyayı, belediye tiyatrosundaki resm-i mahsusunu da anlatmayacak mısınız?

Mütevazı ateşçi dedi ki:

-Evet ama... Bunları söylemekle bir fayda görmüyorum. Siz biliyormuşsunuz ya, tekrar anlatmaya ihtiyaç yok.

Kendisine bundan başka bir kelime daha söyleyemedim. O halde bu cihetleri de ben anlatayım:

Aldohina'nın şu uluv-i cenâbı, şu kahramanlığı işitilir işitilmez bütün Angona meserret içinde kalmıştı. Şehrin her tarafından telgraflar, tebrikler yağıyordu. Şimendifer memurlarına fedakârlığının bir hatırası olmak üzere kendisine bir altın saat ihdâ ettiler ve şu büyüklüğünü fevkalade sitâyîşlerle bir ahbâr-ı resmi gibi tekmil-i İtalya şimendifer müstahdemine tebliğ ettiler. Maskat-ı re'sinin memurîn-i resmîyesi, başta belediye reisi Kavalyere Bonerelli ve Angona dâr-ül muallimîni müdürü Profesör Rufini olduğu halde, "Tiyatro Della Muse" namı verilen belediye tiyatrosunda ictima ederek nadir ve ancak bu gibi fedakarlık gösterenlere verilen altın madalyayı aldı ve Aldohina'nın göğsüne taktılar. Bu resm-i muhteşemde binlerce halk hazır bulunmuştu. Bittabi hayatı kurtarılan iki yaşında Angelina Lombardi de minnettar ebeveyniyle beraber oradaydı. Bu vak'a bu ictima bir çok zaman Angonalıların hatırasından silinmeyecektir.

Ark, s. 186-187.

KIRAAT

İptidai

Birgün bir çocuk bahçede topaç çeviriyordu. Elinde bir kırbaç vardı. Topaç durunca kırbaç ile vurup döndürmeye başlıyordu.

Babası bu hali gördü:

-Bak yavrum, dedi, bu topaç haylaz, derslerine çalışmaz çocuklara benzer. Babaları da onları kırbaç ile çalıştırır! Akıllı çocuk derslerine cezasız çalışır.

Rüşdi:

HIKÂYE

Her görüldüğü yerde nefretle karşılanan ve insandan, hayvandan birçok düşmanlarının yed-i intikamına düşmemek için daima heyecan ile vakit geçiren bir fare, günün birinde serseriyâne dolaşmakta iken ikametgâhını sırtında taşıyan ve cüz'î bir tehlikeye mukabil halen kendini bu ikametgâh içinde enzâr-ı tecavüzden gizleyen bir kaplumbağaya rast geldi. Hakaret-âmiz bir tavır takınarak:- "Zavallı kaplumbağa, senin haline gerçekten çok acıyorum. Bu kadar güzel bir cihan içinde sun'î, tabi'î bu kadar mebanî-i müzeyyene ve muhteşem arasında senin böyle bir kabuk parçasından başka sığınacak yerin olmadığı için hakikaten pek... bedbahtsın! Böyle hazin bir mahbes içinde ömür geçirmeye mahkûm olduğun için kim bilir ne

kadar muğbersin! Hâlbuki ben böyle bir mahbesten azade olduğum için keyfime, tab'ıma, zevkime göre en latif binalar içinde kendime bir mesken ihtiyar edebilirim. Ezcümle bak, şimdi bir padişahın sarayında ikamet ediyorum. Etrafımda altın yaldızlı duvarlar, başım üzerinde elmas parçalarından yapılmış gibi avizeler, nereye baksam ipekler, sırmalar ile müzeyyen döşemeler görüyorum!”dedi. Kaplumbağa farenin bu müteazzimâne sözlerini dinledikten sonra bu cevabı vermekle iktifa etti. “Ben bir kabuk parçasından ibaret olan şu hakir ikametgâhımdan tamamen memnun ve bunun derûnunda tamamen bahtiyarım. Çünkü bu kabuk parçası tabiatın bana, kimsenin iştiraki olmaksızın yalnız bana ihsan ettiği bir meskendir ki, kimse beni bundan tard edemez. Sen ise her an kovulmak, hatta yakalanıp işkence edilmek tehlikesi içindesin! Başkalarının saraylarına sokulmaktan kendi kulübende oturmak hayırlıdır!”

İdadi:

İHTİRASATIN NETİCESİ

Havada gayet şiddetli sıcak vardı. Bir adam, bir bayırın eteğinde, dolgun üzüm salkımlarına hamil bir asma kütüğü gördü; susamış da olduğu için hararetini bu üzümlerle teskin etmek arzusuna düştü. Lakin kendisi ile asma kütüğü arasında murdar bir bataklık vardı ki, bayıra vasıl olmak için bunun ortasından geçmek lazım geliyor, adam da bir türlü buna karar veremiyordu. Bundan dolayı susuzluk kendisini iz'âc etmekte olduğundan kendi kendine ihtimal ki:-“Bataklık pek derin değildir. Bir kere tecrübe etmekten ne çıkar? Olsa olsa ayakkabım kirlenmiş olur ki bu da pek büyük fenalık değildir.” dedi. Bunun üzerine bataklığa girdi. Hatve-i ûlâda ayağı murdar çamura saplandı; biraz sonra çamur dizlerine kadar çıktı. Durdu, tereddüt etti, geri dönmenin daha münasip olup olmadığını düşündü. Fakat üzümler gözünün önünde parıldıyor, susuzluğu da gittikçe artıyordu: “Mademki bu kadar göze aldurdım, niçin döneyim? Bu kadar zahmeti niçin heba edeyim? Çamur biraz daha artmış yahut eksilmiş ne çıkar? İlk rast geleceğim dereye yıkanarak bunun derdinden halâs olurum.”dedi ve bu mülâhaza azmini teyit etti. İlerledi, gittikçe daha ziyade çamura batmak üzere ilerledi. Göğsüne kadar, sonra boynuna kadar, daha sonra

dudaklarına kadar çamura gark oldu. Nihayet çamur başını aştı. Boğularak, çırpınarak son bir gayretle yükseğe kalktı ve akıbet, ayağını bayıra attı.

Vücudunun her tarafından akmakta olan siyah, murdar bir çamura müstağrak olarak o derece hırs ile arzu ettiği üzümleri yedi, olanları yedi. Sonra kalben bîhuzûra kendi kendinden mahcup olarak elbisesini çıkardı ve yıkanmak için civarda bir berrak su aramaya başladı. Fakat ne yaptı ise o müstekreh kokuyu üzerinden def edemedi. Bataklığın baharat-ı kerihesi etine, kemiklerine işlemiştir. Nefret-âver bir teaffün bütün vücudundan intişar ederek etrafında murdar bir hava hâsıl ediyordu. Kimin yanına yaklaşacak olsa kaçıyorlardı. İnsanlar için bâis-i nefret ve istikrah, mülevves bir hayvan derecesine inmişti .

İşte hırs ve tamaha kapılarak tarîk-i müstakimden ayrılanlar fenalık yolunda kademe kademe ilerleyerek; vicdanlarının feryadlarını peyder pey susturarak akıbet menfur-ı âlem olurlar.

Ark, s. 307-308.

KIRAAT

İptidai:

Birgün bir kuş susadı. Bir sürahinin dibindeki suyu içmek istedi. Sürahinin ağzı dar idi. Kuşun gagası suya varamıyordu. Sürahiyi bir yana yatırıp suyu yaklaştırmak istedi. Yapamadı. Düşündü, taşındı, sonra bahçeden ufak ufak taşlar getirip birer birer sürahiye koydu. Su yukarı çıktı; kuş içti.

(Sabır ve sebat ile çalışan muvaffak olur.)

Rüşdi: HİKÂYE

Amerika şehirlerinden birinde, civardaki yollardan biri üzerine vaz' edilmiş olan bir mektup kutusunun derunundaki mektupların haftalardan beri çalınmakta olduğuna dikkat edilir. Posta şubesinin müdürü bu hususta pek çok şikâyetler vuku bulduğu için o kutudaki mektupların ahz u tevzi'ine memur olan mevziyi isticvâb eder. Mevzide, bu sırankatlere asla akıl erdiremediği hekimler tarafından icra edildiğini anlayamadığı cevabını verir. Bunun üzerine müdür

maiyyetindeki memurlardan birine ma'hud kutunun civarında terassut üzere bulunmasını emreder ve az müddet sonra hırsız keşfolunur. Filvâki, bir kadının kutuya bir mektup atmasından biraz sonra, ağzında bir mektup bulunmak üzere kutunun deliğinden bir ufak karga çıkar ve mektubu yüz metre kadar uzakta bir yere götürüp bırakır. Memur da ardı sıra giderek bunun çalınan mektupları darmadağın bir halde orada bulup toplar, posta şubesine getirir. Bunun üzerine olay işte şöylece meydana çıkar:

Meğer karga bu kutunun içinde yuvasını yapmaya başlamış ve ara sıra sırtına düşmekte olan mektupların izacâtından hiddetlenerek onları gagası ile oradan çıkarıp dışarıda bir yere götürür atarmış.

Posta müdürü bu tafsilatı anlayınca zavallı kuşun yuvasını târumâr etmeyi istemeyerek civarda bir mahallede yeni bir kutu vaz' edilmesini emreder.

İşte himaye-i hayvanat merakında olanlar için şâyân-ı imtisal bir hareket!

İdadi:

İNSANİYET

Bugün hiçbir akıllı adam yoktur ki kendisinin göze görünmeyen bir takım temeller ile bütün geçmiş gelecek ve hazır olan adamlara merbut olduğunu hissetmesin. Biz şimdiye kadar vefat etmiş olan bütün âdemlerin varını, şimdi yaşamakta olanların şerîki ve şimden sonra doğacak olanların hamisiyiz. Bizi şimdi bulunduğumuz hale derece derece getirmiş olan binlerce nesillere karşı borcumuzu ödemek için kendimizde ve bütün ebnâ-yı nev'imizde bulunan tab'ı insanîyi ıslah ve terbiye etmeliyiz. Mesela oturduğumuz evimizi böyle güzel ve rahat bir hale koymuş olan binlerce, yüz binlerce çalışkan adamlara teşekkür etmeyi göstermek için bu evi dünyaya bizden sonra gelip oturacak olanlara daha güzel, daha rahat bir halde terk eylemeliyiz.

Şüphe yok ki biz, bizden evvel dünyaya gelmiş gitmiş olanlardan daha rahat ve daha mesuduz. Bir suretle çalışmalıyız ki bizden sonra gelecek olanlar daha rahat, daha mesud olsunlar. Bu maksad daima göz önünde tutulursa insan ne kadar kabiliyetsiz olsa yine insaniyetin terkisine az çok hizmet edebilir.

Yine şüphe yok, kabir ağacı diken, bu ağacı kesip tahta haline koyan,

sonra bu tahtaları birleştirip bir rahle yapan âdemler, insaniyete pek büyük hizmet etmişlerdir. Fakat, bu rahlenin başında bir çocuğu okutan adam daha büyük bir hizmet etmiş olur, zira o âdemler insaniyetin mesudiyet-i maddiyesi ve mânevîyesine çalışmışlardır. Ne şerefli hizmet!

Ark., s.47

SOKRAT

Sokrat, mîlâd-ı 'îsîyeden 475 sene evvel Atina'da tevellüd etmiştir. Evvel heykeltraşî (?) ile meşgul oldu ise de biraz sonra onu terk edip 'ulûm ve kânûna vakf-ı nefis eyledi. Bu mesâ'î arasında bile hükûmetin kendisinden beklediği vazâif-i medeniyyeyi hüsn-i ifâya çalışırdı! Meselâ: Atinalıların.....(?) la muharebeleri esnasında o, ilk saf-ı harbde bulunmuş ve fevkalade yararlık göstermesinden dolayı mecrûh olmuştu. Sokrat, bir insanın yalnız nâmus ve fazilet sahibi olmasını kâfi görmeyip, onun mutlakâ vatanını müdâfa'aya her an âmâde bir hiss-i hamiyetperverde eylemesi de lazım geleceği fikrinde idi ki, bu: Pek doğrudur.

Muhârebe nihayet bulunca, Sokrat Atina'ya dönerek inkıtâ'a uğrayan derslerine tekrar başladı. En ziyâde hoşuna giden şey: sokakları dolaşarak umumî meydanlarda etrafına birçok gençleri toplayıp onlara mekârim-i ahlak ve vazâif-i insaniye hakkında nasihatler vermektir! Herkes onun fesâhat-ı lisânına hayran olur! Sözleri kemâl-i hürmetle dinlenir! Ve evinden çıkar çıkmaz hemen etrafa bir yığın halk birikirdi. 'İlim ve hikmetin tevsî' ve teksîr, ve birer birer mahveylemek kuvvetini hâiz olduğunu her zaman der-hâtır ettirirdi. "Kendi kendini bil" sözü onun nazarında en ma'nidâr bir cümle olmuş, ve kendi kendini tanımak ona her şeyden, bütün mesâil-i muğlaka-i ilmden daha kıymetli, daha şerefli gelmişti. Sokrat, bütün bunlardan başka, ta o vakitleri vahdâniyet-i ilâhîyeyi, ebediyet-i rûhu sîmâ-yı asra haykırarak, herkese en büyük, en ulvî fikirleri bahşetmiştir.

Fakat onun bu kadar teâlîsini rakîbleri olan safsata-guyân çekemediler: "Sokrat, genç fikirleri iğfâl ediyor! Onlara Jüpiter, Mars, Venüs gibi ilahlara ta'budun beyhûde olduğundan bahsediyor." dediler ve bu suretle Sokrat'ı bâtil i'tikatlar içinde

didinen mutaassıp hükûmetin karârıyla mahkeme etmeye uğraştılar, muvaffak da oldular. Sokrat, memleketinin hâkimleri huzûruna dinsizlikle ithâm olunarak çıkarıldı. O büyük adam kendini hiç müdâfa'a etmedi ve biraz olsun müdaâfa'a-i nefis etmesi kendisine teklîf olduğu zaman: "Ben şimdiye kadar birçok genç dimağlara tarîk-ı hakkı göstermeye hasr-ı hayât ettim. Bugün mâdem ki son günümdür, ne zarar var! Vazîfemi ikmâl ettim.." cevâbını verdi.

Ark., s.109-111.

ARŞİMED

(Kable'l-mîlad: 212-287)

Arşimed, Aristo gibi ezmine-i kadîme eâzım-ı ulemâsındandır. O vakitler Sicilya'nın en müterakkî, en ma'mûr olan "Siraküza" şehrinde kable'l mîlâd (287) senesinde dünyaya gelmiştir. Kendisi bu şehrin hükümdarı Hinon'un taallükâtından olduğu halde teklîf olunan me'mûriyetlerden hiçbirini kabûl etmeyerek pek genç yaşında 'ulûm ve fûnûnla iştigâli tercih eylemiş ve riyâziyâta verdiği ehemmiyet, biraz sonra iştihârına sebep olmuştu.

Bir cismin su üzerinde niçin yüzdüğünü ilk def'a olmak üzere o izah edip hâlen, hikmet-i cedîde kitaplarında "Câzibe-i arziye taht-ı te'sîrinde muvâzenette bulunan bir mâyi' derûnuna batırılmış olan bir cismin kendi vezninden tebdîl-i mekân ettirdiği mâyi'in vezni kadar bir miktârı gâib eder." diye ifâde edilerek tecrübesi yapılan "Arşimed" kânûnunu keşfeylemiştir: Bir taş suya atılınca tâ ka' rına gidiyor, hâlbuki bir parça tahta, ondan ağır da olsa sath-ı âbda yüzüyor.

Arşimed şu iki hâdisenin isbâtını tâ'yîn etmekten ziyâde hemen kânûnuna istinâden gemi yapmak kâbil olup olmayacağını düşünmüştü.

Bilirsiniz ki, demir su üstünde duramaz fakat bugün yine Arşimed kânûnuna tâbi' olunarak yapılan hesâbât netîcesinde, birçok mühendisler demirden inşaatında sath-ı mâdde pekâlâ durabileceğini keşfeylemişlerdir.

Bu büyük âlim, aynı zamanda memleketine gâyet sâdık gayret-i vataniyye sahibi bir adamdı. Romalılar tarafından "Siraküza" muhâsara olununca bütün zekâsını, bütün fa'âliyet-i dimâğiyyesini sarf ederek, düşmanı tam üç sene hudut-ı şehirden hâricde bırakacak âlât-ı harbiye i'mâline muvaffak oldu. Müverrihîn-i

kadîmeden (Plutark) “Hayât-ı Meşâhîr” nâmındaki eserinde Arşimed’in harikulâde olan ihtirâatından bahsederken diyor ki: “Romalılar şehrin her iki cephesinden hücûma başlayınca Siraküzalılar nevmîdî içinde sükûta mecbur olmuşlardı.

Arşimed bunu görür görmez bu hücûmun vâsıta-i def’ini buldu. Roma ordusu üzerine dolu gibi ok ve taş yağdıran bir makine; deniz tarafından da muhâsarayı kesmek için gemilere kanca şeklinde büyük tahtalar takarak onları yukarı kaldırıp, sonra kemâl-i şiddetle dalgalar arasına fırlatan, gark ve nâbûd eden bir âlet icâd etti...

Bunlara karşı Roma generali birbirine merbût yedi tane gemiyi şehrin duvarlarını hedmedecek âlât ve edavâtla techiz ederek ileriye sürmek istedi ise de, Arşimed bunu da hisseder etmez, daha pek uzaktan onlara 600 kilogramlık taşlar fırlatarak müthiş bir sûretle parçalanmalarına sebep oldu.” Hiç şüphe yok ki kudemâ hücûm ve müdafa’î mevâkî için fenn-i endahta vâkıf olduklarından barutla, topun icâdından evvelki muhârebeler müthiş bir kuvvet ibrâz edermiş. Büyük aynalarla ziyâ-yı şemsi aksettirerek gemileri deniz ortasında yakıvermek gibi bir çâre-i halâsı da Arşimed’e isnâd ediyorlar.

Fakat, bütün bu mesâ’î-i cansiperâneye rağmen “Siraküza” nihayet teslim olmuş, kanlı bir hücûmdan sonra düşman şehre girmişti. O zaman Arşimed hânesindeydi. Düstûrâtına dalmış olduğu için kendi mahallesini bile istîla eden muhârebe gürültüsünü işitemedi. Evet, mecruhların âh u enîni, itlâf edilen Sirakuzalılarının feryâd u figânı bu büyük adamın daldığı hülya-yı ‘amîk-ı riyâziyi ihlâl eylememişti.

Bir aralık Roma askerlerinden biri Arşimed’in gûşe-i mütâ’alâsına girip, ona kendisini ta’kîp eylemesini emretti. Arşimed, bu sözü işitmedi yahut işitti de cevap vermekten imtinâ’ eyledi. Bunun üzerine nefer hiddetlenerek zavallı ‘âlimin üzerine atılmış ve vücûdunu bıçağıyla delik deşik bırakmıştır.

Arşimed’in şu sûrette katlinden dolayı fevkal’âde canı sıkılan Roma ceneralinin kâtili pek müthiş bir tarzda cezalandırdığı rivâyât-ı târihiyyedendir.

Ark., s.139.

VASKO DE GAMA

Eğer gözünüzü bir coğrafya haritası üzerinde gezdirirseniz, Afrika'nın nokta-i şimâlisinden Ümit Burnu'na kadar Bahr-ı Muhît-i Atlası, Hind Denizi ve Bahr-i Ahmer ile muhât olduğunu görürsünüz.

14. asırda, bu vâsî' kıt'anın bizim bugün tanıdığımız gibi şekil ve vüs'ati henüz ma'lûm değildi. Yalnız Bahr-i Sefîd sâhilinde Cezayir, Tunus, Fas, Trablus ve Mısır denilen yerlerdeki kavimlerin mevcûdiyetinden haberdâr olunmuştu! Bütün bunlardan maadası için ise pek mübhem bir fikir vardı! Fakat anlaşılıyor ki, coğrafya fenni, kurûn-ı kadîmedeki terakkîsini biraz sonra kaybederek tedennîye başlamış, çünkü müverrih Herodot milâd-ı îsâdan "200" sene evvel Mısır Kralı Neşâu' nun emriyle birtakım Fenikeli gemicilerin tam üç sene Afrika sâhilini dolaştıklarını beyân ediyor. Yine aynı zamanda "Hanûn" isminde Kartacalı bir gemicinin de kendi hükûmetinin icbâriyle Afrika'nın garb sâhilinde bir müstemleke vücûda getirdiğinden bahsediliyor ki, burası da tahmîne göre Yeşil Burun olacak. Ma'atteessüf bütün bu seyâhatlerin, istikşâfların izleri kaybolmuştur.

15. asrın evâilinde ticaret ve gemicilikle meşgûl olan Portakizlilere, Hindistan'a Afrika'nın cenûbundan bir yol bulup gitmek fikri geldi ise de tam altmış sene bütün gayretlerinden hiçbir netîce hâsıl olamadı! Nihâyet "Bartelmi Diyaz" nâmında bir gemici eslâfın taharrîyâtında epeyce bir terakkî göstermeye muvaffak olarak dâimâ cenûba inmek üzere Afrika sâhilini ta'kîbe başladı. Ve aylarca tehlikeliden ziyâde meşakkatli bir seyâhatten sonra "1482" târihinde ta kıt'a-i vesî'anın ta cenûb burununa vâsıl oldu. Gider gitmez gâyet müthiş bir fırtına başgöstermiş olduğundan "Diyaz" orasına "Fırtına Burnu" demiş ve Portekiz Kralı ise bu uğursuz ismi tebdîl ile "Ümit Burnu" nâmını vermiştir.

"Bartelmi Diyaz"ın Lizbon'a avdetini müte'akip yolculuk "Vasko Dö Gama"ya göründü. Bu meşhûr kapudân bilâtereddüt ileriledi! Ümit Burnu'nu kemâl-i metânetle geçerek şark sâhilini ta'kîben Hind Denizlerine doğru yol aldı. Ve en sonunda da gâye-i seyâhati olan Hindistân'a kavuştu.

O zamanlar Kalküta şehrinde müslüman hükümdârı bulunuyordu. Hükümdâr, Vasko dö Gama'yı sarayına da'vet edince diğer gemiciler müslümanların kendilerine

karşı şüpheli davranmalarından ürkerek hemen azîmet etmelerini Vasko'ya ricâ ettiler.

Vasko dö Gama hükümdârın sarayına etrafında birçok seyirci ve on iki tane mümtaz askeri olduğu halde götürüldü. Ne ise, iyi oldu da sarayda biraz Portekiz lisânına vâkîf bir adam bulundu. Vasko maksadını anlattı ve Hindlilerin Portekizlilerle münâsebât-ı ticâriyede bulunmalarını istirhâm eyledi. Hükümdâr Avrupalının hal ve etvârına taaccüp ediyordu. Biraz sonra kendisini salıverdi ise de, gemilerini yakmak ve tâifeleri de katlettirmek fikri hemen zihnine gelmişti. Vasko, bunu anladı! Ve bir gün nasılsa gemisine atlayarak iki sene sonra, hayâtından artık kat'-i ümîd etmiş bulunan Portekiz'e avdet etti.

Muvaffakiyetini, geçirdiği tehlikeleri halk anlayınca o kadar alkışlandı, o kadar parlak takdirlerle mazhâr oldu ki...

Evet, artık Hindistan yolu bulunmuştu. Bu aralık Vasko dö Gama'ya ikinci bir seyâhat teklîf ettiler. O tekrar hazırlandı, yola çıktı, tekrar Hindistan sahilinde göründü. Vasko dö Gama yalnız bu keşfinden değil, vefâtından birkaç sene sonra Portekiz şâ'irlerinden "Kamoen" in sırf Vasko'nun müzafferiyetlerini tezkâra vesîle olacak sûrette yazdığı manzûme hâlen Portekiz kasâid-i milliyesinin en güzelini teşkîl eyler.

Ark., s.298-299.

Korney (1606-1684)

Piyer Korney 1606'da Revan'da doğdu. Cizvit râhibleri nezdinde ikmâl-i tahsîl eyledikten sonra avukatlığa teşebbüs etti ise de kendisinde bu mesleğe karşı hiçbir istîdâd bulamaması biraz sonra ondan büsbütün vazgeçerek tiyatro yazmak hevesine sebebiyet vermiştir. Evvelâ halk tarafından hüsn-i kabûl gören birkaç komedyâ vücûde getirdi. Ve şu muvaffakiyetin bahşettiği cesaretle artık Revan'dan Paris'e gelerek o esnâda pek nüfuzlu bir hükûmet adamı, ya'ni 13. Lui tarafından reis-i vükelâ ta'yîn olunmuş bulunan kardinal Rişavi'ye takdîm edildi. Rişavi'nin edebiyâta merâkî olduğu için Korney onun taltîfâtına mazhâr olmuştu. Lâkin zavallı müdâhane fennine adem-i vukûfundan dolayı başvekilin yazdığı ba'zı mudhikelerin

mutavassıt bir kıymeti hâiz olduğunu söylemiş, Rişavi de şu hakîka-ı mahzadan hiddetlenerek şâ'irin aleyhine tahkîrâta kadar varmıştır.

Biraz sonra, ya'ni 1636'da Korney mevzûu bir İspanyol şâ'irinden muktebes (Sid) nâmındaki hâilesini vaz'-ı sahne eyledi. Bunun karşısında bütün Fransa vecd ve hayretle donup kaldığı halde sırf Rişalyö'nün hoşuna gitmek için şâ'irin şu muvaffakiyetine hased edenleri her meziyetten ârî bayağı tenkîdâtıyla karşılaşmıştı. Fakat "Güneş çamurla sıvanmaz!" Korney'in ismi baştanbaşa bütün Fransa'da çoktan tanînendâz takdîr oldu. Ve "Sid gibi güzel..." darb-ı meseli ağızdan ağza yayıldı. Nihâyet bunu ta'kîb eden üç hâile: Horas, Sina, Polibukat ve (Yalancı) nâmında bir de mudhike artık onun zekâ-yı harikul'âdesini 'umum nazarında tamamiyle isbât etti.

O zamâna kadar Fransız sahne-i temâşasında bu kadar güzel eserler alkışlanmamıştı. Üslûbun mükemmeliyeti, efkârın ulviyeti, tabâyiin necâbeti... İşte bütün piyeslerin mevzû-i asliyesi. Bunlar Korney'i daha sağ iken: "Büyük Korney" diye yâd ettirmişti.

Kral 14. Lui Fransa'nın bu yegâne şâ'iri hakkında perverde eylediği muhabbet ve hürmetin bir delîl-i maddîsi olmak üzere; ölünceye kadar sefâlet yüzü görmemesini te'mîn maksadıyla ona senevî bir ma'aş tahsîs eyledi; Korney hiç şüphe yok ki halkın alkışlarından daha ziyâde mütehasıs oluyor, onlara daha ziyâde minnetdâr kalıyordu. Oyunu seyr için ba'zı akşam tiyatroya gelse hemen birkaç temâşâgerân tarafından tanılır tanılmaz ismi bütün hâzirûn arasında dolaşır, (Prens Konde) vesâire gibi büyük senyörler kendini selâmlamak için ayağa kalkarlar. Her tarafta şiddetli el şakırdıları çınlar ve aktörler de şu vecd-i 'umûmîyi teskîn için oyun esnâsında ara sıra durup sükûneti beklerlerdi. Eyvâh ki bütün bu muzaffer, bütün bu şanlı günlerin netîcesi pek fenâ çıkdı. "Korney"ın dimâğ-i hârikanümâsı mevcûdiyetinin son senelerinde artık giriftâr-ı za'af olarak hiç de ona yakışmayacak eserlerin ortaya çıkmasına bâis olmuştu. Büyük adamın düşmanları şu za'af-ı fikrîden cesâretlenerek bîçâreye bir âkıbet-i elîme ihzârına çalıştılar. Şimdi yalnız "Rasin" okunuyor, "Rasin" oynanıyor, "Rasin" alkışlanıyordu.

Teşdîd-i âlâm ile bîmecâl kalmış, müte'addid tiyatrolarını sukût-ı müte'âkibesiyile mahzûn ve me'yûs, hatta kralın tahsîsâtından bile mahrûm bir halde

zavallı “Sid” şâ’ir-i lâyemûtu en sonunda arkadaşlarından birinin himâyesine sığınarak birçok rakiblerinin nankörlüğü te’siriyle tedricen sönmeye başladı ve 1684’te vefât eyledi.

Âsârında sırf nâmus, fazîlet, haysiyet, şecâat, hubb-u vatan uluvîyet-i rûh ve bir dîn-i sâf nümâyandır.

Ark., s. 38-39

Malumat-ı Medeniye (Mektep Dersleri)

S: İnsanlar kaç hal üzere bulunurlar.

C: Üç hâl üzere bulunurlar: Vahşet, bedevîyyet, medeniyet.

- Vahşet nedir?
- Beşerîyyetin en iptidâî bir hâlidir, hâl-i vahşetteki insanlar mağaralarda, ağaç kovuklarında yaşarlar, kendine yetişen ağaçların meyvelerini avlayabildikleri hayvânâtın etlerini yerler ve derilerini giyerler.
- Bedevîyyet ne demektir?
- Bedevîyyet, vahşetin biraz daha yüksek derecesidir. İnsanlar av avlayamadıkları zamanlar aç ve çığlak kalacaklarını düşünerek hayvânâtı besleyip teksîr etmek çarelerini teharrî eylemişlerdir. Ve bu fikir onları göçebeliğe sevk etmiştir.

Hâl-i bedevîyyetteki insanlar bir müddet bir yerde bulunarak oranın arazisinden istifâde ederken sonra başka bir yere giderler. Çünkü hayvânâtı beslemek için nebâtâta ihtiyaç vardır. Hâl bu ki bu adamlar usûl-ı ziraatı bilmediklerinden her mevsimde kâfî derecede nebâtât elde edebilmek için müsâit arazi aramaya mecburdurlar.

- Vahşet ve bedâvet halindeki insanların mumtazam kanunları, hükümetleri var mıdır?
- Hayır, vahşet ve bedâvet halindeki insanlar ulûm ve maârifden bî-behr, olduklarından bittabi muntazam kanunları hükümetleri yoktur. Bunlar bir takım

müteferrik ailelerden ibarettirler.

- Medeniyet nedir?
- Bir heyet-i icitimâiyyenin ma'nen, maddeten terakki etmesidir.

Akvâm-ı medeniyenin muntazam kanunları, hükümetleri mevcut olup sahip oldukları yerlerde, şehirlerde ikamet ederler. İşte beşeriyyetin geçirdiği şu üç hâl, bize insanların terakkiyâtına ihtiyacâtın rehber olduğunu gösterir.

- Medeniyet terakki ettikçe ihtiyacât azalır mı?
- Hayır, bilakis medeniyet terakki ettikçe ihtiyacât çoğalır ve ihtiyacât çoğaldıkça medeniyet terakki eder.
- İhtiyacâtın tezâyüdü ne suretle medeniyetin terakkisine hizmet ediyor?
- İhtiyacâtın tazayüdü, medeniyetin terakkisine hizmet eder. Çünkü insanlar her ihtiyacın izâlesi için ayrı ayrı çalışmaya mecbur olduklarından ihtiyacât çoğaldıkça çalışmak çoğalıyor ve bu çalışmak neticesinde medeniyet terakki ediyor.

Şüphesiz ki bir milletin efrâdı ne kadar çalışkan, ne kadar âlim olursa o millet, sâha-i medeniyette o kadar mühim, o kadar vâsi' bir mevki ihrâz eder.

- Cemiyât-ı beşeriyyede ilk reisler kimler olmuştur?
- Cemiyat-ı beşeriyyede ilk reisler peygamberler olduğu gibi, insanları idare eden ilk kanunlar da kavânîn-i dîniyyedir.
- Hükümetler nasıl teşekkül etmiştir?
- Kabile halkı tekessür ederek akvâm teşekkül edince bunların bütün umûr ve münasebâtı bir reis idare edememeye başlamıştır. Bunun üzerine birkaç kişiden mürekkep bir heyet teşkil edilerek reisin maiyetine verilmiştir. İşte bu heyet-i mezâhirenin yavaş yavaş tekâmülü neticesinde hükümetler teşekkül etmiştir.
- Bu suretle hükümetlerin teşekkülü iyi bir şey midir?
- Evet, hadd-i zatında hükümetlerin teşekkülü cemiyet-i beşeriye için pek müfittir. Çünkü bu suretle herkesin vazifesi ayrılmış olur; ihtiyacâtın istifâsı kolaylaşır ve ahâlinin hukuku, cemiyetin intizâmı temin edebilir.
- Cemiyât- ı beşeriyyeyi idare eden reisler sonraları ne yapmaya

başladılar?

- Bu reisler sonraları kendilerini büyük görmeye ve ahâliye cebr ve tehakküme başladılar. Bittabi yanlarındaki heyet-i mezâhire de bunlara yardım ediyordu. Bunlar ahâlinin hukukunu, cemiyetin intizamını temin etmek vazifesiyle mükellef olduklarını unutarak o hukuku ayaklar altına aldılar. Bu suretle efrâd-ı ahâliyi esir mertebesine indirerek âmir-i mutlak kesildiler. Hatta bu reisler içinde kendilerine ulûhiyet pâyesi verenlerde oldu!

En ziyade muharebe olan yerlerde reîsin mevkii kesb-i kuvvet ediyor. Nüfuzu ziyedeleşiyordu. Artık bu, insandan başka bir şey oluyordu!

İşte istibdâd bu suretle tesis etmiştir.

Mâba'di var.

Âfitâb-ı maarif mektebi muallimlerinden Mithat Sadullah.

Ark., s. 87-88

Malumat-ı Medeniye (Mekteb Dersleri)

- Hükümet nedir?
- İnsanların umûr ve münasebetinin tânzim ve idare etmek üzere teşekkül eden heyetlere hükümet denir.

- Hükümetin vazifesi nedir?
- Hükümetlerin bir çok vazifeleri vardır ki sırasıyla îzah olunacaktır. Fakat bütün bu vezâif; şu cümle ile hülâsa edilebilir: Hükümet; cemiyetin intizâmını, ahalinin hukukunu temin ile münâsebat-ı icitimâiyeyi idare eder.

- Devlet nedir?
- Muayyen ve mahdut bir arâziye malik olarak muntazam ve müstakbel bir hükümet tarafından kâvânin-i meşrua ile idare olunan bir cemiyet-i beşeriyyeye “devlet” namı verilir.

- Millet ne demektir?

- Bir cemiyet-i medeniyyeyi teşkil eden efrâdın heyet-i umumiyyesi “millet” namını alır. Aynı memleket dahilinde yaşayan her şahsa da ayrı ayrı “vatandaş”, “vatanî”, “ferd-i vatan” denir.

- İnsanları, cemiyetleri idare için ne lazımdır?

- İnsanları, cemiyetleri idare için be’heme hâl bir kuvve-i hâkimenin vücudu şarttır. Eski zamanlarda bu hâkimiyet, kabile ruesâsında, daha sonra padişahlarda iken bugün milletlerin eline geçmiştir.

- Hâkimiyet-i milliye fikri ne vakit çıktı?

- İnsanlar, dünyanın her tarafında asırlarca müstebit hükümdarların idareleri altında yaşadılar. Fakat yavaş yavaş efkâr, terakki ediyor, birçok keşfiyyat ve ihtirâât vücuda geliyordu. Ez-cümle büyük toplar, tüfenkler icât edilince kurûn-ı hüstâda hükümran olan derebeylikleri esâret usulleri aleyhine kıyاملar baş gösterdi.

Cemiyet-i beşeriyyede fikren, ahlâken büyük adamlar zuhûr ederek birçok kitaplar yazdılar. Bu suretle herkese nur-u marifeti fikr-i hürriyeti tevkîn ettiler.

Nihâyet on altıncı asırda avrupada istipdâd aleyhine bir galeyân-ı efkâr husule geldi. “İnsan, hür doğar hür ölür” sözü dillerde dolaşmaya başladı.

Ve işte bu tarihten sonra en başta İngilizlerle Fransızlarla olduğu halde Avrupalılar tavaş yavaş hürriyetlerini, hâkimiyet-i milliyelerini aldılar.

- Hâkimiyet-i milliye ne demektir?

- Hâkimiyet-i milliye milletin kendi kendine hâkim olması, yani devleti idare etmesidir.

- Hâkimiyet-i milliyeden maksat nedir? Yani efrâd-ı millet her işi nasıl görebilir?

- Hâkimiyet-i milliyeden maksat, bütün milletin memleketi idare için bir araya toplanmaları değildir. Zaten her ferd-i vatan ayrı ayrı birçok vezâif ile uğraşamaz. Bir cemiyet dâhilinde herkesin vazifesi muayyen olmalıdır. Bunun için millet, kendisini idare edecek olan adamları yine kendi arasından ayırır ki işte hâkimiyet bu noktada tecelli eder.

- Hükümetler kaç şekilde bulunabilir?

- Üç: Hükümet-i mutlaka, hükümet-i meşruta, hükümet-i cumhuriyye.
- Hükümet- mutlaka ne demektir?
- Hükümet-i mutlaka, hükümdarı istediği gibi icrâ-yı ahkâm eden hükümettir. Böyle bir hükümette umumun hukukunu bir şahsın temin etmesi lazım gelir ki bu mümkün değildir. Hükümet-i mutlakaya “hükümet- müstebide” denildiği gibi böyle padişahlara da “müstebit” denilmiştir. Hükümet-i mutlakada suret-i zahirede kanunlar, nizamlar vardır. Fakat hakikat- i halde yegâne kanun hükümdarın keyf ve arzusudur!

- İstibdâd ne demektir?
- İstibdâd; birçok insanları yalnız bir emir altında yaşatmak ve onlara heyet-i insaniyyeyi ihlâl eden her türlü mezâlimi icrâ edebilmek kuvvetidir.
- Müstebit hükümdarlar ne yaparlar?
- Müstebit hükümdarlar; memleketleri dâhilinde, muvafık olsun olmasın kendi arzularını yerine getirmeye çalışırlar ve “bizim emirlerimiz her türlü kanunun, hukukun fevkindedir” derler.

İşte hep bu fikirle, menfâat-ı zatiyeleri uğruna birçok zavallıları öldürürler; adâlet, hürriyet, müsavât, uhuvvet diyenlere bin türlü eziyetler ederler; birçok muhterem, hürriyet-perver adamları sürerler; denizlere atırırlar, velhâsıl yakarlar, yıkarlar; memleketi, vatanı girive-i izmihlale doğru sürüklerler...

- Böyle hükümetler devam eder mi?
- Hayır. Böyle hükümetler bittabi payidâr olamaz. Çünkü bütün bu fenalıklara efrâd-ı millet, mütemâdiyen boyun eğemez; bir gün gelir ki o zalimlerde ceza-yı sezâlarını bulurlar.

- Hükümet-i meşruta nedir?
- Hâkimiyet milletlerde olan hükümetlere “hükümet-i meşruta” denir.

Hükümet-i meşrutada bir kanun-u esâsi vardır ki hükümetin vezâifini ve ahâlinin ne yolda idare olunacağını gösterir. Bu suretle idare olunan hükümetlerde hükümdar bir hanedana mensup olur yani veraset usulü cereyan eder: Devlet-i osmaniyye, İngiltere, İtalya gibi.

- Hükümet-i cumhuriyye nedir?
- Hükümdarı bulunmayıp birîs-i hükümet tarafından idare olunan hükümetlere “hükümet-i cumhuriyye” denir. Bu reîs-i hükümet, ahâli tarafından bir veya birkaç sene için intihâp olunur: Fransa, İsviçre, Amerika cemâhir-i müttefikası gibi.

Hükümât-ı meşruta ve cumhuriyede meclis-i meb’ûsân ve âyân vardır. Bunlar hükümetin işlerini taht-ı mürehabede bulundurlar ve kanun tanzim ederler.

- Bizim yani devlet-i osmâniyenin idaresi nasıldır? Ve hâkimiyet, ne vakit millete geçmiştir?
- Devlet-i osmâniyye bidâyet-i teşekkülünden 1324 senesine kadar “hükümet-i mutlaka” suretinde idare olunmuştur

Bizim hukuk-u umumiyyemizin esasları şer-i şerif ile tayin buyurulmuş ise de sonraları ahlakın bozulması yüzünden o kavânin-i âliye takbit edilmemeye başlanmıştır. Ara sıra neşredilen ıslâhât ve tanzimât haklarında da milletin hukuku tamamıyla temin edilememiştir.

1293 senesinde bütün vatan-perverlerimizin sây ve gayretiyle kâfil-i saadet-i umumiye olan kanun-u esâsi tanzim edilerek millet meclisi küşât edilmişti; fakat o zaman taht-ı saltanatta bulunan Abdulhamid bir müddet sonra meclis-i mebûsânı dağıttığı gibi birçok büyük adamlarımızı da mahvetti. Biçâre millet otuz üç sene daha zulm ve istibdâd altında ezildi.

Nihayet tâ o zamanlar teşekkül ile Rumeli ve Anadolu içlerine varıncaya kadar efkâr-ı hürriyet ve meşrutıyyeti telkin eden “Osmanlı ittihât ve terakki” cemiyet-i mukaddesi ve ona mezâhir olan şanlı Osmanlı ordusu 10 Temmuz 1324 tarihinde milletin hürriyet magsubesini istirdât etti. Kanun-u esâsi yeniden neşredilerek millet meclisi açıldı.

Fakat bazı hainler yine rahat durmadılar.”31 Mart” vaka-i dil-suzını çıkararak sevgili vatanımızı pek büyük tehlikelere ilkâ ettiler. Bu seferde o cemiyet-i mukaddese, o şanlı ordu tekrar vücudiyetini gösterdi. Bütün bu fenalıkların müsebbibi olan Sultan Hamid hâl’ edildi, öteki hâinlere de cezalar tertip olundu. Artık millet de zulm ve istibdâddan tamamıyla kurtuldu.

Ve şimdi biz, şu günleri idrâk ettiğimiz için mesûd ve bahtiyârız.

Mithat Sadullah

Ark., s. 117-119

Malumat-ı Medeniye (Mekteb Dersleri)

- İdare-i meşruta meşrû mudur?
- İdare-i meşruta en mâkul ve meşrû bir idaredir. Çünkü meşrutiyet müşâvereyi yani herkesin memleketi idaresine, vatanın selâmete dair olan fikrini açıkça söyleyebilmesini icâb eder. Müşâvere ise her hususta makbuldür zaten bunun hakkında âyât-ı kerime ve âhâdıs-ı şerife dahi vardır.
- Bu suretle idare olunan hükümetlere niçin “meşruta” denilmiştir?
- Evet, memleketin idaresi yalnız hükümdara bırakılmayıp milletinde her hususta re’y vermesi şart ittihâz edilerek bu şerâit kanun ile tâyin olunduğu için böyle olan idareye “idarey-i meşruta” denilmiştir.
- Hukuk-u beşer nedir?
- İnsanların hâiz olmaları icab eden hukukun heyet-i mecmuâsına “hukuk-u beşeriye” denir ki bu hukukun kâffesi kanunlarla teyit edilmiştir.
- Kanun ne demektir?
- Bütün mevcudatın tâbi olması lazım gelen kâidelere kanun namı verilir.
- Kanun kaç kısımdır?
- İki: Kavanin-i tabiiyye, kavanin-i mevzua.
- Kavânin-i tabiye nedir?

- Tabiatıta mevcut ve lâ-yutegayyer olup bütün kâinatı kendisine mutî' eden kavânindir. Şu halde kavânin-i tabiiyye, cenab-ı hak tarafından mevzu olan kanunlarıdır: hayat, memet, ecrâm-ı semaviyyenin harekâtı, kar ve yağmurun üsulü gibi.

- Kavânin-i mevzua ne demektir?

- Cemiyet-i beşeriyyenin saadet ve intizamını temin etmek üzere vaz' edilen kanunlara "kavânin-i mevzua" denir.

- "Kanun"u başka türlü tarif edebilir misiniz?

- kanujn, mesâil-i dâhiliyyede tatbîk edilmek üzere kuvve-i kanuniye tarafından tanzîm edilen ve ahkâmı mecbûriyyü'l-icrâ olan kavâ'idir.

Şu tariftan anlaşıldığı vechile her devletin kanunu, kendi memleketi dâhilinde tatbik edilir.

- Kanunun mer'iyü'l-icrâ olması için ne gibi şerâit lazımdır?

Kanunun mer'iyü'l-icrâ olması için:

Evvelâ meclis-i meb'usân ve a'yân tarafından kabul eidilmesi;

Sâniyen, taraf-ı pâdişâhîden tasdik olunması;

Sâlisen ahâlîye neşr ve i'lânı şarttır.

1 Kavânîn-i mevzû'a kaç kısma ayrılır?

2 Kavânîn-i mavzû'a, kat'î bir surette taksîm edilemez. Çünkü kuvve-i kanuniye, lüzum görülen her şey hakkında kanun tanzim edilemez. Şu kadar ki bir kanun neden bahsederse o namı alır. Mesela hukuk-ı esâsiyyeye ta'alluk ederse "kanun-ı esâsi", cezaya ta'alluk ederse "kanun-ı cezâ", ticarete dair olursa "kanun-ı ticaret" denir.

Kavânîn-i mevzû'a, zaman ve mahalle göre tebdîl ve ta'dîl edilebilir.

2 Kanuna itaat etmeyenlere ne yapılır?

3 Kanun neye dair olursa olsun, efrâd-ı millet ona riayete mecburdur. Zaten bir cem'iyet-i medeniyyede en büyük kuvvet, kanundur. Ve herkes, "madem ki şu iş bir kanuna teb'an yapılabilir; o halde itaate mecburum." Demeli ve bu fikri asla unutmamalıdır. Böyle olmadığı takdirde cemiyetin intizamı bozulur. Bunun için kanuna riayet etmeyenlere hükümet –yine kanun mucibince- birtakım cezalar tertip

ve icra eder ki bundan daha güzel bir usul tasavvur olunamaz.

4 Hukuk ne demektir?

5 “Hukuk” “Hakk”ın cem’idir. Hukuk, lügaten “cemiyet halinde yaşayan insanlar arasında hâsıl olan haklar” diye tarif olunur. İnsanlar arasındaki bu haklardan bahseden bir ilm-i celîl vardır ki ona “ilm-i hukuk” denir.

İlm-i hukuk birçok suretle tarif edilmişse de en muvafık olan tarif şudur: “İlm-i hukuk, cemiyet-i beşeriye efradının mu’âmelât-ı hâricelerini tatbiki mecbur oldukları kavâidin heyet-i mecmûasıdır.”

6 Hukuk, menbaı itibarıyla kaç kısımdır?

7 Hukuk menbaı itibarıyla iki kısma ayrılır: hukuk-ı tabî’iyye, hukuk-ı mevzûa.

8 Hukûk-ı tabî’iyye nedir?

9 Hukuk-ı tabî’iyye, tabiat ve akl-ı selimin gösterdiği hukuktur: Aile teşkili, iyiyi fenadan tefrîk kuvveti gibi.

10 Hukuk-ı mevzû’a nedir?

11 Hukuk-ı mevzû’a hükümetler tarafından hak ve adalete muvafık olarak vaz’ edilen hukuktur ki kavânîn, nizâmât ve örf ü âdetten ibarettir.

12 Hukuk mevzuu itibarıyla kaç kısma ayrılır?

13 Hukuk mevzuu itibarıyla da iki kısma ayrılır: hukuk-ı hususiye, hukuk-ı umumiye.

Hukuk-ı hususiye, sırf efrad-ı millet arasındaki mu’âmelâta; ahkâmı devletlere de müte’allık olan hukuktur.

14 Hukuk-ı umumiye kaç kısımdır?

15 Hukuk-ı umumiye iki kısımdır: Hukuk-ı umumiye-i hâriciyye, Hukuk-ı umumiye-i dâhiliye.

Hukuk-ı umumiye-i hâriciyye, devletler beynindeki münasebeti gösterir. Buna “hukuk-ı düvel” dahi denir

Hukuk-ı umumiye-i dâhiliye, bir devletle teb’ası arasındaki münasebete müte’allık olan ahkâmı bildirir.

16 Hukuk-ı umumiye-i dâhiliye kaç kısımdır?

17 Üç: hukuk-ı esasiye, hukuk-ı idare, hukuk-ı cezaiye.

Hukuk-ı esasiye, devletlerin teşkilât-ı idaresinden ve ahalinin devlete karşı olan mükellefiyât ve vezâifinden bahs eder.

Hukuk-ı cezaiye, kavanîn-i mevzû’aya mugâyir harekâta cür’et edenlere ne yolda cezâ tertîb edileceğini ta’yîn eder.

Ark., s.182-183.

Malumât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri)

Kanun-ı esasi ve hukuk-ı asliye

18 Kanun-ı esasi nedir?

19 Kanun-ı esasi, devletin teşkilât-ı esâsiyesiyle ahali ve hükümdarın hukuk ve vezaifini bildirine bir kanundur.

Bizim kanun-ı esasimiz, 1293’te tanzîm ve 1324 senesinde tekrar neşr ve i’lân olunmuş ve geçen sene meclis-i meb’ûsânda bazı mevâddı tebdîl edilmiştir.

20 Kavânîn-i esâsiyye niçin bazen ta’dîl ve tashîh edilir?

21 Kanun-ı esasi her memlekette hayat-ı devlet ve millet demek olduğundan milletin âmâl ve ihtiyâcâtına göre ta’dîl ve tashîh edilir?

22 Kanun-ı esasinin ta’dîl ve tashihi, kime aittir?

23 Kanun-ı esasinin ta’dîl ve tashihi ancak meclis-i meb’ûsâna aittir.

24 Kanun-ı esasinin efrâda temin ettiği hukuka ne derler?

25 Kanun-ı esasinin efrâd-ı ahaliye temin ettiği hukuka “hukuk-ı esâsiyye” veya “hukuk-ı asliye” denir.

26 Bu hukuk-ı asliye nelerdir?

27 Şunlardır:

1. Hakk-ı müsâvât.
2. Hürriyet-i şahsiye.
3. Masûniyyet-i mesâkin.
4. Hakk-ı tasarrufun taarruzdan masûniyyeti.
5. Serbestî-i edyân.
6. Serbestî-i matbû'ât.
7. Serbestî-i tadrîs.
8. Hakk-ı ictimâ' ve iştirâk.
9. Hakk-ı istid'â ve iştikâ.
10. Efrâdın kendi hâkim tabî'isini istemeye hakkı olması.

28 Müsâvât ne demektir?

29 Bir devleti teşkil eden bi'l-cümle efrâdın hukuk ve vezâifçe müsâvî olmalarıdır.

Zengin, fakir, büyük, küçük herkes kanun huzurunda müsâvîdir. Yani bir kimse diğer bir kimseden ziyade imtiyaza malik değildir.

30 İnsanlar fitraten müsâvî midirler?

31 Hayır, insanlar fitraten müsâvî değildirler. Aklen, bedenlen, insanlar arasında birçok farklar vardır.

32 Bunun için müsâvâtın maksat, müsâvât-ı mutlaka değildir. Yalnız

hükümât-ı müstebiddede olduğu gibi imtiyazların mnsubiyyetlerin nazar-ı kanunda asla ehemmiyeti olamaz...

33 Hürriyet-i şahsiye nedir?

34 Hürriyet-i şahsiye; herkesin suret-i meşruada istediği gibi hareket etmesidir.

Hürriyet başkasının hukukına tecavüz etmemek kaydıyla mukayyettir. Onun için “hürriyet var!” diye ötekininbirinin hukukına tecavüz edilmez. Çünkü sonra kendi hukukumuzda da bir başkası tarafından taarruz edilmesine meydan vermiş oluruz. Bu surette cemiyetin intizamı bozulur. Asayiş muhtel olur. Kanun-ı esaside: “Osmanlıların kâffesi hürriyet-i şahsiyyelerine mâlik ve aherin hukuk-ı hürriyetine tecavüz etmemekle mükelleftir.” Denilmiştir.

35 Masuniyet-i mesakin ne demektir?

36 Masuniyet-i mesâkin her ferdin temellük veya istîcâr, yahut başka bir suretle mesken ittihâz ettiği yerin ve müştemilâtının taarruzundan masun olmasıdır.

Bir adamın veya bir ailenin sakin olduğu mahalle hiçbir kimsenin girmeye hakkı yoktur. Yalnız kanunun tayin ettiği – yani cinayet, cünha ve kabahatlerin sübutuna medâr olan evrâk ve eşya-yı sâireyi teharîf ve mütecâsirleri der-dest için-me’ mûrîn-i hükümet, mesâkine girebilir.

Bu hak, kanun-ı esaside: “memâlik-i Osmaniyyede herkesin mesken ve menzili taarruzdan masundur; kanunun tayin eylediği ahvâlden mâ-‘adâ bir sebeple hükümet tarafından cebren hiç kimsenin mesken ve menziline girilmez.” Diye tasrih edilmiştir.

Ark., s.213-215.

Malumât-ı Medeniye (Mekteb Dersleri)

37 Hakk-ı tasarruf ne demektir?

38 Bir kimsenin bir şeye malik ve sahip olmak hakkıdır.

39 İnsan bir şeye ne suretle mâlik olur?

40 Esbâb-ı temellükten bir sebeple mâlik olur.

41 Esbâb-ı temellük nedir?

42 Bir şeye mâlik olmanın sebepleridir ki dördtür:

Birincisi; sa'y yani çalışmaktır ki insan bunun neticesinde mutlaka bir şey kazanır. Ve o şey bi't-tabi çalışan adamın hakk-ı sarfihidir.

İkincisi; bir malı bir kimseden diğer bir kimseye nakl eden akitlerdir ki insan bu sebeple başkalarının malik olduğu şeylere sahip olabilir: Bey' ve hibe gibi.

Üçüncüsü; İrs, yani bir kimsenin diğer bir kimseye halef olmasıdır. Buna hakk-ı veraset denir. Bir kimse vefat edince emvâl ve eşyasını şer'an ve kanunen muayyen olan evlâd ve ekâribine intikal eder.

Dördüncüsü; ihrâz, yani sahibi olmayan mübâh bir şeyi ele geçirmektir.

43 Hakk-ı tasarrufun masuniyeti nedir?

44 Bir kimsenin sahip olduğu bir şeye gerek hükümet ve gerek efrâd-ı ahalinin müdahale edememesidir.

Herkes mutasarrıf olduğu emvâl ve eşyayı istediği gibi isti'mâl edebilir. Buna hiçbir kimse karışamaz.

Fakat menâfi'-i umumiye için istimlâk caizdir.

45 menâfi'-i umumiye için istimlâk usulü nasıldır, izah ediniz?

46 menâfi'-i umumiye için –mesela bir caddeyi genişletmek için- bir memleket alınması lüzumu hükümetçe sabit olursa sahibine değer bahası peşin verilerek alınabilir. Hatta sahibi razı olmazsa veya kıymetinden fazla bedel talep ederse, muhamminler tarafından takdir edilen kıymet-i hakîkiyesi, peşin verilmek şartıyla o kimsenin rızasına bakılmayarak mülkü hükümet tarafından alınır. Çünkü “zarar-ı ‘âmmı def” için zarar-ı hâs ihtiyâr olunur.”

47 Serbestî-i edyân ne demektir?

48 Bir memleketteki ahalinin mensup oldukları edyânın kanun dairesinde

serbestî-i icrası ve buna taarruz ve müdahale olunmamasıdır.

Kanun-ı esaside musarrah olduğu vechile devlet-i Osmaniyenin dini, din-i celîle-i İslâmiyyedir. Fakat sâir edyâna sâlik olanlar da kendi dinlerinin ayinini serbestçe icrâ ederler; ibadethanelerine giderler. Buna kimse mâni' olamaz. Çünkü meşrutiyetle idare olunan memleketlerde hürriyet vicdân-ı esâsî kabul olunmuştur.

49 Matbû'ât kaç kısımdır ve serbestî-i matbû'ât ne demektir?

50 Matbû'âtı iki kısma ayırabiliriz: mevkût gayr-ı mevkût.

Evkât-ı muayenede neşr edilen gazeteler, risaleler mevkûttur. Kitaplar gayr-ı mevkûttur.

Matbû'ât ne suretle olursa olsun serbesttir. Yani bir kimseye herhangi bir şeye dair bir kitap tab' ettirebileceği gibi kanunen muayyen evsâfi haiz olanlar da her türlü gazete neşr edebilirler. Matbû'âtın ettiği hizmet pek büyüktür. Adeta hürriyet-i matbû'ât milletin ruhu demektir.

Şu mekteplerde okuduğumuz kitaplar olmasaydı biz ne öğrenebilirdik. Gazeteler olmasaydı bize her gün hayât-ı ictimâiyeye dair kim ma'lûmât verir?.. işte bunun için serbestî-i matbû'ât hukuk-ı esâsiyyemizin en mühimlerindenidir.

Fakat hürriyet-i matbû'ât başkalarının hukukuna tecavüz etmemekle mukayyedir. Gerek kitap ve gerek gazete ile bi-gayr-ı hakk birisinin aleyhinde yazı yazılacak olursa o adam mahkemeye müracaat ederek muharriri mahkum ettirebilir. Bunun için yazılacak şeyler daima ahlak ve kanuna muvafık olmalıdır.

51 Serbestî-i tadrîs ne demektir?

52 Serbestî-i tadrîs herkesin istediği ulûm ve fûnûnu öğrenmesi ve başka birine de öğretmeye hakkı olmasıdır. Şüphesiz ki bir milletin terakkisi, ma'ârifin neşr ve ta'mîmiyle mümkün olur. Ma'ârif ise ancak mektepler ve matbû'ât vasıtasıyla ta'mîm edilebilir.

Kanun-ı esaside “emr-i tadrîs serbesttir, muayyen olan kanuna tab'iyet şartıyla her Osmanlı umumi ve hususi tadrîse me'zûndur.” Denilmiştir.

Bu maddeden anlıyoruz ki Serbestî-i tadrîs de bir kanuna tâbi'dir. Serbestî-i matbû'ât vardır, diye devletin menâfi'-i umumiye-i siyasiyesine mugayır yazı

yazmak caiz olmadığı gibi birtakım kimselerin serbestî-i tadrîs bahanesiyle âdâb-ı umumiyyeye muhâlif âsâyîş-i memleketi muhal telkînâtta bulunmaları da asla tecvîz olunamaz.

53 Hakk-ı ictimâ' nedir?

54 Ahalinin husûsât-ı meşrû'a için bir araya toplanmaya hakkı olmasıdır. Mesela velîme ve nikâh için toplanılır. Tenvîr-i efkâr için konferanslar verilir. Menâfi'-i umumiyyeyi temin maksadıyla kulüpler açılır. Her türlü cemiyet-i ilmiye ve edebiye teşkil olunabilir. Meşrû' olmak ve bu baktaki kanuna ri'âyet eylemek şartıyla... akd olunur.

İşte kanun-ı esasi her memlekette bütün bu hakları temin eyler.

55 Hakk-ı iştirak nedir?

56 Efrâd-ı ahalinin nizam ve kanun dairesinde icrâ-yı ticaret ve sanat için her nev' şirketler teşkil edebilmesidir.

Malum olduğu üzere daima küçük sermayelerin birleşmesiyle pek büyük işler görülür. Bunun için birkaç kişi maddî ve manevî sermayelerini bir araya getirip şirket teşkil ederler. Şirketlerin cemiyet-i beşeriyeye pek çok faydası vardır.

Meşrû' bir surette her türlü sanat ve ticaret serbesttir. Buna "serbestî-i ticâret" denir.

57 Hakk-ı istid'â ve iştikâ nedir?

58 Ahalinin bir iş hakkında hükümete arz-ı hal vermeye ve hükümet memurlarının yolsuz hareketlerinden şikâyet etmeye hakkı olmasıdır.

Hükümât-ı meşrûtada arz-ı haller hangi daireye aitse oraya veyahut meclis-i millîye verilmelidir. Yoksa padişaha verilen istid'ânameler hiçbir tesiri mûcib olmaz, doğrudan doğruya merci'-i âidine havale olunur. Çünkü meşrutiyetle idare olunan memleketlerde herkesin her dairenin vazife ve salahiyeti muayyendir. Bunun haricine hiçbir vakit çıkılamaz.

Bu hakikatı ahalimizin layıkıyla anlamaları lazımdır. Fakat meşrû ve muhakkak olan şikâyat ve arz-ı hâller hükümetçe be-heme hâl nazar-ı dikkate alınmalıdır. Böyle olmayan yerlerde meşrutiyet henüz takarrür etmemiş demektir.

59 Her ferdin hâkim-i tabî'îsi kimdir?

60 Her ferdin hâkim-i tabî'îsi ahâlisinden bulunduğu dairenin hâkimidir. Mesela bir Bağdadlının hâkim-i tabî'îsi Bağdad hâkimi olduğu gibi Üsküpte bulunan bir adamın hâkim-i tabî'îsi de Üsküp hâkimidir. Ve herkes ancak kendi hâkim-i tabî'îsine tâbi'dir. Yoksa keyfî bir surette herhangi bir mahkemede herhangi bir da'vâ rü'yet edilemez.

Bu husus kanun-ı esaside şöylece tasrîh edilmiştir: “Hiç kimse kanunen mensup olduğu mahkemeden başka bir mahkemeye gitmeye icbâr olunamaz.”

Ark. s. 156-158.

MUHTEREM HANIMLARA

Aile bir adet bir eğlence değildir. Aile insaniyet demektir. Aile beşeriyetin bir şekli-i hurde-bînisidir. Aile neyse millet odur. Biz bugün yürüyen hay huy-ı gavâil içinde didinip duran milletin terbiyesinden evvel beşiğini hazırladığımız millet-i müstakbeleyi karşılamak için ne lazım ise onları arayalım, onları bulalım. Muhakkak ki dün bugün dūçâr olduğumuz ve belki yarın da giriftâr olacağımız mesâib-i ictimaiyenin kâffesine sebep-i umûmî: ailedir. Bu en ziyade şâyân-ı dikkat bir nokta iken eyvah ki hiç kimsenin nazar-ı ehemmiyetine ilişmemiş, hala da ilişmiyor. Hepimiz bir “Adam sen de... Ben mi kaldım” fikriyle yaşıyoruz. Fakat bu söz yahut bu sözün delalet ettiği tarz-ı hayat bir mebd-i inhitâttir.

Günden güne eriyoruz, zayıflıyoruz, küçülüyoruz, milletimiz başka milletlere karışıyor. Hâlbuki bir millet ancak milletiyle kaimdir. Milletsiz millet pâyidâr olmaz. Bu neden neş'et ediyor? Çünkü tufûliyyetden itibaren verilen terbiye gösterilen misaller, adetler, itiyatlar, fikirler daima bize Osmanlılığı, bâ-husûs Müslümanlığı el-hâsıl milleti unutturuyor. Milletimizi unutmamakla beraber acaba başka bir millet medenî bir millet olabilir miyiz?

Hayır hayır... Asla! Bu hal devam ederse şüphe yok ki sarsar-ı edvâr içinde dağılıp gideceğiz. Yazık değil mi? İnsan muhafaza-i mevcudiyet etmez ise bekâ-yı nâmına çalışmazsa neye yarar?

Müsaadenizle bir daha tekrar edeyim. Bizim her nokta-i nazardan... İcap

ettiren şey yalnız ailedir. Ailelerin sû-i teşekkülüdür. Başka hiçbir şey değil ve olamaz. Bugün hepimizin borcu her şeyden evvel aileyi bu muhterem bu mukaddessîne-i tekâmülü düşünmektir. Orada muhabbet tasaffî eder. Fikr-i ebediyet orada neşv ü nemâ bulur. Orada kadın mevki'-i ictimaiyyesini tahkim eyler. Orada çocuk şefkat ve itaati sadakat ve fedakârîyi hamiyeti, milleti dini hâsılı bütün hayatı öğrenir. Orada herkes kendini doğru yolda nizâm u intizâm dâhilinde hayır ve saadet içinde bulur.

Teşekkül-i ailede tabiatın yardımı katiyen kifayet etmez. Oraya kanun, şariat girmeli; orada zevce ve zevce baş başa verip dua etmeli, ümîdgâh-ı Hakka baş başa dayanmalı, teessürât-ı necîbe-i kalbiyyeyi rahmet-i ilahiyyeden ayırmamalıdır. Böyle olduğu takdirde ruhun bütün ihtiyacı ref' olunur. Saadet rûy-ı câzibedârını gösterir, meserretler şetâretler teselsül eder; kıymet-i hayat artar; vazifenin kudsiyeti her şeyde tezahür eder; muhabbet bir câme-i nezâhete bürünür.

Aile ism-i mübecceli zikrolunurken gözlerinizin önüne şu sevimli levhayı getiriniz: bir tarafta kuşlar gibi cıvıldaşan şefik ve mutî' sarı saçlı yavrular, bir taraftan rişte-i samimiyetle yekdiğerine bend-i mevcudiyet etmiş genç, şen ve şûh iki kalb-i nezîh, ötede geçen ailenin bakiye-i hayatından olup, pîş-i şeyhûhatindeki manzara-i şebâbı gözlüğünün kenarından mütebessimâne süzen ihtiyar bir valide beride kendini unutarak çocukların oyununa dalmış muhterem bir büyükbaba. Herkes yek-vücut, herkesin hayatı aynı gaye-i emele doğru akıp gidiyor. Herkes aynı elem, aynı zevk ile mütehassıs ta hizmetçilere varıncaya kadar herkesin arasında bir mes'ûliyyet-i müştereke mevcut.

Mesut olmak: işte bütün ruhların yegâne arzusu. Yavruların bir kahkahası, büyükannenin bir masalı, büyükpederin tombul yanaklara konan muhteriz bir bûsesi.. Hepsi için bir vesile-i şevk ve sürûr oluyor.

Bu saadete gıpta etmez misiniz? Oh, tabii! Keşke her aile böyle olsa, her aileyi bir hâle-i sâfiyyet ve sa'âdet ihâta etse. Acaba bunun imkânı var mı? Acaba her aile bahtiyar olabilir mi?

Evet, şu sayfaları takip ederken tamamıyla teslîm eleyeceksiniz ki: arz olunan kavânîn-i ahlakiye ve ictimaiyyeyi aile teşkilinde tatbik edenlerin hemen hiç

müstesnası bulunmadan cümlesi mesut olacak.

Maatteessüf bizde şu kavâide ri'âyetle teşekkül etmiş bir tek aile yok. Hepimiz izdivacı adet gibi telakkî ederek hiçbir şey düşünmeden bilâ-tereddüt evleniyor, çocuklar vücûda getiriyor, yani istikbale vücut veriyoruz. Lâkin emîn olalım ki bu gözü kapalı adımlarımızdan yalnız evet, nerede aile bütün hüsn ü letâfeti etrafa neşr ediyorsa nerede sıhhat-ı ahlakiye takviye edilmişse, nerede mevcûdiyyet-i şahsiye zindegî-i fazilet ibrâz eyliyorsa, nerede terakkî mücâdelât-ı fıkriye, merhamet, fa'âliyyet, meserret, teselliyet ve her devreye ait saadet i'tilâya başlamışsa orada yekdiğerine mu'âvenetten geri durmayan adamlar beyrinde bir meveddet-i mütekâbile göze çarpar. Onlar huzûr-ı Hakda hep birden ayn-ı hürmet ve huşû' ile dururlar; onların cebîn-i sa'yinde bir beşâset-i sükûnet görünür. Onlar mesuttur ve ancak onlar mesuttur.

Haydi, aziz kardeşlerim! Aileyi kemal-ı ciddiyetle âsûdegî-i vicdânla düşünelim. Ona ait hakikatleri beraber bulalım. Beraber neticeler çıkaralım; daima cereyanı mütehavvil hayatta sabit kalan şerâit-i mes'ûdiyyet nelerden ibarettir. Öğrenelim.

Terbiyyet-i benâtin ehemmiyeti

Bugün diyebiliriz ki kızların terbiyesi kadar ihmal edilmiş hiçbir şey yoktur. Validelerin i'tiyâdât ve hevesâtı, kızlarını pek az ta'lîm ve terbiye etmekle neticeleniyor. Gerçi erkek çocukların terbiyesi menfaat-ı umûmiyye nokta-i nazarından daha mühim bir vazifedir. Lakin kızlarıinki de bundan aşağı kalmaz. Ne çare ki zavallılar büsbütün mahrûm-ı terbiye bırakılıyor. Bundan başka onların tahsîl veterbiyesi diğerklerine nisbeten daha büyük bir ikdâm ve iktidara vâbestedir.

“genç kız âlim olmamalı” deniyor, evet bu doğru; teccüss-i ilmi o saf fikirleri beyhude yere iştilgal etmemelidir. Onların hüsn-i suretle ev idare etmesi, zevclerine ma'kûl bir surette itaat eylemesi kâfidir. Hatta tecrübenin de pek o kadar lüzumu yoktur. Bazı kadınlar görülüyor ki birçok tecrübe geçirdikleri halde yine kızlarına karşı adeta cahil ve ihtiyatsız valideler gibi davranıyorlar.

Kadın âlim olmamalı; çünkü onların teşekkülât-ı dimâğîyyeleri erkeğe

nazaran daha zayıftır. Ta'ab-âver tedrîsât ve mütâla'ât onları çabucak sıkır, usandırır. Hem bunların da ne lüzumu var. Hükümet idare edecek, muharebeye gidecek yahut nezâretlerden birini der-uhde eyleyecek değiller ya! Siyasete, askerliğe, hukuka, felsefeye ait ma'lûmât onlar için bî-lüzûmdur.

Sâniyen vücutları da tıpkı dimağları gibi erkeklere nisbetle daha az kuvvetli ve daha az sağlamdır. Fakat buna mukabil tabiat onlara evlerinde sükûnet-i tâmme içinde vakit geçirmelerini temin eden nezafet ve nezaketi bahş eylemiştir. Onlar pîş-i mevcudiyetlerinde yalnız kendilerine hâs meşgaleler bulurlar.

Acaba kadınların bu acz-i tabiatlarının neticesi nedir? Onların za'fına galebe etmek çarelerine teşebbüs îcâb etmez mi? Zîrâ kendilerine terakkub eden ve hayat-ı beşeriyetin esasını teşkil eyleyen birtakım vezâif mevcut. Evet, işte bu vezâife abkılırsa, âdât-ı hasene ve seyyi'enin bir kısmından onlar da mes'ûldür. Lakin şuna da emîn olalım ki: muhakemeli iş-güzâr ve mütedeyyin bir kadın evin ruh-ı a'zamıdır. Böyle bir kadın ayağını bastığı yere nizâm ve intizâm ferş eyer; hatta beyne'l-halk kuvve-i hâkimelerini muhafaza eyleyen erkekler, kadınların muavenetine her zaman arz-ı iftikâr eyerler.

Bu dünya bir hayalden ibaret değildir. Birçok hakayıkın ictimaından vücuda gelmiştir. En muhterem hakikat ise ailedir. Bütün bu aileleri bî-hadd ü hisâb hissiyyât-ı necîbe taht-ı te'sîrinde büyüten erkeklere hukuk-u tabî'iyelerini bahş ederek her sa'yden bir semere iktitâfına yardım eyleyen kadınlardan başka kim olabilir?

İzdivac olmasa en küçük bir cemiyet bile telehhî-i bedî içinde çarpır duru...
Sonra çocuklar bu insanîyetin bekasını temin eden yavrular doğar doğmaz annesiz kalsalar ne hale gelirler?

Anlaşıyor ki erkeklerin hariçteki ehemmiyetleri kadar kadınların da hâne dâhilinde idare etmek zevcini mesut etmek ve yavrularını hüsn-i terbiye eylemek gibi pek büyük vazifeleri vardır. Ve mekârim-i ahlak erkek için ne ise kadın için de odur. Sebep oldukları hayr u şerden kat'-ı nazar vücûd-ı beşeriyetin nısfı onlardır. El-hâsıl kadınların terbiye neticesi cemiyete lut ettikleri faydadan ziyade îrâs ettikleri mazarratı tedkîk etmeliyiz. Bir de şurasını unutmamalı ki kadınların sû'-i terbiyesi erkeklerden ziyade mazarratı dâ'îdür. Zîrâ erkeklerin hemân cümlesi onların dest-i terbiyesinde perver-şiyâb olurlar. Sû'-i misâli onlardan görürler. İhtirâsâtı onlardan

öğrenirler.

Bütün şu söylediklerimizden kızları terbiye etmenin ne kadar mühim bir mesele olduğu teslim edildi zan ederiz. Artık bu mühim meseleyi hal edecek vesâit-i müstahsineyi teharri eyleyelim.

Ark. s. 64. İdâre-i Beytiyye.

İdare-i beytiyye aileler için o kadar lüzumludur ki tarif edilemez. Düşünelim: bir milletin serveti neden ibarettir? Tabi efrâdının servet-i zâtiyyelerinden. O halde terakkî milletin zengin olmasına ve servetini hüsn-i idare eylemesine menûttur. Eher bir cemiyet dâhilinde herkes ayrı ayrı idaresini yoluna koymuşsa, idare için icab eden şerâite tabîk-i harekât ediyorsa, o cemiyet umumiyetle zengindir. Bahtiyardır ve terakkî eder.

Biz hepimiz bu şerâiti bilmeliyiz. Zira evimizi ancak bu şerâite riayete geçindirirsek rahat edebiliriz. Aksi takdirde huzurumuz münselib olur. İmtizâcsızlık baş gösterir. Dedikodu eksilmez. Yalnız hayat için elzem olan şeyleri hâsıl etmek kifâyet etmez. Bu faaliyet-i mevlide gâyet ma'kûl bir surette hüküm-fermâ olmalı. Efkâr-ı sâlime bütün mesâ'iyi tertîb ve tanzîm eylemeli. Zaten idare-i beytiyyenin esası da mahsûl-ı sa'y ne olursa olsun onu adalet ve ihtiyatla temyiz ve taksim etmektir ki işte biz de bundan bahsedeceğiz.

Eğer muhterem kâri' ve kâirelerimiz bu fikirleri dikkatle takip ederlerse görecekler ki: idare-i beytiyye hakkındaki sözlerimiz zâhiren pek basît olduğu halde asla pek mühim mesâ'il-i ictimâiyyedendir ve bu mesâil hiç şüphe yok ki vezâif-i medeniyyenin hüsn-i ifâsını ihzâr eden bir rehber-i mürşiddir.

Her evin masraf defteri hükümet bütçesi gibi muntazam olursa menfaat-i umumiye temin edilmiş sayılır. Ve her ailenin (...?...) asayîşi, çocukların tâ meydan-ı hayata çıkacakları güne kadar muhafaza ve terbiyesi gençlik kuvvetini kaybetmiş olan ihtiyarların rahatı hep irade ve masrafını bilmeye ve hayatını ona göre taht-ı intizâma almaya mütevakkıftır.

Ark. s. 94.

Aile

Kadın, erkek, bütün gençlere

Birinci bab

Teşekkül-i aile

Bir iki söz, tarih nediyor? Kanun-ı ictimâi-i aile mevcut olmasa! Valideniz vazifesi ailenin kavânîn-i teşekküliyesi ailenin kanun-ı hukuk u veâifi talak idare ünisyetidare-i ailenin iki usul-ı kanuniyyesi taaddüd-i zevcât vahdet-i izdivac namus ve iffet bizim terbiyemiz vakitsiz izdivaclar ve netayiciizdivacın devr-i tabî'yyesi, tenâsüb-i tevellüdât-ı akraba beynindeki izdivacların müthiş tehlikeleri İngilizler

Bir iki söz

Aile beşeriyetin en ufak, fakat en tabî'î bir nümunesidir. Beşeriyeti kavimler, kavimleri kabileler, kabileleri aileler, aileyi de hadd-i asgar olarak zevc ve zevce birde yavru teşkil eyler.

Hayalen Mansur-ı saadet-i umumiyyenin bir gün husul-pezîr olması ayrı ayrı her ailenin nâil-i mes'ûdiyyet bulunmasına mütevakkıfdır. Eğer peder ve valideden başlayarak her aile tabiatın kendisine tevdi' ettiği vezâifi sû'-i istimal eylemez, kavânîn-i ahlâkiyyeye mugâyir hareket etmezse şüphe yok ki vicdanen müsterîh ve mesut olur. Bu fikri – her hakikatın evvela bir hayal, her hayalin sonra bir hakikat olduğunu- düşünerek ta'mîm edersek, nihâyet bütün âlemi saâdet-i ebediyyeye mazhar görürüz. Bugün muhâl gibi farz olunan şu tasavvurun bazı şerâite riayetle kuvveden fi'le geleceği âtiyen kanâ'at-bahş bir surette ispat eyleyecektir. Yalnız burada basit bir muhakeme...

Acaba başımıza gelen felaketlerin müsebbibi kimdir? Uzakta aramayalım, müsebbib kendi nefsimizdir. Yunan kadîm hükemâsından “İpiktet” diyor ki: [cenâb-ı Hak insanları mesut olmaları için halk buyurmuştur. Bed-bahtî kendi hatalarımızdan neşet eder.] bu söz bir hakikattir. Bir gün hasta oluruz, doktor tohm-ı marazı bizim adem-i ihtiyatımızda bulur. Hastalık sârî ise bunun da menşei bir diğerrinin hatasıdır. Bir başka gün servetimizi kaybederek dûçâr-ı ye's oluruz. Fakat servet-i tabî'î kendi kendine mahv olmaz.

MEKTEBLİ SEÇME METİNLERİ

Mk. Nu.8, s.122.

KÖY DEMİRCİSİ

Amerika meşâhir-i şu'ârâsından (?) un manzûmesi

Büyük geniş kestane ağacının altında köyün demirci dükkânı var. Demirci cesîm seyrekli elleriyle pek kuvvetli bir adam. Esmer kollarının adalâtı da demir teller gibi kuvvetlidir.

Saçları kıvırcık, siyah ve uzun çehresi güneşTen yanmış, nâsiyesi ise arak-ı nâmûskâr ile ıslanmış. Her ne kadar muktedir ise o kadar kazanır ve bütün cihanın yüzüne bî-pervâ bakar. Çünkü kimsenin borçlusu, müntedârı değildir.

Haftalar gelir, haftalar geçer, sabahdan akşama kadar körüğünün uğuldadığını ve güneşin açıldığı zamanlarda, köy kilisesi çanını çalan bir papaz gibi, ağır çekicini mevzûn ve âhengdâr bir revîş ile işitebilirsiniz.

Ve mektepten evlerine dönen çocuklar açık kapıdan dükkânın içerisine bakarlar. Bu mini miniler alev saçan ocağı seyretmeyi, körüğün uğultusunu dinlemeyi, etrafa saçılan kıvılcımları tutmayı pek severler.

Demirci Pazar günleri kiliseye gider, çocuklarının arasında oturur. Papazın va'z ve duasıyla beraber kilise hânendegânı miyânında tegannî eden kızının sesini duyarak derin bir hazz-ı vicdânî duyar.

Bu ses ona cennette tegannî eden annesinin sadâ-yı dil-firîbi gibi gelir. O azîz vücûdu bir daha düşünmemek ihtiyacını hisseder: şimdi mezarında nasıl yatıyor.

Ve o zaman sert, kaba eliyle gözlerinden akan iki katre-i teessürü siler.

Çalışarak, mesrûr olarak mükedder olarak hayatta daima ileri doğru yürür. Her sabah yeni bir vezifenin başladığına, her akşam bir işin bittiğine şahittir. Bir şeye teşbbüs olunur, bir şey yapılır ve böylece bir gecenin istirahati kazanılır.

Sana çok çok teşekkürler ey benim yiğit dostum! Bize öğrettiğin ders için teşekkürler!

Hayatın alevli ocağında bizim tâli' ve mukadderâtımızda böyle dönülüp işlenmeli ve tannân-ı çekiç ile örs her âteşin fi'li ve fikri böylece şekl-i mahsûsuna koymalı.

22 Haziran 1329 Göztepe

Salime Servet Seyfi

Mk. Nu.9, s.138

Mektebli Hanımların Kadirşinaslığı

-Yâd-ı e'âzım-

Hürriyyet-i ebediyye tepesinde medfûn bulunan şühedâ-yı hürriyet ile Mahmûd Şevket Paşa merhûmun merkad-ı şehîdânelerini ziyaret ve rûh-ı mübârekelerine Kur'ân-ı Kerîm tilâveti gibi bir maksad-ı 'âlî-i dindârâne ve kadirşinâsâne ile Çenberlitaş'ta vâki' ittihat ve terakkî kız sanâyi' mektebi şehir-i temmuzun onuncu günü zevâli saat on buçuk râddelerinde beyaz elbiseleriyle mülebbes ve üzerinde mektebin ismi muharrer kırmızı kurdelaları, omuzlarında ve ellerinde bayraklar olduğu halde küçük tâlibât ve siyah çarşafı lâbis ve keza ellerinde bayraklar bulunan büyük tâlibât ve en önünde kezâ siyah çarşafı lâbis hey'et-i ta'limiyyeleri olduğu halde mektepten çıkarak en önünde Osmanlı bayrağını musavver kırmızı zemin üzerine beyaz çiçeklerle ay yıldız şeklini hâvî bir çelenk götürüldüğü ve büyük bir Osmanlı bayrağı dalgalanarak rehberlik ettiği halde Osmanlı tâlibâtına yakışır bir vakar ve terbiyye ile Mahmûdiyye caddesini ta'kîben Bâb-ı 'Âlî'ye gelinmiş ve orada tevakkuf ile mekteb-i mezkûr tâlibâtından Fikret Hanım tarafından şu nutuk îrâd olunarak bi'l-mukâbele teşekkürlerle alkışlanmışlardır:

Muazzez hükümetimiz!

Kalbimizden kopan şükrân sadâlarıyla bugünkü büyük muzafferiyeti tebrîk ederken Edirne'de zafer terâneleri terennüm eden ordumuza bin selâm ve ihtirâm takdîm ediyoruz...

Altı yüz senelik tarihimizin son sahîfe-i siyahını bir reng-i âl ile kızartan düşmanların bugünkü inhizâm ve makhûriyyetinden mütevellid inşirâhımızla bu büyük bayramında hükümetimizi, ordumuzu şerefli vazifelerini îfâdan mütevellid gurur-ı fahr ile onları bütün kalbimizle alkışlarız. Yaşasın hükümet, yaşasın ordu!

Ba'dehu "Mektepli" mecmuası idarehanesi önüne kadar mâşiyen gelmişler ve orada biraz tevakkuf ile delâletinden dolayı mecmuamız nâmına arz-ı teşekkür ettikten sonra ma'lûmât-ı dâhiliyye istihlâki kadınlar cemiyet-i hayriyyesi idarehanesi önünde bekleyen ve evvelce ihzâr edilen arabalara râkib olmuşlar ve âheste bir revîş ile köprü geçilerek büyük tramvay caddesini takiben Beyoğlu-Şişli tarikiyle Hürriyet-i ebediyye tepesine muvâsalat idilerek arabalardan inilmiştir.

Hürriyet-i ebediyye tepesi kapıları kapalı olduğundan açılıncaya kadar tepede ictimâ' eden birçok hemşireleri tarafından ve bi'l-âhire müteferrik sûrette iltihâk eden diğer mektepler tâlibâtı ile bir müddet istirâhat edilmiş ve bu sırada küçük tâlibât tarafından hazîn millî marşlar tegannî edilmiştir.

Bir saat sonra kapılar açılmış ve muntazaman bahçe dâhiline girilerek kemâl-i ta'zîm ile âbide yanında durulmuş ve evlâd-ı şühedâ-yı muhteremeye bir fâtiha-i şerîf ithâf edildikten sonra mekteb-i mezkûr tâlibâtından Sârâ Hanım tarafından işbu nutuk kıraat ve gözyaşlarıyla istimâ' edilerek fevkalade alkışlanmıştır. Nutuk budur:

Dizlerimizi yere vaz' ile ellerimizi bârgâh-ı ebediyyete ref' ettiğimiz şu mahal, altı yüz senelik bir tarih-i pür-mefâhir yaşayan millet-i Osmâniyyeye milletimize hainler tarafından sürülmek istenilen lekeyi silmek, haleldârı olacak namus ve şerefini kurtarmak için fedâ-yı cân eden kahraman simaların hâbgâh-ı ebediyyetleri mekâbir-i ulvîleridir.

Bu simalar ki elim bir mazinin seyyi'ât-ı ahlâkiyyesini tevârüs eden en müessir vesâit-i cebr ü şiddetle devlet-i varta-i hevlnâke sürülürken günahkâr elleri kırarak parçalayarak bu milleti kurtardılar, tarîk-i selâmete îsâl ettiler.

1 Nisan'da bârikâsâ topları İstanbul'un âfâkında gürlere karşı savlet eden ve bu mukaddes vatanımız için kanlarını dökerek, fikirlerinin müsterîh olduğuna alâmet olmak üzere tebessüm ederek âzim-i dâr-ı bekâ olan ve vatanın en büyük mücahitleri bulunan bu şühedânın ruhları kemâl-i sâfiyyetle aslına rücû' etti; vucutları buraya defn edildi. Gariptir ki kumandanları bulunan gayûr, fedakâr Mahmûd Şevket Paşa da devleti inkirâza sürüklemek için bir vak'a tevlîdine sâik olmak isteyen hâin-i vatan birtakım la'înlerin kirli elleriyle şehit olup bir hâle-i zafer ve şeref içinde semâvâta urûc etti ve cesed-i mübâreki ise kumanda ettiği evlatları, asker kardeşleri, mücâhede yoldaşlarının nezdinde defnedildi. Yalnız kahraman Niyazi'nin her halde ruhu bunlarla beraber, fakat vucud-ı kıymetdarı ahlâfa ibret ve bir nümûne-i gayret ü

himmət olmak üzere vatanımızdan kal' edilmek istenilen mahalde düşman ayakları altında kaldı.

Ey milletin âmâl-ı mefahirini taşıyan erler! Sizler bizim kalbimizde ebediyyen menkûş kalan ulvî fedakârlıklarınızla bizlere vatanî vazifeler telkîn ederken bizler aynı fedakâr hislerle bu vatani, henüz darabât-ı edvârın tahrîbâtından kurtulan bu zavallı anayı kurtarmaya çalışacağız. Tarih-i mefâhirimizin en ulvî bir yaprağında altın harflerle yazılan isimlerinize benden bin fatiha ve bin selam!

Ey Osmanlı ordusun şanlı evlatları! Siz ufûl ettiniz, fakat vatan yaşadı. Siz zahiren ma'dûm oldunuz; fakat millet mer'îdir. Sizler bu siyah toprakların serin gölgelerinde gunûde-i istirâhat oldukça biz, milletin terakkîsi namına sizden aldığımız duygularla çalışacağız. Sizlere bin fatiha, bin selam!

Bunu müteâkiben İsmet hanım dahi işbu müessir nutku îrâd etmiş ve fevkalade alkışlanmıştır:

Es-selam ey kabr-i Şevket!

Kalbimi delen tesirleri kabr-i mübarekenin! Topraklarını öperek susturmaya, tarihimin son yaprağında siyah bir hat teşkil eden ufûlunun matemlerini küçük kalbimle tamire geldim!

On dört Nisan inkilabının kıymettar eli!

Sen niçin bugün aramızda mevcut değilsin?

Senin ruhundan, senin türâbının bûyundan aldıkları... Melun bir el hiçbir zaman afv edilmeyen kirlî bir pençe öldürdü. Hayır! Sen ölmedin! Sen ebediyyen yaşadın! Ruhun bu siyah, karanlık dünyadan beyaz nurlarla semâvâta urûc ederken, ardında şehit düşen kardeşlerin izinden ve öldürülen hemşirelerinin intikamını almak için Allahına iltica ediyordun!

Sen ölmedin; fakat kalplerimizde yaşıyorsun. Ebediyyen yaşayacaksın; vatanın ismi yanında senin ismini düşünerek onun terakkîsine çalışacağız.

Büyük babamız! Kenar-ı kabrini titreyen dudaklarımız ile öperken rûh-ı ulvîne bin fatiha ve selam ihdâ ederiz.

İsmet Hanımın nutkunu müteâkib mekteb-i müesseseleri namına İsmail Bey zîrdeki nutku îrâd ve "Mektepli" mecmuasına mükerreren teşekkürler etmiştir.

Âvâze-i teşvîk ile Edirne'de ardında o binlerce kardeşlerimin kanlarını hayatlarını

mahv eden alçak düşmanlar elinde kalan bî-kes Edirne'de şimdi zafer ve şan sesleri yükselirken sen burada yalnız; bî-kes mi kalacaksın? Sen zulüm, i'tisâf ile mahv olan bir devr-i medîdin vatana îrâs ettiği en hûn-rîz lekeleri kanın, canın ve kılıcın ile mahv ettin!

Sen, millet bir dūd-ı siyah ile örtülmüş iken, vatan, zalim pençelerin, hûnîn dimağların muhassala-i efkârı olan denâet ve şenâet ile ezilirken en büyük Şevket! Bir darbe-i kakhâr-ı hürriyet ile onları susturmuş ve bizi kurtarmış idin! Sonra seni: o bin türlü sefaletlerden kurtardığın, hür yaşamayı göster.

Muazzez kardeşlerim,

Bugünkü ihtifâle sebep olan Mektepli'ye mektebimiz ve hemşirelerim namına teşekkürâtımızı takdîm ederim. Bugün altı yüz senelik bir tarih-i pür-mefâhir yaşayan milletimizin son sahîfe-i siyahını Edirne'nin zabtı gibi bir şerefle hâledâr eden ordumuzun muazzez kumandanı merhum Mahmûd Şevket'in o büyük pederimizin merkad-ı ulvîsi yanında dizlerimizi yere koyarak secde-i şükrâna kapanırken ondan aldığımız âvâze-i gayretle büyük orduya muvaffakiyet temennî ederiz.

11 Nisanın topları tarihimize yeni bir şeref, yeni bir şan ithâf ederken o gün seni alkışlayan el, sonra âh büyük pederim, seni kırılacak ve parçalanacak bir hissizlikle şehit etti. O zaman semâ karardı. Cihan karardı, hayat karardı ve bütün bu karanlıklar içinde senin, senin ulvî ruhun semâvata doğru yükseldi. Âh o gün bir büyük darbe ile parçalanmasını istediğim beynim ölmedi. Fakat yalnız sen öldün...

Büyük pederim. Bugün huzurunda yetim duran hemşirelerimle gözyaşlarımızı takdîm ederken senden aldığımız bûy-ı faaliyetle çalışmaya ahd ediyoruz. Büyük pederim seni unutmadık. Sen hürriyet-i ebediyyenin serin rüzgârları altında ervâh-ı şehîdân ile milletin için hayat ve saadet temennî ederken biz orada şehrin gürültülü seması içinde kalbimizde medfûn olan cisminin bize telkîn ettiği hissiyât-ı vataniyye ile sa'y u gayret edeceğiz. Tûrabının bahş ettiği bûy-ı tefekkürle buradan ayrılırken Edirne'de zafer terânelerini terennüm eden kardeşlerime bin selam, sana ve senin ruhuna bin fatiha ve ihtiram...

Bilâhire Mektepli mecmuası namına ser-muharririmiz Emîn Hâkî Bey tarafından işbu nutuk îrâd edilmiş ve fevkalade bir surette alkışlanmıştır.

İstikbalin nezih ve münevver vâlideleri!

Evvelen muhterem kâriemizden birinin çıkardığı âvâze-i teklîfe muvâfakatla beraber

mecmuamızın delalet ettiği şu mukaddes ihtifâle iştirak suretiyle ibrâz ettiğiniz eser-i kadirşinâsîden ve meşhûdumuz olan hamîyyet-i millîye ve muhabbet-i vataniyyenizden dolayı Mektepli mecmuası heyet-i tahrîriyyesi arz-ı teşekkürâtı vecîbe-i zimmet arz eder.

Buraya, bu mahall-i mukaddese toplanmaktan maksad, yâd-ı e'âzım gibi mühim bir vazife-i vataniyye ve millîyenin îfâsı arzu-yı ulvîsine mübtenî olduğunu tekrâra lüzûm yoktur.

Muhterem hemşirelerimiz!

Emin olunuz bugün şâhikât-ı şeref ve te'âlîye yükselen milel-i mütemeddine mazarını unutmamak ve ahlâfa birer taziyâne-i teşvîk ve tergîb olmak üzere e'âzımını her vesileden bi'l-istifâde yâd etmek, onların vatanlarına olan aşk ve muhabbetlerinden, hidmât-ı cân-siperânelerinden bahs etmekle iktibâs-ı şeref ve te'âlî eylemişlerdir. İşte sizler de bu kazîyye-i mu'tenâ-bahâya ri'âyetinizi ve yâd-ı e'âzım dolayısıyla tahassul edecek maddî ve manevî fevâid-i azîmeyi der-pîş ederek isbât-ı hamîyyet ve vatanperverî eylediğinizden dolayı şâyân-ı tebrîk ve tebcîlsiniz... İşte bugün, vatan-ı azîmimizin pençe-i hûnîn istibdâddan tahlîse uğrunda fedâ-yı cân eden ve şu mübarek topraklarda medfûn bulunan şühedâ-yı muhtereme ile bunların pîşvâsı ve Osmanlıların medâr-ı iftihârı olan Mahmud Şevket Paşa'nın merkad-ı mübareki huzurunda bulunuyoruz.

Bu yevm-i mübecceli bize kazandıran şehîd-i muazzama ile'l-ebed medyûn-ı şükrân olduğumuzu, onu asla unutmayacağımız tekrar edelim.

Ah biz Mahmud Şevket Paşa gibi bir mücessem hamîyyeti; sefil bir kurşunun safir-i fecî'yle devrilen o vücud-ı mübareki şu kara topraklarda değil belki sevgili Edirnemizi yeniden istirdâd etmek ve bu rûz-ı mes'ûdu himâmet-i vatanperverânesiyle bize kazandırmak gibi iki büyük muvaffakiyet-i Hudâ-pesendânesinden nâşî "Bâb-ı âlîye giderek ona, o muhterem babamıza güldeste-i tebrîkâtımızı takdîm ve hissiyât-ı müntedirânemizi arz etmek isterdik..." Fakat efsûs...

Muazzez hemşirelerimiz!

İzale-i teessür edemediğimizdendir ki: elimiz kalem tutuyor, lakin yazamıyoruz. Dilimiz söylüyor heyhât ki tasvîr-i hissiyât sadedinde bir şey söylemiyoruz. Binaenaleyh tatvîl-i makâl etmekten ise muazzam şehitlerimizin rûh-ı pür-fütûhlarını

fatihalarımızla takdîs edelim...

Nihayet mekteb-i mezkûr tâlibâtından Fikret Hanım tarafından işbu mersiyye kıraat edilmiştir:

Mahmut Şevket Paşa'ya

Ey milletimin en yüce, en sevgili ferdi,

Bak, yavruların merkad-ı pür-nûruna geldi...

Ey fâtihi-î iklîm-i sa'âdet sana hürmet!

Sayende kırılmış ebedî zincîr-i esâret.

Ey milletimin en yüce, en sevgili ferdi,

Heyhât! Makâmın ezelden mi yerdî?

Lakin ne mukaddes ne muazzez ne mübarek yer!

Her zerre-i hâkin bana tarihi mi söyler...

Ey ism-i mübârek seni mümkün mü ferâmûş?

Sen milletimin gaye-i âmâlini bildin,

Sen böyle ufûl etmeye âmâde değildin...

Bir söz bana sarf et; niye durmaktasın hâmûş?

Mahv oldu seni mahv eden erbâb-ı denâet

Cânîlere la'net sana bin tuhfe-i hürmet...

İşbu manzumeye mukâbeleten “İkâz” risalesini nihayetinde münderic (kahraman-ı hürriyet Niyazi) manzumesi ser-muharririmiz Emîn Hâkî Bey tarafından kıraat edilmiş ve herkesi hüngür hüngür ağlatmıştır.

Şühedâ-yı muhteremeyi bu suretle ziyaretten sonra ictimâ' eden ve kısm-ı a'zamı hanımlardan ve hanım kızlardan mürekkep olan sekiz yüzü mütecâviz bir cümm-i gafîr doğruca Mahmud Şevket Paşa merhumun kabrini ziyaret ile meşâyih-i Arabdan

bir zat tarafından Kur'ân-ı Kerîm tilâvet ve bir du'â-yı belîğ îrâd edilmiş ve fatihalar ithâf olunmuştur.

Sonra mektep müesseseleri de dahil olduğu halde erkekler kâmilen ayrılarak yalnız hanımlar kalmış ve bunlardan Hanife Hoca Hanım Kur'ân-ı Kerîm tilâvet ve Nakıyye Hanım tarafından dahi dua kıraat edilmiş ve hanımlarımız oradaki havuzdan bizzat tenekelerle sular taşıyarak Mahmud Şevket Paşa merhumun mezarını sulamışlardır.

Gerek nutuklar îrâdı ve gerekse tilâvet-i Kur'ân-ı Kerîm ve dualar esnasında müctemi'în kâmilen hüngür hüngür ağlamakta ve birçok hanımlar şiddet-i teessürlerinden bayılmakta idiler.

Bu suretle ziyaret hitâm bulduktan sonra tekrar arabalara binilmiş ve küçük tâlibât tarafından vatan şarkıları tegannî edilerek aynı tarîkı takib ile mektebe avdet edilmiştir.

Mektepli

Mektepli risalesi hanımlarımız tarafından atılan bu ilk hatveyi tebrik eder ve başladıkları bu mukaddes vazifeyi her sene îfâ etmelerini Mektepli hanımlara tavsiye eyler. Maamafih bu babda bazı mütâlaât serdiyle beraber kemâfi's-sâbık bu husus hakkında yazılacak yazılara mahsus bir sahife küşâd ettiğini arz eyler:

- 1-Şühedâ-yı muhteremenin şehit oldukları gün yani yâd-ı e'âzımın 11 Nisânda icrâsı
- 2- Mektepler temmuzda tatil olduklarından müctemi' bir halde buldukları Nisan ayında yapılması daha muvâfik olacağı.
- 3- Temmuzda şiddet-i hararete rağmen nisanda hava daha güzel ve mutedil olduğundan küçük tâlibâtın teşemmüsden vikâyeleri için kezâ yâd-ı e'âzımın 11 Nisanda yapılması münasıptır.
- 4- 10 Temmuz 'id-i millî olup herkesin mesrûr olması lazım geleceği bir gündür. Böyle bir günde müteessir olmak (her ne suretle olursa olsun) caiz olamayacağından bu hususta ihtifâl-i sûziş-me'âlin 11 Nisanda icrâsı daha muvâfiktir.
- 5- Programın iştirak edecek mekteplerin inzimâm-ı re'yiyle Mektepli idarehanesi tarafından tanzîmi.

Mk. Nu.9, s. 151

Talebe Yazıları

Sevgili muazzez refiklerim!

Şu biçare afetzede vatanın ümîd-i istikbâli ve sevgili ninemizi, hastalıktan şifâyâb edecek olan (Genç Mektepli) kardeşlerime hitap eylediğimden dolayı küçük kalbim pek büyük hisler duygularla pûyân olmaktadır.

Bugünkü günde vatanın; daha doğrusu sevgili, muazzez, müşfik ninemizin hastalığı iyi edecek doktorlar, operatörler, cerrâhlar bizleriz. Şimdi ninemiz müthiş bir uçurumun kenarında; düşmek üzere! Her an tehlike içinde! Ellerinizi bize doğru çevirmiş ve bizlerin muâvenetine muhtaç bir halde gözlerini gözlerimize dikmiş mahzûn mahzûn bakıyor ve merhametli acıklı bir lisan ile ağlayarak, yalvararak diyor ki: geliniz sevgili evlatlarım! Beni kurtarın, şu müthiş girdaptan, dehşet-âver uçurumdan tahlîs edin. Ben sizi şimdiye kadar sinemde, kanlı göğsümde büyüttüm. Bunca emekler zahmetler çektim. Nice meşakkatlere, eziyetlere tehammül ettim. Ve sizi bu yaşa kadar getirdim. Binaen aleyh beni, müşfik ninenizi kurtarın. Eğer sizler nankörlük edip beni kurtarmaz iseniz emzirdiğim süt kan olsun verdiğim emekler, çektiği meşakkatler haram olsun. Geliniz evlatlarım! Beni beni sevgili bed-baht ninenizi bu hastalıktan şu müthiş girdaptan halas edin. Sözleriyle bizlerden imdam ve mu'âvenet talep ediyor. Ağlıyor, muttasıl ağlıyor.

Mehmed Adnan

Mk. nu.22, s.345

Mutlaka Okuyunuz:

Maksadımız para kazanmak değil, vatana hizmettir.

Muhterem kâri ve kârielerimizden günden güne mütezâyiden görmekte olduğumuz iltifât ve rağbet fevkalade esasen fedakâr olan mecmuamızı bervech-i âtî fedakârlıklar ibrâzına teşvik ve terğîb ediyor:

1.Bu nüshamızdan itibaren kapağı evvelce olduğu gibi dört sahifeden ibaret ve fakat iki renkli olmak üzere tab' ettireceğiz.

2. İnce hurûfâtla tertîb edilmiş sekiz sayfa mündericât daha ekliyoruz.
3. Mecmuamızın mündericâtını muhterem kâri ve kârielerimizin istifadelerini temin edecek ve kendilerini cidden memnun edecek surette mebâhis-i fenniye, ilmiyye ve hikemiyye teşkil edecek ve gülünç fıkralar, hasbihaller ve suret-i mahsusada Anadolu'ya i'zâm ettiğimiz muhabirimizin müşâhedât ve mütâla'âtını hâvî bulunacaktır.
4. Gördüğümüz rağbete binaen bilumum Mektepli kâri ve kârielerimizin iştirakini temin ve teshîl maksadıyla abone fiyatını yarım liradan (40) kuruşa ve altı aylığı da (25) kuruşa tenzîl ediyoruz.
5. Doğrudan doğruya idârehânemize mürâcaatla abone kaydedilen muhterem kâri ve kârielerimize mecmuamız tarafından ayrıca neşr edilecek olan musavver (demir ve bakır tellerden eşya-yı beytiyye ve lâzime i'mâli) ve (musavver kuş ve saire kafesleri suret-i i'mâli) ve (musavver ağaç dal ve budaklarından envâ'-ı eşya-yı beytiyye ve saire i'mâli) nam risalelerden birer adet meccânen verilecektir.
6. Mektepli mecmuası daha ziyade ibrâz-ı âsâr-ı fedâkârî edip yirmi dördüncü nüshasının neşri tarihine kadar birinci nüshadan itibaren abone yazılmış ve şimdiki tenzîlâta nispeten fazla para vermiş veyahut Kânûn-ı evvel ibtidâsına kadar evvelki şerâit mücibince abone yazılacak kâri ve kârielerine bâlâda zikredilen risalelerden mâadâ ahlakî, ictimâî, fennî gayet gülünç monolog ve komedilerden mürekkep (ev tiyatroları) kitabı ile bir de fevkalade meraklı ve hakiki sergüzeştlerden (Firasko'nun sergüzeştleri) nâm kitabı meccânen takdim edecektir.

Yalnız senede kırk beş kuruş mukabilinde muhterem kâri ve kârielerimiz hemen ufak bir kütüphanecik dolusu risalelere, ilavelere, envâ'-ı modellere, kitaplara mâlik olacaklardır ki şimdiye kadar memleketimizde hiçbir mecmua, hiçbir müessesese bu derece fedakârlık göstermemiştir.

Zira bizim maksadımız para kazanmak değil, sevgili evlâd-ı vatana be-hakki hizmettir.

İnayet ve muvaffakiyet cenâb-ı Hakdan, minnetdarı bulunduğumuz rağbet ve teşvikin devamını da muhterem kâri ve kârielerimizden bekleriz.

Mk. nu.23-24, s.420

Mektepli Yardımcı kardeşler:

Mektepli Yardımcı kardeşler teşkilâtı hakkındaki teklifimiz gittikçe tevsi'-i daire etmekte ve peyderpey mekteplerde teşkil edilmektedir. Bu husustda teşkilât icrâ eden Dârü't-tedris ve Karamürsel'deki nümûne-i ittifâk-ı Osmânî mektepleri müdür ve heyet-i muhtereme-i ta'lîmiyyelerine fakir ve bî-kesler nâmına alenen arz-ı teşekkürü bir vecîh addeder ve sevgili evlâd-ı vatanın Mektepli kardeşlerine mu'âvenet hususunda gösterdikleri âsâr-ı tehâlûk ve şevk ve arzudan dolayı kendilerini tebrik ile beraber böyle mâddeten fedakarlık ibrâz eden mekteplerimiz arttıkça devlet ve milletimizin ve sevgili vatanımızın parlak bir istikbale doğru ilerlemekte olduğuna dair taşımakta olduğumuz kanaat-ı vicdaniyyemiz tezâyüd eylemektedir... Arş ileri Türk mektepleri!

Dârü't-tedris mektebi, mektepli yardımcı kardeşleri esâmîsi:

Rüşdiyye üçden: 185 Selami, 146 Hürrem, 156 hayrettin, 53 Âdil, 95 Fazlı, 45 Hulusi, 63 Reşat, 150 Marko, 129 Sezayi, 26 Ekrem, 36 Fahri, 163 Şerefüddîn, 191 Reşat, 88 Muammer, 86 Cemal, 81 Yusuf Kenan, 195 Şerefüddîn, 120 Hüseyin Hayri, 65 Nâşi efendiler.

Rüşdiyye ikiden: 157 Zekeriyya, 206 Kaşif, 80 Ahmet Muhtar, 131 Hasan, 4 Cemil, 130 Salim, 142 Tefvik, 202 Hikmet, 48 Şerefüddîn, 127 Celâleddîn efendiler.

Rüşdiyye birden: 119 İrfan, 141 Mahmud, 47 Mehmed, 67 Nedîm efendiler.

İbtidâî üçten: 66 Saim, 113 Mustafa, 149 Şerefüddîn, 209 Bahâüddîn, 3 fahri, 117 Halit, 158 Osman, 126 Haydar, 106 Mahmud Ali, 96 Ferit, 49 Kazım, 200 Kenan, 151 Zeki, 111 Rıfki, 107 Mahmud, 33 Rıza, 162 Sadeddin, 210 Salahattin, 15 Cemil, 141 Rafet, 92 Hüsnü Efendiler.

Karamürsel nümûne-i ittifâk-ı Osmânî mektebi Mektepli yardımcı kardeşleri esâmîsi:

Devre-i ûlâ birinci seneden:162 Mustafa, 157 Mehmet Ali, 173 Yusuf, 159 hasan, 160 Cemil, 158 Hasan, 168 Kazım, 166 Safvet, 165 İsmail efendiler: devre-i ûlâ ikinci seneden: 125 Halil İbrahim, 118 Hamdi, 116 Bekir, 128 Ahmet, 134 İhsan, 117 Remzî, 132 Ahmet, 130 Râmiz, 129 Feyzi efendiler. Devre-i mütevassıta birinci seneden: 114 Recep, 111 Nihat, 107 Feyzi, 92 Mehmet, 91 Nazmi, 97 Hasan, 90

Mustafa, 99 Eşref, 98 Hüseyin, 13 İbrahim, 93 Nurettin efendiler.

Devre-i mütevassıta ikinci seneden: 86 İsmail, 69 Emin, 60 Münib, 63 Veysi, 52 Murat, 53 Mehmet, 61 Mehmet, 76 Ali, 62 Mehmet, 81 Ali, 54 Mustafa, 70 Esat, 73 Rıza, 68 Osman, 74 Memduh, 72 Ziya, 58 Osman efendiler.

Devre-i âliye birinci seneden: 46 Tahir, 37 Mehdi, 37 Remzi, 29 Mehmet, 48 Asım, 30 Mahmut, 40 Ahmet, 44 Ömer, 34 Ali, 51 Abdurrahman şeref, 50 Hüseyin, 23 Mustafa, 32 Mehmet Emin, 45 Murtaza efendiler.

Devre-i âliye ikinci seneden: 4 Abdülkadir, 9 Behlül, 10 Ahmet, 7 Ethem, 2 Ahmet, 3 Fuat, 18 Mehmet, 5 Nuri, 6 Mehmet, 8 Ömer efendiler.

Mk. nu.21, s.329

Dikkat

İngilizce takip eden muhterem kâri ve kârielerimize:

Birçoklarınızdan aldığımız mektuplarda İngilizce formanın sekiz sayfaya iblâğ edildiği takdirde daha ziyade istifade edileceği beyan ve teklif ediliyor. Evvel emirde, lisan tahsili ve ba-husus pek büyük ve kıymettar hazinelere mâlik bulunan İngilizceyi tahsil uğrunda tezâhürât-ı ma'ârifpervereye arz-ı teşekkür etmekle beraber maattessüf bu arz ve tekellüfün gayr-ı kabil is'âf olduğunu da ilave etmek mecburiyetindeyiz! Her hafta çıkan Mektepli'nin nüshaları tetkik edilecek ve bu nüshalardaki resimlerin ve ilavelerin kesreti ve nefâset-i tab'ı nazar-ı dikkate alınacak olursa, yine kâri ve kârielerimiz va'd ve arzularına istinaden neşrine teşebbüs ettiğimiz İngilizce formanın sayfalarının, teksiri bugün için biraz müteassir olduğu anlaşılır. Maamafih ümit ettiğimiz rağbete mazhar olduğumuz dakikada bu fedakarlığı da diriğ etmeyeceğimiz tabî'dir.

İskender Fahrettin.

Mk nu.9, s.151

Talebe Yazıları: Sevgili Muazzez Refiklerim

Bizim pederlerimiz bîçâre ninemizin şu dilsûz sözlerine hiç ehemmiyet

vermemişler, âsâr-ı vahşet ibrâz etmekten geri kalmamışlar ve nihayet ninemizi bu hale getirmişlerdir. Lakin bizler pederlerimiz gibi âsâr-ı vahşet gösterirsek şunu bilelim ki (zavallı bedbaht) ninemiz bu sefer uçuruma yuvarlanır, mahv olup gider. Bu surtele de bu aile, sülale kapanır, inkirâz bulur. Fakat yalnız namı ebediyen kalır bundan dolayı bu cinayetin katili, bu vicdansızlığın faili biz oluruz.

Fakat hayır! Katiyen hayır! Biz pederlerimiz gibi âsâr-ı vahşet ibraz etmeyeceğiz. Ninemizi dört el ile kurtarmaya çalışacağız. Ben kendi şahsıma hepimizin yani tekâmül kardeşlerimin bu fikirde olduğuna vicdânen ve fikren kâni' ve eminim.

Eğer pederlerimiz ninemizin şu acıklı kalplerimize semdâr birer hançer gibi saplanan sözlerini nasihatlerini dinleyip ninemizi kurtarmaya şitâbân olaydılar bugün ninemiz uçurumun kenarında bulunmaz, her an tehlike içinde pûyân olmazdı...

Bu sebepten alçak Bulgarlar tarafından dûçâr-ı taarruz edilmezdik. Ninemizin bu kadar tehlikeye bin türlü mezâhime sebep olanlardan başlıcası pederlerimizin ninemizi o müthiş uçurumdan hastalıktan tahlîs eylememeleridir. Pederlerimiz yaşadıkları müddetçe uyumuşlar, gaflet içinde pûyân olmuşlar ve hiçbir zaman sevgili vâlidelerini –ninemizi- düşünmemişlerdir. İşte bu gafletin cezasını onlar – pederlerimiz- değil biz bedbahtlar çekiyoruz.

İşte refiklerim bütün bu ... bizlere birer ders-i ibret olsun da bundan mütenebbih olalım. Ba'demâ pederlerimiz gibi ninemizi unutmayalım. Bugün bizleri Rumelinden o mübarek topraklardan mahrum eden Bulgarın, Sırpın müstakbelde cezasını verelim. Bu suretle de Türklerin yeni yetişen neslinin nasıl bir kuvvet olduğunu cihana tanıttıralım. Bu dakikadan itibaren daima fikirlerimizde, zihinlerimizde şu ufak cümlecik bulunmalıdır ki bu sayede Rumelide feci ve barbarca bir surette katl edilen biçare dindaşlarımızın, kardeşlerimizin intikam-ı müthişini alalım: (Bulgarlara intikam, intikam intikam!) hem de müthiş bir surette intikam, kin, gazez hissi beslemeliyiz.

Bizlerin intikamı ne bir hafta, ne bir ay, ne bir sene ne bir asır olmalı! Nesl-i âtînin intikamı ebediyen alınmalıdır. Ve olmalıdır – ki bu suretle Osmanlı İmparatorluğu eski şan ve şevketini kazansın!

Bizlerin intikam almaklığımız için ninemizi, sevgili vatanımız olan Rumeliyi tahlîs lazımdır ki bu da ma'ârifimizin terakkîsi, ulûm u fûnûnumuzun tezâyüdü ile

olur. Binaen aleyh bizler de ulûm u fûnûnu şu yuvarlandığımız mektep sıralarında – hakkıyla tahsîl ile- ma'ârifimizi terakkî edelim. Bu sayede zavallı ninemizi tahlîs eyleyerek düşmanlardan intikam alalım.

Şunu da iyi biliniz ki kardeşlerim bugünkü günde muharebe eden düşmanla göğüs göğse gelen, süngü süngüye duran asker değil ma'ârifdir! Top tüfek değil ma'ârifdir. Zavallı batarya değil ma'ârifdir! Ma'ârifdir!

Kadıköy ittihâd-ı Osmânî müntehî sınıf şakirdlerinden Mehmed Adnan

Mk nu.4, s.55

Muharebeden Evvel

Yarının masum, pak ve nezih kalpli vatan müdâfi'lerine

Hariçten görünüşü büyük bir câmi'! Yarım minaresi etrafındaki meyhane ve gazinosu, akşamdan akşama açılır iki kapısı, yek-nazarda bir yabancıнын gözüne derhal çarpar. Bu caminin kapıları açılır açılmaz, içinde yanan lüküs lambalarının ziyaları muhitini tenvir eder ve kafaları isportunun tesiriyle dönmüş olan Bulgarlar tek tük gelmeye başlarlar, kapıda ufak bir gişe vardır, herkes oraya uğra ve duhuliyesini vererek içeriye girer.

Sahne: ikinci kapının istikametinde ve mihrabın bulunduğu yerdediri, dört metre uzunluğunda bulunan beyaz bir perde akşamdan iki saat sonra açılır ve Bulgar şantözleri tarafından, temâşâ-gerânın ikmâl-i avdetlerine kadar dans edilir, mihrab üzerine vaz' edilen bu sahnede sıçranır, ayaklar vurulur, kıyametler kopar. ..

Mızıkalar Bulgar marşını çalar, arganonlar terennüm ederler ve küçük kızların, o türkiyânın inkirâzını terennüm eden çocukların uzun ve beyaz eteklerinin hışıltıları sahnedeki pek garip ve müheykel bir manzara irâe etmekten ziyade, hâzırûnun memnuniyetlerini celp eder!

Şu velvedâr ve levs-âlûd mahalden başını yukarıya kaldıranlar, mihrabın istikametindeki kubbenin tahtına mevzû' iki levhanın fevkinde, büyükçe bir demir parçasından ma'mûl bir salîbin mevcut olduğunu görürler...

Salibin cenâheyninde bulunan bu levhalardan birinde Allah diğesinde

Muhammed yazılıdır!!!

Etrafa biraz göz gezdirilecek olursa, çar yar-ı güzîn efendilerimizin levhalarının üstünde, domuz derilerinin üzerine tersim edilmiş kral ve kraliçenin prens ve prenseslerin, resimlerinin mevzû' bulunduğu pek ayan bir surette nazarlara çarpar!

Arasına temâşâ-kerânın sağ tarafta, yüksekçe bir mahalden inip çıktıkları görülür, burası da minberdir. Heyet-i asliyesi ile bırakılmış olup lihye-i saâdetin bulunduğu mahalle ufak bir masa vaz' ve büfe ittihâz edilmiştir.

Burada envâ'-ı müsekkerât mevcuttur, minberin mermer ve muhteşem taşları üzerinde elhamdülillah... suresi mahkûkdur, büfeye bakan bir Bulgar, âyât ve ehâdis ile mahkûk olan bu mukaddes ve zî-kıymet taşlar üzerine hıznîr sucuğu yani jambon asmıştır, ki Bulgarlar burada rakı içerek sucuğu yerler. Türkler ve Müslümanlar hakkında ağza alınmaz tefevvühâtta bulunurlar.

Sahnedeki perde açılarak oyunlar oynanmaya başladığı zaman bazı kimesnelerin de büfe ittihaz edilen minberin sol tarafından ve dar bir merdivenden yukarıya doğru çıktıkları görülür ki burada da yarım bir minarenin şerefesinde muhite serptiği amonyak kokularıyla insanları iz'âc eden helâlâr mevcuttur. Bulgarlar burada biriken bevlât-ı müteeffineyi ince bir boru vasıtasıyla minberin altına isâle etmişler ve Müslümanların ibadethanelerini, mukaddesâtını bu suretle de telvîs etmişlerdir!

Sahnedeki büyük bir saray içinde İstanbulda imparatorluğu ilan eden Ferdinandın mümessili bulunan bir bulgarın, temâşâ-girân tarafından alkış tufanı arasında mütebessim ve beşuş çehresi, imparatorluğunu berâ-yı tasdik nezdine gelen düvel-i muazzama elçilerinin evzâ'-ı mutî'âneleri pek şiddetli ve dikkatli nazarlara tetkik ve temaşa olunur.

Ve bu gibi piyesler hemen her hafta sahne-i temâşâyâ vaz' edilmek suretiyle Bulgar milletinin kalpgâh-ı ebediyyesine Türkler ve Müslümanlar aleyhine unutulmaz ve ebedî bir gayz ve nefret ilgâ edilir!...

Hele yortu ve şenlik gibi fevkalade gecelerde ebeveyninin aguş-ı şefkat ve ismetinden bir dakika bile ayrılmamış, dininin emr eylediği vechile muhafaza-i iffete ve tesettüre son derece hürmet ve riayet etmiş, vücudunun hiçbir tarafını düşmanın gözüne çarptırmamış olan yirmi yaşlarında bir Müslüman kızını gasben hanesinden

çıkarak sahneye getirirler ve hâzırûnun huzûr-ı pestîsinde Müslümanlarca hiçbir suretle reva görülmeyen iz'âcât ve hakârât ile izlâl ve sonra da akteris elbisesiyle teşhir edilerek, bu zavallı ma'sumenin istikbalde bir Müslüman validesi, bir düşman validesi olacağını söylerler!! Bu biçarenin bütün ruhunu, mevcudiyetini irâbeye çalışırlar!...

Aradan saatler geçer hükümet vasıtasıyla kızcağız istihlâs edilir; failleri ise vazîfe-i milliyelerini îfâ ettiklerinden dolayı tebrîk ve takdîs olunurlar!...

İşte size mahv ve izhâkına çalışılan genç kızın sergüzeşt-i hayatı....

İşte size her gün ve her gece bütün manasıyla acı ve tahammülsüz manzaralar irâe eden her dakika zalim Bulgarların haşin ve mülevves ayaklarıyla çiğnenen puthane, meyhane, tiyatro ittihaz edilen:

.... Nehri civarındaki Lofça Câmii!!!

İstanbul: 15 Temmuz 1328

İskender Fahrettin

Mektepli

İskender Fahreddin Beyin gözlerimizin önüne koyduğu bu acı hakikatı bilumum çocuk baba ve analarıyla mekteb müdür ve heyet-i talimelerinin ehemmiyetle nazar-ı dikkatlerine arz eder ve çocukların fikren nasıl terbiye edilip yetiştirilmeleri lazım geldiğini iyice düşünüp bilfiil icra etmeleri zamanının çoktan gelmiş ve hatta geçmek üzere bulunmuş olduğunu ihtâr eyleriz.

Mk Nu.10, s.156

MÜNACAAT

Bülbülüm âh-ı âteşinde

Kuzunun nağme-i hazînde

Denizin mevce-i haşînde

Neylerin cângüdâz-ı eninde

Ağlayan hep benim günâhımdır:

Sızlayan kalb-i pür-siyahımdır:

Ben neyim? Bir vücud-ı levs-âlûd...
 Ben neyim? Bir mücessem isyan
 Ben neyim? Acz-i kül olan insan...
 Sen nesin? Merhametli bir mabûd...

Ah.. Ey Hâlık-ı sevâp ve ikâp!..
 Banada dünyada ver mücâzâtım
 Sana sûzişli bir münâcâtım:
 Beni affet, olunca yevm-i hisâp...
 Öyle bir an-ı dehşet orada
 İstemem lâyıık-ı ikâp olayım
 Şîme-i affına muvâfık ise:
 Ben bugün nâil-i azap olayım...

Emin HÂKÎ

Mk Nu:3, s:37

ÖÇ DUYGULARINDAN: ŞEHİT MEHMED

Sabahleyin, şafak söktü, nurlar çıktı ovadan.
 Altın başlı sırma saçlı dağdan doğdu bir oğlan.
 Yavaş yavaş uzanarak kollarını kaldırdı.
 Dağlar, otlar, insan, hayvan hepsi nura gark oldu.
 Dağ eğildi kuşlar öttü buna etti secde,
 o sırada yeşil başlı al mintanlı bir efe:
 dağın otlu ve çimenli kenarından görüldü.
 Buna yosma, Karanfilî köyden bir at seçildi.
 Bu kahraman ata bindi, yola doğru dikildi,
 imam geldi... El kaldırdı, okudu.
 Köyden bir ses: âmin! dedi. Kalbi nurla doldurdu,
 Mehmed atı mahmuzladı, gemi çekti, deh dedi..
 At koştukça, yel esiyor, başta yazma uçuyor,
 köyde öten davul zurna halka ferah veriyor,
 Mehmed'i hep süzen gözler hakka dua ediyor,

harbe koşan bu aslanı bütün kalpler okşuyor.

Mehmed artık yol geçmişti, dağ aşmıştı. Bir hayli,
duymuştu hep dağlar döven gök inleyen topları
“Allah! Allah!” sedaları yükseliyor göklere;
biraz sonra Mehmed’i hak kavuşturdu askere.
Vatan aşkı yurt duygusu işlemişti kalplere, at irkildi,
geri durdu Mehmed. Baktı bir yere
şehitlerden akan kanlar, yerde açmış al lale
dere gibi bu kanlarda yüzecekti sal bile.
Matarası omuzunda, martın kılıç elinde;
amirinin sarılmıştı hürmet ile eline.
Bu aslana amir baktı ellerini uzattı.
Karşıdaki yüksek tepe bize lazım arş! Dedi.
Albayrakla ilerleyen şanlı, anlı bir manga;
Mehmed’i hep gözlüyordu, gelmek şarttı mutlaka;
kalbi büyük Türk oğlanı karşıladı alkışlar;
Şimşek gibi çakan toplar, şakırdayan kılıçlar!
Kılıç elde pala belde “Allah!” diyen yiğitler,
Gördükleri tepedeki ululuğu hep gözler;
Tırmandılar, yıprandılar, abandılar, sırtlara,
On dakika sonra idi, koptu büyük yaygara..
Manga dikti, alsancağı yüce tepe üstüne;
Mehmetçiği devirmişti gelen kurşun göğsüne,
Attan düştü, tüfek elde kılıç belde kahraman!
Alsancağın üzerine serilmişti o zaman!
Arkadaşı (Çakır Ali) koştu geldi yanına
Şaşırılmış da söylemişti zaptına: ay ana!..
Gözler suskun fakat çehre gülüyordu Mehmet’de;
Çünkü onun şehit ruhu uçuyordu cennette..

Beşiktaş, Akaretler: Rodoslu Ahmet Kemal

Mk Nu:12, s. 191

TÜRK'ÜM...

KARDEŞİM ESAT RIZA 'YA

Solgun dudaklarımda yanan âteş-i intikam,
 Ma'reke-i cidale atıldım; bî-sükûn ve bî-ârâm;
 Mazinin hasedi ateşledi ruhumun seda-yı infîâlini
 Yırtıyor şimdi salîbin tetk-i (?) iştiâlini,
 Semâh-ı ruhumu kaplayan, seda-yı nâkûs!.
 Ey korkunç seda, gir bir medfen-i siyaha sus..
 Yeter artık gururların!. Bir mezara gömül;
 Atide Türklüğün nehr-i zaferinde boğul..
 Türküm: ecdadımın şanı futühatını ben
 Yükselteceğim semaya cebîninde ebediyyen..
 -(ben şûre-zâr-ı kalbimi kinimle süslerim,
 Kalbimde bir silah ile ferdayı beklerim.)-
 Damarlarımda ecdadımın mâyesi olan kan
 Ateşleyecek beldelerinde şanlı bir volkan;
 Seyf-i zaferimle yıkacağım sarayını ben
 Alacağım şanımla o çeleng-i haşmeti senden;
 Türküm: ruhumda bir şûle-i intikam yanar,
 Sana kalbimde sönmeyen ebedî bir kinim var!.
 22.Haziran.329 Emin NAHİT

Mk Nu:14, s:231

YURDUMUN DİLEĞİ

Muhterem Mağmumi Beyefendi 'ye

Boru yine hazin hazin çalıyor,
 Diyor: (Evlat yurdun elinden gidiyor!

Al silahı çık dağların başına
 Düşman gelmiş ocağının taşına,
 Arş ileri, arş ileri. Ey yiğit!
 Düşmanları, kahretmeye yürü git..)

Ormanlardan top sesleri geliyor.
 Misketleri dört bir yana serpiyor
 Bu güleler kalbi her gün eziyor...
 Haydin erler atılınız ileri,
 Sînem olmaz korkakların hiç yeri
 Arş ileri, arş ileri.. ey yiğit..
 Düşmanları Rum elinden sürü git!..
 Saf bağlayın, sarılınız silaha.
 İslamiyet ersin biraz felaha..
 Bunca yıldır semalara yükseldin
 Sandın fakat cahillikle ezildin!
 Arş ileri, arş ileri. ey yiğit.
 Arş ileri, arş ileri. Ey yiğit.
 Yurdun için ya gazi ol ya şehit!
 Topkapı:10.Eylül.329
 Emin NAHİT

Mk Nu:5, S:82

GENÇ KİİNİ

-BULGAR HAYALİ KARŞISINDA-

Ben bir Türk'üm, muazzam tarihim var; omuzlarımda
 Zafer ve gururla dolu bir mazinin hamûle-i mefahirini taşıyorum.
 Ben bir İslamım; vicdanımda İslamlığın mukaddesatını saklıyorum.
 Ben bir Osmanlıyım; dört yüz bin kişilik bir
 Avuç Türk'ten cihanları heybet ve celadeti karşısında
 Titretecek cihangir bir devlet haline koyan Gazi Osman'ın hafidiyim.

Asaletime altı yüz senelik bir tarih-i şa'ş'a-dâr şahittir.

Ecdadım kılıçlarına dayanarak Hint önlerine, Viyana kapılarına kadar gitmişler.

Kainata Türklüğün büyüklüklerini saçmışlardı.

Damarlarımda gezen kan o ecdadın mirasıdır.

Ve fakat Moskofların o namert piçi Bulgar sen nesin??

Elindeki kılıcı yetimler, masum çocuklar, zavallı ihtiyarlar kanı ile tezyin ettin.

Sen tarih-i insaniyetin en kirli, en siyah ve iğrenç sayfalarına geçecek bir mahkûm-ı tel'in ve nefrînsin,

Sen bir vahşi, insan kanı içmekten zevk alan bir canavar, iffet ve ismet düşmanı bir haydutsun!

Ey menhûs vücut! Ey siyah hayal, karşımdan çekil, benden utan, görünme!

Tırnakların bir yırtıcı hayvan tırnağı gibi gaddar,

Dişlerin bir engerek yılanı gibi semdâr,

Kalbin bir paçavra gibi mülevves.

Bulgar! Kanlı hayal! Kahpe düşman!

Kalb-i asilim sana karşı müebbed kin ve husûmet ateşleriyle yanıyor.

Yumruklarım sana bir darbe-i intikam-ı memmat indirmek için demir gibi bağlı...

Vücudumun her zerresinde sana ait hep sana mahsus gayz ve nefret kanları dolaşiyor.

Şanlı ecdadımın miras-ı şeref ve mefhareti şanlı,

Namuskâr kılıcı senin vücudunu parçalamak için parlıyor.

Sen Türk kalbini delmek için çalıştın ben seni yok etmek için on sene çalışacağım.

Bir canavar gibi boğazladığın Türkler'in mezarları üzerinde seninle pençeleşerek intikam alacağım:

Ziyet için ellerine sürdüğün Türk kanını temizleyeceğim.

Bulgar! Bunu bil bunu iyi öğren, Türklüğün asaleti intikamdır.

İntikam intikam...

30.Mayıs.329

Hadikatül Maariften, 243

İlyas ŞÜKRÜ

Mk nu.6, s.90

İntibah ve İntikam

Muhterem kâri ve kârielerime

Düşmanına karşı hiss-i intikam-perverde etmeyen milletler pek çabuk tedennî, zevâl-i nâ-pezîr bir hayata malik olmak isteyen milletler ise rahm ve şefkat yerine silâh-ı intikamı isti'mâl ederlerse te'âlî ederler.

Bismark

Edirne sükût etmek üzere idi, herkes me'yûs ve pür-helecân; şaşkın şaşkın yekdiğerlerine bakıyorlar, dûçâr-ı izmihlâl ve perişânî olan milletlerin devre-i esâret ve sefaletle girdikleri günden sonra yaşadıkları hayatı göz önüne getirerek gâh müstehzî ve gâh ciddi nazarlarla simâ-yı ateş-rengin küçük ve serî'üs-seyr bulutlarına arz-ı hâl ediyorlar (çünkü altı aydan beri vukû' bulan niyaz ve istirahatlar hep semeresiz kalmış idi, onun için herkesin gözü semada bir şey araştırıyor gibi idi ...) neticesiz feryatlardan, felaketlerden, uygunsuzluklardan her zamanki gibi müştekî ve mütereddid bulunurlar idi.

Memleketin âkıbet-i vahîmini vatanın en mühim bir cüzü olan bu parçanın şekli ü hayat-ı müstakbelesini düşünenler gece ve gündüz ağlıyor, içinde buldukları şu hufre-i felaketten tahlîsleri için cenab-ı Hak'tan istimdâd ve istirahat ediyorlardı. Fakat ne ağlamanın ve ne de nâbe-mevsim istirahatların bir fayda temin edemeyeceğini idrâk ile saha-i tefekküre dalıyorlardı...

Nihayet bir şayia çıktı:

1 Bulgarlar, Edirne'nin bir tarafından içeriye girmişler!

2 Bu şayanın sıhhatini anlamak için uzun uzadıya tahkike zaman ve ihtiyaç kalmamış idi. Telaş-ı umumi rû-nümâ olmağa, biraz sonra da Bulgar süvari askerleri, bu tarihi beldenin sokaklarında görünmeye, zulm ve i'tisâfa başlamıştı!

3 Şehrin medhalinde, müessese-i dîniyemizden birini, kumandanların hayvanlarına tahsis etmişlerdi. Erkeklerin ya da dûçâr tahkir ve taaruuz olan kadınlarımız idi, ez-ân cümle Bulgarların mülevves çizmeleriyle çiğnenen Sultan Selim Câmî'-i şerifi civarındaki ufak bir haneye iki Bulgar zâbiti girerek iki yaşında bir çocuğu bulunan genç bir kadının yanındaki zevcini, beraberlerinde getirdikleri bir

askere süngületerek bir paçavra gibi kapının önüne attıktan ve kadının iffet ve namusunu lekelemek maksadıyla üzerine yürüyerek epeyce hırpaladıktan sonra emellerine muvaffak olamayacaklarını anlayarak, ahz-ı intikam için kucağından çocuğunu bir cümlede kapıp parçalarlar ve şu harekât-ı nâmus-şikenâneleri kâfi değilmiş gibi bîçarenin bir gözünü dahi oyarlar!

Ve bu tüyleri ürperici olan vahşeti irtikab ederek evden çıkıp giderler!

Bu manzara-i hûnîn karşısında bu canavarlar, bu mermer kalpli heykeller bilmem nasıl tahammül ediyorlardı? Binlerce masum na'sı huzurunda ecnebler bile müstağrak-ı beht ü hayret olmuşlar, hatta konsoloslardan birisi sakal ve bıyığını yolmuş "La'net bu muharebeyi icad edenlere..." diyerek haykırmıştı.

Artık bu kanlı hâileler, etrafta defaatle oynanmaya başlamış, her yerde müslüman cesedi, taaffün etmiş kadın, çocuk na'sı görülmüş, fakat hepsinin de feci ve muhtelif tarzlarda parçalandıkları nazarlardan kaçmamıştı.

Bulgarların, muharebeyi en ziyade tazyîk ve şiddet ve dine olan derece-i merbûtiyyet veya bunu istilzâm eden bazı avâmilin te'sîrât-ı hafîye vee ma'neviyyesi sayesinde kazandıkları, gâlip geldikleri bedîhî ise de, ihtirâsât-ı shevâniyyelerine mağlûb oldukları usûl ve harekât-ı denâet-kârânelerinden anlaşılmiş ve hakikaten ırz ve namusu lekelemek hususundaki i'tiyâd ve inhimâkleri şâyân-ı tel'în ve nefrîn bulunmuştur.

Lakin Bulgarlar, her neden ise, her girdikleri, gittikleri yerlerde kanun ve intizâm ve namusperveliklerinden bahs etmekten geri durmazlar ve hele Sırp askerleriyle hiçbir vakit akd-i i'tilâf etmezlerdi. Hatta Sofya'da çıkan bir akşam gazetesi, Sırpların pespayeliğinden bahs ederken havâdis kısmında, bizce cidden şâyân-ı terahhum ve teessüf olan bir hâdise-i fâciayı kemâl-ı ehemmiyetle Bulgar milletinin enzâr-ı dikkatine vaz' ediyordu. Şekl-i cinayet:

Manastır'dan Selanik'e doğru...

"Şimendifer yolunun sağ tarafında, yüksekçe bir mahalde başından kısmen, kollarından ve ayaklarından tamamen kesilmiş siyah sakallı bir erkek; yanı başında işkembeleri dışarıya çıkarılmış bir merkep... Merkebin bağırsaklarıyla boğulmuş ve sonra da aksâm-ı muhtelifesinden parçalanmış, vücudu delik deşik edilmişti, sekiz aylık bir kız çocuğu... Çocuğun baş tarafında gözleri oyulmuş, memeleri çakı veya

süngü ile delinmiş, burnu, kulakları ve saçları tamamen kesilmiş, her yeri kana boyanmış taze bir kadın na'sı... Ve sonra: bunların hepsinin üzerine birer salib işareti yapılmış ve başlarına da birer Sırp şapkası geçirilmiş!”

Bulgarlar bu ve buna mümâsil birtakım acı ve tahammülsüz manzaraları tasvîr ederek Sırpların harekât-ı vahşiyânelerini anlatmış olmaktan ziyade kulûb-ı İslâmiyyeyi yakıyor, kavuruyor parçalıyordu. Ve sanki Bulgar milleti, bununla kendisini tenzih ve tebrîh edecek idi... Hâlbuki vakanın ilanını müte'âkib, Edirne'de vücud-ı kıymetdârı bütün manasıyla alçak bir millete layık bir tarzda parçalamak suretiyle, yalnız Edirne'de değil belki bütün vakayı gören, işiten, gazetelerde okuyan her ferd-i zî-insâfın kalbini, ruhunu boğacak, buhran-ı dimâğîye dûçâr edecek bir cinayet daha işlemişler idi. Merhumun hanesini basmışlar, yüz türlü ezâ ve cefada bulunmuşlardı.

Ailesinin sevgili evlatlarının gözü önünde itlâf edileceğini hissederek o muhterem peder, canilere:

-Beni ciğerparelerimin huzurunda öldürmeyiniz. Başka bir yere götürünüz de orada ne yaparsanız yapın!” demişti.

Ve filhakika, merhum hanesinden çıkarılarak başka bir mahalle götürülmüş ve orada bir koyun boğazlanır gibi evvela başından ve sonra da vücudunun aksâm-ı muhtelifesinden parçalanmıştı.

Şimdi, kari ve karielerimden ve bütün genç mekteplilerden, esas itibarıyla iki şey rica edeceğim:

Şimdiye kadar serd ettiğim vekâyi' ile beraber daha birçok hâileler, cinayetler işittik ve okuduk. Bidâyet-i harpten beri bu kadar memleketlerimiz, paralarımız, askerlerimiz gitti, ve hele gazetelerin beyânâtına nazaran (iki yüz bin)i mütecâviz dindaşımız öldü, mahv u perişan oldu. Bunca aileler söndü, hanümanlar yıkıldı. Ölenler, bizim gibi insanlardır... Artık insaf edelim, acıyalım, ölenleri bir kere gözümüzün önüne getirirsek dağlar teşkil eder! Bunlardan ve vekâyi'-i câriyeden ibret alalım. Çektiklerimiz ve gördüklerimiz artık bize bir ders (intibâh) teşkil etsin... Çalışalım, fakat vatani severek, vatan için çalışalım. Mütenebbih olalım. Düşmanlarımız bildik, öğrendik; irtikâb ettikleri cinayetleri gördük, hiç olmazsa onları her zaman göz önünde tutalım, unutmayalım. Kalplerimizde düşmanlarımıza karşı (intikam) hislerini, bir validenin evladının beslediği gibi besleyelim. Bunu

ecdadımız söylediği gibi bâlâda da ilave ettiğim vechile Alman siyasiyyûnundan “Bismark” da söylemiş ve mensup olduğu milleti ikaz eylemiştir. Demin, çalışalım, demiştim. Yine tekrar ediyorum: çalışmazsak ahlakımızı tashih etmez, edep ve terbiyemizi takınmaz, sürurlu günlerde mesrûr, matemli günlerde ağlamazsak mütenebbih olmayız... Mütenebbih olmayınca da hiçbir suretle terakkî ve te’âlî edemeyiz. Vatani maruz kaldığı felaketlerden kurtaramayız ve kurtaracak uzuvlar da yetiştiremeyiz. Böyle olduğu takdirde de, maazallah, hesabımızı pek çabuk görürler ve harita-i âlemden ismimizi silerler!

Velhasıl istikbalimiz pek karanlıktır. Bu zulmeti az zamanda nura kalb edecek ancak: (intibah ve intikam)ın husul ve tekarrürüdür..

İstanbul 8 Haziran 1329,
İskender Fahrettin

Mk Nu. 1, s.8-9

ATIYE DOĞRU

Oğluma

Senin daha yokluklarda dolaşan mevcudiyetini zehirlemek için kendimde derin bir iştiyâk duyuyorum.

Oğlum! Sen pek bedbaht olacaksın. Baban zâbittir. İlk evvel onun kılıncı, onun silahı senin kuş kadar nezih bakışlarına çarpacaktır. Onun bütün insanlardan başka teşebbüsü senin nazar-ı dikkatine celb edecektir. O seni pek seveceği için yanından ayırmak istemeyecek kışlaya götürecektir. Göreceksin ki bu zabıt bellerinde süngüler, ellerinde silahlar olan bir kâtibe hey’eti bir kumandasıyla tahrik ediyor. Onları dağıtıyor ve topluyor... samt u sükûn içinde, itirazsız, mukabelesiz, itaat eden bu her şey’i icraya muktedirölümlücemiyeti pek çabuk anlayacaksın, onlara asker diyorlar, onlar harb ediyor yani insan öldürüyorlar.

Mk nu.1, s.11-13

TÜRK'ÜN MİRASI

Zavallı Hasan, İstanbul'dan avdet edeli henüz bir hafta olmuş idi ki bir akşam köy içinde davullar çalınmaya başladı. Hazanın yakıcı rüzgârları ile dökülen yaprakların üzerine sermiş olduğu bir hazıra uzanmış olan Hasan, derhal doğruldu. Arkasında dört peşli entarisi başında yazma yemenisiyle dolaşan ak saçlı ninesine hitaben

Nine dedi yine bayram var galiba.

Kadıncağz bu sözlerde bir mana istirac edememekten mütevellid birhayretle:

Ne bayramı oğul... Diyebildi.

Hasan Türk kahramanına yaraşır bir lakaydî ile güldü. Ve köyün yoluna doğru ilerledi. Ertesi sabah güneş altın ziyalarının kâinata serperken dört düşmana karşı cenk açıldığını haber alan köy halkı kasabaya inmeye başlamıştı.

Hasan o sabah kalkınca abdestini aldı ve ailesinin sağdığı taze sütü içti ve küçük yavrusu Mehmed'in getirdiği dolakları sardı. Ve genç zevcesinin tanzim ettiği heybesini kavî omuzları üzerinden sırtına koyuverdi.

Artık her iş bitmişti. İhtiyar ninesi ve gene zevcesi ve mahsul hayatı Mehmed'e ayrı ayrı sarıldı ve hararetli buseler teati edildi. Bir müddet için bu sevimli yuvayı lahûfî bir sükût kaplamıştı. Bu sükût perdesini en evvel yırtan Hasan'ın bir tane yavrusu Mehmed oldu:

Baba diyordu. Cenge gidiyorsun öylemi?

Hasan çocuğunu tekrar öperek:

Öyle yavrum.

Öyle ise bak hani ağababamın sana verdiği kılıcı neden takmadın?

Hasan bu sözler üzerine kükremiş bir deniz gibi köpürdü ve gözlerinden şimşekler parlamaya başladı.

Bu yavuz kılıç Milona geçidinin fethinde Abdüzel Paşanın yanı başında şehit düşen babasının kılıcı idi.

Babası göğsüne saplanan müdhiş kurşunlarla Allahına kavuşurken bu kılıcıyanı başındaki hemşehrilerinden birine:

Eğer şehid olursa.. Bir tane oğlu Hasan'a götürüpvermesini vasiyet etmişti.

Hasan, kılıcı beline bağlarken kadınlar ağlıyor, çocuk ellerini çırparak gülüyordu.

Hasanın ihtiyar ninesi o sabah kalkmış ve o gece gördüğü bir rüyayı köyün imamına ta'bir ettirmek ve Hasan'dan bir haber olup olmadığını anlamak için faracesini giymeye başlamıştı. O sırada behçe kapısının açıldığını işitti ve Ayşe kızım dedi: bak kim geliyor? Kadıncağız fevkalade bir hayretle:

A.. diyebildi

İki kadın başörtülerini örtüp dışarı fırladılar.

Tahminen yirmi beş yaşlarında bir delikanlı:

İki koltuk değneğinin ianetiyle kadınlara doğru ilerlemekte idi.

İhtiyar kadın hayret ve meserretle mümtezic bir tavr ile:

A Bekir oğlum sen misin? Lakin ayağına ne oldu? Gel yavrum!

Evet, benim nineciğim hepsini anlatayım.

Delikanlı ve kadınlar içeriye girdiler.

Misafirleri yüksekce bir sedire oturtup yerdeki küçük minderlere dizildiler.

Ma'lul delikanlı hemşehrilerinden birinin oğlu idi. Yirmi beş, yirmi altı yaşlarında olan bu delikanlı köy delikanlıları arasında hamiyet ve fedakârlığıyla şöhret bulmuş bir bahadır idi.

Bekir söze başladı:

Nine dedi, Mehmed nerde?

Şimdi geliyor oğlum mektebdedir.

Biraz sonra kapıdan boynunda cüz kesesita'lik edilmiş bir çocuk görüldü. Bu Mehmed idi.

- Nine dedi işte benim bacağımı gülle kopardı. Karargâha götürülmüşüm İstanbul'a sevk edildim. Hastahane de hemşehrilerden pek kimse göremediğim için pek müteessirdim. Bir gün yine yatakta uyumuşum. Gözlerimi açtığımda zaman yanımdaki yatağa yeni bir hastanın yatırıldığını gördüm. Dikkatle baktım bizim Hasan değil mi? Hem müteessir oldum hem de sevindim. Beni görünce tanıyamadı. Yarası ağırca olduğunu anlamıştı.

- Hasan, dedim, gazan mübarek olsun.

Anlaşılmaz bir hırıltı ile bir şeyler söyledi. Sonra daldı.

Yarım saat geçti gözlerini açtı. Biraz doğrulmak istedi. Koğuş nöbetçisi

yardım etti. Dikkatli dikkatli yüzüme baktı gözleri sevinle parlamıştı. Kesik kesik öksürdü sonra elini göğsüne sokarak bir paket çıkardı ve biraz düşündü.

Bekir dedi bacağı kesilmiş, sen artık harbe gidemezsin şunu al oğlum Mehmed'e hepsi bana haklarını helal... Etsin diyeceği sırada hazin hazin içini çekti ve gıcıklı bir öksürükle sarsıldı, artık gözlerini kapamıştı.

Gözyaşlarıyla dinlenen bu hikâyeden sonra bekir elini koynuna soktu ve bir paket çıkardı.

Delikanlının nemnak gözleri cengizleri korkutacak bir mehabetle parladı. Dudaklarında zehir gibi bir tebessüm rünumun oldu.

Çocuk ve kadınlar delikanlının elindeki şeyi anlamak için sabırsızlıkla bakıyorlardı.

Genç kahraman Mehmed'e tevcih-i hitab ile:

Mehmed yavrum dedi: Al bakalım işte Türk'ün mirası ya bir paslı kılıç ya böyle kanlı bir gömlek olur.

Emin Hâkî

Mk nu. 1, s. 13.

FENNİ EĞLENCELER

BAKINIZ

Muhterem kari ve karieler!

“Mektebli” daha şu ilk nüshasından itibaren size bazı fenni eğlenceler takdim ve onları muntazam takib edeceğini va'd ile fitrat-i mehâsin ve letâif-perestinize hâdim olacaktır.

Eğlencelerimiz üç nevi olacaktır. Birincisi hikmet-i tabiyye kavanine müstenittir ki: sadeliği, kolaylığıyla beraber her hali hikmet-i tecribiyyenin daire-i tahavvülünde bulunacaktır. İkincisi ameli hendese kavâidinden müstehric eşkâl-i günâgündür ki: bu da mesela domineler, ip, bükülmüş kâğıtlarla yapılarak eğlenceli şeylerdir. Aynı zamanda hendese alat-i tersimiyyesinden hiç biri kullanılmamak şartıyla mütevenni eşkâl-i hendesiyye tersimi bu ikinci kısma dâhildir. Üçüncüsü günâgun ünvanlar altında bir takım oyunlardır ki: bunlar da en ziyade paydosta talib ve talibelerin fikirlerini dinlendirir. Zihinlerine güşâyiş verirler.

Mk nu.1,s.13-14

HİKMET TECRÜBELERİ

1-SIKLET

Mümkün olduğu kadar küçük olmak üzere açacağınız bir delik sayesinde yumurtanın içindeki boşaltınız. Yumurtanın içi kuruduktan sonra dörtte birini dolduracak derecede içersine o delikten ince kum dökünüz. Sonra o deliği gayet ustalıkla beyaz mumla tıkayınız. Yumurtanın dışı eski haline gelsin. Delik olduğu belli olmasın.

Ertesi gün hep beraber kahvaltı edileceği zaman masa üstündeki tabakta hazırlanmış rafadan yumurtalar arasına kimse görmeden akşamdan hazırladığınız o yumurtayı da karıştırınız. Sofrada herkes birer yumurta alırken siz dikkat ediniz kendiniz için yine kendi yumurtanızı alıp tabağınıza koyunuz. Sonra bey babanıza, hanım validenize, cici ağabeyinize, ablanıza hâsılı sofradakilere yumurtanızın gayet iteetli ve herher ne vaziyette bulundurmak isterseniz derhal durduğunu söyleyiniz. Tabii onlar hayret edecekler; siz derhal o yumurtayı bıçak sapının üzerine, sürahinin ağzı kenarına ve başka yerlere koyunuz. Yumurtaya vereceğiniz vaziyet, ister sivri ucu üzerine konmuş isterse yana doğru eğilmiş olarak bulunsun. Bu eğri vaziyet adeta hikmetteki muvazene kanuna muhalif zan edilir. Hâlbuki değil. Siz yalnız her vakit yumurtayı konducak olursanız orada, o noktada onu biraz sarsınız. Bu sayede içindeki kum çöker ve ufki bir satıh yapar ve bu hal yumurtanın alt tarafında istinad noktasını adeta dayandığı yere mıhlar.

FAYDALI EL İŞLERİNDEN:

OYMACILIK

Umum vatan yavrularının ve bilhassa mekteblilerin bir takım ahlak bozucu romanları okumakla vakit geçirmeleri, kahvehanelerde atalet ve tembellik dersi öğrenmeleri, leyleklere nazire yapmaları ne kadar çirkin ve tarakkimize mani

ahvalden ise hiç olmassa odalarının manzarasını gizel ve nazara latif görünecek sanat eserleriyle benzememeleri veyahut o gibi eşyayı hariçten para ile tedarik etmeleri ne kadar çirkindir.

Bir yazı takımı, bir kitap yapraklarını kesmeğe mahsus bıçak, bir güzel levha, bir fotoğraf çerçevesi, bir köşe rafı, bir sigara ve kibrit masacığı, bir kuş kafesi, bir latif dolap, kağıt koymaya mahsus a'la bir sepet, bir odanın daimi mobilyası aksamından olan eşyayı hariçten tedarik için bir çok paralar vermekten ise gayet az bir masraf ve boş zamanlarda sarf edilecek gayet eğlenceli ve az bir himmetle bunları bizzat yapıvermek ne kadar iyidir?

Bu suretle harice verilecek paralar hem sevgili ka'ri ve karielerimizin ceblerinde kalır hem boşuna sarf edilecek zamanlar nefis bir sanata hasr edilmiş ve neticede dahi güzel, kıymetli bir oda takımı edinilmiş.

İşte biz bu gibi faydalı el işlerine taalluk eden sanatları vatan yavrularımızın arasında umumileştirmek ve bu hususta teşvikat-i mütemadiyyede bulunmak üzere birinci nüshamızdan itibaren pek çok fedakârlık ibrazıyla ka'rilerimiz için her hafta mecmuamızda güzel oyma şekilleri ve nefis levhalar meccanen ilave edeceğiz.

Biz Osmanlılarda el işlerine ve bilhassa sanayi-i muhtelifiye her nedense ehemmiyet verilmeyecek daima avrupalıların çalışıp çabalıyarak yaptıkları ve sermayesi on para ve belki de beş paradan ibaret olan eşyalarına miras yedicesine beşer onar kuruş vermeyi ve bu suretle onların bankalarını doldurup mes'ûdâne hayat geçirmelerini temin ediyor ve kendi kendimizde günden güne fakr-ü zarurete ve sefahate sürükleyip götürüyoruz.

Mk. Nu.8 s.1329

İNTİKAMI UNUTMA

Askerimiz Çatalca'da pek çok şehid dökerken,
Edirne de Osmanlı'nın top sesleri öterken
Rumeli'de ana baba, çoluk çocuk ezilmiş
Ağlaşarak, bağrışarak, süngülere dizilmiş

İşte bunu böyle bil de intikamı unutma
 Alamazsan öcünü ah! Sakın kini unutma
 Yurdumuz da bu haline için için ağlıyor
 Onun böyle ağlayışı yürekleri dağlıyor

Hüseyin

Mk. Nu.1 s. 7

VATANIN DİLEĞİ

Vatan diyor: Ey Türk oğlu seni bu gün için ben
 Kucağında nice yıllar besledim. Eğer ki sen
 Unutup da bu hakkımı düşmanların elinden
 Kurtarmazsan ne diyeyim, sütüm sana kan olsun.
 İster misin din yıkılsın, ezan sesi çan olsun.

İster misin gözyaşıma al kanlarım katılsın
 İster misin ak saçlarım koparılsın atılsın
 İster misin kız kardeşin namusu da satılsın
 Kurtar beni! Kurtarmazsan, emdiğin süt kan olsun.
 Tanrı için kurtar beni oda sana şan olsun.

Oğul, oğul gücendin mi? Öğüdünden ağlama
 Yaralıyım, acıklıyım, yüreğimi dağlama
 Kurtar beni, al bayrağıma kara örtü bağlama
 Yanık bağrım üzerine düşman ayak basmasın
 Kurtar beni başucuma bayrağını asmasın

İster misin koynumdaki kur'an'ımı alsınlar
 İster misin onu yerden yere vurup çalsınlar
 İster misin kabe'mizi han yaparak kalsınlar
 Kurtar beni! Kurtarmazsan, emdiğin süt kan olsun.
 İster misin ey Türk oğlu ezan sesi çan olsun.

Emin Hâkî

Mk. Nu.23-24 s.410

YAZ GÜNLERİ

Çalışkanlar uyanırlar
 Üst baş giyer donanırlar
 Tarlalara yollanırlar
 Ne hoş olur yaz günleri

Çiftçi toprakları sürer
 Kuşlar şurda burda öter
 Güneş çiçekleri öper
 Ne hoş olur yaz günleri

Tanrı sever çalışmayı
 Taş kıranı dağ aşanı
 Alnından ter akıtanı
 Ne hoş olur yaz günleri

Bugünleri fırsat sayar
 Çalışırsak, toprak kazar
 Kitap okur, yazı yazar
 Örs başında çekiç sallar

Uğraşsaksak bir iş ile
Ölmeyiz biz ölse bile
Tanrı çok sever Türkleri
Ne hoş olur yaz günleri

Pakize Münevver

SONUÇ

Birinci sayısı 18 Ocak 1910'da okuyucusuyla buluşan *Mekteblilere Arkadaş* dergisinin “resm-i takdim” bölümünde derginin amacı talebelere, “sizi müstefid etmek, dersiniz bulunmadığı vakitleri hoş geçirmeniz, fakat boş geçirmemeniz için çalışmak” cümlesiyle açıklanır. Otuz iki sayfalık yüklü hacmiyle dönemin diğer dergilerinden ayrılan *Arkadaş*'ta yer alan yazılarda, ilk sayıda da duyurulduğu üzere; sohbet, eğlence, millî tarih, okul derslerine yardımcı konular, yeni keşifler ve farklı kültürler, sağlık gibi konulara değinilir.

Bilhassa Cenab Şehabettin'in kardeşleri Osman Fahri ve Ali Nusret'in katkıları ile derginin edebiyat ağırlıklı özelliği ön plana çıkar. Osman Fahri, şiirleriyle; Ali Nusret ise hazırladığı kitâbet dersleri ve hikayeleri ile derginin genel yapısını da şekillendirmişlerdir. Fakat bu durum, *Arkadaş* dergisinin *Servetifünun* grubu ile yakın temasına neden olur ve bu etki bilhassa dil konusunda hissedilir. Çünkü dergideki yazıların birçoğunun, özellikle şiirlerin dili bir çocuk dergisine ve hatta dönemine göre de ağırdır. Arkadaş, çeviri eserler yönünden oldukça zengindir. Dönemin edebiyat anlayışı ve rağbet gören muzır neşriyat ise her fırsatta eleştirilir

Henüz Balkan Savaşları başlamadığından, *Arkadaş* dergisinde, öç ve intikam duygularını körükleyen şiir ve yazılar yerine vatan sevgisini işleyen yazılarla karşılaşılır. Avrupalılar ve bilhassa İngilizler örnek gösterilerek, talebeler daha çok çalışmaya teşvik edilir. Derginin son sayısında yer alan, Midhat Sadullah ve İskender Fahreddin imzalı uzun veda yazısında; çekilen güçlükler, maddi sıkıntılar, matbaaların çıkardığı zorluklar ve okuyucuların kaliteli eserlere talep göstermemesi gibi konulara değindikten sonra her şeye karşı gösterilen iyi niyet anlatılır ve okuyucularla hüznü bir şekilde

vedalaşılır.

İlk sayısı 16 Mayıs 1913'te yayımlanan *Mektebli*'de, “Bilumum rüşdî ve idadî müdavimini efendilere ve hanımlara mahsus haftalık musavver mecmuadır” ibaresi bulunur. İlk sayının künyesi şöyle devam eder: “Mesleğimize muvafık açık Türkçe ile yazılmış âsâra sahifelerimiz açıktır. / Mekteblilerimizin yazılarına mahsus iki sahife açılmıştır. / ... Sahip ve müessisi: Mağmumi / Müdür-i mesul: Hüseyin Hamid / Sermuharriri: Emin Hâki.” Derginin 20. sayısından itibaren sermuharrir olarak İskender Fahreddin görülür. *Mektebli*'de Mağmumi hatıra, mektup ve hikâye; Emin Haki şiir ve hikâye, İskender Fahreddin ise makale ve hikaye türlerinde örnekler vermişlerdir. Hüseyin Hamid imzasıyla yayımlanan herhangi bir yazıyla karşılaşılmamıştır. Yazılarında hep Mağmumi imzasını kullanan Şerafeddin Mağmumi, kaynaklarda İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin kurucuları arasında gösterilmektedir. Edebiyat, müsbet ilimler, siyaset ve seyahat hatıralarına dair eserleri de bulunan Mağmumi'nin sahip olduğu görüşlerin derginin genel yapısını ve yayın politikasını da şekillendirdiği görülür.

Derginin ilk sayısının ekinde yer alan “Analara Babalara” adlı yazı *Mektebli Mecmuası* Heyet-i Tahririyesi imzasını taşır ve ana babalara seslenerek mevcut halin değerlendirilmesi yapılır:

“Bu vadide çalışmak cümlemize borç, hatta en mukaddes ve acil vazifedir. Bu his ile biz de elimizden geldiği kadar hizmete koyulduk. Bihamdihi tealâ neşrine başladığımız şu mecmua ile mekteplilerimizi hakiki hayat ile ülfet ettirmeye çalışacağız. Boş ve atıl geçecek saatlerini bu risale mütalaası ile işgal, hem de zevk ile telezzüz ile işgal etmek isteyeceğiz. Gerek mektepli efendilere ve gerekse hanımefendilere mahsus faideli ve eğlenceli el işleri, öğrenmekle beraber muhtelif evrenin numunelerini her nüshaya ilave etmeye ve bu suretle memleketimizde pek yeni bir çığır açmaya karar verdik. Niyetimiz halis, amelimiz samimidir. Çocuklarımızın ahlâkını ifsat eden bir takım adı romanlar mekteplilik aleminde adeta bir merak hasıl etti. Zannederiz ki bizim gibi buna teessüf eden pederler, kardeşler valideler pek çoktur. Bu ümit ile mecmuamızı ahlâki hikâyeler, fenni eğlenceler, ilmi meahaslar, müsabaka ve bilmece, sanai, edebi meahaslarla tezyin ve imlâ

ederek takdime karar verdik.”

Talebelerin okuldaki derslerine yardımcı olmayı da hedefleyen *Mektebli*'de yer alan yazı türleri makale, hikâye, şiir ve denemeden; hatıra, gezi yazısı, mektup, sohbet ve monologa kadar çeşitlilik arz eder.

Özellikle Türklük, vatan ve intikam duygularının işlendiği manzum eserlerin dili oldukça sadedir. Neredeyse tamamı hece ölçüsüyle yazılmış olan bu şiirler derginin hedef kitlesi olan çocukların seviyesine uygundur. Zaten dergi de dildeki tavrını ilk sayının kapağında “Mesleğimize muvafık ve açık Türkçe yazılmış esere sahifelerimiz açıktır.” cümlesiyle okuyucularına duyurur. Yine dergide yayımlanan “Talebe Yazıları”nda da bu hususa riayet edildiği anlaşılmaktadır. *Mektebli*'yi diğer çocuk dergilerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de sayfalarında talebe yazılarına geniş yer ayırmasıdır.

Sunduğumuz örnek metinler ve tahlilî incelemelerimizde görüldüğü gibi her iki dergi de, talebelerin mektep derslerinde başarılı olmaları için, yazı seçiminde dikkatli davranmışlardır. Özellikle de makalelerin mektepteki müfredata paralel konuları ihtiva ettiği ve ve hatta “Hıfzıssıhha”, “Kitâbet Dersleri”, “Ahlâk”, “Malûmât-ı Medeniye” gibi dergi bölümlerinin doğrudan ders isimlerinden alındığı görülür.

Her iki dergi de bilmece, fıkralarla eğiticilik ve öğreticiliğin yanında eğlenceyi de sunmuşlar; talebelerin okul dışındaki zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmelerini hedeflemişlerdir.

Özellikle *Arkadaş* dergisinde yer alan hikâyelerden sonra öğüt verme geleneği mevcuttur. Fakat hikâye şeklinde yazılmış biyografilerde olduğu gibi gençlere hep iyi örnekler sunulmakta ve onlar sürekli çalışmaya teşvik edilmektedir. *Mektebli* dergisi ise eğitim işlevinin yanında, Balkan Harbi'nin

sıcak etkisiyle talebelere millî duygular aşılamaaya çalışmaktadır. Fakat dönemin genel bir özelliği gibi görünse de öç ve intikam duygularında bir çocuk dergisi için fazlaca ileri gidildiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ALTINKAYNAK, Hikmet, *Türk Edebiyatında Yazarlar ve Şairler Sözlüğü*, Doğan Kitap Yay., İstanbul, 2007
- Ana Britannica*, c.6, Ana Yay., İstanbul, 2005
- BİLKAN, Ali Fuat, “Çocuk Edebiyatı Kavram ve Mahiyeti”, *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, S.10, Eylül-2005
- GENÇEL, Şeyma, “Çocuk Dergileri”, *Türkiye’de Dergiler-Ansiklopediler (1849-1984)*, Gelişim Yay., İstanbul, 1984
- IŞIK, İhsan, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, Ankara, 2004
- İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal, *Son Asır Türk Şairleri*, c.1, Dergah Yay., İstanbul, 1988
- KERMAN, Zeynep, *Osman Fahri- Hayatı ve Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1988
- KURDAKUL, Şükran, *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, Cem Yayınevi, 1985
- KÜR, İsmet, *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991
- MERİÇ, Cemil, “Çocuk Edebiyatı”, *Kültürden İrfana*, İnsan Yay., İstanbul, 1986
- NECATİGİL, Behçet, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık Yay., İstanbul, 1991
- OĞUZKAN, A. Ferhan, “Dünya Çocuk Edebiyatının Ana Çizgileri”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, İstanbul, Gökyüzü Yay., 1987
- OKAY, Cüneyd, *Osmanlı Çocuk Hayatında Yenileşmeler 1850-1900*, Kırkambar Yayınları, İstanbul, 1998
- OKAY, Cüneyd, *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, Kitabevi Yay., İstanbul, 1999
- OKAY, Cüneyd, *Meşrutiyet Dönemi Çocuk Edebiyatı*, Medyatek Yay., İstanbul, 2002

POLAT, Nazım H., *Bir Jöntürk'ün Serüveni Dr. Şerafettin Mağmumi*, Büke Yay., İstanbul, 2002

ŞİRİN, Mustafa Ruhi, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994

ŞİRİN, Mustafa Ruhi, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, Gökyüzü Yay., İstanbul, 1987
TDK Yazım Kılavuzu, Ankara, 2005

Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, c.1, YKY Yay., 2001

Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, c.2, YKY Yay., 2001

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, c.2., Dergah Yayınları, İstanbul.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c.11, İstanbul, 1995

YALÇIN, Alemdar – AYTAŞ, Gıyasettin, *Çocuk Edebiyatı*, 2. baskı, Akçağ Yay., Ankara, 2003

YANAR, Halit, *Bizim Mecmua Dergilerinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Fatih Üniversitesi, 2001

YAŞAR, Şeyma, *İlk Çocuk Dergilerinden Mümeyyiz*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2001